235
Q-77

№ 2000

4525 1692-ԱԿ

ԾԱՂԻԿ ՎԱՐՈՒՑ ՍՐԲՈՑ

Զորս յիշատակէ եկեղեցի Հայաստանեայց 'ի կարգի Յայսմաւուրաց, քաղեալ եղելոցն 'ի տօնացուցի։

Վերածեալ 'ի կարգ Աշխարհաբառինց բառ-անձանց՝ 'ի Հ. Պետրոսէ Վրդպտէ Ագնե-րեան, 'ի միաբանութենէ ամենապատուին Տն Մխիթարայ Աբբայի։

Եւ տպագրեալ հրամանաւ գերա-պատւին Աբբահօր Տն Ստեփան-նոսի երկրորդի՝ Ագոնց։

Արդեամբք ուրուք բարեպաշտի։

Յամի 1803. ՌՄԾԲ։

'Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

'Ի Վանս սրբոյն Ղազարու։

Հրամանաւ Մեծաւորաց։

Հայաստանի ազգային գրադարան

1804-2008

ԱՌ ՎԿԱՅԱՍԷՐՍ։

Գիտեմք՝ զի որք միանգամ առնուն զա-
նուշահոտութիւն առաջնոյ ծաղկան փո-
նելի ուրց, խնկոյն քաղաքին և երկրորդէ-
այսմ՝ առնուլ հոտր ՚ի շտապէ և ուրց յե-
շտապելեաց ըստ յայսմաւուրաց զպէսպէսութիւն։
Թո՛ղ զի զուլ ուղխաւ ՚ի ուղղանէ փօնեն այլ
եկեղեցիք. որպէս և զմանն՝ զորս մեք փո-
նեմք, այլ առանց փօնելոյ ՚ի կարգի յայս-
մաւուրաց խորհրդոց յիշատակեն։ Արդ պատ-
ճառն է յայտնի. զի խորատանելիոր աղգի
քրիստոնէից գեղեցիկ իմն բարեկարգութե
առաջնեալ են փօնել զառաւել միջնաւոր
ութս, կմ զհասարակեալս ՚ի սահմանս խորհրդոց.
ոպ և ամենեքին զայնպիսիս՝ որք հնոյն ձա-
մանակի և երևելի գործովք ծանուցեալ են
ընդ ամ աշխարհ։ Իսկ զայլոց բազմաց ըստ
զյիշատակն ոչինն անքինք արժանագրեալ ՚ի
յայսմաւուրս խորհրդոց՝ է զի սակաւք, և
է զի յուղուլ յաղգաց քրիստոնէից։
Իսկ այսպէս ուրցն ամենեցուն՝ որոց անուանք
յայտնի են, արժանաւոր պարտ ընծայի՝
թէ ու փօնախմբութիւն, գո՛նէ յիշատակութիւն ՚ի
կաթողիկէ եկեղեցւոջ, կա՛մ համառաւթեր ա-
ռելոյ, և կմ ՚ի մանաւանդ աղգս և ՚ի լե-
զուս մատծելոյ։ Իսկ հեփեղութիւն ցանկալի
վարուց նոցա՝ եթէ՛ փօնել ոչ իցեն, և
եթէ յիշատակել, միայն առաջի դնի ամ

առաքինասէր անձանց. որ և է նպատակ
Գործոյս՝ անհնարելի պէ։
Ո՛ւ հեռի 'ի նպատակէ այսմ՝ որ ոչ փառ
որոճէ 'ի սրտի ընդ ճգնութե. անց և զան֊
գատանս հարկս նոցա յանձնառու լինին,
փաղելով որպէս զասացեալն 'ի Շնորհատուոյն։

Անդ մարտիրոսք՝ ընդ պսակին,
որք և մարտեան՝ ըստ օրինին.
Կոյսքըն մաքուր՝ Թագին պճնին,
որք փեսային՝ սպասեցին...
Իւրաքանչիւր՝ յարգար մասին,
առցեն 'ի քէն՝ զոր գործեցին.
Ամուսնացեալքն՝ ըստ օրինին,
և ճգնաւորքն՝ որք առանձին.
Եւ ամենայն՝ որք ըստ կարգին,
զիւրոյ անձին՝ գործեալ բարին.
Քեզ ընծայեն՝ իբրև ծաղիկ,
'ի հոտ անոյշ՝ և երկնային։
Յն որդի. ՉԻԲ։

Խաչելութ̄ին տ̄ն մերոյ ․

ԾԱՂԻԿ
ՎԱՐՈՒՑ ՍՐԲՈՑ
Յիշատակելեաց .

Ըստ կարգի Աբյէուբէնից :

Ա.

Աբդաս, և Աբդիշու եպիսկոպոսունք Հին պարսից՝ էին յաւուրս յազկերտի արքային : Սէն աբդիշու (Թ այլոց՝ աբդյէսուս), որ էր 'ի քաղաքէն սախարայ՝ առաքինի քարոզ Ճշմարտութեան, նախ ըմբռնեցաւ . զի քեռորդին իւր՝ որ էր սարկաւագ, մատնեաց զնա թգրին իբրև ապստամբ : Եւ թգրն յետ քննելոյ զանմեղութիւն նր՝ ետ տանել զնա առ եղբայրն իւր ներսիհ, որ ստիպէր զնա յուրացումն . Իսկ նա յանդիմանեաց զմոլորութիւն նր . վյ արկեցին դահիճք զեղն մինչև 'ի ճարճատումն ոսկերաց՝ եօթն անգամ, և կիսամահ արկին 'ի բանտ :

Յետ այսորիկ կոչանաւորեցաւ և աբդաս (որ և աբդիոս, կամ աւդա) եղյան խէրխաղիդայ , Է նմին և ԺԷ քահանայք , Թ սարկաւագունք , ԺԶ աբեղայք , Է կուսանք , և այլ քրիստոնեայք իբր ԼԷ : Զոսա եւս դատեալ ներսիթայ՝ մատնեաց կապանօք 'ի ձեռս մոգպետին , որ կոչէր մամեթի , և 'ի խոստովանիլ վկայիցն զուարթ գլխօք զՔս , հրաման ետ մոգպետն՝ ամբոխին , և հարին զբերանս նց քարամբք , և ապա գլխատեցին : 'Ի նմին աւուր հանին և զոբեն արդիշու 'ի բանտէն , և զնր եւս հատին զգլուխ՝ 'ի փառս փրկչին : Հ. Յ. Լ: ՚ի յայսմաւուրս Հայոց , Յունաց , և Լատինացւոց . մայիս . 16 :

Աբդաս , կմ աբդիոս սպարսիկ քրիստոնեայ՝ էր 'ի ներդուլ քաղաքէ , ջերմեռանդն յածպաշտութե՛ 'ի հալածանս շապհոյ կմ յազկերտի . և զն զբլս 'ի պարսից ձգէր 'ի նր հաւատս , կալաւ զնա մոգպետն , և բռնանադատէր երկրպագանել արեգական և հրոյ : Եւ յոչ հաւանիլն՝ հարին գաւազանօք զփոր նր , և տանջեցին յառաւօտէ մինչև ցօր հասարակ . ապա իբրև մեռեալ տարան ընկեցին 'ի տուն իւր . ուր զինի սակաւ ժամուց աւանդեաց զհոգին իւր

ու_

ուրախութ՟ 'ի ձեռս ն՟յ : Հ. պտ. ֆեպր. 20 : Յ. սէպտ. 5 :

ՍԲԵՂԱՅԻ ՍԻՆԷԱՑԻՆ ՀԵՐԻՆ , Ի ԲՌՆՈՒԹԵԱՅ , կամ հռայիթու եգիպտացւոց՝ էին միայնակեացք 'ի Ժամս սբյն անտոնի աբբայի, և սբյն պետրոսի աղեքսանդրու հայրապետին : Եւ եղև 'ի մեռանիլ իշխանին բլեմացւոց՝ ք՟ սարակինոսաց բնակելոց յարաբիա և 'ի սահմանս եգիպտոսի՝ յանապատէն յորդանանու մինչև 'ի լեառն սինայ, յանկարծակի յարձակեցան բարբարոսքն 'ի վ՟ր աբեղայից հանդարտելոց յանապատի . և 'ի խնդրելն 'ի նցէ գանձս և ինչս՝ նոքա ցուցանէին զմաշկեղէն հանդերձս իւրեանց , և զաղքատին խուղս կմ՟ զքարանձաւս իւրեանց . թող զի բ՟վք անյարկ կային բացօթեայ : Ընդ որ դառնացեալ մարդադէմ գազանացն , վ՟ռ ատելուե՟ն զոր ունէին առ քրիստոնեայս՝ սուր հանին և սպանին զն՟ս ազգի ազգի կըտտանօք . զոմանց զգլուխս յերկուս բաժանեցին , զայլս ը՟ մէջ կարեցին , զոմանս անդամ անդամ յօշեցին . ոմանց զսուրն 'ի վ՟ր սրտին դնելով 'ի թիկնամէջսն 'ի դուրս հանին . և այսպէս կրկին պսակաց՝ ճգնութե՟ և մարտիրոսութե՟ արժանի եղեն ն՟ք միանձունքն թուով իբր ձ՟ . զի 'ի

սինա առին նահատակեն անձինք լ՟ը․ և 'ի ռուլթա կմ՟ 'ի հռայիմ՝ խմ՟ ։ Եւ 'ի գիշերին յայնմիկ տեսին բարբա_րոսքն զլեառն սինայ վառեալ 'ի բոց հրոյ, և զահի հարեալ՝ թողին զլեռնա կուրեանց․ և փախեան ։ Իսկ երկուք յաբեղայից անտի՝ որոց անուանք էին սաբա և եսայի, 'ի կոտորածի անդ կենդանի պահեցան 'ի մէջ բազմութե անկելոց․ և թաղեցին զնը ընկերս իւրեանց, և աւանդեցին գրով զկա_տարումն նց ։ Են՝ որք ասեն, թէ կէս մի 'ի սոցա եբր հարիւր ամօք յե_տոյ նահատակեն լցեն 'ի նոյն լեառն սինա յաւուրս սըյն նեղոսի աբբայի ։

Հ․ յունվ․ 11 ։ Յ․ Լ․ յունվ․ 14 ։

ԱԲԵՐԿԻՈՍ՝ էր առաքելագործ եպս յերապօլսոյ փռիւգացւոց յերկրորդ դարու յաւուրս մարկոսի անտոնի_նոսի կայսեր՝ իմաստասէր կոչեցելոյ․ և առեալ յոյժ շնորհս սքանչելագոր_ծութե՝ բժշկեաց երիս դիւահարս․ և քարոզութը դարձոյց և մկրտեաց հինգ հարիւր անձինս․ բերէին առ նա հիւանդս յամ կողմանց, և նա բժշկէր յանունն տն․ ուղ և զխաւարեալ աչս մօր քաղաքապետին և այլոց ոմանց լուսաւորեաց․ և յանջրդի տեղւոջ՝ ուր ծունր եդ յաղօթս, ջուր բղխե_ցոյց առողջարար ։ Եւ 'ի հանել զդե՝

յե_

յերիտասարդէ միոջէ ապառնացաւ նմ՟
դեն՝ վարել զնա մինչև 'ի հռովմ. և
գնացեալ եմուտ 'ի լուկիանա դուստր
անտոնինոսի կայսեր, և աղաղակէր
'ի բերանոյ աղջկանն՝ ասելով, ոչ ե-
լանեմ աստի՝ եթէ ոչ եկեսցէ ծա-
ռայն ա՟յ աբերկիոս յերապօլսեցի ։
Եւ առաքեաց թագաւորն արս՝ բե-
րել զնա, և սբ՟ն եւ զկնի նց՟ 'ի Ճա-
նապարհ հետիոտս. և վաղագոյն ք՟
զհեծեալսն եհաս 'ի հռովմ. և տե-
սեալ զնա դիւին՝ անարգէր զսբ՟ ե-
պիսկոպոսն. և նր՟ սաստեալ դիւին
անուամբն յ՟ի՝ հալածեաց յաղջկա-
նէն ։ Եւ ասէ ցդեւն. փխնկ զի աշխատ
արարեր զիս գալ 'ի յերապօլեայ մին-
չև 'ի հռովմ, արդ և ես հատուցից
քեզ. և հրամայեաց նմ՟ յանուն տ՟ն՝
բառնալ զմարմարիոնեայ բագինն մի,
որ մերձ էր յալքունիս, և տանիլ մին-
չև 'ի յերապօլիս. զի տեսցեն ժողո-
վուրդքն զզօրութի՟ անուանն ք՟ի, և
փառաւորեսցեն զնա ։ Ապա եկն և
սբ՟ն աբերկիոս յարեւելս, և շրջեցաւ
'ի բզ՟մ քաղաքս քարոզութ՟ և նշանա-
գործութ՟, մինչև կոչել զնա հաւա-
տացելոց հաւասար առաքելոց ։ Եւ
յետ ա՟մի դարձեալ 'ի քաղաք իւր,
և ընկալեալ յայտնութի՟ 'ի տ՟նէ վ՟ս
մերձենալոյ վախճանի իւրոյ՝ կազ-
մեաց զտապան իւր, և գրեաց 'ի նմ՟

բանս հանճարեղս և դժուարիմացս · և ձեռնադրեալ զաւագերէց իւր փոխանակ իւր յեպիսկոպոսութիւն՝ տարածեաց զձեռս , և օրհնելով զժողովուրդն՝ աւանդեաց զհոգին իւր առ ա՛ծ , և թաղեցաւ փառօք ։ Հ. Յ. Լ.

Հոկտ. 22 ։

ԱԲՈՒԴԻՄՈՍ վկայն էր 'ի Տենեդոյ կղզւոյն (ռմկ. պօղճա ատասը ,) յաւուրս Դիոկղետիանոսի · և վ՜ք քրիստոնէութե՜ կալան զնա , և ստիպէին յուրացուլ · և իբրև ո՛չ էառ յանձն , այլ անարգեաց զկուռս և զկռապաշտս , կապեցին զնա 'ի չորս ցիցս , և չարչարեցին խիստ գանհիւք · և իբրև ո՛չ կարացին հաւանեցուցանել զնա ուտել 'ի զոհից կռոց , քերեցին զմարմինն երկաթի քերչօք · և ապա հատին զգլուխն ։ Իսկ 'ի վեցերորդ ժամու աւուրն երևեցան արքայի հրեշտակք սուսերաւորք , և ցուցին նմ՛ զհոգի սրբ՜յն Աբուդիմոսի արիաբար սպառազինեալ · և ասէն , ահա զծառայն ա՛յ զոր դու կարծէիր բառնալ 'ի կենաց · զի գիտասցես՝ թէ յետ մահուանն կենդանի է մեռեալն վ՜ն ք՜ի , և կարող է և յաղթող ՜ըդէմ դի՛ւաց՝ զորս դուդ պաշտես ։ Իսկ անօրէն բռնաւորն՝ թէպէտ և սա ժամն զահի հարաւ , բայց ոչինչ օգտեցաւ · այլ առա-

ռուել մաղեգնեալ հրամայեաց այրել զմարմին սրբին : Հ. օգ. 25 : Յ. Լ.յուլ. 15 :

Աբրահամ, կմ՝ աբրամ եպս պարսից՝ էր յարտաուել ջղջէ՛ ՚ի հալածանս շապուհոյ արքայի երկայնակեցի. և զբղմս ՚ի պարսից ածէր ՚ի հաւատս քնի. վՃ որոյ մատնեցաւ երկաթի կապանօք ՚ի ձեռս ադէլփարայ մոգպետի. և իբրև ատիպէին զնա զոհել արեգական և հրոյ, նա շնորհալից բերանով քարոզէր նա զՃշմարտութիւն յա̃ծային գրոց: Յայնժամ տանջեցին զերանելին աղէի աղէի խոշտանգանօք. և նա յիմի կարդայր զանունն յսի յօգնականուե̃ն. և յետ բանտարկուե̃ն՝ միւսանգամ դատեցաւ և տանջեցաւ. և մինչդեռ ՚ի բերանն էր խոստովանութն ամենայն երրորդութե̃ն՝ հատին զլուխ նր յարտաքոյ քաղաքի անդ:
Հ. փետր. 8 : Յ. փետր. 4 :

Աբրահամ քահանայ անապատաւոր՝ արդար կոչեցաւ՝ էր ասորի ուռհայեցի, աշակերտ սրբյն յակոբայ մծբնայ հայրապետի. զոր քրիստոնեայ ծնողք նր բռնութե̃ մուծին ՚ի կարգ̃ի. իսկ նա յետ եօթն աւուր հրաժարեալ ՚ի կնոջէն՝ կամակցութե̃ նր, արգել զանձն ՚ի խուց մի՝ երկու մղոնաւ հեռի ՚ի քաղաքէն, ՚ի պատուհանէ տանըն-ղէր.

զհօգեւորական կերակուր ։ Յետ տասն ամաց 'ի մեռանիլ ծնողաց իւրոց՝ ետ բաշխել զինչս նց աղքատաց ․ և ե̃ղս քաղաքին բնակչաց զոր̃ն վ̃ն առաքինուե̃ նր̃ , և ձեռնադրեալ զնա քահանայ՝ յղեաց 'ի գեօղ մի կռապաշտից ․ ուր կործանեաց զկուռս նց , և տանջեցաւ 'ի նց̃է զբ̃զմ ժամս , մինչև դարձոյց զն̃ս , և մկրտեաց հաւատոգին ․ և դարձեալ տանջանեցաւ 'ի խուղ իւր , և յիսուն ամ ճգնեալ անդադար աղօթիւք և արտասուօք՝ յաղթեաց ա̃մ հնարից դիւ̃ին ։ Սա եդ և զորբ դուստր եղբօր իւրոյ զմարիամ 'ի խուց մի , և ուսոյց նմ զա̃մ կարգ ճգնուե̃ ․ այլ իբրև պատրանօք չարին անկաւ մարիամ 'ի մեղս , և դարձաւ յԱծ̃ , գնաց աբրահամ արդարն Ծ̃իկ զգեստուք 'ի խնդիր կորուսելոյն ․ և դարձոյց զնա յառաջին կարգ իւր ․ և այնքան սուգաշխարութ̃ ճգնեցաւ Մարիամ , մինչև լինել սքանչելագործ ․ և այնպէս երկոքեան եւս սրբութ̃ կատարեցան 'ի միայնարանս իւրեանց ։ Զգործս սր̃ոյն աբրահամու գրեաց աշակերտակից նր̃ սր̃ն եփրեմ ։ Հ․ հոկ․ 28 ։ Յ․ հոկ․ 29 ։ Լ․ մրտ․ 16 ։

ԱԳԱԹԻ ԿԱՄ ԱԳԱԹԱ կոյս՝ (որ թարգմանի բարի ,) էր 'ի պանորմայ քղաքէ սիկիլիայ կղզւոյն , չքնաղ յոյժ և մեծա_

ծառուն և պայծառացեալ առաքինու-
թե̃ 'ի հաւատս քո̃ի ․ զոր կալան կա-
պաշտք 'ի հալածանս դեկոսի , և տա-
րան առ կոճինկոխանոս կամ կուն-
գխանոս դատաւոր կատանայ ք̃ղքի ․
որք մինչև հարցեալ էր նո̃ , խոստո-
վանեցաւ կոյսն զքրիստոնէութիւն իւր ,
և յանդիմանեաց զկռապաշտութիւն ։
Զարմացեալ դատաւորին ը̃ համար-
ձակութ և ը̃ իմաստութի̃ նորին՝ ըն-
եղև ամօթով ․ եւ հարկանել ուժ-
գին , և հատանել սրով զստինս նո̃ ,
և արկանել 'ի բանտ ․ ուր երևեցաւ
նմ̃ ո̃ք առաքեալն պետրոս 'ի կեր-
պարանս բժշկի՝ հանդերձ լուսաւոր
պատանեկաւ միով , և մատուցանէր
կուսին զդեղ ինչ՝ զի ողջասցի 'ի վէ-
րացն ։ Ասէ աղախին ․ ես դեղ ունիմ
զք̃ն , որ բժշկէ զիս առանց դեղոյ ։
Ասէ պետրոս ․ և զնա նա առաքեաց
առ քեզ , զի աշակերտ եմ նո̃ . և ա-
ռաքեալ ։ Եւ զայս ասացեալ՝ անյայտ
եղև , և կոյսն գտաւ ողջացեալ բոլո-
րովին , և գոհացաւ զա̃յ ։ Ապա հա-
նին զնա 'ի բանտէ , և քարշեցին 'ի մ̃ր
մանր խեցւոյ , և այրեցին հրով ըղ-
խոցս վիրացն ․ յայնժամ եղև շար-
ժումն , և կործանեցաւ կէս քաղա-
քին կատանայ ․ և 'ի դիմել ամբոխին
'ի մ̃ր դատաւորին սպանանել զնա՝
դադարեցան դահիճք 'ի տանջելոյ ըզ-
կոյսն ։

կոյսն, և եդին անդրէն 'ի բանտ. ուր 'ի գիշերին յայնմիկ յաղօթս կալով աղաւթեայ՝ աւանդեաց զհոգին իւր առ Ած. և հաւատացեալքն առին զմարմին նր, և եդին 'ի տապանի 'ի նշանաւոր տեղւոջ. և արար Ած 'ի ձեռն նր նշանս բժշկ: Հ. ճէփր. 4: Յ. Լ. ճէփր. 5:

ՓԵԲՐՈՆԻԱ վկայուհին՝ էր աշակերտ Նիկողայոսի ուրումն և կնոջ նր սպաւլինեայ կմ պոլինեայ, որք 'ի Ժմկի հալածանաց (Թերևս դիոկղետիանոսի) ուրացեալ էին զՀւտս. բայց ագաթոկլես ոչ եթող զքս, և անօրէն տիկինն ստիպէր զնա ևս դաւանալ 'ի կռապաշտութի. և ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել՝ ծանր ծառայութբ և խոշտանգանօք չարչարէր զամս ութ. մինչև երբեմն քարամբք ջարդել զոսկերս նր, և երբեմն փայտիւ և ուռամբ հարկանել զգլուխն և զթիկունս. ապա հատեալ զլեզու նր՝ եւ արկանել 'ի բանտ անսնունդ. որում Թռչունք բերէին պտուղս 'ի ծառոց 'ի կերակուր: 'Ի վախճանի տիկինն նր մտեալ 'ի բանտն՝ շողացեալ ակնով այրեաց զերեսս և ըղկուրծս նր, կմ հրացեալ նիզ մխեաց 'ի փողս նր, և այնպէս կատարեցաւ 'ի քս: Այլք ասեն՝ Թէ դաստուարըն.

ընկէց զնա 'ի հուր, և այնպէս նահատակեցաւ: Հ. սէպ. 25: Յ. սէպ. 16: Լ. սէպ. 17:

Ագաթոնիկէ. տես 'ի Կարպոս:

Ագաթոնիկոս վկայն, և ընկերք նր՛ էին նիկոմիդացի և պոնտացի քրիստոնեայք՝ որք երևեցին 'ի հալածման մաքսիմիանոսի. որոյ հրամանաւ շրջեցաւ եւտողմիոս կոմս 'ի նիկոմիդեայ մինչև 'ի պոնտոս, և սպան զքր̃ս յաղքատաց վ̃ հաւատոց. և զնշխարս նոցա կալեալ՝ տանջէր ուրանալ զքս̃, և զոհել կռոց. և իբրև ոչ առին յանձն, վարեաց զնս̃ ը իւր՝ տանիլ առ թգ̃րն. և տեսեալ զոմանս 'ի նոցանէ՝ զի առ տկարութե չկարէին ընթանալ, սպան սրով: Իսկ զայլս եած կապանօք առ թգ̃րն, որ էր յայնժմ 'ի սիղիւմբրիա Թրակացւոց, և թգ̃րն եւս հատանել զգլուխս նց̃. և են անուանք գլխաւոր նահատակացս, որք էին իշխանք փառաւորք և գիտնաւորք, Ագաթոնիկոս, զոտիկոս, զենոն, թէոպրեպոս, ակինդինոս, պրինկիպոս, և սևերիանոս: Հ. փպ. օգոս. 21. յէւս. 20: Յ. օգոս. 22: Լ. օգ. 22. և ապր. 20:

Ագաթոպոդոս կմ ագաթոպոդոս ծերունի սարկ.

Հայաստանի Ազգային գրադարան
1807-2008

սարկաւագ, եւ Թէոդուլոս ընթերցող երիտասարդ՝ էին եղբարք հարազատք Թեսաղոնիկեցիք, եւ ծաղկեալք բարեպաշտութ՟ 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի. զորս գան հարեալ էարկ 'ի բանտ փաւստինոս դ՟ուք Թեսաղոնիկոյ. եւ ն՟ք ուրախ եղեն՝ զի կատարեցաւ երազն, զոր միապէս տեսեալ էր երկոցունց յաւուր միում, ունել 'ի մատունս իւրեանց ոսկի մատանիս, եւ յակունս մատանեաց գրեալ էր մարտիրոսու՟ն նոցա: Տեսին եւ այլ երազ 'ի բանտի, որպ՟ թէ կային 'ի նաւի, որ խորտակեցաւ յալեաց, եւ ընկղմեցան նաւորդք. այլ ինքեանք ելին 'ի լեառն մի բարձր, եւ ապրեցան: Եւ ահա է՟ սուսաւորն հանին զն՟ա 'ի բանտէ, եւ տարեալ զն՟ա հաստատուն 'ի հ՟ւ՟ս՝ ընկղմեցին 'ի ծով. այլ աղքատականաց ն՟ց գտեալ զմարմինս ն՟ց 'ի ծովափին՝ Թաղեցին պատուով:

Հ. ապր. 5: Յ. Լ. ապր. 4:

Ագապէ. տօն է՟ Իրինեայ:

Ագապիա եւ Թէոնէ (կամ Ագապիա եւ Քիոնա) էին 'ի գաւառ Թրակէ պաղեստինոյ 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի. զորս մ՟ն 'ի ք՟ն հ՟ւ՟թց, եւ քարոզէր այլոց զճշմարտութիւն, արկին 'ի բանտ. եւ յաւուր՝ յորում նահատա-

կե-

կեցաւ 'ի քաղաքի անդ տիմոթէոս
երևելի վկայն, ընկեցին և զոսա ա-
ռաջի գազանաց. և այնպէս կատա-
րեցան 'ի ք՟ս. կի՟ ը այլոց, սրբու-
հին թեկղ գազանակուր եղև. իսկ
ո՟բն ապասխոս բ՟զ՟մ և այլ տանջանօք
կատարեցաւ : Հ. փղ. օգոս. 30. յետ.
օգոս. 24: Յ. Լ. օգոս. 19: Աւոր. ան-
էտորիոսի :

Սագապիոս կի՟ ագապիոս՝ համաձայն հայ-
րապետ, էր համամայեցի՝ նատեղ յա-
թոռ մ՟բյն ակեղոսի յամի ա՟ն 535.
վ՟ս ամծահաճոյ վարուց իւրոց և ուղ-
ղափառ վ՟դապուեն : Սա 'ի տեղւոյ չի-
նուե եկեղեցւոյ կամեցաւ երթալ 'ի
կոստանդնուպօլիս առ. յուստինիա-
նոս կայսրն. և 'ի հասանելն յեղա-
գա՝ բժշկեաց զայր մի կաղ և համր,
հաղորդելով զնա 'ի մ՟ք խորհրդոյն.
և 'ի մտանել 'ի թ՟գաւորեալ ք՟ղ՟քն՝ ե-
բաց զաչս կուրի միոյ յունկի դրուն
ք՟ղ՟քին՝ եդեալ զձեռս 'ի վ՟ր ն՟ր ան-
ուանմբն տ՟յ. և ընկալան զնա մեծաւ
պատուով թ՟գ՟րն և ամ՟ ք՟ղ՟քն : Անդ
էր յայնժմ անթիմոս եպ՟ս տրապի-
զոնայ. որ էր եւտիքի և սևերիանո-
սի հերձուածողն, և առեալ զպատ-
րիարգութի կոստանդնուպօլսի՝ սեր-
մանեալ էր զաղանդ իւր 'ի քաղաքի
անդ. վ՟ս կշտամբեաց զնա ո՟բ հայ-
րա-

քաղաքէն Ագապիտոս , և ընկեցեալ
զնա յաթոռոյն՝ ձեռնադրեաց փոխ
նր̃ պատրիարգ Քղքին զՄինաս զայր
ուղղափառ և առաքինի՝ վկայեալ յամենց.
և ինքն երանելին Ագապիտոս մինչ-
դեռ կամէր դառնալ 'ի Հռովմ՝ հի-
ւանդացաւ , և փոխեցաւ առ Քս̃ ,
զոր թաղեցին 'ի տաճարի սրբ̃ց ա-
ռաքելոց : Հ. ապր. 15: Յ. ապր. 17:
Լ. ապր. 20:

Ագնանէս , այն է Աձգնէս. (Յունաց՝
ազնիւ . որ թարգմանի առ նմ̃ ողջախոհ ,
կամ հագնի . և առ լատինն՝ գառն) . էր
առ դիոկղետիանոսիւ 'ի Հռովմայ՝
կոյս պարկեշտ և իմաստուն . որ զբզ̃մ
կանայս խրատեաց դառնալ 'ի չար
ձնորհէ և 'ի կռապաշտութէ : Վս̃յ
իշխան Քղքին սիմփրոնիոս կալաւ
զնա , և ստիպէր կամ զոհել կռոց ,
և կամ գնալ 'ի պոռնկատունն : Եւ
'ի մերժել սրբուհւոյն զանօրէն հրա-
մանսն՝ ետ բռնի տանել զնա 'ի տուն
պղծութե̃ . ուր 'ի մտանել առ նա
անառակ երիտասարդաց՝ նա զձեռս
յերկինս տարածեալ՝ զքս̃ կոչէր յօգ-
նականութի . և երիտասարդքն առ-
ժամայն թուլանային , և ահիւ մե-
ծաւ արտաքս փախչէին . բայց զի մի
ոմն 'ի նոցանէ յանդգնեցաւ բռնան
հարկանել 'ի նա կոյսն , նոյնժամայն
ան-

անկաւ և մեռաւ ։ Կոչեաց իշխանն զկոյսն , և հարցանէր՝ թէ զիա՞րդ մեռաւ երիտասարդն ․ և նա պատամեաց՝ թէ ը̅ իս էր հրեշտակ տ̅ն իմոյ , որ պահէր զիս 'ի պղծութեց ․ և տղին այն յահէ տեսլեան հրեշտակին մեռաւ ։ Ասէ իշխանն ․ եթէ Ճշմարիտ է բանդ , յարո՛ զմեռեալն ․ և յաղօթել կուսին ծնրադրութե̅՝ յարեաւ մեռեալն , և զահի հարան ամենքին ․ իսկ բռնաւորն համարեալ զկոյսն իբրև դիւթ և կախարդ՝ ետ այրել զնա ․ այլ ըստ ոմանց շիջաւ հուրն , և ապա գլխատեցաւ ․ և այնպէս կատարեցաւ փառաւորե̅լ կոյսն ադնես յամի տ̅ն 304 ։ Որ և յետ ութ աւուրց երևեցաւ փառօք ծնողաց իւրոց , և փարատեաց զսուգ ն̅ց ։ Բժշկեաց և զկոստանդիա զդուստրն կոստանդիանոսի՝ որ դիմեալ էր 'ի տապան ն̅ր նաև ը̅ զմկրտութին , և ապա մկրտեալ՝ շինեաց եկեղեցի 'ի պատիւ սրբուհւոյն ադնեսի , որ ը̅ս ասելոյ հերոնիմոսի՝ յամ ազգս և 'ի լեզուս է հռչակեա̅լ ։ Հ․ յուն․ 10։ Յ․ յուն․ 5։ Լ․ յնվ․ 21․ և 28։ Աճառ․ առ-
Էադնէսի ։

Սովփոս (ըստ այլոց՝ ապր․ , կմ̅ ապր․) սքանչելագործ վկայն՝ էր իսաւրացի՝ զօրական լիկիանոսի ․ և վ̅ն հալածանաց

նաց առանձնացաւ 'ի լեառն , և եղև ճգնաւոր կատարեալ, մինչև առնել նշանս բզմս · այս ծանուցեալ յարքայազուն որսորդաց՝ պատմեցաւ դիոկղետիանոսի · և նա յղեաց ճծ զօրականս՝ բերել զնա · այլ սբն դարձոյց զնս 'ի քս՝ բղխեցուցանելով ջուր յանջրդի վայրի զծնգրչյն · և թգրն մատնեաց զնս և զայլ ևս կապեալս վն անուանն քսի՝ 'ի ձեռս ակիւղինոյ կմ ակուլինոսի եպարքոսի · և նր տարեալ զնս 'ի պոնտոս՝ ետ կախել զսբն ագլխս զներաց , և քերել երկաթի ճանկօք , և արկանել 'ի բանտ · ուր երևեցաւ նմ տր , և ողջացոյց զվէրս նր : Ապա արկին զնա 'ի հուր բորբոքեալ, և ել անախ անվնաս , և եգին անդրէն 'ի բանտ · յայնժամ հւտցին կինն և դուստրն եպարքոսի , և կոչեցան սեղագիա և թէոդոսիա : Եւ դատաւորն ետ հատանել զգլուխս նց, և աղխոսի , և ճծ զօրականաց : Եւ եկեալ եղս սինոդ քղքի իր թադէոս՝ էառ զմարմին սրյն աղխոսի , և թաղեաց պատուով · և 'ի լինել աքանչելեաց 'ի տապանէ նր՝ հաւատացին այլ ևս ժբ զօրականք , և նք ևս կատարեցան սրով :

Հ. նոյ. 20 : Յ. Լ. նոյ. 19 :

Նաթանա էպս տարսոնի՝ էր ծաղկել 'ի

'ի կիլիկիա և յիսաւրիա առաքելա-
կան քարոզութ̃բ և զօրութ̃բ յաւուրս
վաղերիանոսի կայսեր ։ Իր յայնժամ
'ի սելևկիա իսաւրացւոց և Խանթիաղ-
կիմ Անթիմա գուսար մեծատուն և
կռապաշտ ծնողաց . որ հաւատաց 'ի
ք̃ս , և փութայր մկրտիլ . և զմայրն
ևս ջանայր դարձուցանել յետս 'ի
կռոց . բայց մայր նր̃ ոչ կամէր , այլ
հնարէր խափանել և զբարի խոկ-
դատերն ։ Յայնժամ սրբուհին խան-
թուչ առել է̃ իւր երկու ծառայս՝
պատճառանօք գնալոյ առ դայեակն ,
գնմեաց գնալ 'ի տարսոն առ ո̃ք եպս̃
աթանաս , և հայցել զմկրտութի . իսկ
աթանաս 'ի ձեռն հրեշտակի տ̃ն եղ
է̃ առաջ նր̃ . և 'ի վր̃ ձնդրհի նշա-
նաւ խաչի ջուր բղխեցոյց , և նովին
մկրտեաց զնա . երևեցան և երկու
հրեշտակք՝ որք պայծառ հանդերձ
զգեցուցանէին կուսին ։ Ապա 'ի
հաղորդել զնա եպս̃ին՝ տեսանէին
ծառայքն խանթուշի , զի կայր առ
նմ̃ կին մի փառաւոր՝ ունելով 'ի
գլուխն պսակս երկու՝ և խաչ մի .
վ̃յ հաւատացին և խնդրեցին 'ի ք̃ս ,
և մկրտեցան . որոց անուանք են Խա-
րիտինոս , և Նէոֆիտոս ։ Եւ զի 'ի դառ-
նալն 'ի սելևկիա դժտեցան ը̃ խան-
թուշայ՝ մայրն նր̃ և դայեակն , հրա-
ժարեցաւ 'ի նոցանէ հրամանաւ ե-
պս̃ին ,

ծախին , և զգեցեալ մազեղէն՝ կրօնա_
ւորեցաւ 'ի լերին Ճգնութ՟ զամս ի՟է.
ուր յետ յաղթելոյ նմ՝ փորձանաց
դիւին՝ ծանեաւ 'ի ձեռն Հրեշտակի
զվախճան իւր. և տարածեալ 'ի վ՟ր
վիմի՝ ունելով զձեռն խաչանման 'ի
վ՟ր սրտին՝ աւանդեաց զհոգին. և
յետ չորից ամաց յայտնեցաւ սքան_
չելեօք, և ամփոփեցաւ 'ի ձեռն աբ_
բահամու անապատաւորի. և շինե_
ցաւ մատուռն և վանք 'ի վ՟ր տապա_
նի ն՟ր: Իսկ ն՟ը եղեն ախթանոս մատ_
նեցաւ 'ի ձեռս վաղերիանոսի, և
գլխատեցաւ վ՟ն անուան ք՟նի. և
մարմին ն՟ր եղաւ յեէմ յարծաթի
տապանի: Ըմբռնեցան և խարխախմու
և նեղափիոսս վ՟ն 'ի ք՟ն հաւատոց. և
ընկալան քերանս և տանջանս, և 'ի
վախճանի գլխատեցան և ն՟ք: Հ.
ոէպ. 3: Ց. Լ. օգ. 22:

Սուքիաս անգիտայքէ՝ երկու եղբարք
և լ՟ի ընկերօք նահատակեցաւ յա_
ւուրս դեկոսի կի՟ դիոկղետիանոսի
կայսեր. Ջզի էր յայնժմ Մարկոս ոմն
հռվմէ քրիստոնեայ՝ որ 'ի լերինս ան_
տիոքայ պիտիդեայ արածէր զոչխարս
և վ՟ն աքանչելի սրբուէ ն՟ր հնազան_
դէին նմ երէ վայրիք. և 'ի փախչելն
յորսորդաց՝ գային լեզուին զոսս
ն՟ր. լուաւ զայն դուրն մանկնոս,

 և

և առաքեաց Է զօրականս բերել զՍՂ-մարկոս, և նա 'ի ձնմրհի գարձայց քնն 'ի հետս քնի. վասնորոյ զօրականքն գլխատեցան 'ի նինկլիա. իսկ սբն մարկոս վարեցաւ 'ի վճռն քղքս. և յարժամ խնդրէին յանտոխք ախոխեայ դարբինս երկաթոյ՝ 'ի շինել գործի տանջանաց վն նր, եկին երեք եղբարք՝ Աւետիս, Աղէքսանդրոս, և Դաւիթոս. և աշխատս եղեն բազմօք՝ անկարացան կակղել զերկաթն հրով և կռանել. վասյ հաստատեցին 'ի քն, և գլխատեցան ընդ սրբոյն մարկոսի. նոյնպէս զարձան յայնժամ 'ի հաւատս և երեք զարմանկէք նր Յոհաննէս, Մէնաս, և Եղեւթերոս. և նոյնպէս կատարեցան սրով. Է անուանք անձինք են: Հ. հոկ. ԺԲ: Յ. Լ. ռէպս. 28:

Ալեէրոս Դոմնոյի երկու եղբարքն և այլ բզմ ընկերօք նահատակեցաւ 'ի հալածանս ըլկլանոսի. բզն երեք եղբարքն յերոպիա՝ Ալեէրոս, Իլեւդելեա, և կէսպէնոս՝ որդիք վիտալիանի իշխանի զաւառին ուսեալ զքրիստոնէութի յանեփինոսէ ումեմնէ՝ մկրտեցան. և մատնեցան հանդերձ նովաւ և երաշնոխ. և այլ ևս ժդ. ; կին ԲԾ ընկերօք 'ի ձեռս գտուրի ուրուք՝ որ արքունի հրամանաւ հալածէր զքրիստոնեայս յերոպիա, և առաքեցան 'ի հռոմ.

և քննել զնս դիտմեգեայ դժուրի 'ի պատխղոս՝ եւ դնել քար ծանր 'ի վր սրտին ոնեսիմեայ․ որով աւանդ_ եաց նա զհոգին․ և զերազմին այ. լովքն հանդերձ եւ գլխատել․ իսկ զերեակին եղբարս յղեաց 'ի սիկիլիա, ուր կատարեցան տանջանօք հրոյ կմ քարկոծմամբ ։ Հ. ոէպ. 28. Ն. տպր. 20. բոփ ֆէու: Յ. Լ. ճայ. 10:

Սակինոս խոստովանող էրս՝ էր յաւուրս դեկոսի կայսեր․ զոր վն համարձակ քարոզութեն կալաւ մարկիանոս հեւ_ պատոս․ և լռել զվդպտութենր յղղա փրկական անօրէնութեն ; և միւսան_ գամ գալստեան փրկչին , և վասն զօրարթնոց երկնից , գան եհար զնա ուժգին , և էարկ 'ի բանտ․ բայց զնմ բանս սքյն գրեաց , և յղեաց առ թգրն․ և նր տեսեալ՝ թէ չիք ինչ մնասակար 'ի վարդապետութե նորա , հրամայեաց ազատել զնա եղոն․ որ և յետ լուսաւորելոյ զբզմս՝ ոքանչե_ լի քղքավարութբ հանգեաւ 'ի քս ։ Հ. տպր. 11: Յ. ճրփ. 29. յորս ոչ յիշի քաղաք սքյս կմ թեմնր ։ Իսկ առ լատինս սովին անուամբ նշանակի եպս ամիդ քղքի , այլ առանց որոշ_ ման ժմկի․ քղի դնի՝ յիշատակ * յա_ * միդ միջագետաց՝ սքյն ակակիոսի * եպսի , որ վն ազատելոյ զգերեալս՝

* զու_

• զանօթս իսկ եկեղեցւոյ ձուլեաց , և վաճառեաց * : Ն. տպ. 9 :

Սկսանկեոս Հկայ՝ հրկկին . տես 'ի կարգն տօնելի օրց :

Սկերուբէն կմ աշոկեղենա կոյսն մատաղ՝ էր 'ի մխիլոպօլիս քղքէ փիւնիկեցւոց , որ և բիբլոս պաղեստինու , յաւուրս գիոկղետիանոսի (ըր ամանց՝ տրայիանոսի) , դուստր եւտոլմիոսի ազնուականի , մերձեալ հնգամեայ յեւստաթեոսէ եպիսկ . և 'ի տասնամենից և 'ի մեր տուան նմ շնորհք յոյ , զի ըշնամնահասակ աղջկունս ուսուցանէր 'ի բաց կալ 'ի կռապաշտութենէ , և հաւատալ յմն քրիստոսի , և երկկիրպագանել քնի և որ խաչն նր : Վսյ մատնեաց զնա նիկանդրոս կմ նիկոմիդոս առն յատեան վաղերիանոսի դքեշխի . ուր 'ի համարձակ դաւանել կուսին զքն՝ ապտակեցին և գանեցին զնա ուժգին , և ապա հրացեր չամփուրս եդին յականջսն , մինչզի հոսէր ուղեղն արիւնախառն ը ընդդունա և ը լսելիս . ապա յաղօթել նր 'ի բանտին՝ բժշկեաց զնա հրեշտակ այ , և կացոյց առաջի դքեշխին . որ եւ հրաման տայր գլխատել զերանելին , և այնդն կատարեցաւ 'ի քն , կմ ը ամանց՝ նախ

ք զհարկանել դահճին աւանդեաց զհոգին իւր առ ած : Հ. փսլ. յունիս. 13: Յեր. 14: Յ. Լ. յունիս. 13:

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐՈՍ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻ՝ էր առ Մաքսիմիանոսիւ, այր ջերմ յածպաշտութե . որ կործանեաց զսեղան զդիցն կռոց , և յանդիմանեաց առաջի Թագաւորին զմոլորութն հեթանոսաց . և 'ի հրամայել կայսեր գլխատել զնա՝ անկաւ դողումն 'ի վր դահճին , և ձեռն նր թուլացաւ : Իսկ սբ վկայն յաղօթս եկաց , և լռեաց զձեռս՝ ասելով . սբ սբ սբ տր զօրութեց . և ապա այլ ոմն 'ի դահճաց կարօղ եղև գլխատել զնա : Յայնժամ տեսանէր Թագաւորն , զի չորս հրեշտակք 'ի հանդերձս սպիտակս առին զհոգի սբյն , և ելին յերկինս . յորմէ զահի հարեալ Թոյլ ետ քրիստոնէից Թաղել զնա փառօք 'ի Թեսաղոնիկէ , և մեղմացոյց զհալածանսն : Հ. փետ. 18: Յ. Լ. նոյ. 9:

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐՈՍ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻ՝ էր զօրական առ Մաքսիմիանոսիւ 'ի գնդէ նուռմերիանոսի կոմսի . 'ի զոհել երբեմն կոմսին ամ բանակաւն՝ իբրև հրաժարեցաւ աղէքսանդրոս , և յայտնեաց զքրիստոնէութն իւր , ազդ եղև կայսեր . և դատել առաջի նր՝ ձաղկե-

կեցաւ. և այսպ մատնեալ 'ի ձեռս ոխերիմանոյն դատաւորին՝ վարեցաւ բռնի տանջանօք 'ի հռովմայ մինչև 'ի բիւզանդիա. ուր խանձողեցին զկողս նր̅, և հարին չքով. եկեալ էր ը̅ նմ̅ և մայր նր̅, որ քաջալերէր զնահատակն. այսպ ածին զնա 'ի բերիա. ուր ա-ղօթիւք ջուր բղխեցոյց, և զմ̅ծս դարձոյց յեսս 'ի կռոց. և յետոյ կա-տարեցաւ սրով 'ի դրիզիպար ք̅ղքի թրակիոյ: Հ. փք. ապր. 28: յէո. 27: Յ. մայ. 13: Լ. մրտ. 27:

Ս. Աղէքսանդրոս պապն հռովմայ՝ ծն̅ 'ի բռու-դեօղն ք̅ղքէ մերձ 'ի հռովմ, (որոյ վկայաբանութիւն փոքր մի նման է նախ-ընթացին), վն̅ 'ի.քն̅ հաւատոց մատ-նեցաւ առ մաքսիմիանոսին 'ի ձեռս նախագրեալ ոխերիմանոյն կմ̅ ոխե-րոյն դատաւորի. և իբրև ոչ հաւա-նեցաւ զոհել կռոց, կախեցին զնա զմիոյ ձեռանէն, և կապեցին վէմ մեծ խոտորնակի զմիոյ ոտանէն. այլ 'ի սրահիլ կենդանի ըս̅՝ տարաւ զնա դատաւորին զհետ իւր 'ի կարթագի-նէ, և անդ եւ տանջեաց քերանօք. յետոյ տարեալ եղև վկայն 'ի մար-կիանուպօլիս. ուր ջահիւք այրեցին զերեսս նր̅. անտի տարան 'ի թիրաք՝ ըս̅ 'ի թրակիա. և յետ բռնի տանջա-նաց հատին զգլուխ սբ̅յն: Հ. ծէփ.

20։ Յ. ֆէփ. 25։ Տես և զայլ աղեք-
սանդրոս վկայ զօրական՝ ը̅դ̅ Անտա-
նինեայ կուսին ։

Ա. ԼԻՊԻՈՍ ՍԻՒՆԱԿԵԱՑ՝ էր յադրիանու-պօլսոյ պափղագօնիոյ յաւուրս հե-րակլի կայսեր. անկեալ ՚ի մ̅ջ̅ վարս, և հասեալ յաստիճան սարկաւագութե. և զի ցանկայր ճգնողական կարգի՝ եգիտ յանբնակ վայրի եւրում գա-ւառի սիւն մի բարձր, յորում կանգ-նեալ կայր բագին. զոր ՚ի վայր կոր-ծանեալ՝ եկաց ինքն ՚ի վ̅ր̅ այնր սեան զամս բազումս՝ բացօթեայ զցայգ և զցերեկ, արեւակէզ և ցրտահար. և ծաղկեցաւ սքանչելեօք. ը̅դ̅ որ նա-խանձեալ դիւ̃քն կոշկոճեաց զնա. քա-րամբք, յորմէ կրեալ երանելին զցաւս կողից զամս ժ̅գ̅. և հասեալ ՚ի խոր ծերութե՝ փոխեցաւ առ ա̅ծ̅ հարիւր և ութ ամաց ։ Հ. փոփ. նոյ. 22։ Յ. նոյ. 26.

Ա. ՄԲՐՈՍԻՈՍ այր սքանչելի՝ էր ՚ի դա-սէ սինկղիտոսաց հռովմայ յաւուրս որդւոց մեծին կոստանդիանոսի, հան-ճարեղ և ներհուն ա̅ծ̅ային և ար-տաքին դպրութեց. որ և եղև հոգա-բարձու քաղաքաց և գաւառաց ար-դարակորով անուանեալ. սա խաղա-ղացոյց և զխռովութիւն յարուցեալս

յա-

յորխանոսաց 'ի միգուլէ, այն է Մեգիոլան կամ միլան քղք իտալիոյ. և վն առաքինութե իւրոյ հաւանութբ յոլովիանոսի կայսեր ընտրեցաւ եպս այնր քղքի. որ և մաքրեաց զայնոսիկ կողմանս յաղանդոյն արիոսի զօրաւոր բանիւ և ճշմարիտ վարդապետութբ իւրով, և ծաղկեցոյց զժողովուրդըն ամ բարեկարգութբ յաւուրս Մեծին Թէոդոսի: Եւ այնչափ էր նախանձայուզութն սրբ հայրապետին 'ի վր եկեղեցական իրաւանց, մինչզի արիաբար ընդդէմ եկաց Թէոդոսի Թագաւորի, և ոչ եթող զնա մտանել 'ի տաճարն այ 'ի տօնի ծննդեանն քի, վն սնապարտ արեանցն եղելոց 'ի Թեսաղոնիկէ հրամանաւ նր. և 'ի խոնարհիլ բարեպաշտ արքային՝ յետ արժանաւոր ապաշխարութե ընկալաւ զնա քաղցրութբ. և 'ի վախճանիլ նր՝ պատուեաց ներբողական ճառիւք: Գրեաց և այլ բզմ ճառս և մեկնութիւնս ճարտար և խորին իմաստիւք՝ 'ի հաստատութն ճշմարտութե, և եթող յետ իւր յիշատակ յաւիտենական. և եղև առաջինն 'ի չորից գլխաւոր վարդապետց եկեղեցւոյն հռովմայեցւոյ. զի ըն առելոյ յայսմ աւուրս մերոց,* որք
* ջահ լուսափայլեաց յեկեղեցին նա_
* խանձաւոր գոլով ուղղափառ հա_
* ւատոյ, և տապալիչ հերձուածո_

ի զայց *. և հասեալ՝ ի բերրիոք ծերու-
թեն՝ հանգեաւ խաղաղութբ ՚ի քս : Հ.
դեկ. 12: Յ. դեկ. 7: Լ. դեկ. 7. և ապր. 4:

Ստեռայն սրբն այ՝ հնոց և նորոց՝ ամե-
յիշատակի՝ համախումբ կատարի յե-
կեղեցւոջ. նախ՝ զի որովհետև յայտ-
նիքն են թուով, իսկ անյայտքն ան-
թիւ, ըստ հանուր յիշատակաւս ամէն
տօնախմբեսցին ՚ի կաթողիկէ եկե-
ղեցւոջ, և ըստ այսմ եղեւ կայ հան-
րական ներբողեան ՚ի յայսմաւուրս
մեր: Եւ երկր՝ զի որովհետև հե-
թանոսք պարծէին ՚ի բազմութն սուտ
աստուծոց իւրեանց, և կատարէին տօնս
և մեծական ուրախութն ՚ի պատիւ նց.
ըստ հնոյն արժան էր քրիստոնէից
պարծիլ ՚ի բազմութն ընտրելոց Ճշմար-
տին այ. վն հայրապետին հռովմայ
Բոնիփակիոս չորրդ՝ որ նստաւ յամի
607, սրբեաց ՚ի հռովմ զտաճար կռոց,
որ կոչիւր բանթէոն, զը ամենադից
մեհեան, նուիրեաց զայն ՚ի պատիւ
նը ածածնի և համօրէն մարտիրո-
սաց, և կարգեաց զտարեկան յիշա-
տակ նց ՚ի սկիզբն նոյեմբերի: Եւ
պապս Գրիգոր չորրորդ հանդիսացոյց
զնոյն տօնախմբութի ՚ի պատիւ ամ
սրբց այ յամի 837. զոր այլք դնեն
յամի 738, առ Գրիգորիւ երրորդիւ:
՚Ի մեզ թէպէտև ընդ յիշատակ ընի

ամ

ժամ սրբյս, բայց յորժամ երկար է միջոցն 'ի սբ գերորդայ մինչև 'ի յիսնակաց բարեկենդանն, թէ երբ յաւելեալ լինի ութերորդ շաբաթ յառաջ քան զյիսնակամուտն, յայնմ եօթնեկի սոյն է՝ ըշ· հրեշտակաց ։ կշ· մարգարէից ։ եշ· առաքելոց ։ և շբ· ժամ սրբց հնոց և նորոց, յայտից և անյայտից ։ Հ. Լ. Նոյեմբ. 1 ։

Ամոն կմ անուն որ հայրն՝ էր եգիպտացի, առաքինի 'ի մանկութէ · որ բռնի մուծեալ 'ի կարգ ծի՝ հաւանեցոյց զհարսն իւր կալ ընդ միմեանս սրբութբ իբրև եղբայր և քոյր · և այս 'ի մեռանիլ ծնողաց երկոցունց յաւուրս հալածանաց մաքսիմիանոսի՝ որբասէր ամուսինն եմուտ 'ի վանս կանանց, և սբն ամոն եղև առաջնապատաւոր 'ի կողմանս Թեբայեցւոց 'ի լերինն Նիտրիոյ՝ սքանչելի քաջաքաւարութբ և նշանագործութբ, առաջնորդ լեալ բազմութե երեքհազար խստակրօն միայնակեցաց · և լի աւուրբք և արդեամբք հանգեաւ 'ի տր · իսկ զելս հոգւոյ նր յերկինս պարակցութբ հրեշտակաց՝ ետես սբ հայրն անտոն, և պատմեաց աշակերտաց իւրոց ։ Հ. փք. ապր. 25 ։ յէրա. 28 ։ Յ. հոկ. 4 ։ Այլ է 'ի սմանէ ամոն կամ ամմոնիոս միայնակեաց՝

Ժամակից ոսկեբերանին և եպիփա-նու ։ Տե՛ս և 'ի Թէոդորոս ։

ԱՄՓԻԼՈՔԻՈՍ (որ և գրի ԱՄՓԻԼՈԽԻՈՍ կամ ԱՄՓԻԼՈՔԻՈՍ) եպս իկոնիոյ՝ էր ա-շակերտ սրբոյն բարսղի կեսարացւոյ, ըստ ոմանց և գրիչ վարուց նորա. միան-գամայն և գործակից նորա և գրիգորի ածաբանի 'ի Նազիանզական վարս, և 'ի յաղթահարել ածաբան վրդպտութե իւրով զհերձուածօղս ժամկին ։ Սա մտեալ երբեմն առ մեծն Թէոդոս՝ ետ զաւորական ողջոյն յարգութե թա-գաւորին. իսկ արկադէոսի արքայոր-դւոյն՝ որ նստէր ընդ աջմէ հօրն, վեր 'ի վերոյ ետ զողջոյն թեթևագոյն ։ Եւ 'ի դժուարել արքային ընդ այն, ասէ ցնա սբ եպսն. տեսանես ա՛ր-քայ՝ զի ոչ տարար զանարգանս որ-դւոյ քո. և արդ՝ դիտեա՛, զի և ածյն ածն չկարէ տանել զարհամար-հանս միածնի իւրոյ յերեսաց քրս-մարտ հերետիկոսաց՝ որք զօրացել են յաւուր յայսմիկ ։ Զարմացեալ թգրին ընդ իմաստութե սբյն՝ առ ժա-մայն խնդրեաց քարտէս, և գրեաց ձեռօք իւրովք խափանել զհամար-ձակութի արիանոսաց, եւնոմեանց, տաբէրեանց, մակեդոնեանց, և այլո-ղինարխոսաց ։ Սորա և զայլ բզմ ինչ սբն ամփիլոքիոս յօդուած եկե-ղեց.

զհեցւոյ՝ բանիւ և գրով. և լի ա-
ւուրբք հանգեաւ 'ի քս։ Հ. հոկտ.
26։ Յ. հոկ. 19։ Լ. նոյ. 23։

Եդեսիոս կամ Աեդեսիոս. տես Ապ-
փիանոս։

Եղեալաս և փոքրոն կամ ափոէ՝ էին յազգէն պարսից 'ի հալածանս շապհոյ։ Այխթալաս քուրմ էր կռոց. և ան-կեալ յախտ անբուժելի, և ոչ գտեալ ուստեք հնարս, եդ 'ի մտի երթալ առ եպիսն քրիստոնէից, և յելանելն 'ի ձնողրն՝ բժշկեցաւ. վսյ հաւատաց 'ի քս, և մկրտեցաւ. և այնուհետև եղև քարոզ ճշմարտութե առ հեթա-նոսս, մինչև դարձուցանել զբզմս։ Կոչեաւ զնա իշխանն ջղքին, և հրա-մայեաց քրիստոնէի միումհատանել զաւնկն այխթալայ. և նա առ ահի գողալով կատարեաց զհրամանն. և նոյնժամայն չորացաւ ձեռն իւր, իսկ զսբն արկին 'ի բանտ։ Իսկ տափոն էր սարկաւագ. զոր կալեալ 'ի նոյն աւուրս վս 'ի քս հաւատոց՝ գան հա-րին ուժգին, և եդուն 'ի մոգպետն. ը նմին և զայխթալաս. և մոգպետն եհան զնս առաջի թագաւորին. յոր-մէ հարցեալ և հաստատուն գտեալ 'ի հաւատս քնի՝ գլխատեցան։ Հ. փբ. տեկ. 16. յէտ. 16. և 22։ Յ. տեկ. 11։

Սանդխտա պարսիկն (որոյ ճիմն անյայտ,) էր այր Տիկ, բայց քրիստոնէից հաւատով, սա մտեալ 'ի քղքն արտաւէզ (որ և արվէլ) յանդիմանեաց զմոլորութն կռապաշտից. վսյ կալան զնա քղքացիքն, և չարաչար գանիւք խոշտանգեալ՝ քարշեցին արտաքս իբրև զմեռեալ. և յետ ժամուց ինչ բացեալ զկայծն զբերանն՝ ասէ ցմերձակայս. արիք կացէք յաղօթս, զի տեսանեմ սանդուղս յերկրէ յերկինս հասեալ. և արք հրեշտակք՝ որք ելանեն 'ի վեր և ասեն ցիս. եկ ը մեզ, և հանգուք զքեզ 'ի քղքն լի լուսով և ցնծուե: Եւ զայս ասացեալ՝ աւանդեաց զհոգին իւր ուրախուե առ ած: Հ. Յ.

Ի. ԴԷԿ. Ի:

Սանդխտա քահանայ՝ ուխտ ընկերօք նահատակեցաւ առ դիոկղետիանոսիւ: Քշեալ 'ի խոստովանիլ անանխայի զքս ած առաջի մաքսիմանի դատաւորի, և 'ի թշնամանել զկուռս, գանեցին ուժգին. ապա արկին առաջի գազանաց, այլ ոչ մերձեցան 'ի նա. վսյ հրամայեց շամփուրս խարշացուցին 'ի վր որովայնն, և քացախով և աղիւ և խոզդով չփեցին, և արկին 'ի բանտ. ուր մնաց անսուաղ զաւուրս եօթն. զոր տեսեալ Պէփրոն բանտապանին՝

ան-

անկաւ յուսոյ նր, և մկրտեցաւ ։ Յետ այսորիկ եկն այլ դատաւոր մաքսի-միանոս անուն. և ետ կապել զանա-նիա և զպետորոս յանիւս, և հոլովել մինչև 'ի ջարդուած ամ ոսկերաց. կմ ըս այլոց՝ կապել յանիւն եդ 'ի վր հրացեալ կասկարայի. այլ 'ի պահել նց տերամբ անվնաս՝ հովացին եօթն դահիճքն՝ որք տանջէին զնս. և հրա-մանաւ դատաւորին արկան ամքին՝ ըն ինն վկայք, 'ի ծով. և այնպս կա-տարեցան 'ի քս ։ Հ. յնվ. 30 ։ Յ. յնվ. 27 ։

Սանափառնա կոյս հաւաղճայեցի՝ էր կրօ-նաւորել 'ի վանս է այլ կուսանաց. և 'ի հալածանս դեկոսի և վաղերիա-նոսի մատնեցաւ իբրև գլխաւոր և երիցագոյն 'ի կուսանս՝ 'ի ձեռս պրո-քոսի դատաւորի, անուր 'ի պարս-նոցի. և յանձնէհէր դաճանիլ նր պհա-ւասս քնի՝ ապրասկս հանին նմ. ա-պա տարածեցին 'ի վր հրոյ, և հե-ղին 'ի վր նր ձիւթ և ձէթ եռացեալ՝ յետոյ քերեցին զմարմինն. հատին զստինս նր. 'ի բաց կորզեցին զեղն-գունս. կտրեցին զձեռս և զոտս. և ջարդեցին զատամունսն. և 'ի վախ-ճանի հատին զգլուխ փառաւոր կու-սին ։ Այլ մինչդեռ 'ի տանջանս էր սրբուհին, խնդրեաց ջուր. և մա-

տոյց

տոյց զայն նմ՛ ոմն կիւրեղ անուն · վ̄յ և զկիւրեղ գլխատեցին, որ եղև անզուգական վարձ տալոյ նր̄ զջուր բաժակաւ յանուն քս̄ի : Հ. հոկ. 19. Յ. հոկ. 12: Լ. հոկ. 28 :

Անաստասիա կին հռովմայեցի՝ էր 'ի ժմկս դիոկղետիանոսի՝ դուստր հօր հեթանոսի, և մօր քրիստոնէի, ուսեալ առ սուրբ խրիսոգոնոսի վ̄դպտի հաւատացելոց, և միրոնեալ 'ի նմանէ · բայց հայր նր̄ ետ զնա 'ի կնութի̄ն պոպղիոսի առն հեթանոսի · որ սկսաւ խոշտանգել զաղախիննս նորին արկանելով 'ի բանտ՝ վս̄ ատելոյ նր̄ զկռապաշտութի̄ն : Այլ յընկղմիլ պոպղիոսի 'ի ծով՝ 'ի գնալն դեսպանութե̄բ 'ի պարսս, ազատացեալ սրբուհին անաստասիա՝ շրջէր իբրև աղքատ գծուծ հանդերձիւք և միով աղախնաւ · և մտեալ 'ի բանտս՝ դարմանէր զնահատակս, և բաշխէր զինչս իւր կարօտելոց : Վ̄յ մատնեցաւ 'ի ձեռս դատաւորաց, և վարեցաւ ազգի ազգի տանջանօք մինչև 'ի սահմանս բիւզանդիոյ · և ապա առ ժմկ մի թողաւ ազատ · որ և հանդիպեալ սրբուհւոյն թէոդիտեայ՝ որ կատարեցաւ երեք որդւովք, քաջալերեաց զնա · բայց բռնեալ զնահատակուն նոցա, և զայլ եւս անթիւ բազմութի̄ն 'ի միում գիշերի,

րի · Լոյր գառնամլես · զոր խմացեն հեթանոսաց՝ մատնեցին 'ի ձեռս փըլրոսի եպարքոսին Լուրիկեցւոց · և նա եւ զնա 'ի ձեռս ուլպիանոսի քրմապետի՝ առնել իւր. կին · իսկ սրբուհին անարգեաց զնմ հրապոյրս ուլպիանոսի · և 'ի կամիլ նր մերձենալ 'ի նա՝ կուրացաւ · վսյ արկին զսրբուհին 'ի բանտ անսուաղ զաւուրս բզմս · և ապա Է այլ մահապարտաց ընկեցին զնա 'ի խորս ծովուն ։ Բայց սրբուհին զերծաւ կենդանի 'ի կղզին պալմիւրեի կմ պալմարիոյ · ուր դատաւոր տեղւոյն 'ի նահատակել որով և պէսպէս տանջանօք զբազմութիւն հաւատացելոց՝ իբր երկերիւր արանց, և եօթանասուն կանանց, եւ կապել և զսրբուհին անաստուածն 'ի չորս ցիցս, և այրել հրով · զորոյ զմարմինն առեալ կին մի հաւատացեալ՝ ապողոնիա անուն, թաղեաց 'ի պարտիզի իւրում · և յետոյ շինեաց 'ի վր նր վկայարան ։ Եւ եղև անուանեալ մին 'ի նշանագործ վկայուհեաց ։ Հ · դէկ · 21 ։ Ց · դէկ · 22 ։ Ղ · դէկ · 25 ։

Անդրէաս կրօնաւոր կրետացի՝ էր մի յերևելի արանց յութերդ դարու · որ 'ի ժմս կոստանդեայ կայսեր կոպրոնիմոս կմ կաւալինոս կոչեցելոյ

է-

եկեղ՟ ՚ի կոստանդնուպօլիս , ջատա-
գով լինէր պատուոյ ս՟ր պատկերաց
և նշխարաց ս՟րց . և յայտնապէս կըշ-
տամբէր զմոլորութ՟ե պատկերամար-
տից ։ Ընդ որ բարկացեալ Թագաւորն՝
ետ հարկանել զնա արջառաջլօք , մին-
չև տորոբեցաւ ա՟մ մարմինն . և ևս
ետ ջարդել զբերան ն՟ր քարամբ , և
զատամունսն խորտակել , և կապել
զուճան յատս ն՟ր , և քարշել ը՟ն մէջ
ք՟ղքին . հուսկ յետոյ ձկնավաճառ
ոմն եհատ կացնով զաջոյ ոտն ս՟րյն ,
և այնու աւանդեաց զհոգին իւր առ
ա՟ծ . և ՚ի լինել սքանչելեաց ՚ի ձեռն
ս՟րյն՝ Թաղեցին զնա պատուով ՚ի տե-
ղի մի ս՟ր՝ կրկին կոչեցեալ ։ Հ. հոկ.
18 ։ Յ. ծածագր. հոկ. 17 ։ Լ. հոկ. 17 ։

Անդրոնիկոս անտիոքացի ոսկերիչ , և
ամուսինն ն՟ր Աթանասիա էին ՚ի վեց-
եր՟դ դարու՝ անձինք երկիւղածք յա՟յ
յոյժ , աղքատասէրք և աղօթասէրք .
որքա յետ վախճանելոյ երկուց զա-
ւակաց իւրեանց ՚ի միումաւուր՝ միա-
բան յօժարութ՟ե յանձն արարեալ զան-
ձինս ՚ի կամս ա՟յ , բաժանեցին զինչս
իւրեանց յաղքատս . և գնացեալ
յուխտ յեգ՟իպ՝ անցին յաղեքսանդրիա .
և գտեալ ՚ի սկիտէ զհայրն դանիէլ՝
ուսան ՚ի նմէ զճ՟նպրհ կատարելութ՟ե ։
Անդրոնիկոս կրօնաւորեցաւ առ ոտս

հօրն

Հօրն Դանիէլի, և աթանասիա աստուած_
նացաւ ի կուսան կանայս. և յետ
ճգնելոյ զամս երկոտասան սքանչելի
առաքինութբ՝ հանդիպեցան մեռանելոց
'ի գնալն միաբանդամ յեկէմ. և լուաւ
գնացին և դարձան. զի թէպէտ ա_
թանասիա ծանեաւ զանդրոնիկէ,
այլ սա ոչ ծանեաւ զնա, զի զգեցեալ
էր առնացի. և ապա հաճոյ Հօրն
դանիէլի բնակեցան յուխտաստանէ կի
ժանո. որ այց անուանեալ նոյ հայրն դա_
նիէլ. և 'ի փոխիլ նոց երջանիկ մա_
հուամբ՝ թաղեաց զնոսա ծերն հան_
դերձ բազմութբ սկիտացւոց, օրհնելով
զնս 'ի վարս հարանց: Հ. ֆեբ. 7:

Յ. մրտ. 2: Լ. հոկ. 9:

Ս. Անթիմոս՝ Հեղայ հաւատափառն կոչեցեալ
'ի յարութենէն յովհաննու, էր մի յա_
ռաջին աշակերտաց 'ի ժամս առա_
քելոց, ձեռնադրեալ 'ի նոյն եպս
եպիսկոպոսաց քաղաքի ամասիացւոց, և
ծառայեաց առաքելական քարոզութբ
մինչև 'ի ծերութի իւր. սա աղօթիւք
փրկեաց հաշմեաց զգեա, և ան_
գործ արար զխաբէութիս նոցին՝ որ 'ի
բագինս. մինչզի դևքն երևեցան կա_
պուտ խոխանաց, և ասեն. ոչ կա_
րեմք կալ 'ի տեղիս յայս, և ոչ ըն_
դունիմք զձեռնձերուսն զոհից ձերոց.
զի անթիւ քրիստոնէից գլխաւորն
բանա

քանանայ 'ի վ՜ր մէր: Այս կալաւ զա-
ռաւօր քաղաքին զնք եպսն, և ոչ
կարացեալ հաւանեցուցանել զնա զո-
հել կռոց՝ եւ արկանել 'ի ցուլ պղ-
ղնձի ջեռուցեալ և շողացեալ. ուր ա-
զօթեալ սՃյն՝ աւանդեաց զհոգին,
ոնք 'ի քաղցր քուն լինելով. և հա-
ւատացեալքն առին զնշխարսն սՃյն, և
թաղեցին պատուով 'ի նոյն քաղա-
քին պերգամայեցւոց: Հ. տպր. 10: Յ.
Լ: տպր. 11:

Սանոյշ ուքեանէին՝ (որ է՟ մլքայ անխ-
ախա) էր 'ի թեսաղոնիկեայ առ մաք-
սիմիանոսի կայսերաւ, որք մնացեալ
'ի բարեպաշտ ծնողաց, և առաքինի
վարուք քաղաքավարեալ. և եղև 'ի
միում աւուր յերթալ նր է՟ առվորու-
թե յեկեղեցի՝ է՟ առաջ եղև նմ մին
'ի զօրականաց հեթանոսաց. և սաս-
տէր զնա 'ի մեհեանն երթալ, և զո-
հել կռոց: Եւ յէ՟դէմ դառնալ սրբ-
բուհւոյն և 'ի թշնամանել զդևս, խո-
ցեաց զնա այրն սրով կամ դեղար-
դեամբ է՟ կողս և է՟ սիրտն. և նր
անկեալ յե կեր՝ գոհանայր զնէ,
թաւթաւել յարիւն մինչև աղօթիւք
աւանդեաց զհոգին: 'Ի նոյն աւուրս
նահատակեցաւ անդ և եղբ նորին
քեղքի որ և կոչիւր անխ-ախա: Հ.
տպր. 16: Յ. Լ: տէկ. 30:

ԱՀՆ.

Սանդխտոս բժիշկ՝ էր 'ի սեբաստիոյ. որ զնմ հիւանդս բժշկէր անուամբն քնի, և փոխկ վարձու դարձուցանէր զնն 'ի հաւատս: Վսյ կալեալ զնա ադրիանոս դատաւոր՝ (թերևս 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի), և յետ բզմ չարչարանաց՝ էարկ 'ի կաթսայ եռացեալ. և զի անվնաս պահեցաւ, ընկեց առաջի գազանաց, և նք ոչ մերձեցան. ասի եւս՝ թէ ինձ մի 'ի գազանաց անտի մարդկային բարբառով խօսեցեալ իցէ իբրև զէշն բաղաամու, և յանդիմանեալ զկռապաշտս: Յետ այսորիկ 'ի կործանել սրբյն աղօթիւք զբագինս կռոց՝ եղև հրաման հատանել զգլուխ նր. և 'ի բղխել կաթին հանդերձ արեամբ՝ հաւատաց Կիրակոս դահիճն, և նզովեաց զկուռս. վսյ և նա ևս կատարեցաւ սրով: Հ. օգոստ. 28: Յ. Լ. յուլ. 15.

Սոփոնիէ եպիսկոպոսն էր 'ի Նիկիոյ 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի. և վն 'ի քն հաւատոց մատնեցաւ 'ի ձեռս արիսկիղիանոսի իշխանին. և յետ դանից արկաւ 'ի բանտ. զոր կրկին քննեալ՝ քերեցին 'ի կախաղանի զմարմինն, և խանձոզեցին հրով. ապա հրացել շամփրօք

ծա-

ծակեցին զերկոսին թաթս ձեռաց, և զաջողունս ոտից. իսկ երանելին կենին գոչանալով փառաւորէր զԱծ. յայնժամ բուրեաց 'ի նմէ հոտ անուշութե խնկոց. և եկն ձայն յերկնից՝ որ քաջալերէր զնա: Յետոյ փակեցին զնա 'ի բանտի, ուր բժշկեցաւ 'ի Տնէ. և մնաց անդ զամս երկու յանապանելի նեղութիւն. և իբրև ոչ էառ յանձն թողուլ զՔս, 'ի վախճանի արկաւ 'ի լիճ. ուր երևեցան երկու հրեշտակք, և առանդեցին զհոգի նր, և զմարմինն հանին 'ի ցամաք. զոր թաղեցին քրիստոնեայք ըստ հրամանին՝ որ եղև նր 'ի տեսլեան: Բայց ոմանք ասեն զկատարումն նր սրով լինել: Հ. պտ. ծայ. 10: յետ. ծայ. 10. և յունիս 13: Յ. Լ. յունիս 12:

Անտոնինէ կոյս, և Աղէքսանդրոս զօրականն՝ էին 'ի կապադովկայ կմ 'ի կորդոմայ գեղջէ ('ի սահմանս բիւզանդիոյ) 'ի ժամս մաքսիմիանոսի: Սրբուհին անտոնինէ՝ պարկեշտ աղախինն Քի մատնի 'ի ձեռս փեստոսի դատաւորի, և չառեալ յանձն ուրանալ զՔս, արգելաւ 'ի տուն պոռնկութե իբրև 'ի բանտի. ուր անարատ մնաց նա՝ կացեալ անմեղ զաւուրս երիս. և 'ի չորրորդում գիշերի

չէրի ծագեաց յերկնից լոյս , և ա-
ռւան նմ կերակուր պքանչելեօք 'ի
տնէ : Այս միւսանգամ դատեալ
զնա՝ բրածեծ և սրածեծ արարին .
և դր̄ձլ արկին 'ի պանդկատունն :
Յայնժամ երիտասարդ մի 'ի քաջ
զօրականէն՝ աղեքսանդրոս անուն՝
հրամանաւ հրեշտակի տն եմուտ 'ի
բանտն . և արկեր զնովաւ զքղամիդ
իւր՝ քաջալերեալ եհան 'ի դուրս 'ի
տեղւոջէն , ոչ թէ ինքն իցէ ելեալն ,
և ինքն եկաց 'ի ներքս 'ի տեղի նր .
ապա 'ի գալ այլոց անտաւակ զինուո_
րաց՝ 'ի վեր եղ բանն . վն կոչեայ դա_
տաւորին զաղեքսանդրոս առաջի իւր .
և 'ի խոստովանիլ նր համարձակ զքս ,
կախեցին զնա , և սրով կոտորեցին
զմարմինն . և նր զօրացեալ յերկնա_
ւոր ձայնէ՝ արիաբար տարաւ տան_
ջանաց , և արկաւ 'ի բանտ ը անտո_
նինեայ : Այս զերկոսին ես դատէր
փեստոսն՝ եւ հատանել զմատունս
ձեռաց և ոտից նց , և զնս ընկենուլ
'ի հուր , և այնպէս կատարեցան 'ի
քս , և մարմինք նց ամփոփեցան 'ի կոս_
տանդնուպօլիս : Հ . յունի . 9 : Յ . յու_
նի . 10 : Լ . ծոյ . 3 :

Սոփոնենոս Հնոյ՝ կրկին , դտանես 'ի
կարգի տօնելի սբց : տես և ասա ը
Մելասխոլոսի :

ԱՀՆ

ԱՆՏՈՆԻՆՈՍ ՔԱՀԱՆԱՅ, կմ ը այլոց՝ այր ծեր, էր 'ի կեսարիոյ պաղեստինոյ առ մաքսիմիանոսիւ. զոր կալեալ փիրմիլիանոս իշխան գաւառին վն 'ի քն հաւատոց, ը նմին և զերիս ընկերս մանկագոյնս, որոց անուանք էին Նիկեփորոս, Զեբինաս, և Գերմանոս, և նահատակեաց սրով 'ի կեսարիա: Ընդ նոսին ըմբռնեցաւ և Մանաթեա (ը այլոց Մանեթան, կմ Էննաթա) կոյս սկիւթոպօլսեցի. զոր յետ շրջեցուցանելոյ մերկ ը քղաքն, ծանր տանջանօք չարչարեցին. յորոց անվնաս պահեցաւ նա մեծամեծ սքանչելեօք հանդերձ, և դարձոյց զբզմս յանհաւատից յածային վարդապետութե. վրջ արկին զնա 'ի հնոց բորբոքեալ. ուր յետ երկար աղօթից աւանդեաց զհոգին: Հ. փք. հոկ. 31: Յ. Է. նոյ. 13:

ԱՆՖԻԼՈՔԻՈՍ. տես Ամփիլոքիոս:

ԱՇՈՏ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ՝ առաջին թագաւոր Հայոց 'ի ցեղէ Բագրատունեաց. էր որդի Սմբատայ սպարապետի խոստովանող կոչեցելոյ, այր ընտիր ամ ձրիւք հոգւոյ և մարմնոյ, և գովելի վարուք առաջի այ և մարդկան. որ իւրով խոհական իմաստութբ և կատարեալ առաքինութբ խաղաղացոյց

ԸՂ-

զխռովութիւն հայաստանեայ ի յերեսաց
օտարաց և ընտանեաց, և հայրա-
պետութ խնամով յանձանձեաց զաղէ-
խուր • ջանացաւ բառնալ և զերձիմն
երկպառակութիւն եկեղեցւոյ 'ի ձեռն
ժողովոյն շիրակվանու • և մն այսր
ամի արժանի եղև պսակիլ թագա-
ւոր հայոց՝ կրկին թագաւ, զոր ընկա-
լաւ յամիրապետէն այլազգեաց և 'ի
կայսերէն յունաց վասըն արշակունե-
ւոյ • և յայնմ հետէ առաւել ևս
բարեկարգեաց զհայաստան Ն, և
պայծառացոյց զեկեղեցիս բարեզար-
դութբք • և այնպէս ըն արդեամբք ըն
օրինակի ամծանէր թագաւորաց հան-
դեաւ խաղաղութ 'ի քն, յամի 889 •
ՅԼԸ• կացեալ իշխան ամս • ին• և
թագաւորեալ այլ ևս ամս է։ Հ․ պ․
ձայ․ 27․

Ընդ սմին յիշատակին և այլք 'ի բա-
րեպաշտ յազնուրդաց և յազգատոհմէ-
նր • և առաւելապէս՝ (բաց յորդւոյ
սորա 'ի մեծաւոր նահատակէ • զո-
րոյ զյիշատակն դտանես առանձինն,)
Աշոտ երկրորդ՝ ողորմածն կոչեցեալ,
որդի աբասայ որդւոյ սմբատայ որդ-
ւոյ առաջնոյն աշոտոյ • քանզի սա
բաց յայլոց պանծալի առաքինութեց՝
եա զանձն 'ի շինութ եկեղեցեաց և
վանորէից • և առաւելաւ յողորմա-
ծութ և 'ի խոնարհութ • զի ոչ միայն

շի․

չինեաց աղքատանոցս և հիւանդա֊նոցս, այլ և սեղանակից իւր առնէր աղքատս հիւանդս, զկաղս և զկոյրս. և ի շխանս իւր փառաւորս անուա֊նէր զնս̃, և զձերս նց̃ համարէր իւրև ականս պատուականս, և զբաժակն իւր թագաւորական մատուցանէր նց̃, և զմնացորդս նոյն բաժակին ինքն ըմպէր. և այնքան առատաձեռնու֊թ̃ բաշխէր կարօտելոց, մինչև դատար֊կել զգանձս իւր: Սոյնպէս և երա֊նելին կողակից նր̃ գլխոյն խոսրովա֊նոյշ գործակից էր յամ̃ բարեգոր֊ծութիս առն իւրոյ. որ և շինեաց զհռչա֊կաւոր վանս սանահնի և հաղբա֊տու. Հ. պտմ. ճայ. 27:

Տապաւոր, կէտ ապատորը, այն է ԱՀԷԷայ Օր, էր մին յերևելի հարց Չփնաւո֊րաց, ստանկաւէլի ծերութ̃ և խստա֊կրօն վարուք. որ ունէր ը̃ իւրև հա֊զար կէս սուրբ հայար միաբանս. և սուանց դպրութե՛ ի սեպանու էր դրոց֊ ունէր և զշնորհս բժշկութե, և զոգի ծածկատեսութե. ոչ ունիս տեսա֊նել 'ի վարս հարանց: Այլ թէ ո֊մանք զարատ որոգինեանց արկանեն 'ի վը̃ սորա, քննեացուք յԸ̃արձակն գործոյս: Հ. ապր. 28: Յ. ծամակր. օգ. 7:

Սադդուկեցիք (կամ արդարենիք) էր 'ի մարդկա քաղաքէ լինդացւոց · որոյ շրջեալ 'ի զանազան տեղիս՝ դարձոյց զբազումս յանհաւատից · մ͞ն կալեալ եղև յիկոնիոն քղքի , և կոչեցեալ կապանօք առաջի ատենակալին իշխանին՝ խոստովան եղև զանձնէ լինել ծառայ ք͞սի : Եւ 'ի սոփալել զնա իշխանին երդնուլ 'ի բախտն արքային՝ չեռաւ յանձն · զի մի կարծեսցի Ճանաչել զայլ ո͞ք բացարձակ՝ բաց 'ի բռ-լորեցունց սպարչէն : Այլ յետ հարուածոց 'ի խաչ հանելին զերանեալն , և գեղարդեամբ խոցեցին · և այնպէս կատարեցաւ 'ի ք͞ս : Հ. փտ. յուլ. 22:
յեմ. 27: Յ. յուլ. 9: Լ. յուլ. 10:

Սպփռնիմոս՝ (որ է յն", աստօնօմոս) էր եպս խոսալացւոց առ դիոկղետիանոսիւ · և մ͞ն հալածանաց ժամանակին դնայ 'ի բիւթանիա · ուր ընակեալ 'ի դիւղն սիւրէ առ կուռնելիոսի ուսեալն մծառէր առն , քարոզէր և դարձուցանէր զբազումս , մինչև չինեալ եկեղեցի յանուն հրեշտակապետին (միքայէլի , կամ գաբրիէլի՝) ձեռնադրեաց զկոռնելիոս սարկաւագ · և յետ քարոզել յայլ ևս տեղիս՝ եկն և ձեռնադրեաց զկկոռնելիոս եպս : Եւ մինչդեռ յա-

ւուր միում մատուցանէր զն̃ր պատարագ յեկեղեցին՝ զոր ինքն շինեաց, գիմեցին 'ի վ̃ր ն̃ր կռապաշտք սուսերօք և բրօք և քարամբք. և ցրուեալ զքրիստոնեայսն՝ սպանին զն̃ըն առաջի ն̃ր սեղանոյն. զոր առեալ հաւատացելոց՝ թաղեցին 'ի գեօղն կոչեցեալ վանբլուր. և 'ի ժամանակս կոստանդիանոսի շինեցին 'ի վ̃ր գերեզմանին եկեղեցի: Հ. Յ. Լ. ոկտ. 12:

Ապփիանոս (որ և գրի ապպիանոս, ամփիլիոս, կամ անփիլիոս,) և եղբայր ն̃ր Եդեսիոս (որ 'ի մեզ գրեալ է եղիսէոս,) էին 'ի քաղաքէն լիւկիոյ՝ առ մաքսիմիանոսիւ. և 'ի գալ խուրեանց 'ի բերիտոն՝ աշակերտեցան սբ̃յն պամփիլեայ մարտիրոսին: Յետ այսորիկ ապփիանոս ըմբռնեցաւ յուրբանոս իշխանէ. և 'ի խոստովանիլ զք̃ն 'ի ձայն ցնծութ̃ե երգոց՝ խոշտանգեցին զնա դանիւք. ապա օծին զմարմինն սբ̃յն ձիթով, և հրով խանձողեցին՝ հանդերձ քերանօք, մինչև 'ի բանալ կողից. և 'ի տեսանել զանպարտելի համբերութ̃ե ն̃ր՝ ընկեցին 'ի ծով. յորմէ զերծաւ ը̅ ոմանց, և առ դուռն քաղաքին աւանդեաց զհոգին: Իսկ եդեսիոս վարեցաւ յաղէքսանդրիա՝ 'ի սատապանս պղնձի մետաղաց. ուր տեսեալ

սեաւ նորա զհերակղեոս իշխանն՝ զի ան-ողորմ տանջէր զքրիստոնեայս, ա-պաժոյժ եղեալ՝ յարձակեցաւ 'ի վերայ իշխանին, և զգետնեալ զնա՝ գանեաց· վերայ եկեալ զօրականաց՝ այնչափ հա-րին զեդեսիոս, մինչև եհան զոգին· և զմարմինն արկին 'ի ծով· կէս ա̄ այլոց՝ մինչև էր մեռեալ 'ի ծով ըն-կեցին: Ընդ սոսա դասեն ոմանք և զՄենոն վկայ, զորոյ ծակեցին կա-պաշուք զականջունս, և կախեալ գլխի-վայր՝ տանջեցին մինչև 'ի մահ: Հ· տպր· 4: Յ· տպր· 2: Լ· տպր· 8·

Ահօրբ· սա Ենողեմե:

Ռուփոս՝ (ըստ այլոց Ռուփէսոս,) էր բժիշկ ճարտար 'ի տիւան քաղաքէ Կապադովկիոյ առ Դիոկղետիանո-սիւ· և ըմբռնեալ վասն քրիստոնէական հա-ւատոց 'ի Մաքսիմիանոս կէս 'ի Մաք-սիմոս դատաւորէ՝ զկուռսն անար-գեաց, և զՔրիստոս Աստուած դաւանեաց, վասն հարին զնա դալար բրօք, մինչև առո-րիւ ամենայն մարմնոյն, և երևել աղեացն: Եւ յետ բանտարկութեան՝ տեսեալ զհա-ստատութիւն նորա 'ի հաւատս՝ հարին բևեռս յոտս նորա, և կապեալ ընդ ձի ամեհի՝ վարեցին ընդ քարինս և ընդ թուփս, մինչև աւանդեաց զոգին· և զմարմինն 'ի գետ ընկեցին· այլ սքանչելեօք հանեալ արտաքս, և թա-

ղեցաւ 'ի լերին։ Հ. յուլ. 12։ Յ.Կ. նոյ. 9։

Ասափ մարգարէ և Երգիչ՝ էր որդի բարաքեայ՝ իշխան ղևտացւոց. զոր կարգեաց դաւիթ գլուխ սաղմոսերգուաց յանդիման խորանին և տապանակին 'ի սբն սիոն։ Են՝ և որք զսաղմոս ինչ, յորոց 'ի վերնագրի կայ անուն ասափայ, համարին յօրինեալ 'ի նմին ասափայ։ Յիշատակ սորա գտանի ուրոյն 'ի ձեռագիր յայսմաւուրս մեր ևեթ փետր. 3։

Ասկղաս (ճծ հյ. և լռ), կմ ասկղաճ (ճյն՞.) էր 'ի Թեբայիդ գաւառէ եգիպտոսի, մատնեալ վս 'ի քս հաւատոց 'ի ձեռս արրիանոսի դատաւորի. որ ետ կախել զվկայն, և տանջեալ գանիւք և քերանօք՝ եարկ կիսամահ 'ի բանտ։ Եւ 'ի նաւել դատաւորին յայն աւուրս է գետն՝ աղօթեաց սբն, զի ոչ հասցէ 'ի ցամաք՝ մինչև գրով տացէ վկայութիւն Ճշմարտութե։ Յայնժամ արգելան գնացք դատաւորին 'ի ջուրս. և գիտացեալ զզօրութիւն քսի՝ գրեաց առ սբն, թէ Ճշմարտապէս մեծ է ածն քրիստոնէից, և ոչ գոյ այլ ած՝ բաց 'ի նմէ։ Զայս արտօրեալ՝ յաջողութբ ել 'ի ցամաք. բայց համարելով զսբն կա-

կախարդ կարօղ չրոց, եւ այրել զկողս նր. եւ այսպէս կապեալ վէմ մի մեծ յոտս նր՝ ընկէց 'ի գետն. եւ այնպէս կատարեցաւ վկայն քի. իսկ մարմին նր գտաւ 'ի ցամաքի, եւ թաղեցաւ 'ի հաւատացելոց: Հ. Յ. հայ. 20: Լ. յնէ. 23:

Սոփիոս էր եղս գիւղականոյ մակեդոնացւոց առ տրայիանոսիւ, լուսաւոր վարդապետ ճշմարտութե. զոր կալեալ ագրիկողայոսի դատաւորի՝ եւ հաստատուն գտեալ 'ի հաւատս, էարկ 'ի բանտ. եւ այսպ գան հարեալ կապարեայ գնտովք, եւ օծանել մեղու եւ կախել զփայտէ 'ի վր պարսպին 'ի սօթածամու. եւ մեղուք եւ պիծակք կրծեցին զամ մարմին սրբյն, այլ նա գոհանայր զայ. եւ այնպիսի փառաւոր վկայութբ աւանդեաց զոգին: Իսկ քահանայք նորա առին զմարմինն գաղտ, եւ թաղեցին պատուով:

Յայնմ ժամանակի վն հալածանաց փախուցեալ էին յիտալիոյ 'ի գիւղակիոն ոմանք 'ի հաւատացելոց՝ Պէրէգրինոս, Լուկիանոս, Պոմպէոս, Իսիւքիոս, Պապիոս, Սատուռնինոս եւ Գերմանոս. որոց տեսեալ զքաջ նահատակուն սրբյն Սոփիոսի եղսի՝ խոստովանեցան յայտնապէս զքրիստոնէու_

Թի իւրեանց. վայ և հրամանաւ տը-
րիկողայսի յետ չարաչար գանից
ծովահեղձոյց եղեն. զորոց զմարմինս
ստ ափն ծովու ծածկեալ՝ յետ ինն
ամսոց յայտնութ՟ նոյն սրբոյ եհան ա-
ղեքսանդրոս եպսն, և ամփոփեաց
պատուով. յետոյ չինեցաւ 'ի վր՟ նց
մատուռն : Հ. փղ. յունիս. 3. և յուլ.
6 : Յնւ. յուլ. 11 : Յ. յուլ. 6. և 7 :
Լ. յուլ. 7 :

Սոփոմ անջնոջէ. տես 'ի կարգի տօ-
նելեաց Աստուածանք Երկ :

Սպիրիդոնէս՝ (Թ աւուրց Դեկտեմբերի,)
էր որդի պրոբոսի կայսեր՝ և ժա-
ռանգ Թագաւորութե՟ հռովմայեցւոց,
վայ յամանց կոչի արքայ հռովմայ. սա
եղև քրիստոնեայ հանդերձ եղբարբ
կին հօրեղբարբ իւրով դոմետիոսիւ,
որ կարգեցաւ եպս բիւզանդիոյ. իսկ
և յաջորդք նր պրոբոս և մետրոփա-
նէս ասին լինել որդիք սորին տոր-
ներակէսի, կին դոմետիոսի : Իբր եղև
յաւուրս հալածանաց ըմկեանոսի
կայսեր՝ եկն տորներակէս 'ի նիկոմի-
դիա, և խրատեաց զնա յետս կալ 'ի
կոտորելոյ զքաջ զօրականս քնի. զի
'ի պակասիլ առէ քրիստոնեայ զօ-
րացդ՝ զօրանան Թշնամիք Թագաւո-
րութեդ : Յայնժամ հարցեալ և խնա-
ցեալ

ցեալ լիկինիանոսի՝ թէ և նա քրիստո-
նեայ է, հնարէր ողոքանօք և սպառ-
նալեօք դարձուցանել զնա 'ի պաշ-
տօն կռոց. և իբրև ոչ կարաց, հրա-
մայեաց հատանել զգլուխ երանել-
ւոյն։ Իսկ գոմէոփոս կին գոմէոփա-
նոս եպ̃ս բիւզանդիոյ գողացաւ զմար-
մին սր̃յն, և տարեալ ամփոփեաց
յարկիւրոպօլիս՝ ուր էին նշխարք
սր̃յն ադրիանոսի և կնոջ նր̃ անա-
տոլայ, և այլոց վկայից՝ ը̃. սր̃յն եւս-
տաքէոսի, որ համարի առաքեալ բիւ-
զանդիոյ ։ Հ. օգոս. 30 ։ Յ. Լ. օգ. 26 ։

ԱՐԴԱԼԻՈՆ կմ̃ ԱՐԴԱՂԻՈՆ կատակողն՝ էր
առ մաքսիմիանոսիւ միմոս ծաղրա-
ծու 'ի խրախճանս թագաւորի և մե-
ծամեծաց նր̃. և յաւուր միում ձևա-
ցոյց առաջի նց̃ 'ի թէատրոնի զնա-
հատակութիւն մարտիրոսաց իբրև ը̃
խաղս. և կացուցել զոմն իբրև դա-
տաւոր՝ ինքն ձևացաւ մարտիրոս։
Այլ տր̃ փոխեաց զմիտս նր̃ 'ի կա-
տականաց 'ի ճշմարտութիւն. քանզի
սկսեալ ը̃նդ խաղս դաւանիլ զինքն
քրիստոնեայ՝ այպս դարձաւ և ասէ
առ ատենանն. գիտասջիք ամ̃ք՝ զի
ես ճշմարիտ քրիստոնեայ եմ. այսու-
հետև ոչ այպանօք և ոչ ը̃ խաղս խօ-
սիմ ը̃ ձեզ, զի շնորհքն ք̃սի ծագեաց
'ի սրտի իմում. այսուհետև սատուգա-

պէս անարգեմ և Թքանեմ 'ի կուռս ձեր . և սկսաւ անհնարին Թշնամանս ձգել 'ի դէմ հեթանոսաց մի առ մի . Ը որ բարկացեալ կռապաշտից՝ ար_ կին զնա 'ի բորբոքեալ հուր . և այն_ պէս կատարեցաւ 'ի ք͞ս 'ի մահ վկ_ բաւորելով զբեղլար : Հ. ապր. 16 : Յ. ապր. 17 : Լ. ապր. 14 :

Սուրբադոն կին արշալոյն՝ աղախին էր ակրոսիւղոսի առն կռապաշտի , որ էր նախապատուին 'ի քաղաքին որիմի_ սոյ փախուգացելոյ առ աբրիանոս կայ_ սերաւ . և յաւուր ծննդեան տէր_ տիւղոսի կին որդւոյ նր՝ յորում սո՛ն մեծ առնէին 'ի մէհենին կռոց , ոչ կա_ մեցաւ արկանել գնալ անդր և հա_ ղորդ լինել նց , զի քրիստոնեայ էր . վ͞ս այ տանջեաց զնա տր͞ն իւր գանիւք և բանտիւ և սովու , և այսպէս մաշ_ նեալ 'ի 'ի ձեռս դատաւորին , որ եա կախել զնա և քերել . և տեսեալ ժողովրդեան զհամբերութի երանելին կնոջն՝ եստուն արձակել զնա . և նա եկեալ գնաց 'ի մօտակայ լեառն : իսկ 'ի կամիլ զօրականաց դարձուցանել զնա յետս , դիմեաց սրբուհին աղօ_ թիւք առ ա͞ծ . յայնժամ պատառե_ ցաւ վէմն , և ընկալաւ զնա 'ի ներքս լինելով գերեզման նմ . եկին քարա_ հատք հրամանաւ դատաւորին՝ խոր_

տա

տնկել զվէմն , և հանել զնա ․ և 'ի լինել որոտմանց և կայծականց՝ բազումք սատակեցան յանհաւատից , և այլ ևս բազումք դարձան 'ի հաւատս ։
Հ․ սեպ․ 19 ։ Յ․ սեպ․ 18 ։ Լ․ սեպ․ 17 ։

Տրիփիլլէս կամ Տրիփոփիլլէս կիպրացի՝ էր Լեւկոնայ աւագ եկեղեցւոյն դամաս քաղաքին կիպրոսի ․ սա վն հալածանաց մաքսիմիանոսի թաքուցեալ էր յայրս ․ և ընկալեալ յայտնութի 'ի տնէ իջանել 'ի մայրաքաղաքն , և մարտիրոսանալ , եկն 'ի տաճար սբյն բառնաբայ՝ որ յԼեդրոս , և պատմեաց Դեմետրիանոսի սարկաւագի , և Աթանասի դպրի զտեսիլն ․ և էջ է նո 'ի սաղամինա , և յանդիման լեալ սաբինոսի դատաւորին՝ խոստովանեցաւ զհաւատս քի ․ վնյ յետ սաստիկ գանից հատին զգլուխ սբյն ։ Արդա քննեաց դատաւորն և զդեմետրիանոս և զաթանասիոս ․ և փորձեալ զնս խիստ ստանջանօք կմ հրով , իբրև ետես՝ զի պահեցան կենդանի , ետ զլխատել և զնս ․ իսկ քրիստոնեայք թաղեցին զերեսին սբս 'ի միում տապանի ։
Հ․ յունիս ․ 27 ։ Յ․ յունիս ․ 23 ։

Տրոփիման կամ Տրոփիմոսէ՝ էր ծերունի քահանայ եկեղեցւոյն Լաւոդիկեց-

ւոյ առ դիոկղետիանոսիւ · սա գնաց ը̅ մխիթանոսի եպ̃սի, և խոր_տակեաց զնմ̃ կուսս մեհենին · զոր խմացեալ կոմսի տեղւոյն՝ դիմեաց յեկեղեցի ունիլ զնա̃ · այլ 'ի Ճանա_պարհի յանկարծակի ըմբռնեալ 'ի խիստ ցաւոց՝ յղեաց առ եպ̃սն աղա_չելով, զի աղօթս արասցէ վս̃ իւր, խոստանալով չառնել ինչ չար, և այնպէս բժշկեցաւ ։ Իբրև 'ի վերայ էանց ամ մի, գնաց կոմսն 'ի կեսա_րիա, և հանդիպեալ արտեմանայ քա_հանայի՝ կալաւ զնա և էարկ 'ի բանտ · և դատեալ յատենի՝ ստիպէր զո_հել կռոցն · իսկ ո̅ք քահանայն մեր_ժեաց զնա, և աղօթիւք խորտակեաց զբագին ասկղեպիոսի, և հալածեաց զեօթն վիշապս բռնեալս 'ի մեհենի նր̅ · մինչև հաւատալ բիւրաւորսի քրմի 'ի ք̅ս ։ Յայնժամ հրամանեաւ կախն, և կտրատեցին պատառ պատառ 'ի մարմնոյ արտեմանայ, և արկին 'ի հուր, և. զնա հանին 'ի կաթսայ ե_ռացեալ · յորմէ ապրեցաւ սքանչե_լեօք · և յետ բազում և մեծամեծ գործոց՝ խաղաղութ̅ աւանդեաց զհո_գին 'ի ձեռս ա̅յ ։ Հ. ապր. 11 ։ Յ. ապր. 12. Լ. հոկ. 8 ։

Սուրբ նոր վկայն բաղխշեցի 'ի ման_կութե եղև քանկակար արուեստիւ 'ի

սա_

սալամաստ քաղաքի առ. ոտս պարս_
կի ուրուՄն. յորմէ 'ի կարծիս եղեն
ոմանք յայլազգեաց՝ թէ յայլազգուե̃
դարձեալ իցէ մանուկն. վ̃յ յետ ան_
ցանելոյ իբր Է ամաց՝ տեսեալ զնա
'ի քաղէշ այր ոմն պարսիկ, սնդէր՝
թէ դու այլազգի էիր 'ի սալամաստ.
իսկ առագ ես պատասխանի. ես
քրիստոնեայ էի՛ և եմ՝ և եղէց, ծա_
ռայ ք̃ի մ̃յն իմոյ օրհնելոյն 'ի բար_
ձունս: Յայնժամ պարսիկն ձգեաց
զնա բազմութ̃ե համախոհից իւրոց
յատեան ամիրային՝ որ կոչիւր ամիր
շարափ. և ն̃ր ոչ դտեալ պատճառս՝
կամէր արձակել. այլ 'ի հաճել ըղ_
միտս ամբոխին՝ յղեաց առ դատա_
ւորն, որ ասի ղատի. յորմէ հարցե̃լ
վկային՝ համարձակ դաւանեցաւ զք̃ս
ա̃ծ, և զինքն ծառայ ն̃ր. և էր ինքն
բոլորովին լցեալ հոգւով ս̃բվ. և
տեսիլ ն̃ր լուսաւորեալ և պայծա_
ռացեալ իբրև զհրեշտակի. վ̃յ ա_
ռաւել ևս կրճտէին թշնամիք զա_
տամունս 'ի վ̃ր ն̃ր. մինչև զեղեալ
բազմութե̃ 'ի վ̃ր վկային՝ հարին զգլ_
լուխ ն̃ր՝ կէսք փայտակոճիւ, և այլք
սրով և քարամբ. և այնպէս կատա_
րեցաւ յամին 1390. ա̃լթ. 'ի դ̃շբի է̃
շաբաթուն աղուհացից: Հ. ճէպր. 23.

Ն.-էր. տես Եղիսաբէթ:

Բ.

Բաքոս աբէղայ (որ 'ի յունաց կոչի՝ նոր կամ կրտսեր բակքոս) էր յաւուրս թ̃գրութեն կոստանդեայ և Երինեայ, եհմացի կին պաղեստինացի. որոյ հայրն դարձեալ էր յայլազգութի, և 'ի նոյն կրթեալ զեօթանեսին որդիս իւր. բայց յետ մեռանելոյ նր՝ մայրն մանկանց, որ էր քրիստոնեայ, ուսոյց նց զքրիստոնէութի. յորոց մին կոչեցեալ դահակ՝ կամ ը̃ ամանց դեհլառ, չոգաւ 'ի վանս սբ̃յն սաբայի, և միրոնեալ կրօնաւորեցաւ և անուանեցաւ բագոս՝ 'ի հասակի ժ̃ը ամաց: Իսկ յետ կալոյ նր̃ անդ առ ժամանակ մի կատարեալ առաքինութ̃՝ զանգիտեալ հօր վանաց, զի մի յայտնի լիցի այլազգեաց, արձակեաց զնա յիւրմէ. և նա եկեալ 'ի տուն իւր՝ միրոնեաց զհնգեսին եղբարս իւր. իսկ վեցերորդն՝ որ մնայ յայլազգութեն, մատնեաց զբագոս. վ̃ն կալան զնա այլազգիք, և տարան գանիւք և Թշնամանօք առ ամիրայն. որ եւ ապտակել զծնօտ նր̃. և նա ասէ. ալէլուիա, ալէլուիա, փառք քեզ ա̃ծ. և զոր ինչ ասէր ամիրայն, բագոս զնոյն օրհնութեն երկրորդէր. մինչև

յետ

յետ բզմ խոշտանգանաց և գանից հատոյն զգլուխ երանելւոյն. իսկ քրիստոնէայք հաւաքեցին զմարմին, և առեալ զմարմին վկային՝ եդին հանդէպ սեղն սրբոյ և Տր փրկչի վանացն և ննջման Ածածնին յարևմտից կողմէ: Հ. դեկ. 19: Յ. դեկ. 17:

ԲԱՍՍԱ ԿԱՄ ԲԱՍՍՈՅ. տես Վասա:

ԲԱՍԻԼԻՍԱ ԿԱՄ ԲԱՍԻԼԻՍՈՍ ԱՆԿԻՒՐԱՑԻ. տես 'ի կարգս տօնելեաց՝ Բասիլիսկոս քահանայ:

ԲԱՐՍԱԲԱՍ ԿԱՄ ԲԱՐՍԻԲԱՍ արշիմանդրիտ՝ էր յԵգէն պարսից 'ի բնակութեան քաղաքէ՝ յերևելի տանէ. որ զկնի մահու ծնողացն՝ բաշխեաց աղքատաց զինչս իւր, և եղև աբեղայ, և այլս հայր վանաց: Զսա կալան հանդերձ եօթն աշակերտօք, և տարան առ շապուհ արքայ. և յոչ հաւանիլ նց պաշտել զարեգակն և զհուր, արկին 'ի բանտ. և յետ չորից ամաց տարան 'ի գլխատել. և կարգեցին դահիճ զոմն ուրացօղ՝ նիրսան մարայաս անուն: Տեսեալ զնա Տր հայրն բարսաբաս՝ զի այլադաւանեալ էր յահէն, սկսաւ արտասուօք յիշեցուցանել նմ զահեղ դատաստանն քի. իսկ Թշուառականն այն ոչ եկն 'ի զղջումն, այլ դ-

դա-

զալով եհար չորիցս զպատրաստանոց սոյն բաշխմանի , նոյնպէս և զեօթանց աբեղայից . և այնոքիկ կատարեցան նք 'ի քն յամի տն 375 . և պսակեցան փառօք . իսկ Ներսէսն անկաւ յայլ եւս չարիս , և սրամահ կորեաւ ։ Հ. տպր. 4 ։ Յ. տպր. 9 ։ Աճառ. տր. Եռագէտ ։

Բաղդ կին թագաւ Ճգնաւոր' էր ազգաւ պարսիկ 'ի գեղջէն պերգամայ , զաւակ քրիստոնէից' սնեալ 'ի բարեպաշտութն . որ վն քնի թողեալ զն և զընտանիս իւր' գնաց 'ի տեղին կոչեցեալ բիգոդադոն , ուր էր վանք Ճգնազգեաց կրօնաւորաց . և եղեալ աբեղայ' եկաց խստակրօն վարուք զամս Ը. բայց թեթև համարէր զամ Ճգնութն , և տենչայր մարտիրոսութե . և տն յաջողեաց նմ . զի 'ի լինել հալածանաց (որոց ժամանակն չէ յայտ) , և 'ի մեկնիլ հօրն վանից նմ աբեղայիւք 'ի տեղի անքոյթ , բատ կամակար մտօք մնաց 'ի վանս միայնակ , և ըմբռնեալ ածաւ առ յուղիտ քաղաքապետն . և յոչ առնուլ յանձն զերկրպագուն արեգական և հրոյ , տասն արք քարշեցին զերկոսին ձեռս բատոյ' հինգ յաջմէ և հինգ 'ի ձախմէ , մինչև փրթուցին յանձնէն զերկոսին բազուկսն թևօքն . և արկեալ յորսայս' զայլ քատմնելի տանջանս ետուն .

տուն. և 'ի վախճանի հատին զգլուխն: Եւ քահանայ մի դանխել անուն յափշտակեաց զմարմին սրբոյն, և տարաւ 'ի մծբին. և տ̃ր աբրահամ եպ̃ս քաղաքին եդ զնա պատուով 'ի տապանի. ոմանք համարին՝ թէ անդ 'ի մծբին իցէ նահատակեալ: Հ. ապր. 29: Յ. հոյ. 1:

Ռոբէաղէն՝ էր եպ̃սապետ պարսից 'ի սղակ և 'ի տիպրոն, քեռորդի և յաջորդ սրբոյն շմաւոնի պարսից եպ̃սի. և եղև զնմանէ ամբաստանութիւն առ շապուհ արքայ հալածիչ՝ թէ արհամարհէ զհրաման արքային, չկամելով պաշտել զարեգակն և զհուր, այլ և խափանելով զայլս ևս: Կոչեաց զնա շապուհ առաջի իւր, և խոստացանէր նմ ինչս բազումս՝ եթէ դարձցի 'ի դենս պարսից. և յանարգել սրբոյն զմեծութիւն՝ ետ հրաման մերկացուցանել զնա, և տանջել չարաչար. և ապա բանտարգել արար զնա կապանօք և սաստիկ սովու ամիս մետասան, և ոչինչ օգտեալ՝ ետ գլխատել համդերձ ժ̃գ աշակերտօք կամ ընկերօք, յամի տ̃ն 346: Հ. յուն. 10: Աշխար. առ. Եւոդիոսի:

Բադդիշա կմ Բարդիշա՝ էր եպ̃ս պարսից, որ ըմբռնեցաւ 'ի նոյն հալածանս

ծանս Շապհոյ, որ և սափիւռոս կո_
չի. և դաւանեալ դքն յատենի ար_
քային՝ հարաւ յերկար փշալից բրօք.
և վէրք նր շփեցան խոշոր խորդով.
յետոյ եդին զոտս նորա 'ի մամուլս
հիւսանց, և խորտակեցին. ապա ե_
դին խունկ 'ի ձեռս նր, զի արկցէ 'ի
հուր՝ զոր պաշտէին պարսիկք իբրև
ած, իսկ սբն ցրուեաց զխունկն յեր_
կիր. և բարկացեալ Թգրն՝ ետ քաշ_
քաշել զմատունս ձեռաց նր: Եւ տե_
սեալ զհամբերութի սբյ եպսին՝ երեք
երիտասարդք յարքունեաց, հաւա_
տացին 'ի քս. և բանտարկեալ՝ գաղտ
կատարեցան 'ի տր: Իսկ զեպսին ըղ_
լեղուն ընդ ծոծրակն հանին վն հա_
մարձակ յաղթահարելոյ զԹգրն. և
'ի գալ առ նա ձայնի 'ի վերուստ,
հաւատացին անձինք յհգ. և արեամբ
իւրեանց մկրտեցան. ապա գլխատե_
ցաւ և որ եպսն: Հ.հոկ. 19: Ծառընփ:

Սարգիսայ կմ Բաքքոսայ, Յովհան և Շմա_
ւոն՝ էին պարսիկ քրիստոնեայք. զորս
ըմբռնեալ հրապարակից 'ի հալածանս
Շապհոյ՝ ստիպէին յուրացութի. իսկ
նոքա քաջութբ խոստովան եղեն զքս:
Եւ յանել Շապհոյ յետ բազում քըն_
նութեց՝ Թէ երդնում 'ի գիս չարչա_
րել զձեզ խստագոյնս, ասեն վկայքն.
և մեք երդնումք 'ի Յիսուսի ածն
մեր՝

մեր՝ Միածնիւ, ք֊ լսել քեզ ։ Տանջեալ զնա թագաւորն բազմօք, եւ ծակել զպճղունս նր և կախել. դարձեալ բրածեծ արար զնա. Նեղեաց բանտարկութ֊ և անսուաղութ֊. և ՚ի հուր եւս էարկ. և ՚ի պահելն կենդանի՝ եւ հատանել զգլուխս նր ։ Հ. մյ. 16 ։ Յ. մյ. 15 ։

Բարուք մարգարէ՝ որդի Ներեայ, և ԱԲԴԵՄԵԼԵՔ կմ ԱԲԴԻՄԵԼԵՔ Ներքինին եթեովպացի՝ էին աշակերտք երեմիայ մարգարէի. որք օգնական եղեն նմ ՚ի բազում իրս, և չարչարակից ՚ի հալածանս նր. որոց գովութին յածաշնչի անդ է ։ Հ. մյ. 1 ։

Բարսամա՝ էր եպս եդեսիոյ առ արքայիւնովն, այր ո֊ք և առաքինի. որոյ տեսեալ զոճն հեթանոսաց ՚ի քաղաքի անդ ՚ի պատիւ պղնձ կռոց, ըն ծայլին նախանձու կշտամբեաց զքրմապետն սարբիլոս. մինչև դարձուցանել զնա և զքոյր նր ՚ի հաւատս քի. ոմ և նոքա եւ զայլս յոլովս դարձուցին. զոր իմացեալ լուսիոյ դատաւորին՝ նահատակեաց բազմահնար տանջանօք զսարբիլոս՝ որ կոչեցաւ Թէոթոյէլ, և զքոյր նր՝ որ կոչէր Բէբէա ։ Նոյա կալաւ և զնր եպսն բարսամա. և քննեալ զհա֊ տա֊

տատութեն հաւատոց նր՝ ետ քերել երկաթի եղնգամբք. և մինչդեռ կա-մէր այլևս տանջանս 'ի վր ածել, էառ հրովարտակ 'ի կայսերէ՝ յետս կալ 'ի չարչարելոյ զքրիստոնեայս. զի ծանեայ ասէ՝ թէ նոքա ոչինչ վնաս առնեն թագաւորութե մերում. և այս-պէս ազատեցաւ խոստովանող հայ-րապետն բարսեղ. և կեցեալ այլ ևս ժամանակս ինչ՝ ծաղկեցոյց զեկեղե-ցի իւր ածպաշտութբ. և լի արդեամբք հանգեաւ 'ի քս: Զսա երևի թէ նախ-նիք մեր անցուցեալ էին և 'ի կարգ-տօնացուցի է արքիփոնի վկային. այլ յետոյ վրիպակաւ փոփոխեալ է յայլ անուն օտար: Հ. դէկ. 14: Յ. Լ. յն. 30:

ՍԲԱՐՇԱԲԱ էր եպիսկոպոս յԾլին պար-սից, կմ արքեպս գորդիոյ. որ ձեռ-նադրեաց զսրն մելի եպս. և յետ կատարման նր նաև ինքն նահատա-կեցաւ: Հ. նոյ. 12:

ՍԲԵՆԵԴԻԿՏՈՍ ԱԲԲԱՅ՝ հրեշտակակրօնն հայրն մեր, օրհնեալ անուամբ և ար-դեամբք, էր 'ի գաւառէն հռովմայ 'ի նորկիա քաղաքէ, ծնեալ յամի տն 480. յազնուականս և 'ի բարեպաշտ ծնողաց, և սնեալ ժուժկալ վարուք. սա յետ կալոյ սա ժամանակ մի 'ի հռովմ յուսումն՝ եթող զամ և զծնողս իւր

իւր 'ի դեռաբոյս հասակին, և առանձ-
նացաւ յանապատն ուռհայի, օգնա-
կան իւր գտեալ զմիայնակեաց ոմն
ռոմանոս անուն, որ սակաւ այց առ-
նէր նմ, և բերէր կերակուր ։ Անդ
դադարեալ 'ի խորափիտ այրի միում
սքանչելի ճգնութբ և ընտանութբ ընդ
այն՝ անծանօթ էր 'ի մարդկանէ զե-
րիս ամս. մինչև երեց մի ազդեալ 'ի
տնէ յաւուր զատկին՝ եբեր առ նա 'ի
խորտկաց իւրոց. և յայնմ օրէ գային
առ նա մարդիկ 'ի գտանել զհոգևոր
մխիթարութն ։ Երևեցաւ նմ երբեմն
դևն 'ի կերպարանս ագռաւու, և յա-
րոյց 'ի վերայ նր խորհուրդս աղտե-
ղիս. յայնժամ բենեդիկոս մերկա-
ցաւ և թաւալեցաւ 'ի մէջ տատաս-
կաց, մինչև խոցոտել զամ մարմինն
և արեամբ շաղախել. և այնուհետև
ազատ գտաւ 'ի չար խորհրդոց ։ Էր
յայնժամ իբր ամաց. և եկաց 'ի նոյն
ճգնութե նոյնչափ ևս ամս ։ Եկին առ
նա աբեղայք ոմանք, և հարկեցու-
ցին զնա լինել իւրեանց առաջնորդ.
այլ ոչ կարացեալ տանիլ խստակրօ-
նութե նր և անաչառ յանդիմանութեն՝
մատուցին նմ դեղ մահու. և 'ի խա-
չակնքել սրբյն նախ քան զըմպելն՝ հեր-
ձաւ ամանն, և հեղաւ մահադեղն ։
Իբրև դարձաւ անդրէն յայրն իւր,
բազումք ընթացան առ նա՝ աշակեր-
տիլ

ոտիլ նմ. որով՚ի սուղ ժամս կանգ_
նեաց երկոտասան վանս. և հիմնար_
կեաց յարևմուտս գիւղն կրօնաւո_
րուն ամ՛բարեկարգութ., սահմանել
լուսաւոր կանոնս. որպէս և զայլ բա_
զում մեծամեծ գործս և սքանչելիս.
մինչև յարուցանել և զմեռեալ, որք
տեսցին յընդարձակ վարս նր. և այնքան
լի արդեամբք հանգեաւ ՚ի տր՝ ՚ի կա_
սինեան լեառն, յամի 543, կմ ըս ո_
մանց 536. և յաւուր վախճանի նորա
տեսին երկու միաբանակեացք նր ՚ի
զանազան տեղիս տեսիլ, զի յերկրէ
յերկինս կազմեալ էր թափոր լու_
սազգեաց արանց ոսկեհուռն հան_
դերձիւք և լուցեալ լապտերօք. և
եղև ձայն՝ որ ասէր. այս է՝ ճանա_
պարհն բենեդիկտոսի ծառային այ՝ որ
յերկինս ընթանայ ։ Հ. Տարեգ. 22 ։ Յ.
Լ. Տարեգ. 21 ։

Ընդ սմին բենեդիկտոսի յիշատակի
և սրբակրօն քոյր նր Սխոլաստիկա կու_
սան ճգնաւոր, ծաղկեալ առաքինութ.
առ որ միանգամ՚ի տարւոջ գայր եղ_
բայր նր, և պարապէր ՚ի հոգևոր
խօսակցութիս և ՚ի քննութի նբ գրոց
ընդ նմ։ Եւ ՚ի միում նոցանէ աղաչէր
սխոլաստիկա զեղբայր իւր արտա_
սուօք՝ մնալ զգիշերն զայն, և խօսել
ընդ նմ զերկնային ուրախութեց։ Ասէ
ցն բենեդիկտոս. արտաքոյ խցին
իմոյ

խմոյ ոչ կարեմ օթել քոյր իմ: Եւ կոյսն աղաչեաց զնա • և պարզութիւն օդոյն փոխեցաւ 'ի կարկուտ և 'ի յորդ-անձրև • որով արգելաւ յերթալոյ նր. հայրն, և ասէ • զինչ է այս՝ զոր արարեր քոյր իմ: Ասէ սրբուհին • աղաչեցի զքեզ և ոչ լուար եղբայրդ իմ • աղաչեցի զնա, և լուաւ ինձ փութապէս: Հ. մրտ. 22: Լ. փետ. 10:

ԲԻԱՆՈՐՈՍ կամ ԲԻԱՆՈՐ՝ էր 'ի գաւառռէն պիսիդոնի կամ պիսիդեայ • զոր կալեալ կռապաշտից՝ տարան կապանօք յիսաւրիա առ սեւերիանոս դատաւոր • և երրեք հաստատութեն գրաււկայն 'ի հաւատս, կորատեցին ըզմարմին նր 'ի կախաղանի, և հրացեշամփրօք այրեցին զկէրսն • հանին զատամունսն, և հատին զականջս: Զարմացեալ ը համբերութե սրբոյն ՍԻՂՈՒԱՆՈՍ կամ ՍԻՂԲԱՆՈՍ զօրականն, հաւատաց 'ի քս • վսյ դատաւորն նախ զնա նահատակեաց՝ տալով հատանել զլեզու նր, և ապա զգլուխն: Յետոյ ետ քերթել զճակատ սրբոյն բիանորոսի, և հանել զակն աջոյ, և ծակել զպճղունս ոտից • և ապա գլխատեաց և զնա: Հ. յուն. 3: Յ. յուն. 9: Լ. յուն. 10:

Բ[illegible] կամ [illegible] (ը Լա՛՛ [illegible] •

ֆր

թ̃ յաղթօղ) վկայն՝ էր խոտլացի՝ յաւուրս անտոնինոսի կայսեր յերկրորդ դարու․ և դատեալ 'ի սեբաստիանոսէ դքսէ վս̃ քրիստոնէութե՝ յետ խոստակման տանջանաց՝ արկաւ 'ի հուր․ և պահեցաւ կենդանի զերիս աւուրս 'ի մէջ կայծախառն մխրոյ․ արբուցին նմ̃ և մահադեղ, այլ ոչ վնասեցաւ․ վսյ դեղատուն հաւատաց 'ի քս̃․ ապա արկին ձէթ եռացեալ ըղ մարմնով սրբոյն, և զայլ դժնդակ տանջանս եասուն, և 'ի վախճանի գըլխատեցին ։

Զարխական նահատակութիւն սբ̃ վկայիս տեսեալ կնոջ միոյ այրւոյ՝ որում անուն էր Ստեփանէ կմ̃ ստեփանիա (որ է ը̃ լա՛՛ կօրօ՛նա, թ̃ պսակ), ձայն եբարձ և ասէ․ երանի՛ է քեզ բիկտոր, և երանելի են գործակիցքն քո․ ահա տեսանեմ երկու պսակս իջեալ յերկնից, մին մեծ՝ քեզ, և միւսն փոքր՝ ինձ․ և նոյնժամայն մատուցեալ առ դատաւորն՝ խոստովանեցաւ զքս̃ աձ̃․ Իսկ դատաւորն ետ քաշ արանց խոնարհեցուցանել երկու ծառս․ յորս կապեցին զսբ̃ կինն՝ զձեռաց և զոտից յերկուց կողմանց․ և 'ի թողուլ յանկարծակի զծառսն՝ հերձաւ սրբուհին յերկուս, և կատարեցաւ 'ի քս̃ ։ Հ․ նոյ․ 9 ։ Յ․ նոյ․ 11 ։ Լ․ նոյ․ 14 ։

Գու-

Գ.

ԳԱՂՋՆՈՍ ումն իմաստասէր վկայ՝ նահատակեցաւ գլխատմամբ 'ի կըռապաշտից, ա̅ յիշատակելոյ 'ի ձեռագիր յայսմաւուրս մեր. զոր ոչ կարացաք գտանել այլուր : Հ. յէտ. մայ. 3 :

ԳԵՐԱՍԻՄՈՍ. տես Երասիմոս :

ԳԵՐԵԱԼՔ 'Ի ՊԱՐՍԻՑ՝ կամ ՎԿԱՅՔ ԳԵՐԻՔ ասին, զորս Շապուհ արքայ պարսից
վարեաց 'ի գերութի̃ 'ի ա̅րութէ̃ հռոմոց՝ ոգիս ինն հազար, յամի տ̅ն 362.
յորս կային և արք երևելիք, և եկեղեցականք իմաստունք. և 'ի Ճանապարհի նահատակեաց 'ի նոցէ անձինս
երկերիւր և եօթանասուն և եօթն.
և զայլս դարձոյց 'ի դենս պարսից :
իսկ մի ումն 'ի նահատակաց՝ որում
անուն էր աբդիշոյ կամ էպէդյեսու
սարկաւագ, թէպէտ և անկեալ էր
արով, այլ ոչ էր վիրաւորեալ 'ի մահ.
վ̅յ յետ չուելոյ բանակին՝ յարեաւ և
եմուտ 'ի գիւղ մի. ուր գտեալ ըդդարման բժշկութե̃ 'ի ձեռն քահանայի
միոյ՝ եկն հանդերձ նովաւ, և ամփոփեաց զմարմինս վկայիցն անկելոց.
և ինքն ուսանձնացաւ անդէն յայրի
միում,

միում, և եղև կատարեալ ճգնաւոր նշանագործ. և գործոց զբաղումս յանհաւատից, մի որոյ սպան զնա ոմն 'ի կռապաշտից. և եկեալ քահանայն՝ որ առողջացոյց զաբեղէն՝ թաղեաց զնա մարմին նր: Հ. ամս. 8: ՃՀոր. ատ Էոստեսոս: Յ. ամս. 9. և օգ. 4: Լ. ամս. 22. և օգ. 4:

Գերմանոս պատրիարգ յունաց՝ էր որդի յուստինիանոսի պատրկի. զոր առ նախանձու սպան որդին հերակլի, և զգերմանոս մանուկ ներքինացոյց, և կարգեաց Է գլերս եկեղեցւոյ. որոյ յառաջադէմ լեալ 'ի մբ վարս և յամենայնի գիտութ՝ ձեռնադրեցաւ եպս կիւզիկոյ. և ապա ընտրեցաւ պատրիարգ կոստանդնուպօլսոյ. և էր ինքն այր խոնարհ և խաղաղարար, հանճարեղ և մեծիմաստ. որ գրեաց բաղում ճառս. արար և շարականս և կցորդս. ունէր և զշնորհս նշանագործութե. Առ աւ թագաւորեաց լեոն կայսր իսաւրիացի պատկերամարտ. զոր բազմօք յանդիմանեաց սբն գերմանոս՝ հովիւ քաջ և վարդապետ ուղղափառութե. այլ տեսեալ թէ ոչինչ օգտի, եհան յանձնէ զեմիփորոնն, և եդեալ 'ի վր սբ սեղանոյ՝ առանձնացաւ 'ի տուն իւր. և լեալ աւելի Ջ զինն-

սուն անոյ՝ հանդերձ խայտառակութ՟ ՚ի
քն . և Թաղեցաւ ՚ի վանս՝ զոր ինքն
էր շինեալ յեպ̃սութե իւրում : Սա սա
եկն ստեփաննոս սիւնեցի յաւուրս
պատրիարգութե նր . և սէն գերմա-
նոս ՚ի ձեռն նր առաքեաց ՚ի հայս
զԹուղԹ մարքանական սերոյ և խա-
ղաղուԹ՝ զոր գրեալ քաղցր վարդա-
պետութ : Հ. Յ. Լ. ճաչ. 12 :

Վերջանայ տե՛ր ԺԵ Ղազարիոսի .

Վերջ ակնեցի , և Խաւրիկ Գահերէցն՝
էին քաջ իշխանք հայոց նախարարա-
զունք . զորս կալեալ բուղայ ոստիկա-
նի յետ կատարման երկրորդ առով-
մեանց յամի 853 . յէ՟ , բազմօք հնարե-
ցաւ դարձուցանել յայլադղութ . և
՚ի մերժել նց զբանս նր և ՚ի հաւատա-
ձակ դաւանելն զքն̃ ած , եւ գլխա-
տել զերանելիսն : Զքաջ նահատա-
կութն սոցա տեսեալ սրբոյն յայլազ-
գեաց՝ ապաշխարեաց , Թէ և ես քրիս-
տոնեայ եմ , վս̃յ հատին և զգլուխ
նր . և ծագեաց լոյս ՚ի վր̃ երեցունց
վկայիցն : Հ. փպ. պատմ. 21 :

Վերջ մնացականն կինեցի՝ էր ե-
րեւելի Ճգնաւոր՝ ժամանակակից սոցին
գերմանոսի , բնակեալ յոլոմպոս լե-
րին ՚ի մանկութէ մինչև ՚ի խոր ծե-

րուն աքանչելի վարուք. զոր ոմանք
երկրորդ անուոն անուանէին: Սա
լուեալ զչարութն պատկերամարտ կայ-
սերն լևոնի խաւարայցւոյ՝ էջ 'ի լեռ-
նէն, և համարձակ կշտամբեաց զմո-
լորութն նր. իսկ կայսրն էարկ զնա
'ի բանտ, և ստիպէր տալ ձեռագիր
ընդէմ յարգութե նց պատկերաց. և
իբրև ոչ կալաւ յանձին, ետ տանջել
զնա բազմօք, և այրել զգլուխ նր,
և հատանել զբերթն. և այնպէս ա-
նարգանօք աւաքեաց յաքսորս. ուր
գոհանալով զաՅ աւանդեաց զոգին
'ի հասակի զն ամաց: Հ. տպր. 10: Յ.

Լ. օգ. 24:

Պետրոս աւինկայ, որ կոյր, արծինչէոյ՝ էր
ճգնաւոր կատարեալ առ ժամանակօք
շնորհալւոյն, անեալ սրբութե 'ի վանս
'ի մանկութե միով մազեղինաւ, և
միանգամ միայն յաւուրն ճաշակելով
հաց և ջուր չափով. և էր խմաստուն
մտօք՝ փոխարկեալ զակն մարմնոյն 'ի
կրկին աչս հոգւոյ: Սա յետ աքան-
չելի քաղաքավարութե ուելի ք զամս
Հ, չոքեցաւ բազում անգամ և յուխ-
տատեղիս եԷմի և այլոց տեղեաց ա-
ռաջնորդութե գրիգորի միայնակեցի.
և իբրև կամէին երթալ 'ի հռովմ,
մոլորեալ 'ի ճանապարհէ՝ մատնեցան
'ի ձեռս աւազակաց յԾին ունկռաց,

որք

որք հարին զնա և թողին կիսամահ, և առաւել եւս զԳրիգոր. այլ 'ի դիմել երանելւոյն Գէորգեայ 'ի բարեխօսութին նըյն յովհաննու կարապետի՝ անսխալ երևեցաւ վանականի ումեմն 'ի մերձակայ տեղեաց, զոր յայամաւուրքն կարտինար ասէ լինել. և եկն տարաւ զնա սայլիւք 'ի վանս իւր, ուր մեռաւ Գրիգոր. այլ թախանձագին աղօթիւք Գէորգեայ աչխկայի դարձաւ 'ի կեանս. ապա գնացեալ 'ի հռովմ՝ կատարեցին զուխտ իւրեանց, և դարձան 'ի հայս. ուր յանի ջղքի բժշկեաց Գէորգ և զանբուժելի վէրս ձեռաց կնոջ միոյ. և հրաշալի առաքինութե իւրով զարմացոյց զամենեսին, մինչև փոխեցաւ յաստեաց յանանց կեանս։ Հ. ճայ. 4։

Գէորգ Վարդապետ՝ Տէրէի կոչեցեալ, այր քաղցրաբան և իմաստուն. եբ ծննդեամբ յանալիւր գեղջէ վասպուրականի, այլ կրօնաւորել 'ի սեան զամս ծ՝ սեանեցի կոչեցաւ. սա զնմ գիշերս կիրակամտից ստանակաց որք նուէ անցուցանէր. և զնոյն կարգ եմուծ 'ի գրադարկ վանս և յանապատն սոյ. և կատարեալ զկեանս իւր ծր և ածահաճոյ վարուք՝ փոխեցաւ առ տր 'ի հասակի Հ ամաց, յամի. 1113.

շկէ. և թաղեցաւ 'ի դրաղարկ: Հ.
պտ. յուլ. 30:

Գլիկերիէ կոյս՝ (որ ը̃ այլոց Գլիկե-
րիա,) էր հռովմայեցի՝ բնակեալ 'ի
տրապօլիս կ՚մ 'ի տրայիանուպօլիս՝
յամս անտոնինոսի կայսեր. և եղև՝
զի սաբինոս դատաւորն 'ի տանի կռոց
զոհ մատուցանէր, և զամենեսին 'ի
նոյն յորդորէր. յայնժամ Գլիկերեայ
գրեալ 'ի ճակատ իւր զանուանն քի̃ի և
զնշան սբ̃ խաչին՝ յայտնեաց առաջի
դատաւորին զհաւատս իւր. և ստի-
պեալ 'ի նմէ մտանել 'ի մեհեանն և
զոհել, աղօթիւք կործանեաց զբա-
գինն զիսալ. վո̃յ տանջեցին զնա քա-
րամբք և քերանօք, և արկին 'ի բանտ.
ուր կերակրիւր 'ի ձեռն հրեշտակի:
Յետոյ տարաւ դատաւորն ը̃ իւր
զաղախինն քի̃ի յարակլիա՝ որ և հե-
րակլիա թրակիոյ. և անդ ևս դատա-
կալ զնա վո̃ հաւատոյ՝ էարկ 'ի հուր.
զոր շիջոյց անձրև: Ապա քերթեցին
զմորթ գլխոյ նր̃, և կապանօք ար-
գելին 'ի բանտ. ուր յողջանալ նորա
սքանչելեօք, և 'ի լուծանիլ 'ի կապա-
նացն՝ բանտապանն կ՚մ դահճն լա-
ւոդիկոս հաւատաց 'ի քի̃, և կատա-
րեցաւ սրով. իսկ սրբուհին արկաւ
առաջի գազանաց. յորոց մին էխած
զնա, և այնպէս աւանդեաց զհոգին.
և

և դոմետիանոս եպս Թաղեաց զնա անդ յարակիլա : Հ. Մայ. 14: Յ. Լ. Մայ. 13 :

Պօղոսայ Վկայք՝ էին անձինք քսան և եօթն , և գլխաւորք նոցա՝ բաթոյի և հերկոս քահանայք , 'ի կայսերութե՟ մաղեսի և մաղենտիանոսի , և'ի հալածանս զինդուրիկոյ կի՟ յինքուրինոսի կուսապաշտ արքայի գոթացւոց . քանզի սա մտեալ զօրօք 'ի մայրին՝ ետ հատանել փայտ բազում , և բերել հրդեհել նովաւ զեկեղեցին՝ ուր կային քրիստոնեայք լի՟ , զորս չկարաց մեկնել 'ի հաւատոցն քո՟ի . և այնպէս կատարեցան երանելիքն օրհնելով զա՟ծ 'ի մէջ հրոյն : Եւ այր մի 'ի քրիստոնէից՝ որ գայր բերելով ը՟ խուր ընծայս յեկեղեցին , նա ևս ըմբռնեցաւ և արկաւ 'ի նոյն բոց բորբոքե՟լ , և այնպէս մարտիրոսացաւ ը՟ այլս . զորոց զնշխարս ժողովեաց այրի տիկինն այլոյ արքայի գոթաց՝ հաւատով քրիստոնեայ , և փախեաւ 'ի տ՟րուն յունաց . և մասն ինչ 'ի նշխարաց անտի բերաւ 'ի եկեղեցին 'ի ձեռն դսաեր նոյն Թագուհւոյն : Հ. Մրտ. 11: Յ. Մրտ. 26 :

Պոհարինեանք՝ էին չորս եղբարք սեբաստացիք 'ի ժե՟ դարու՝ որդիք դաւ_

վթի ուրումն իշխանի, որ հանդերձ
երեց որդւովն իւրև անուն՝ գերի
վարեցաւ, և անկաւ 'ի հաւատոց:
Իսկ չորեքին մնացեն որդիք նր՝ Գո-
հարինէ, Հռոփսիմէ, Ծամդէնէ, և փա-
նիոս՝ մնան 'ի ձեռս բարեպաշտ մօրն
իւրեանց. և 'ի չափ հասեալ՝ եղեն
արք զօրաւորք, և կարգեցան 'ի զին-
ուորութն ձեռամբ այլազգի իշխա-
նին աշխարհաց կմ աշխարհականաց: Եւ
նախանձեն այլազգի զինուորականաց
Ե գոհարինեանն՝ չարախօս եղեն զնցէ
առաջի ամիրային աշխարհականաց, թէ
որդիք այլազգւոյ գոլով՝ պաշտեն
զքրիստոնէութի. և 'ի կամիլ ամի-
րային դատել զնս՝ արև ուրացող
եղբայր նց՝ խափանեաց զիրսն, ցու-
ցանելով ստութե և զնս համախոհս
իւր. Ե որ դժկամակ եղեն յոյժ Գո-
հարինեանք, և յայնմհետէ առաւել
յայտնապէս պաշտէին զհաւատս քնի.
և մին 'ի նցէ՝ այն է Ռատինոս կմ
Ռատիոս գնացեն կրօնաւորեցաւ 'ի
վանս ինչ նշանի: Այսպ յետ ժամա-
նակաց ինչ կոչեն զնս ամիրային առ
ինքն՝ փորձեաց զի մի խոստմամբք
և սպառնալեօք. և գտեն զնս հաս-
տատուն 'ի քս՝ եւ տանջել բաղմօք,
և ապա գլխատել. զորոց զպատ-
ուական մարմինս առեն սեբաստաց-
ւոց՝ ամփոփեցին 'ի տեղի կատարման

նց՝

նչ՝ հուսկ 'ի Ճանապարհն քառակուսի, յամի Տրբ 1136. շձե: Հ. յուղ. 28:

Պողանդրոսիփ՝ (որ է յունաց Գուլինդոսի,) էր կին մոգպետի պարսից՝ յաւուրս խոսրովու արքայի 'ի Է դարու. և եղև նմ տեսանել յանուրջս, զի ծնօղք իւր կռապաշտք կային 'ի հուր խաւարային, և քրիստոնեայք 'ի լուսաւոր դրախտի. յոր կամէր և ինքն մտանել, այլ արգելաւ վս չունելոյ զմկրտութի: Եւ զարթուցեալ գնաց առ քրիստոնեայս, և ընկալեալ զնը հաւատս՝ մկրտեցաւ, և անուանեցաւ Մարիամ: Վսյ հրամանաւ խոսրովու արկաւ 'ի վիրապ անյուշ բերդի. ուր եկաց խնամօքն այ անվնաս յօձից ամս բազումս. և ուսեալ 'ի հրեշտակէ զազգմամ՝ օրհնէր զած: Յետոյ եհան զնա որմիզդ որդի խոսրովու յաւուրս մօրիկ կայսեր. և չարչարեաց ազգի ազգի տանջանօք. այլ յաղթ զերծաւ, և 'ի բաց արձակեցաւ. և սքանչելի սրբութբ փայլեալ, և շրջեալ յուխտատեղիս եէմի՝ հուսկ յետոյ հանգեաւ խաղաղութբ մօտ 'ի մծբին: Հ. յուղ. 22: Յ. յուղ. 12:

Պուճտալապ պարսիկ՝ (որ 'ի լատ. գրի ուսթաղան, և 'ի յն. Վոյթալապ, և է ասոր. Գուճդալապ,) էր ներքինի՝ դա-

դաստիարակ չարահոյ աշխարհի, և թա-
գաւորի նր. սա քրիստոնէից եղեալ
յաւուրն՝ առա մն ահի և սիրոյ թա-
գաւորին դարձաւ 'ի գէնս կրօնա-
ւորաց. և տեսեալ երբեմն զորն
շնաւոն հեզս պարարից՝ երկիրպագա-
նէր. և 'ի կամելն համբուրել զնա՝
դարձոյց սրն զերեսս իւր 'ի նմանէ.
յորմէ զամօթի հարեալ նր, և զմտաւ
ածեալ թէ որչափ ես ծանր է անկա-
նելն յերեսաց նոյ, սկսաւ լալով
ողբալ զմեղս ուրացութե իւրոյ. և
դարձաւ բոլորով սրտիւ առ նա:
Զոր խնայեաց չարահոյ՝ ջանացաւ որ-
սալ զնա անդրէն 'ի մոլորութի. և
տեսեալ զանխախտելն միտս նր՝ ետ
գլխատել. բայց յետ աղաչելոյ նր մե-
կային՝ առ 'ի բառնալոյ զգայթակ-
ղութե բազմաց, կարգաց նախ մանե-
տիկ արքունի, թէ գուժդապատ ոչ
մն այլ յանցանաց մեռանի, այլ միայն
մն հաւատոյն քոի: 'Ի նոյն աւուր
նահատակեցան և այլ բզմ վկայք 'ի
պարսս: Հ. ճրփ. 24: Յ. Նոյ. 20: Լ.
տղր. 21: Աշխար. առ Եւսեբ. և տանեմ:

Գուրգէնոր Մէֆ՝ հատեմս հայրապետ՝ էր
որդի յորդանէս պատրկի, այր զգօն
և գիտնաւոր, և կատարեալ առաքի-
նութ. որոյ մն կարգեցաւ մերակա-
ցու քաղաքին հռոմայ հրամանաւ
երկ-

երկրորդ յուստինիանի կայսեր · այլ յետ սակաւուց հրաժարեա՛լ կրօնաւորեցաւ 'ի վանս մի̃յն անդրէի, զոր շինեա՛լ էր 'ի հայրենի տան իւրում· իսկ պապն բենեդիկտոս առաջին՝ եառ զնա առ իւր, և ձեռնադրեաց սարկաւագ · և յաջորդ նորա պելագիդիոս երկրորդ՝ առաքեաց զգրիգոր 'ի կոստանդնուպօլիս · ուր 'ի գլուխ տարաւ նա զգո̃ծ իւրս կարևորս 'ի պէտս օգտի եկեղեցւոյ, կացեա՛լ անդ յաւուրս կայսերացն՝ տիբերիոսի և մօրկայ : Եւ 'ի դառնալ իւրում՝ անդրէն առանձնացաւ 'ի վանս · ուր երևեցաւ նմ̃ հրեշտակ ա̃յ 'ի կերպարանս աղքատի, և էառ 'ի նմանէ երիցս ողորմութիւն : Յետ այսորիկ յորժամ ընտրեցաւ հայրապետ հռովմայ յամի տ̃ն 590, կոչէր զերկոտասան աղքատս 'ի սեղան իւր · և յաւուր միում գտեա՛լ երեքտասան՝ ծանեաւ, զի էր հրեշտակն տ̃ն : Գրեաց մ̃ն գրիգոր զբազում Ճառս և մեկնութիւնս և թուղթս լի ա̃ծային իմաստութ̃ · և զարդարեաց զպաշտամունս եկեղեցւոյն հռովմայ, և արար բազում ինչ 'ի շինուլն եկեղեցւոյ · սա եղև և լուսաւորիչ ազգին անգղիացւոց՝ դարձուցանելով զնս̃ 'ի հեթանոսութէ̃ 'ի քրիստոնէութի՝ 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց · և լի արդեամբք հանգեաւ 'ի

նոր՝ յամի տն̃ 604։ Սա է մին 'ի չորից վարդապետաց եկեղեցւոյն հռովմայ․ որ և հաստատեաց զկրօն սքեմն բե_նեդիկտոսի աբբայի․ յորմէ կարգէ համարի և ինքն։

Ընդ սմա յիշատակի և Պետրոս Նախա_սարկաւագն իւր՝ այր լի հոգւով և գործակից նորա 'ի բազում իրս․ որ և արժանի եղև բազմ անգամ տեսանել զՍ̃բ Հոգին աղաւնակերպ նստեալ 'ի վր̃ շրթանց կմ̃ 'ի վերայ գլխոյ սրբոյն Գրիգորի 'ի շարադրել նորա զգիրս։ Եւ ընդ սմին պետրոսի խօսակցե_լով զհոգևոր իրաց գրեաց զգիրս արամախօսութեան իւրոյ նա ինքն Գրիգոր պապն։ Հ․ Մրտ․ 13։ Յ․ Լ Մրտ․ 12։

Գրիգորիոսեանք և Նեղոսեանք կոչին՝ մք և իմաստունն հայրապետք և վար_դապետք հայաստանեայց, սկսեալ 'ի Գրիգորէ վկայասիրէ, մինչ թէ 'ի պետրոսէ դետադարձէ մինչև 'ի Ներ_սէս լամբրոնացին։ Յորս Պետրոս կա_թուղիկոս հայոց՝ Գետադարձն կոչեցեալ, նշանաւոր է սքանչելեօքն՝ որ եղև 'ի կատարել նր̃ զՋրօրհնէս առաջի Վա_ըն կայսեր յունաց՝ յետս դարձմամբ գետոյ, յամի 1022․ Նշա․ տն̃ Ճառ_ձակ գրեալ կայ 'ի պատմութե հայոց․ նոր Թղթից և այլ գործս նր̃, յորս

սր̃

արժանի անմոռաց յիշատակի են շարականք նր̅ հոգելիցք :

Այլ առաւել քան զնա հռչակաւոր եւ արդիւնաւոր եղեւ սբ̅ն Գրիգոր Վկայասէր մեծն՝ որ յառաջն Վահրամ կոչիւր, որդի Գրիգորի Մագիստրոսի. եւ վս̅ մեծի սրբութե̅ եւ իմաստութե̅ իւրոյ ընտրեցաւ յաթոռ կաթողիկոսութե̅ յամի 1065. ՇԺԴ. եւ բազում իրօք նորոգեալ պայծառացոյց զեկեղեցի հայաստանեայց. թարգմանեաց եւ բազում Ճառս եւ վկայաբանութիւնս 'ի յունաց եւ յասորւոց 'ի մերս բարբառ ընտիր ոճով, եւ առանձինն սիրոյ իւրոյ առ ս̅բ մարտիրոսս՝ վկայասէր կոչեցաւ. եւ վս̅ առաւել փութոյն 'ի խնամարկութե̅ հօտի իւրոյ՝ հետեւեալ շրջէր եւ քարոզէր ը̅ս նմանութե̅ առաքելոցն : Գնաց եւ 'ի կոստանդնուպօլիս եւ 'ի Հռովմ, եւ անտի եկն յեգիպտոս, յո̅ր տեղիս թողեալ զանուն սրբութե̅ եւ իմաստութե̅ իւրոյ : Եւ յետ կարգելոյ զեղբօրորդի իւր յաթոռ հայրապետական յանի՝ եկաց այլ եւս բազում ամս յանխոնջ աշխատասիրութե̅ս. եւ լի աւուրբք 'եւ արդեամբք հանգեաւ 'ի տ̅ր յամի 1105. ՇԾԴ. եւ թաղեցաւ 'ի կարմիր վանս մերձ 'ի քեսուն :

Արդիւնաւոր գտաւ բազմօք եւ տ̅ր

ԲԱՐՍԵՂ յաջորդ նր, ՚ի խաղաղութե պաշ-
տելով զհօտ իւր ՚ի ժամանակս խռո-
վութե՝ որ յերեսաց արտաքնոց և ներք-
նոց. և շրջելով անձամբ յայցելութի
վանորէից, և ծաղկեցուցանելով ըղ-
վարդապետս հայոց ՚ի գործս յան-
կաւորս պաշտամանն իւրեանց, և ինքն
փոխեցաւ առ տր յամի 1113. շկբ.
կարգեալ աւուրք ինչ յառաջ քան
զմահ իւր յաթոռ կթղկութե զԳրի-
գոր կմ զԳրիգորիս պահլաւունի,
զորդի իշխանին ապիրատայ քեռորդ-
ւոյ վկայասիրին:

ԵՒ ԵՂԵՒ ԳՐԻԳՈՐԻՍ այս յոր և նման
նախընթացն գրիգորի՝ սրբութբ և ի-
մաստութբ, ոչ և սիրով վկայիցն այ.
քանզի և սա թարգմանեաց բազում
ճառս. կարգաւորեաց և զընթերց-
ուածս ճաշոցի, և պայծառացոյց ըղ-
տօնս սրբոց այ. վսն և վկայասէր
փոքր կոչի. և որ մեծն է՝ զի ՚ի
նստին կթղկս դեռահաս էր տիօք,
այլ կատարեալ մտօք, շնորհազարդ և
հրեշտակային վարուք. որ ամենայնի
ծաղկեցոյց զհոգևոր և զարտաքին
գիտութի. և ստիպեաց զիմաստուն
վարդապետս՝ շարադրել զգիրս պի-
տանիս. յորոց մի էր և մեծն իգնա-
տիոս վարդապետ՝ աշակերտակից իւր
առ ոտս սանփաննոսի գիտնաւորի:
Եւ յերկարեալ յաթոռ հայրապետու-

Թէ բազմարդիւն վաստակօք՝ 'ի վեր-
ջին ամի իւրում ազդեցութ̄ Հոգւոյն Ս̄բ
ձեռնադրեաց փոխանակ իւր զՇնոր-
հալի եղբայրն իւր զՏ̄ն Ներսէս կլա-
յեցի. զորմէ տես 'ի կարգս տօնե-
լի ս̄բց:

Եւ Շնորհալւոյն յաջորդ եղև յամի
1173. ոիբ. եղբօրորդի Ն̄ր Գրիգոր
տղայ՝ այր հզօր բանիւք և արդեամբք,
և զարդարեալ ա̄ծային գիտութ̄. որ
գեղեցիկ 'ի գլուխ տարաւ զժողով
միաբանական սիրոյ ը̄ յունաց զհիմ-
նարկեալն 'ի Շնորհալւոյն. և արար
բազում ուղղութիւն. և բարեկարգութիւն
ազգի իւրում՝ գործակցութեամբ
ս̄բյն Ներսեսի Լամբրոնացւոյ. և զսը-
մանէ ևս տես 'ի տօնեկիս:

Երևելի եղև առ սոքօք և զկնի սոցա
նաև Գրիգոր Ապիրատ միւս եղբօրորդի
Շնորհալւոյն՝ ընտրեալ արժանաւոր
կթ̄ղկս զկնի Գրիգորի գահավիժի
յամի 1195, ոխդ. որ և օծ զԼևոն
արքայ Հայոց՝ զառաջին թագաւոր 'ի
ցեղէ ռուբինեանց: Մինչև յետ ս̄բց
Թարգմանչաց՝ գլխաւորաբար ար-
դիւնք այսոցիկ ս̄բ Հայրապետաց գրի-
գորիսեանց և Ներսիսեանց են՝ յամ
եկեղեցական բարեզարդութիւնք և լու-
սաւոր վ̄րդապետութիւնք գրոց, յոր վայե-
լեմք յազգի մերում: Հ. փղ. յուն. 30:
ռճո. օգոստ. 9:

Դաւ.

Դ

Պաղամոն կամ Պաղամոս Ճգնաւոր՝
էր զօրական 'ի կոստանդնու-
պօլիս յաւուրս Թէոդոսի փոքու.
այր ճգնապաշտ և առաքինի. որում
հանդիպէր երբեմն ընդ հայրն խա-
հակ՝ գուշակեաց, եթէ կրօնաւոր
լինիցին, և եղև այնպէս. զի առնէր
կնոջ իւրոյ մանն յղնչիցն, և զդուս-
տրն 'ի կանանց վանս եդեալ, զմնա-
ցեալ ինչսն բաշխեաց աղքատաց. և
առեալ զերկու որդին իւր փաւստոս՝
գնաց 'ի վանս հօրն խահակայ. և
եղև միայնակեաց ընտիր՝ սքանչելի
առաքինութը̄, և հոգեւորս: Եւ զկնի
փոխման հօրն խահակայ՝ կարգեցաւ
փոխանակ նորա հայր վանից: Սա
կանխաւ գուշակեաց զչարիս նեստո-
րի, և ոչ թոյլ ետ նմ գալ յողջոյն
իւր. և 'ի ժամանակս սրբ ժողովոյն
եփեսոսի՝ յորժամ նեստոր չարա-
ուէստ հնարիւք խափանէր էր զճա-
նապարհս, զի մի հասցէ սահման ժո-
ղովոյն առ կայսրն, հարք ժողովոյն
եդին գիր 'ի մէջ գաւազանի, և 'ի
ձեռն աղքատի միոյ յղեցին առ ընդ
հայրն դաղմատիոս. և նա ճգնաւոր
հրամանաւ ելեալ յառանձնութէ՝ եբեր
զայն

ղայն Թաւղթ առ Թագաւորն։ Յետ
այսորիկ եկաց սրբն գաղմատիոս մին-
չև ցաւուրս պատրիարգութե՛ սրբյն
պրոկղի. և ընդ արդեամբք հանգեաւ
'ի քս։ Հ. Յ. օգ. 3։

Պանտափոս կիւր դանափո՝ էր ընթերցող եկեղեցւոյն աւլոնայ 'ի լիւրիկէ. և 'ի ժամանակս հալածանաց ժողովե՛լ զգիրս և զանօթս եկեղեցւոյ՝ թաքեաւ յանուր անդի ուրեք ծովահայեաց. բայց հասե՛լ կռապաշտից 'ի վր նր, առին զպագաս 'ի ձեռաց նր. և զնա սոխալէին պաշտել զդինխսոն՝ որ է բաքոս, զի նա է աստն արարիչ գինւոյ. իսկ երանելին անարգեաց զդիս նց, և խոստովանէր զքս ած արարիչ ամի. վո՛յ բարկացեալ հատին զգլուխ սրյն, և ընկեցին զնա 'ի ծով. զոր յետոյ գտեալ փիլիպպոսի ուրումն քահանայի 'ի ցամաքի՝ թաղեաց պատուով. և նոյնժամայն ձիթենի ասի բուսե՛լ 'ի վր գերեզմանի նր։ Հ. պպ. ֆէպր. 3։ յետ.
2։ Յ. յնւ. 16։

Պանիէլ օն-նուհեայ՝ էր ծննդեամբ 'ի միջագետաց ասորւոց, 'ի հինգ ամաց հասակի կրօնաւորե՛լ 'ի վանս. այլասե՛լ զօրհնութն սիմէոնի սիւնակեցի՝ եկն առ այն աղդ մամբ յանապատն մերձ
'ի

'ի կոստանդնուպօլիս. ուր նախ փա_ կեայ զանձն 'ի տաճարի կռոց, և յաղթեալ աղգի աղգի փորձանաց դիւաց. այսպ եւ եկաց 'ի վ~ր բացօ_ թեայ սեան՝ ը~ս օրինակին սիմէոնի, տանելով ա~մ արկածից օդոյ անտա_ նելի ճգնութ~ք զամս յոլովս, մինչև կծկիլ մարմնոյ ն~ր, և դնիլ խորև զկոճղ. և այնչափ մեծացաւ անուն ն~ր, մինչև լևոն կայսրն եկն անձամբ խնդրել զաղօթս ն~ր. և սո~ն դանիէլ ետ նմ~ զհոգեշահ խրատս, առաւե_ լապէս ներողամիտ լինիլ. և ինքն 'ի խորին ծերութ~ն հանգ~ փոխեցաւ առ ած: Հ. փղ. դէկ. 16: յնւ. 16, և 22:

Յ. Լ. դէկ. 11:

Պաւղոս ղորտովան՝ (ը~ս ոմանց եպս,) էր 'ի ժամանակս դիոկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի՝ 'ի ուղղուսսուլայ կմ~ դոռոստոլայ ք~ղքէն միւսիոյ. ուր սովորուն էր կռապաշտից 'ի տօնի կռոնոսի չե~յն իւրեանց մատուցանել զոհ զմի 'ի գեղեցիկ երիտասարդաց, զոր զարդարէին և զարմանէին ութ աւուրբք յառաջ անոյշ խորտկօք, և շրջեցուցանէին մեծաւ շքով. և այս ա~մ զօրականք մատն մատն կտրատէին, և ճաշակէին 'ի մարմնոյ ն~ր: Արդ՝ 'ի միում ամի անկաւ վիճակն 'ի վ~ր դասիոսի. և նորա պատասխանի

տուե~լ

տուէլ տակ. լաւ է ինձ մեռանիլ վն անուանն քո, և ոչ 'ի պատիւ պըղծոյն կռոնոյ. վոյ ածաւ յատեան բռնոյն դատաւորին. և դատել վն հաւատոյ՝ եղ 'ի վր նորա վճիռ գըլխատման. այլ նախ տարան զնա առաջի կռոցն կռոնոյն, և եդին 'ի ձեռս նր հուր և խունկ, զի հարկաւ ձգեսցէ առաջի չքոյն իւրեանց. իսկ նա սպահեաց յափն իւր՝ մինչև 'ի տեղին, ուր հատին զգլուխ երանելւոյն: Հ. նոյ. 22: Յ. Լ. նոյ. 20:

Պետրոս, Զոսիմոս, և Գոպիոս էին քրիստոնէայք նիկոմիդացիք. որք 'ի յաւուրս հալածանաց (դիոկղետիանոսի) 'ի տօնի միում կռոց դիմեցին 'ի մեհեանն, և ցրուեցին զզոհս նց. վոյ կալան զնս կռապաշտք, և ե ամ տեսակս տանջանաց անցուցին զնս. և յոչինչ համարիլ նց զչարչարանս և 'ի թշնամանել զկուռս՝ կոտրեցին քարինս զպարանոցաց նց, և ընկեցին 'ի խորս ջուրց, և այնպէս կատարեցան 'ի քս. ե նոսին ասին նահատակեալ և այլ ժե զօրականք: Հ. փոխ. հոկ. 15: Յ. Լ. հոկ. 21:

Պետրոս և Գորգոնէն եղբարք գնունիք՝ էին իշխանազուն երիտասարդք առոյգք և գեղեցիկք. զորս տապա-

տակքն

տանկ.քն յուսփայ տաճկանի (որ 'ի Հ. վրիպակաւ դնի բուղայ) կալան ը̅ այլ բազմուէ յ̃ձէն հայոց, և կա_պեալ ձեռօք խաղացուցին 'ի դռճին. և տեսեալ տաճկանին զվայելչուն հա_սակի երկուց եղբարցն՝ խանդաղա_տէր զնոքօք, և հրապուրէր դառնալ յայլազդութի՝ մեծամեծ խոստմամբք. և յանարգել երանելեացն զչար հրա_պոյրս նր̅, և 'ի պղինդ կալ 'ի սերն .քնի, տարան զնս̅ 'ի հրապարակ, և հատին զգլուխս նց̅, նախ զկրտսե_րոյն՝ ը̅ աղաչելոյ աւագ եղբօրն, և ապա զնորա. յամի 917. յկղ: Հ. փղ. ճայ. 27: ջէռ. ապր. 16 :

Դաւիթ և Ռոմանոս՝ էին որդիք ար_քային ըռուզաց կմ̅ ռուսաց փռամի_րոսի, որ ամ̅ ծ̃աւն դարձաւ 'ի քրիս_տոնէութի յաւուրս աւէքսի կայսեր 'ի ժը̅ դարու. և յետ մահուան բարե_պաշտ հօրն իւրեանց՝ անդրանիկ եղ_բայր նց̅ ոչ համամայր, եւստապոլ_կոս անուն՝ այր ժանտ, պատրանօք կալաւ և սպան զերկոսին զնս̅ զան_մեղս և զառաքինիս. այլ ած̅ 'ի ձեռն բազում սքանչելեաց յայտնեաց զսր_բութի նց̅. և շինեցաւ տաճար մեծ յանուն նոցին հինգգմբեթեայ. ող̅ լով գրի յընդարձակ պատմուէ նց̅ :
Հ. յուլ. 8 :

Պենտեփիանոս · տէր Դոմետիանոս ։

Պէտակաւորեալ կին դեռակաւորէսի վկայն՝ էր զմիւռոնացի, զօրաւոր քաղաք հաւատոցն քնի · մինչև դարձուցանել զբաղուսն 'ի հեթանոսաց. և մկրտել ։ Իւ 'ի ժամանակի հալածանաց դեկոսի՝ 'ի թաքչել նր 'ի լերինս՝ և 'ի խնդրել զնա սպասաւորաց դատաւորի՝ մատնեաց փխկ նր զանձն իւր իրաւափառ հովուեն, և նահատակեցաւ ՔՆ սաստելոցս 'ի կարգի տօնելի սրբց ։ Զայն իմացել սրբյն գիտակորեդեայ՝ կամակար եա զանձն 'ի ձեռս խնդրողաց · որք դան հարին զնա, և կապանօք կացուցին առաջի դատաւորի · որ փորձեաց զերանելին այէսայէս տանջանօք և քերանօք և նեղութե բանտի · և գտեղ զնա անխախտելի 'ի հաւատոց՝ եա գլխատել ։ Հ· ապր·
10 ։ Յ· հոյ· 11 ։ Լ· հոյ· 10 ։

Անդրէական Հիւղոս կոչին՝ նահատակեցին 'ի հոնաց՝ փոքր մի յետոյ քան զխաչն Տէրն սրբյն մեսրոպայ · քանզի յորժամ ունդին յաշակերտաց նորա եկեղեցոյ յաղօթանս՝ յետ շրջելոյ յուխտ եմի՝ եկեալ բնակէին յարցախ Տի 'ի գաւառին խաչենոյ մեծաւ Ջգնութ. եկն արքայն հոնաց յափն կուր գետոյ ։

տոյ․ և արձակելոց զզօրս իւր է̅ ամ
կողմն յաւար և 'ի գերութի․ և մին 'ի
զօրագլխաց նր̅ օթևանս կալեալ մօտ
'ի բնակարան աշակերտաց սր̅յն Մես֊
րոպայ՝ սպան զոմանս 'ի նոցանէ առ
ատելութե առ քրիստոնեայս, է̅ նո֊
սին և զաթանաս քահանայ՝ որ եկեալ
էր է̅ նա յեկեղ․ և զայլսն չարչա֊
րեաց, և 'ի բաց եթող ։ Կայր 'ի մէջ
գերելոցն և կին մի մեծազգի՝ չքնաղ
տեսլեամբ, անուն նր̅ Թագուհի․ զոր
կամեցաւ զօրագլուխն առնուլ իւր
'ի կնութի․ և յոչ հաւանիլ նր̅ կամաց
բարբարոսին՝ գան հարին զաղախինն
քն̅ի, և քարշեցին է̅ երկիր․ մինչև
պատառ պատառ անկանիլ մարմնոյն,
և այնպէս կատարեցաւ ն̅ք թագու֊
հին․ իսկ 'ի գիշերի ծագեաց լոյս
տապանակին 'ի վր̅ կաթուածոց ա֊
րեան նր̅․ որով հաւատաց զօրա֊
գլուխն 'ի քն̅ հանդերձ զօրօք իւ֊
րովք․ և մկրտեալ 'ի քահանայից՝ ան֊
ուանեցաւ Թէոփիլոս․ նոյնպէս և
երկու որդիք նր̅՝ մանուկս և երանո֊
գիս․ այլ ժողովեցին զնշխարս սր̅
Թագուհւոյն 'ի բլրակին՝ որ կոչեցաւ
տապանակլուր ։ Նմանեալ արքային հօ֊
նոյց զանցս Թէոփիլոսի՝ կոչեաց զնա
առ ինքն է̅ արամբք պատմաւորօք,
և գտեալ զնա̅ հաստատուն 'ի հաւատս
քն̅ի՝ կտտորեաց 'ի բերան սրոյ․ իսկ

որ

որդիք Թէոփիլոսի և այլ հաւատա-
ցեալ զօրքն անկեալ էին 'ի լեառն մօ-
տակայ. որոց զհետ երթեալ անօրի-
նաց՝ կոտորեցին զնոսա անդ. և 'ի մի
վայր դիզեալ զմարմինս նահատակաց
իբրև զփայտս, կա՛ 'ի վր փայտից՝
հրոյ ետուն ճարակ. յորմէ և տեղին
դիզափայտ կոչեցաւ. և եղև տեղին
այն յետոյ վանք. ուր և նահատակե-
ցան միայնակեացք ոմանք յայլազ-
գեաց: Եւ սոքա ամենքին ընդհանրա-
պէս ասին ճը վկայք՝ որք 'ի դիզա-
փայտն կատարեցան: Հ. Նրփ. 29:

Պետրոս և Պետրոնիա վկայք՝ էին 'ի
Լաւոդիկեայ ասորւոց. զորս 'ի ժա-
մանակի հալածանաց ձգեցին յատեան
իշխանի քղքին՝ վն համարձակ պաշ-
տելոյ նց զքս, և քարոզելոյ զնա.
և իշխանն գան եհար զնս չարաչար.
մինչև 'ի նոյն հարուածս աւանդել
զհոգիս իւրեանց առ ած բարի խոս-
տովանութբ: Ոմանք դնեն նահատա-
կակից սոցա և զերրորդ վկայ Պետ-
րոնէ անուն: Հ. Յ. Լ. ապր. 11: Տես
և զմիւս եւս Դիդիմոս ընդ Թէոդորայ:

Պետրոս որ հայրն՝ էր յանտիոքայ ա-
սորւոց 'ի ժամանակս մեծին Թէո-
դոսի, կրօնաւորեալ խստակրօն վրդ-
նութբ, երկնիցս միայն 'ի շաբաթու ճա-
շա.

չափելով հաց և ջուր. սա եկեալ 'ի
կոստանդնուպօլիս՝ եգիտ յեզր քա֊
ղաքին այր մի դատարկ, որ ասէր
լինել բնակարան դիւաց. և 'ի կանգ֊
նել զգաւազան իւր 'ի դուռն այրին՝
արմատացաւ և եղև ծառ պտղաբեր.
և ծախիւք Թեոդոսի թագաւորին շի֊
նեաց զանեղին վանք, և բղխեցոյց
ջուր 'ի տեղւոջն. և զամն անկեալ 'ի
ջեռոր և մեռեալ՝ յարոյց 'ի կեանս.
արար և այլ սքանչելի գործս. և
կեցեալ մինչև յաւուրս փոքուն Թէո֊
դոսի, և Ատտիկոսի պատրիարգի՝
պատուէր լինէր 'ի նմա իբրև զմեծն
անտոն: Եւ 'ի վախճանին իւրում 'ի
մահ անշնչութ՝ յորժամ եկն առ նա
ատտիկոս ը՝ աղէքսանդրի պատրիար֊
քին անտոնքայ, եբաց զաչսն և ա֊
սաց. շնորհեաց ինձ տծ այլ ևս ժա֊
մս՝ վս կատարելոյ զշինուածն վանացս
և եկեղեցւոյ, և եղև այնպէս. զի
'ի կատարիլ ժե ամաց երևեցաւ նմա
հրեշտակ այ, և ընկալաւ զհոգի նր
'ի խաղաղութի: Հ. Յ. յուն. 19:

Պողիքրոնիոս կմ Պոլիքրոնիոս Ճգնաւոր
նահատակ՝ էր 'ի ժամանակս մեծին
կոստանդիանոսի և որդւոց նր. սա
յառաջն մոգ էր 'ի պարսիկս. և ու֊
սեալ զհաւատս քնի յոքանայ ումեմ֊
նէ՝ եթող զծնողս իւր և զինչս, և
ե֊

ելեալ 'ի մծբին՝ եմուտ 'ի վանք մի.
այլ 'ի լսել զարտուղի կրօնաւորաց
ը աւաւել ժուժկալութիւն իւր՝ գնաց
անտի 'ի վանս սարգսի և բագոսի,
և եղև նմանող վարուց հօր վանիցն՝
որ էր այր մի նուրբէն անուն. և
եղեալ նորա սարկաւագ՝ տեսանէր զա_
ղաւնի մի թռուցեալ 'ի վր մի խորհր_
դոյն. զոր 'ի սկզբան 'ի բաց վարէր
քչոցաւ. բայց յետոյ հասու եղև՝ թէ
է հոգին մի աղաւնակերպ երևեալ.
և յորժամ զնոյն տեսիլ ետես աղօ_
թիւք նորա և հայրն նուրբէն, կնքեալ
զսբն յակոբ ձեռնադրել զդոմետիա_
նոս քահանայ. այլ նա փախեաւ 'ի
լեառն աւազոտ, և եղև խոտաճա_
րակ զամս է. և տուեալ նմա յԱյ
շնորհք բժշկութե, որով յայտնի եղև
անուն նորա: Վս յանցանել յուլիա_
նոսի ը միջագետս՝ լուեալ զսըն դո_
մետիանոսէ, թէ բազումք յանհաւա_
տից 'ի ձեռն նորա հաւատան 'ի քս եւ
քարկոծել զնա հանդերձ երկու ա_
շակերտօք. և մնաց մարմին սրբոյն ը
քարակուտիւն զժամանակ ինչ. և
ապա նշանօք ինչ յայտնեցաւ, և բե_
րեալ թաղեցաւ յեկեղեցւոջ: Հ. օգ.
8: Յ. Տրփ. 7: Լ. օգ. 7: Կայ և այլ
վկայ համանուն 'ի նոյն ժամանակս,
որ յիշի 'ի յն. օգ. 7. և Տրփ. 23. և թէ
իցէ մի և նոյն:

Դ..

Պռոմետիանոս կամ դեմետրիոս վկայ՝ եր 'ի դաբուղայ գեղջէ, կամ 'ի գաւառէ տրուգենաց, 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի և մաքսիմինոսի. և մատնեալ 'ի ձեռս պոպղիոսի դատաւորին՝ համարձակ խոստովանեցաւ եղև զքն, և գեղեցիկ ատենախօսութբ յայտնաբանեաց զխորհուրդս փրկական տնօրէնութե, և նշաւակեաց զհեթանոսացն յիմարութի. Ըն որ բարկացեալ դատաւորին՝ եա կարճել զնա 'ի կենաց սրով. իսկ մարմին սբյն ամփոփեալ 'ի հաւատացելոց՝ ծաղկեցուցանէլեօք: Հ. նոյ. 14: Յ. նոյ. 15:

Պոմնա կամ փոմփէնա վկայուհին՝ եր յանապղաբրայ կամ յանապէբխոյ (Ըն ունոյց 'ի լիկիոյ գաւառէ)· զոր կալեալ 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի՝ կացուցին առաջի լիւսիոյ դատաւորին, և 'ի դատանին ՚Ն անտրկիւղ զքն ած, և յԸնվայր հարկանել զնուա հեթանոսաց, զան հարին զնա ուժգին, և չամիրօք խանձոզեալ զոտան՝ արկին 'ի բանտ: Արկին եւ զատել յատենին բրածեծ արարին, և քարշել քանկանցին այդ ցանաւ զնմ յօղոնանս մարմնոյն, և գարձել եգին 'ի բանտ. ուր աղօթելով աւանդեաց զհոգին իւր առ ած: Հ. Յ. Լ. հոկ. 12:

Դոմինոս կմ՝ Դոմինինոս վկայն՝ էր Թե-
սաղոնիկեցի՝ այր ջերմ յածպաշտութ .
և 'ի շինել Մաքսիմիանոսի տաճարանս
'ի Թեսաղոնիկէ՝ առեալ լուր զնմանէ ,
կոչեաց զնա առաջի իւր , և ասէ .
ընդէ՞ր իշխես պաշտել զՔն 'ի շինել
իմ առաջիկայ 'ի քղքի աստ , 'ի բաց
թողեալ զդիցն պաշտօն . իսկ վկայն
Քնի զօրաւոր բանիւք նշաւակեաց
զսուտն կռոց , և բարձրացոյց փա-
ռօք զհաւատս քրիստոնէից . վսյ հրա-
մայեաց բռնաւորն հարկանել զբե-
րան նր . ապա ետ հանել արտաքոյ
քաղաքին , և ջարդել զոլորս նր . և
այնպէս մնաց երանելին խորտակեալ
անդամօք զաւուրս եօթն՝ մինչև գո-
հանալով զՔնէ աւանդեաց զոգին :
Հ. հոկ. 19: Յ. Լ. հոկ. 1:

Դասան կմ՝ Դասան եպս՝ էր մի 'ի
քահանայից գերելոց Է լինն հազար
քրիստոնէից , զորս գերեաց Շապուհ
'ի տրուէ յունաց . և 'ի Ճանապարհի
Հեղինդորոս եպս հիւանդացեալ ձեռ-
նադրեաց եպս զԴասան . որ յետ մահ-
ուանն Հեղինդորոսի՝ անխափան կա-
տարէր զպաշտօն իւր , և քաջալերէր
զժողովուրդն՝ ուրախութեամբ տա-
նիլ գերութեն , և հաստատուն կալ
'ի հաւատս Քնի : Իբրև ոգդ եկն

շապհոյ՝ թէ դոսան եպն է, որ ոչ թողու այլոց անցանել 'ի կրակապաշտ դենս պարսից, եւ գլխատել զնա․ ամ̃ և զայլս յորքունս ՟Է ՆՖ։ Հ. հոկ. 2։ Յ. ապր. 9։

Դորոթէոս եպս տիւրոսի՝ էր այր գիտնաւոր և առաքինի․ սա 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի և լիկիանոսի ապրեցաւ թաքստեամբ յոդեսուպօլիս․ և 'ի ժամանակս խաղաղութեան եկեղեցւոյ դարձ արարեալ անդրէն 'ի տիւրոս՝ հովուէր զհօտ իւր մինչև 'ի խոր ծերութիւն․ յորում ժամանակի 'ի յառնել հալածանաց յուլիանոսի՝ մեկուսացաւ 'ի թրակիա։ Բայց քզի հռչակեալ էր անուն վսեմական առն, հասին անդէն 'ի վր̃ նր̃ հալածիչքն․ և ազգի ազգի տանջանօք խոշտանգեցին․ մինչև կատարեցաւ խոստովանող վկայն ք̃ի 'ի հասակի հարիւր և եօթն ամաց․ որ և գրով եթող բազում ինչ օգտակար յեկեղեցւոջ․ թէպէտ և սակաւք 'ի բազմաց մնացին այժմ։ Ոմանք զսա լոկ քահանայ համարին, և ոչ եպս։ Հ. փտ. յունիս 2։ Յ. հոկ. 9։ Լ. յունիս. 5։

Դուլա կի̃ փաւլաս բազմաչարչար նահատակն՝ էր իշխան զեփիւռայ կի̃ զենեփի գաւառին կիլիկեցւոց․ և

վր̃

վ՛ր քրիստոնէութենն զրկել ՚ի պատ-
ուհոյն՝ կացուցաւ կապանօք առաջի
մաքսիմիանոսի կմ մաքսիմոսի դա-
տաւորին. և զի համարձակ խոստո-
վանէր զքն, և անարգէր զպաղղան
և զպաշտօնեայս նր, հարին զնա
բրօք՝ մինչև ջարդել զոսկերս. ծծին
և զգլուխն ձիթով, և եդին ՚ի գա-
գաթն կայծակունս հրոյ. պատառո-
տեցին զորովայնն՝ մինչև բացան ա-
ղիքն. քերեցին խեցեաւ զմարմինն,
և արկին քացախ ՚ի վէրսն. ջաղխե-
ցին զծնօտս, և խորտակեցին զատ-
ամունս: Այլ նա յանձն հաստատուն
կայր. և յայսմ առնել դատաւորին
զօրէնս քրիստոնէից՝ սկսաւ նը վկայն
պատմել զսքանչելի խորհուրդ ան-
րէնութեն քնի: Ապա բացին բռնութ
զբերան սըյն, և արկին ՚ի ներքս ՚ի
զոհից կեռոց. և քարշեցին ը̃ երկիր
ցքան մղոնս, մինչև աւանդեաց զհո-
գին. և զմարմինն ՚ի գետ ընկեցին.
այլ յետոյ գտաւ ՚ի ցամաքի, և թա-
ղեցաւ պատուով: Հ. յուն. 18: Յ.
Լ. յունիս. 15:

Ե

ԵՂԵՒԹԵՐԻՈՍ կմ՟ ԵՂԵՒԹԵՐՈՍ եպս՟՝ էր
հռովմայեցի՝ որդի անթիայ կմ՟
աթենայ բարեպաշտ կնոջ. սնեալ առ
ստա հայրապետին հռովմայ անակ-
ղետոսի կմ՟ անիկետոսի. յորմէ ձեռ-
նադրեալ սարկաւագ և քահանայ՝
փայլէր սրբութ՟բ և զօրութ՟բ նշանա-
գործութե. վ՟յ 'ի Ե ամաց հասակի
ձեռնադրել եպս՟ Իլլուրիկեցւոց՝
դնաց անդր, և դարձոյց զբազումս
յանհաւատից: Առաքեաց ադրիա-
նոս կայսր 'ի վ՟ր նր՟ զփէլիկիս նա-
խարար. որոյ լուեալ զքարոզութ՟ն
սր՟յն՝ եղև քրիստոնեայ: իսկ սր՟ն
եղևթերիոս անձամբ եկն առ կայսրն.
և համարձակ դաւանել զք՟ս ած՟՝ ե-
դաւ 'ի վ՟ր հրացել պղնձի մահճաց.
յորմէ անվնաս պահել մատնեցաւ
'ի ձեռս կորեոսի եպարքոսին մեռ-
սանոյ. և սա կամէր արկանել զսր՟ն
'ի վառել թոնիր երկաթի. այլ շնոր-
հօքն ած՟յ հաւատաց քարոզութ՟ սր՟յն,
վ՟յ ինքն արկաւ 'ի թոնիր անդր վ՟ր
ք՟նի. և անարատ պահել զօրութ՟ն
ած՟յ կատարեցաւ սրով, ը նմին և
այլք 'ի նոր հաւատացելոց. սոյնպէս
և մ՟ր եղյն յետ արկանելոյ 'ի կաթ-
սայ

սայ եղայցէ, եւ և առաջի առիւ-ծուց՝ գլխատեցաւ ը̄ երջանիկ մօր իւրում: Հ. դէկ. 17: Յ. դէկ. 15: Լ. ապր. 18:

ՍՂԷԿԱՆԻԴԱ կմ ԵՂԷԿԱՆԻԱ աղախինն քրիստոսի՝ էր Թեսաղոնիկեցի՝ յաւուրս կայսերացն գործիանոսի և փիլիպ-պոսի 'ի Գ̄ դարու. զոր կալեալ պե-րինոս կմ պերեննիոս դուքսն կորն-թոսի, և յաղթահարեալ յխմաստութե-նէ՝ եա կապել զոտս նր 'ի լուծ ե-զանց, և պատառոտել ընթերքանս ոտիցն. ապա հրամայեաց գերծել զգլուխն, և ձիւթ կայծախառն մա-տուցանել. յետոյ իբրև տարան զսր-բուհին 'ի տաճար կռոց, աղօթիւք խորտակեաց զարձանն աթենայ. վսյ պատառել զստինսն նր արկին 'ի բանտ: Յետ աւուրիկ եկն փոխանակ պերի-նոսի՝ յուստինիանոս դքեչին կմ յուստինոս անթիպատոս. սա սաստ-կեր զսբ կինն՝ զոհել կռոց. և ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել՝ էարկ զնա 'ի հնոց. բայց հուրն ոչ մխա-սեաց սրբուհւոյն, այլ 'ի կռապաշտ-տից այրեաց արս եօթանասուն: Այս տարածեցին զնա 'ի վր հրա-ցեալ մահճաց. և իբրև յոգիս ա-պաստան կայր, էջ առ նա հրեշտակ տյ, և 'ի վեր առեալ 'ի մահճաց՝ ող

Քացոյց զնա ։ Արկաւ և առաջի գա-
ղանաց ․ բայց ոչ մերձեցան 'ի նա այլ
փխնկ նր̃ զԹշնամիս նր̃ ծախեցին ․
հուսկ յետոյ որով կատարեցաւ սրբ-
բուհին՝ լսելով և բարբառ աւետեաց
յերկնից, և փխնկ արեան՝ կաթն բղ-
խելով ։ Հ․ Յ․ Լ․ Նոյ․ 28։

Ադդէ առաքեալ՝ էր աշակերտ սբ̃յն
Թադէոսի առաքելոյ, և գործակից
նր̃ 'ի քարոզութ̃ե ․ և յետ կատարման
նր̃ ձեռնադրեցաւ եպս 'ի յաթոռայ եղբօ-
րէն տն̃՝ եկն անդրէն յուռհա, և
սերմանեաց զբանն կենաց յԾն Հայոց,
մարաց, և աղուանից ․ շինեաց եկե-
ղեցիս, և կարգեաց քահանայս ․ և
'ի կատարիլ միոյ յաշակերտաց իւրոց
'ի սահման քղքի ուռհայեցւոց, եկեղ
'ի դեօղն դիտ, և անտի 'ի գաւառին՝
կատարեցաւ քարկոծմամբ 'ի կռա-
պաշտից ․ որք ընկեցին զնա 'ի գուբ
մի, և անյայտ արարին ․ մինչև յետ
ժմկց երևեցաւ սբ̃ն արանց ծա-
պաշտից 'ի տեսլեան, և ծանոյց զտե-
ղի մարմնոյ իւրոյ ․ զոր առեալ նշ̃
տարան և հանգուցին պատուով 'ի
դիւղն ուռեկան ․ ուստի փոխադրե-
ցաւ փառօք 'ի վանքն Ջրվշտին կո-
չեցեալ ․ ուր առնէր բժշկ̃ սքանչելիս ։
իսկ 'ի վ̃ր դրոյն կանգնեաց վաչա-
գան արքայ աղուանից սիւն մեծ 'ի

յե․

յիշատակ սբ առաքելոյն եղիշէի. և յայնր սեան մր ճգնեցաւ սենեկա_ պետան արքայի։ Հ. սեպտ. 21։

Եղիսաբեթ նոր վկայուհին՝ աւեր կին աւերաղձն ասացեալ, էր արճիշեցի՝ 'ի խառաբաստ գեղջէ, որ փորձանօք չարին յայլազգու ի դարձել՝ մատնեաց զանձն 'ի սպծուն. և 'ի դալ խորում 'ի վան՝ 'ի խօսելն ը. ումեք երդումաւ 'ի մր իրիք բանի, ասելով. այն ոչ ծածանին՝ որ այս այսպէս է. զոր լուեալ այլազգեաց՝ սաստեցին նմ. իսկ նա երկրորդեաց ասելով. յայտ_ նապէս ասեմ, և ոչ ամաչեմ. զի ես ծառայ եմ ոչ ծածանի, և հաւա_ տամ 'ի մխածին նր որդին յս քս՝ 'ի խաչելեալն թգր վս մերոյ փրկուե։ Յայնժամ եղև ամբոխ, և տարան զնա յատեան դատաւորաց. և անդ ես համարձակ զաւանեցաւ երանելի կինն զքս ած. վսյ և հրամանաւ տիկնոջ բդեշխին քարկոծեցաւ յա_ ւուր տօնի սբց քառասնից, յամի 1391. ամի։ Հ. պս. ապր. 24։

Մանինա, պալինա, և պինա, կին ը յու. էննաա, ախնաա, և պիննաա, էին 'ի քաղ_ քաքաղաց Ցէն՝ 'ի հիւսիսային գա_ ւառէ սկիւթացւոց, աշակերտեալք սրբն անդրէի առաքելոյ. զորս կալեալ

ազգականաց նց՝ մատնեցին իշխանին
խուժադուժ ազգին իւրեանց, վն
քարոզելոյ նոցա զքս, և դարձու-
ցանելոյ զբազումս . և նա եւս կամել
զնս 'ի մի մի ցից 'ի մէջ դետոյ յա-
ւուրս սառնամանեաց ձմերայնոյ .
ուր սառնապատ եղեալ երանելեացն
գրեթէ մինչև ցպարանոցս իւրեանց՝
անհնարին չարչարանօք կատարեցան
'ի քս : Հ. փոք. ճէփ. 4: Յ. յնվ. 20 :

[illegible] ԵՓԵՍԱՑԻ՝ երիտասարդ գե-
ղեցիկ և զօրաւոր՝ էր 'ի ժամանակս
հալածանաց դեկոսի 'ի սելեւկիայ. բա-
զմքէ . սա տեսեալ յաղեքսանդրիա
զչարչարանս վկայից, և մանաւանդ
զորբուհւոյն եւտրոպիայ՝ որ փոխա-
նակ տապանալոյ 'ի ջերմ ջրոյ՝ զովա-
նայր սքանչելեօք, վառեցաւ հոգւով .
և դիմեալ 'ի տաճար կռոց՝ խորտա-
կեաց զբագինսն . վսյ կալան զնա զօ-
րականք և ածին կապանօք առաջի ա-
պիլիանոսի դատաւորի . որ եւս ար-
կանել զնա 'ի բանտ ընդ այլ երանելի
կապելոցն . յայնժամ զօրաւոր բանիւք
եպիփանիոսի դարձան բանտապանքն
առ քս, և կարդեցաւ քն ամ աւին հա-
մարձակութ մեծ . վսյ 'ի վաղիւն անդր
կացեալ յատենի՝ աներկիւղ յանդի-
մանէին զպղծութ կռապաշտութե .
մինչև վաղվաղակի եղև հրաման հա-
տա-

տանել զլեզուս ամէն, և ապա ըղ-գլուխն: Յետ այսորիկ առանձինն տանջեցին զեպիմաքոս քերանօք. և 'ի ցայտել յարենէ նր̅ 'ի կուրացեալ աչս աղջկան միոյ՝ անդէն բացաւ և ետես զլոյս. Է̅ որ բարկացեալ դա-տաւորին՝ ետ վաղվաղակի գլխատել զքաջ նահատակն: Այլք ասեն՝ թէ հրով կատարեցաւ ընդ աղէքսանդրի ումեմն վկայի: Հ. հոկ. 31: Յ. հոկ. 30: Լ. դեկ. 12:

Սողջմափոս և Գորդիանոս հռովմայեցիք՝ էին 'ի ժամանակս յուլիանոսի. և ըմբռնեալք 'ի դատաւորէն հռովմայ՝ մատնեցան 'ի գանս և 'ի քերանս վ̅շ̅տ̅ անոճանն ո̅ն. և ապա արգելան 'ի բանտ զաւուրս բազումս, զի թերևս առ նեղութեն յանձն առնուցուն ըղ-պաշտօն կռոց. բայց երբե անդըր-դուճելի գտան 'ի սէրն ք̅ի՝ գլխատ-մամբ պսակեցան. և մարմինք նոցա թաղեցան 'ի հաւատացելոց 'ի հռովմ՝ 'ի լատին անուանեալ Ճանապարհի: Են՝ որք ասեն՝ թէ այս եպիմաքոս իցէ նոյն Է̅ նախընթացին բազմօք յա-ռաջ նահատակելոյ. երբ զի մարմին նր̅ բերեալ յաղէքսանդրիոյ՝ թաղեալ իցէ 'ի հռովմ. և ապա 'ի նահատա-կիլ գորդիանոսի 'ի հռովմ՝ մարմին սորա ես 'ի մի վայր ամփոփեալ իցէ

Է եպիսկոպոսքն : Հ. մայ. 14 : Յ. մայ. 9 : Լ. մայ. 10 :

Ի պոնտոսական Խերսոնայ է սրբոցն՝ կատարեցան նահատակութք եւ խոստովանողական վկայութք ի չորրորդ դարու. քանզի առ Դիոկղետիանոսիւ Երմոն հայրապետն եղմի առաքեաց զԵփրեմ եպս ի Թուրքաստան. եւ զՎասիլէոս եպս ի Քերսոն մն քաղաքն. իսկ քերսոնացիք կալան զերանելին Վասիլ, եւ գան հարեալ արտաքսեցին ի քաղաքէն. եւ նա երթեալ ճգնէր ի քարանձաւ Պարթենոն լերին. այլ ի յարուցանել մեռեալ զմիուեալ որդի իշխանին՝ հաւատաց իշխանն եւ մկրտեցաւ հանդերձ բազմաւք. եւ սակայն ոմանք յանհաւատից անօրէն արարեալ՝ կապեցին զերանելին յոտս վասլի, եւ գան հարկանելով քարշեցին մինչեւ յաւանդումն հոգւոյն : Յետ այսորիկ եկին անդր այլ եպիսկոպոսք՝ Եւգենէոս, Ագաթոդորոս, եւ Ելպիդիոս. եւ նք եւ նահատակեցան ի հեթանոսաց : Յայնժամ առաքեաց անդր Երմոն հայրապետս զաշակերտ իւր Եթերիոս կամ Աեթերիոս եպս, այր մի եւ առաքինի. եւ թէպէտ զնա եւս ոչ ընկալան քերսոնացիք, բայց զի ի նոյն աւուրս եղեւ դարձ մեծին Կոստանդիանոսի,

'ի

'ի դաշտին 'ի բիւզանդիոն՝ դիմեաց առ
նա եթերիոս. և առեալ 'ի նմանէ
արքունի զօրականս՝ եհան 'ի քերսո-
նայ զմնացեալ անհաւատս, և եբեր
անդ այլ բնակիչս քրիստոնեայս. շի-
նեաց եկեղեցիս, և կարգեաց քահա-
նայս. և ինքն յետ միւսանգամ գնա-
լոյ առ կայսրն վասն շնորհս ունելոյ
նմ՝ 'ի դարձին վախճանեցաւ 'ի բա-
լոն կղզի դանաբրիս գետոյ, և ծաղ-
կեցաւ գերեզմանն նորա սքանչելեօք։
Ապա առաքեաց կոստանդիանոս 'ի
քերսոն զայլ ևս եպիսկոպոս՝ կապի-
տոն անուն. որ 'ի խնդրոյ յամառեալ
կռապաշտից եմուտ 'ի հուր բորբո-
քեալ. և կացեալ անդ ժամ մի՝ ելից
զեմիփորոնն կայծակամբք, և ել 'ի
բոցոյն անկիզելի. որով և դարձոյց
զանհաւատս. և ինքն հանգեաւ 'ի
բարւոք ծերութե։ Ընդ սոսին պա-
տուէի յիշատակ և եփրեմի եպիսն նա-
խայիշատակելոյ, և այլոց երկուց ե-
պիսկոպոսաց՝ նեստորիոսի և արկա-
դէոսի։ Հ. տպր. 19։ Ն. մրտ. 7։ Յ.
մրտ. 8։ Լ. մրտ. 4։

Լուկիան և Ղուկիոս՝ էին աշակերտք
որք ծերոյն դանիէլի ասորւոյ՝ աշա-
կերտի որք լուսաւորչին մերոյ. և սը-
նեալ յանապատի զամս բազումս՝ ե-
ղեն հոգեւոր և նշանագործ. և յոք

փոխման սբյն Ներսէսի մեծի առաքելին
զհոգի նր վերացեալ յերկինս հրեշ-
տակօք: Սբն շաղխաա՝ որ էր ամդե-
ցի ասորի, բնակէր 'ի լերինն կորդ-
ուաց խոստաճարակ կենօք 'ի մէջ առ-
իւծուց, որք հնազանդ կային նմ. և
'ի կրել զցաւս ինչ՝ ըն ունէին բժշկու-
թն 'ի սբցն. գային առ նա և բժշկ
'ի հեթանոսաց՝ կրօս ածային բանիւք
և զօրութբ նշանաց դարձուցանէր 'ի
հաւատս. և եթէ դէպ լինէր նմա
անցանել ըն գետ, գնայր անթաց ո-
տիւք 'ի վր ջրոց: Եւ զի այսպիսի ս-
քանչելի վարուք ծաղկեցաւ մինչև 'ի
ծերութն, ամքին ցանկային առնուլ
զմարմին նր. վսն ըն խնդրելոյ սբյն
'ի տնէ, մարմին նր եղև անդիւտ 'ի
մահուան, զի ծածկեցաւ 'ի յատուկ
գետոյն. մինչզի թէպէտ և մարդիկն
ըն այլ կողմն դարձուցին զջուրն, այլ
զմարմին նր ոչ գտին: Իսկ սբն եպի-
փան՝ որ էր 'ի յունաց, բնակէր 'ի
գաւառն ծոփաց յանապատին մամբ-
րէի. և առ սա եւս ժողովէին գա-
զանք, և առնէր ած բազում նշանս
'ի ձեռն սբյն, մինչև բազմաց յանհա-
ւատից դառնալ 'ի քր, և բազմանալ
վանականաց 'ի գաւառն անդ: Եւ
'ի կատարել երկուց եղբարց վն որոց
ձկանց՝ որ եկանէր յակունս մամուղ
գետոյ մօտ 'ի բնակարան սբյն, և 'ի

այսպ.

տապանանել մեոյ ղմիւսն , անիծիւք սբ֊ին դառնացաւ ձուկն տեղւոյն , և եղև այնուհետև անուտելի ։ Եւ 'ի բազմանալ աշակերտաց սբ֊ին՝ գնաց նոքօք հանդերձ յերկիրն յունաց , և բնակեցաւ 'ի կղզի մի ծովու մինչև 'ի վախճան իւր՝ սքանչելի քաղաքավա֊րութ֊ ։ Հ․ ճէփ․ Յ ։

Սոպէտարա կմ՟ Եպիխարիս վկայուհին՝ էր հռովմայեցի կոյս ազնուական՝ առ դիոկղետիանոսիւ ․ և վն՟ 'ի քս՟ հաւատոց մատնեալ 'ի ձեռս կեսարիոսի եպարքոսին՝ իբրև ոչ խոստովանեաց զկնի խոստմանց կմ՟ սպառնալեաց , կախեցին զնա և քերեցին երկաթի քերչօք ․ յորում վայրի բղխեաց ջուր 'ի վէմէ՝ որ կայր առաջի ոտից աղախնոյն քի՟ի ․ նմին իրի բազումք 'ի տեսողաց հաւատացին 'ի քս՟ ։ Իսկ եպարքոսն դառնացեալ՝ ետ դահճաց հարկանել զԹիկունս նր՟ կապարեայ գնտովք կմ՟ կռանօք ․ և յաղօթել կուսին՝ նոյնժամայն սատակեցան չորեքին դահիճքն ։ Յայնժամ եպարքոսն խորհրդով դաղմատիոսի աթոռակցին իւրոյ ետ փութապէս կարծել զորբուհին 'ի կենաց սրով , և զմարմինն 'ի հուր ընկենուլ ․ բայց փելիքս մին 'ի ծերակուտէ՝ որ էր հաւատացեալ 'ի քս՟ , էառ զնշխարս

վկայ֊

վկայուհւոյն, և եդ պատուով 'ի տե-
ղի նշանաւոր. ուր եղեն բազում ըս-
քանչելիք 'ի մ՟ջ ախտաժետաց: Հ.
սեպ. 28: Յ. Լ. սեպ. 27:

ԼՈՊՈՆՏԻՈՍ ԿԱՄ ԷՖՈՆՏԻՈՍ ՎԿԱՅՆ (ԸՍ ՅՆ՟ ԵՊԻՓԱՆԻՈՍ) էր 'ի կեսարիոյ կապա-
դովկացւոց առ ադրիանոսիւ կայսե-
րաւ, մերժեալ զկնի մահուան հօր
իւրոյ յեղբօրէն կեսարու, և մատնեալ
յանանց վ՟ն քրիստոնէութեան՝ արկաւ 'ի
բանտ. այլ գտեալ ազատութին վաճա-
ռեաց զա՟մ ինչս իւր, և բաշխեաց
աղքատաց, և առաւել ևս մատնչաց
իւրոց իբրև բարերարաց. այպ ըմ-
բռնեալ 'ի սապրիկիոսէ դատաւորէ՝
կրեաց անողորմ քերանս մինչև յե-
րևումն ալեացն. և յոչ խոտորելն 'ի
ք՟է՝ սրով ընկալաւ զպսակ նահա-
տակութե: Հ. սեպ. 11: Յ. Լ. սեպ. 7:
Յիշէ և այլ համանուն վկայ կեսա-
րացի առ յուլիանոսիւ: Յ. Ն. Լ. ապր. 9.

ԼՈՊՈՆՏԻՈՍ ԿԱՄ ԷՖՈՆՏԻՈՍ Ո՟Ք հայրն՝ էր
ճգնաւոր հոգելի և հոգետես. սորա
ժամանակն է անյայտ. միայն առաջի
գնին 'ի յայսմաւուրս մեր խրատք ն՟ր
աղդուք առ աշակերտս իւր, առա-
ւելապէս 'ի ժամ երջանիկ փոխման
իւրոյ առ ա՟ծ: Հ. սեպ. 29:

Եսպերիոս (Յն՝ Էսպէրօս, և Հռ՝ Էքսուբէրիոս), և կին նր Զոյէ, և երկու որդիք նց Կիրակոս և Թէոդուլոս հաւատով քրիստոնեայք՝ էին յիշխանի ծառայք կատաղոնի առն մեծատուն և հեթանոսի յաւուրս ադրիանոսի կայսեր. և յաւուր միում երկոքին մանկունքն յորդորեալ զմայրն իւրեանց՝ չճաշակել առն կապկաշտի, ըստ խրատու նր ասացին յանդիման տն իւրեանց. մարմնոյ մերոյ դու ես տր. բայց հոգւոյ մերոյ տր է յս քս: Զայրացեալ ը այս կատաղոնի՝ բայց յոչինչ համարեալ, յղեաց զմանկունս հնդ մարբն 'ի Ատտալոն աւան՝ ուր աշխատէր Եքսուպերիոս յայգւոջ ագարակին. և յետ աւուրց առաքեաց առ նա միս և գինի 'ի սեղանոյ իւրմէ՝ զոր առնէր վն նորածին մանկան իւրոյ. փակ զոյր՝ քանզի գիտէր, թէ այն կերակուր զոհեալ է դից, եհեղ զգինին յերկիր, և զմիսն ընկէց շանց: Ընդ որ կատաղեալ կատաղոնի՝ խորհէր առնուլ վրէժ 'ի նոցանէ. վն 'ի գնալ իւրում 'ի բիւզանդիա, տարաւ զնս ը իւր իբրև գերիս. և անդ կախեալ զկիրակոս և զթէոդուլոս՝ տանջեաց առաջի ծնողացն. ապա ետ գանել և զմայր նց զզոյէ. և իբրև երկխոզնս համատառունս 'ի քս հանդերձեալքն.

պերճասին, կարկ զշորեսին եւ 'ի փոռւոն վառեալ. եւ այնպէս կատարեցան 'ի քս՟, հանդերձ երեւելի նշանօք՝ որք եղեն 'ի ժամուն յայնմիկ ։ Հ. պտգ. ապր. 21 ։ յէաւ. մայ. 2 ։ Յ. Լ. մայ. 2 ։

Սրբազնասուն կմ՟ գերազնասուն Ճգնաւոր՝ էր մի 'ի նշանագործ միայնակեցաց յաւուրս զենոնի կայսեր, բնակեալ միով միջնաւ հեռի 'ի յորդանան գետոյ անտանելի Ճգնութբ՟. որում լինէր եւ գնալ 'ի վերայ գետոյ իբրեւ 'ի ցամաքի ։ Սմա այնչափ ընտելացան գազանք, մինչզի առիւծ մի՝ յորղոյ 'ի թաթն մխեալ էր եղէգն, եկն առաջի ծերոյն՝ կոլկոծելով հանել զայն. զոր եւ արար ծերն, եւ ողջացոյց բղվէրս նր՟. եւ յայնմ օրէ ոչ մեկնեցաւ առիւծն 'ի ծերոյն ։ Եւ 'ի գողանալ ումանց զէշ վանիցն՝ որ ծառայէր 'ի պէտս եղբարց, հրամանաւ ծերոյն առիւծն կատարէր զգործս նր՟ 'ի բերել զջուր 'ի գետոյն՝ մինչեւ 'ի մահ ծերոյն. զոր իբրեւ թաղեցին՝ գոռալով առիւծուն 'ի վր՟ գերեզմանի սբ՟յն՝ ողբս առնոյր, մինչեւ մեռանիլ գազանին անդէն ։ Եւ ուրք տեսին եւ լըռեան՝ հիացեալ փառս ետուն ած՟յ ։ Հ. ապր. 25 ։ Յ. մրտ. 4 ։ Լ. մրտ. 5 ։

Երեմիա՝ Բ̃ այլոց Երեմիայ կամ Հերեմիա բազմաչարչար նահատակն՝ էր զօրական 'ի կոմանայ քաղաքէ պոնտոսի յամս անտոնինոսի կայսեր, և 'ի յետին ծերութեան խորում ըմբռնել 'ի սեբաստիանոսէ դքսէ վ̃ն անուանն քն̃ի կրեաց գանս և քերանս. և յետ խորտակման, ծնօտի և ատամանց՝ արկաւ 'ի հուր, յորմէ անարատ պահեցաւ. նոյնպ̃ և ոչ մնասեցաւ 'ի թունաւոր կերակրոց. վ̃յ և որ զմահադեղն գործեաց՝ հաւատայ 'ի քն̃, և կատարեցաւ սրով: Իսկ զսր̃ն երեմիաս յետ ջլակոտոր առնելոյ՝ արկին յեռանդն ձիթոյ. և յոչ մնալ նր̃ տերամբ՝ բրեցին զաչս նր̃, և զլխիվայր կախեցին զաւուրս երիս, և ապա գլխատեցին: Հ. մայ. 29: Յ. Լ. մայ. 31:

Երէք եղբարք, կամ քորք. տես Ը̃ անձանց, 'ի բառն՝ Կղոդիոս, Սամուէլ, Երինէ. ևն̃:

Երէքտասան մարտիրոսք. տես Փիլոսոս:

Երկնաւորեան կամ Խաչնաւորեան սեբաստացի՝ էր դահիճ ոմն երևելի 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի կամ լիկիանոսի. և եղև 'ի տանջել մաքսիմոսի կամ ագրի-

ադրիկողայոսի դատաւորի զեօթն կա֊
նայս՝ զարմացեալ երինարքսի ը. քա֊
ջարտութն նց՝ դաւանեցաւ և ինքն
զքս ած, և զինքն ծառայ նր. վյ
արկին զնա 'ի բանտ: Այս որ կա֊
նայք թուէին լինել նոքա՝ որք յարե֊
նէ սրբյն վկայոյ եղաի օծանելին զան֊
ձինս. և այս խաբեալ զդատաւորն՝
ասէին զշնծս նորա ոչ թէ սանիլ 'ի
տուն, և ընկեցին 'ի խորս լճի. յայն֊
ժամ եդ դատաւորն առաջին նց զոր֊
ծիս սանջանաց, և կանացի զարդս,
զի զոր կամին ընտրեսցեն. և յար֊
կանել նց զզարդս 'ի հուր, սանջե֊
ցին զնս քերանօք, և այս արկին 'ի
հուր անդր. բայց յանկեղ մնալ նո֊
ցին՝ հատին զգլուխս նց: Յետ այ֊
սորիկ քննեաց դատաւորն և զերի֊
նարքս. և տեսեալ զհաստատութն
միտս նր 'ի քս՝ ետ արկանել զնա 'ի
լիճ. ուր եկաց նա 'ի վր ջրոյ իբրև
'ի ցամաքի. զորոյ զփորձ առեալ այ֊
լոց զօրականաց՝ հեղձան որք ի. իսկ
երինարքոս ելեալ 'ի ջրոյն՝ եգիտ զա֊
կակիոս որ քահանայ, և միաբեցաւ
'ի նմէ. վյ արկին զնա 'ի հուր ը ա֊
կակիոսի և ը երկուց մանկանց միոյ
'ի կանանց նահատակելոյ. և 'ի շէ֊
ջանիլ հրոյն՝ հատին զգլուխս նց.
կիւ թ ամսոյ՝ ակակիոս և երկու ման֊
կունք հրով կատարեցան, և երինար֊
քոս

քոս սրով. Թող զի ըստ այլոց՝ մահ-
կունքն գլխատեցան ընդ սմին վա-
սայ: Հ. դեկ. 2: Յ. Նոյ. 28: Լ.
Նոյ. 27:

Երեւէ կմ Երեւի (որ և Իւրինէ) Կոյս սքանչելագործ՝ որոյ առաջին անունն Պէնէլէոպի, ասի լինել առ ժամանակօք առաքելոց՝ դուստր Լիկիննոսի կմ Լեգենիոսի ուրումն Թագաւորի Մագադայ քաղաքին, փակեալ յաշտարակի միում ընդ աւուր վարդապետի իւրում Ամփիլիանոսի. մինչև ուսեալ զհաւատս քնի ՚ի ձեռն Հրեշտակի՝ մկրտի ՚ի սմին Տիմոթէոսէ աշակերտէն Պօղոսի. և փշրէ զկուռս հօր իւրոյ. և ՚ի կամիլ հօրն տառապել զնա ՚ի ձիընթացս՝ ինքն սպանանի ՚ի ձիոյն կխատանաց. և դուստրն աղաչեալ յարուցանէ զհայր իւր ՚ի մահուանէ, և դարձուցանէ զնա և զայլ բազմութի յոյժ ՚ի քրիստոնէութի. և ապա յայլմէ դատաւորէ կրէ բզմ տանջանս. և ՚ի փախչանն սրով կատարի. կմ ըստ այլոց՝ հանգստեամբ փախչանի. այլ մարմին նր ոչ գտանի, որպ Թէ վերափոխեալ իցէ: Բայց այնչափ անըստոյգ. պարագայիւք և անհեթեթ նըշանօք լցեալ է պատմութի այսր կուսի յայժմու օրինակս յայսմաւուրաց, մինչև դժուարին է ումեք քաղել ինչ

ըս-

ստոյգ . որպէս ունիմք ծանուցանել
յընդարձակն ։ Հ. Յ. Մայ. 5 ։
Լատինք փոխան սորա դնեն զայլ հա_
մանուն վկայ և վկայուհի 'ի նոյն օր ,
Թ 'ի Մայ. 5. այսպէս . *'ի Թեսաղո_
• նիկ կատարումն սրբոց մարտիրոսա_
• ցըն՝ իռենէոսի , պերեգրինոսի , և
• իռենեայ , հրով այրեցելոցն*։
Ա՛յլ է և միւս Երինէ կոյս Թէսաղոնի_
կեցի նահատակեալ ընդ քերց իւրոց
ագապեայ և քիոնեայ ։ Սորա երեք քորք
հարազատք՝ էին 'ի ժամանակս մաք_
սիմիանոսի 'ի Թեսաղոնիկ քաղաքէ .
և վն̃ հալածանաց Թողին զտուն իւր_
եանց , և բնակէին 'ի լերին պահօք
և աղօթիւք . այլ 'ի յայտ եկեալ , ա_
ծան յատեան դատաւորին . և իբրև
ոչ յանձն առին ուրանալ զք̃ս և զո_
հել կռոց , ագապէ և քիոնիա (կամ
ագապի , և քիոնի , կա՛մ քիոնինի) հը_
րով այրեցան ։ Իսկ զԵրինէ իբրև ա_
ռաւել յառաջադէմք զգօրս իւր՝ ա_
ռաւել կամեցան չարչարել . առին
նախ 'ի ձեռաց նր̃ զաւետարանն և
զայլ գիրս , զի հմուտ էր դպրութե՝
և ուսուցիչ այլոց ևս , և այրեցին 'ի
հրապարակի . և զսրբասէր կոյսն ար_
կին 'ի պոռնկատուն . բայց ա̃ծ պա_
հեաց զնա անարատ , մինչև ոչ ումեք
համարձակիլ հուպ լինել առնա . վ̃յ
'ի վախճանի և զնա այրեցին հրով .
Ե

զ̅ ումանց՝ նաեւ սրով խոցեցին : Հ. տպր. 4 : Ց. տպր, 3. և դէէ. 22 : Ն. տպր. 5 :

Երկոտասան Հնդկայք. տես Պամփիւլոս :

Երկոտասան Եղբարք Մակաբայեցիք. սովին անուամբ յիշատակին 'ի յայսմաւուրս մեր՝ ԺԲ ծերն այն, և աշակերտ նր̅, զորոց պատմի 'ի վարս հարանց, թէ զինքն կամեցաւ սատանայ արկանել խռովութիւն 'ի մէջ նց̅՝ երևելով աշակերտին 'ի ձև եղ̅բօրն, և գրգռելով զնա երթալ ասել ցծերն, թէ փակատան այն իմ է և ոչ քո. բայց 'ի յայտնել ծերոյն զխաբէութիւն չարին՝ եղև դարձեալ սէր և խաղաղութիւն 'ի մէջ նց̅. և ոպ̃ ծերն այն էր կատարեալ, նոյնպէս եղև յետոյ և աշակերտն նր̅. զորս ցուցանէ յայսմաւուրքն իբրև հաւատար եղբարս, կմ̅ հարազատս զ̅ մարմնոյ եւս : Հ. փղ. տպր. 20 : յէտ. 21 :

Երմնդոս՝ այն է Հերմնեգիլդոս, էր որդի Լէովիգիլդոսի արքային Լունկվարտաց, ի̅ Լոնգոբարտացւոց՝ կմ̅ Վիզիգոթաց, 'ի Հիսպան քաղաքի Իսպանիոյ. հայրն էր արիոսեան աղանդով, խսկ Երմնդոս որդին նր̅ սիրեաց զուղղափառութիւն խրատով մր̅ եղ̅բօրն Լէանդ-

լեանդրոսի . վ՟ն զինեալ զնա հայր իւր ՚ի թագաւորութէ, և արգել կա֊ պանօք ՚ի բանտ . և յաւուր զատկի յղեաց առ նա զեպ՟ս մի աղանդականաց իւր՝ զի հաղորդեսցի ՚ի նմանէ . և յոչ առնուլ յանձն սրբյն երմինգոսի՝ ետ հայր նր կոտորատել զնա կացնով, և գլխատել անդէն ՚ի բանտի յամի տն 584. և ՚ի լինել հրաշալի ձայնի զը֊ ուարթնոց ՚ի մէջ գիշերի, և ՚ի ծա֊ գել լուսոյ ՚ի վր մարմնոյ սրբյն, դար֊ ձան բազումք ՚ի չարափառաց ՚ի հա֊ ւատս ուղղափառութե՝ հանդերձ հարբն նր : Հ. պտ. մրք. 24 : Յ. ծամագ. նոյ. 1 : Լ. ապր. 13 :

Երմողայոս կմ Երմողաոս առաքեալ՝ էր ՚ի հալածանս լիկիանոսի համարձակ քարոզ Ճշմարտութե ՚ի տանգիա կմ ՚ի սինգիտոն քղք վերին միւսիոյ . զոր կալեալ կացուցին առաջի արքային . և գան հարեալ արկին ՚ի բանտ . ուր զօրացաւ երեւմամբ հրեշտակի . և ապա֊ հապան նր ափրոդոնիկոս զօրականն տե֊ սեալ զտեսիլն զայն էր պատուհանն, յարեցաւ սիրով ՚ի Քս վկայն, և հա֊ ւատաց ՚ի Քս : Իսկ երմողայոս վկայն կրկին քննեալ յատենի՝ դեղեցիկ ձա֊ ռեաց զտնօրէնութէ փրկչին . վս որոյ տանջեցին զնա յերկար արք վեց . և եկն առ նա ձայն յերկնից՝ եթէ յետ

ե

երից աւուրց ընկալցիս զպսակ ։ Դարձեալ արկին զնա 'ի բանտ, ուր ծագեաց լոյս 'ի վր նր ․ և երրորդ անգամ գաւազանեալ՝ բրածեծ արարին և ճանկօք պատառեցին զորովայնն ։ Եւ յարտասուել սիրելւոյ նր սարասա_ նիկոսի՝ քննեցին և զնա ․ և 'ի համարձակ դաւանիլն զՔս՝ փան հարին և արկին 'ի բանտ Է երմոլայոսի ․ և յաղօթել նց՝ եկն ձայն աւետեաց յերկնից ։ Այսպս 'ի վաղիճն կոտորեցին զմարմինս երկոցունց սրով, և արկին 'ի գետն խաւեր, որ և զանոք ․ այլ ջուրն եհան զնս 'ի ցամաք ․ և հաւատացեալքն ամփոփեցին զնս յայրի միում ։ Հ․ Յ․ Լ․ յնչ․ 13 ։

Սրմոս կմ Երմաս, Սրապիոն, և Պողինոս կմ պողինոս՝ որք վկայքն՝ էին 'ի Հռովմ քաղաքէ 'ի ժամանակս Հադրիանոսի ․ և մատնեալք 'ի ձեռս եպարքոսին վն քրիստոնէութե՝ երկաթէին յանձն զուրացուն, արկան 'ի բաւարշտին և 'ի գարշահոտ բանտ ։ Եւ միւսանգամ հարցափորձեալ՝ համարձակ խոստովան եղեն զՔս ած, և նզովեցին զկուռս և զկռապաշտս ․ վսյ եա բռնաւորն կապել պարանս յոտս նց, և քարշել Է քարինս և Է թուփս, մինչև աւանդեցին զհոգիս իւրեանց առ ած ․ իսկ զպատ_

ուա_

ողջակէզն մարմինս նշ՟ գիշերային ամ-
փոփեցին հաւատացելովք 'ի ձայն սաղ-
մոսաց ։ Հ. Տրփ. 7 ։ Յ. Լ. օգ. 18 ։

Եւդոկիա էր կին հեթանոս պոռ-
նիկ՝ 'ի հելիուպօլսոյ փիւնիկեցւոց ,
ԺԲ ոյլոց՝ սամարացի , 'ի ժամանակս
տրայիանոսի ․ և յաւուր միում լուեալ
զբանս վն՟ ահագին դատաստանին ,
զոր ընթեռնոյր գերմանոս ոմն Քրիստո-
նեայ , եկն 'ի զղջումն ․ և խրատեալ
'ի գերմանոսէ՝ ողբայր զմեղս իւր յա-
ռանձնութեան զշաբաթ մի ․ ապա եւես
տեսիլ՝ զի հրեշտակ մի կալեալ զձե-
ռանէ նր՟՝ հանէր յերկինս ․ իսկ սա-
տանայ կրճտէր զատամունս և ընդ-
դէմ դառնայր՝ անիրաւ ասելով ըզ-
փրկութիւն այնպիսի մեղաւորի ․ և եղև
ձայն յերկնից՝ որ ասէր ․ այսպէս հա-
ճեցաւ ած՟ յորդիս մարդկան , զի ըն-
դունօղ է ամ՟ ապաշխարողաց ։ Յայն-
ժամ գնաց եւդոկիա առ եպսն՟ թէո-
դիտոս , և մկրտեալ 'ի նմա՝ բաշխեաց
աղքատաց զամ՟ ինչս իւր ․ և ինքն
զգեցեալ խորգ մազեղէն՝ եմուտ 'ի
վանս կուսանաց ․ և այնպէս յառա-
ջադէմ եղև 'ի Քրիստոնէութ՟ և 'ի սրբու-
թե , մինչև յարուցանել և զմեռեալս ,
և բազմաց առիթ լինել դարձի և
փրկութե ․ և յետ ամի ընդունել 'ի բե-
կինդիոս ՃԵ 'ի վինչենցիոս դատաւո-

Է րէ՝

ըէ՝ նաւհաստատակեցաւ սրով վն անուանեն
քամի 'ի հեղինուպօլիս ։ Հ. Յ. Լ. ճրփ. 1 ։

ԾՈՒՐԻՄՈՍ աբբայ, կմ ԾՈՒՐԷՄՈՍ փառա-
նայ՝ մեծ Ճգնաւոր՝ էր 'ի մելլինոսինոյ
հայոց, կեցեալ յաւուրց մեծին Թէո-
դոսի և գրատախանոսի մինչև 'ի կայ-
սերութն լեոնի առաջնոյ ։ Ծնօղք սր
յօհղոս և գիոնեսիա էին անուն. և
սր յայտնեաց նմ՝ թէ եղիցի նմ որ-
դեակ 'ի ցնծութն եկեղեցւոյ. վոյ և
դ-լին զանուն նր եւթիմիոս, ըս զը-
ուարթամիտ. որոյ աճեալ հասակաւ
և երկիւղածութբ՝ ձեռնադրեցաւ քա-
հանայ. և քսան և հինգ ամաց կրօ-
նաւորեցաւ յանապատի. և չինեալ
վանորայս՝ բազմացոյց զմիայնակեացս
և եղև առաջնորդ անապատի. և 'ի
ծերութն խորում գնաց յէգէմ, և ա-
ւար խոր վանս յայրի միում. ուր
աքանչելի սրբութբ և նշանօք փարձոյց
զբազումս յանհաւատից 'ի հաւատս
քսի. և 'ի միում նոճագի 'ի մատու-
ցանել զպբ պատարագն՝ տեսաւ անձն
նորա խրրև զսիւն հրեղէն. և լի ա-
ւուրբք և արդեամբք հանգեաւ 'ի
քս՝ զէ ամաց. ասի չինել կորճ հա-
ատկաւ, բայց երկայնամօրուս մինչև
'ի ծունկսն. և ըս նմին նկարի 'ի պատ-
կերս ։ Հ. Յ. Լ. յհէ. 20 ։

Եւստաթէոս անկիւրացի՝ էր զօրական քրիստոնեայ. վնյ 'ի ժամանակս հալածանաց (Լիկիանոսի կմ յուլիանոսի) մատնեցաւ 'ի ձեռս կոռնելիոսի դատաւորին անկիւրիոյ. և զի աներկիւղ դաւանէր զքս, և անարգէր զկուռս, գան հարին զնա սաստիկ. և ծակեալ զպարանոցն ոտից՝ 'ի քարշ տարան պարանօք 'ի քաղաքէ անտի մինչև 'ի գետն սագարիա՝ որ և սաղառա, և ընկլուզին զնա տապանակաւ 'ի ջուր անդր. բայց հանեալ 'ի ցամաք անփնաս 'ի ձեռն հրեշտակի՝ եկն անդրէն յանկիւրիա, սաղմոսելով զՔ' բնակեալն: Ընդ որ մոլեգնեալ դատաւորին՝ չոքաւ զկուրովլի: Իսկ սրբն եւստաթէոս եկեալ յեկեղեցի սրբյն պղատոնի վկային նահատակելոյ 'ի նմին քաղաքի, աղօթեաց հանդերձ բազմութբ հաւատացելոց. ուր և ընկալեալ զառհաւատչեայ բերաբերոնի տեսլեամբ աղաւնոյ թռուցելոյ 'ի ձեռն հրեշտակի՝ աւանդեաց զհոգին, և թաղեցաւ պատուով 'ի քաղաքի անդ: Հ. փղ. յուլ. 5: յէտ. 19: Յ. Լ. յուլ. 28:

Եւսիպատէոս կմ Սոսիպատրոս առաքեալ՝ մին յեօթանասնից (վնյ և ուծնեալ ընդ խմբի նց,) էր գործակից սրբյն անդ-

րէի

րէի առաքելոյ 'ի քարոզութե աւե_
տարանի իբրև աշակերտ նր. Նմյ
իբրև հասին 'ի Թրակիա, և մտին
յարակլեա քղք, ձեռնադրեաց անդ_
րեաս զեւստաքէոս եպս, և առա_
քեալ 'ի Բիւզանդիա. և տանի եղև՝
աւէն ամենք ամլորութ, զի մեծապա_
տօլիան առաքելոյ դնէ զաջ իւր 'ի
վր գլխոյ նաէխերելոյն 'ի պատրիար_
քութե Կոստանդնուպօլսոյ: Անդ՝
եկեալ Եւստաքէոս 'ի Բիւզանդիա՝
դարձոյց զբազումս զօրութ՛ և նշա_
նօք. և շինեաց եկեղեցի յարգիւրոպօ_
լիս՝ ուսուցանէր զհաւատացեալս:
Եւ յաւուր տօնի կռոց կամելով
ամէն խափանել զհանդէս հեթանո_
սաց՝ արար առաւելագոյն նշանս բժշ_
կութե, և հալածեաց զդևս. մինչ զե_
ղան 'ի վր նր բազմակոյտ ամբոխն,
մինչև դատարկիլ թէատրոնի զոհա_
րանին, և բազմաց դառնալ 'ի տր.
Է որ զարբեալ բրմաց՝ կալան զնր ա_
ռաքեալն Եւստաքէոս. և յետ չարա_
չար տանջելոյ՝ սպանին քարկոծմամբ
'ի գիշերի. և զմարմինն ընկեցին ար_
տաքոյ քաղաքին, զոր ամփոփեցին
հաւատացեալքն: Բայց ոմանք ասեն՝
թէ խաղաղութ՛ իցէ ննջել, յետ վա_
րելոյ զեպիսկոպոսութիւն ամս ԺԸ: Հ. պղ.
յանխա. 11: յետ. 14: Ց. Լ. հոկ. 31:

Սոփրոնիա կին Սոփրոնիոս փաշանայ՝ քուրմ էր կռոց 'ի ք̃ղքին ուսադո_նայ (յերկրին ասորւոց) առ մաքսի_միանոսիւ. և տեսեալ զհամբերութի̃ւն սր̃ց մարտիրոսաց 'ի տանջանս, և զաքանչելիս որք լինէին 'ի ձ̃ր ն̃ց, զղջացաւ, և գնացեալ առ եւդոք_սիոս եպ̃ն անտիոքայ՝ մկրտեցաւ. և մինչդեռ էր յաւազանին՝ եւտես երիս հրեշտակս՝ որք զերեսին զաւակս իւր բարձեալ էին 'ի գիրկս սպիտակ ըղ_դեստուք: Իւ եպ̃ն ասաց ցնա՝ թէ պայծառ է քեզ լուսաւորել և զորդիսն քո, զի կեցցեն և ն̃ք. վ̃ղ յետ ութ աւուր ձեռնադրեաց զնա քա̃հնայ՝ եր_թալ քարոզել անձն զք̃ս. որ և գտեալ 'ի գիւղն ըխորայ կի̃ն լաւտիա զորդի իւր զաւրէանոս, և զերկուս դստերսն զպրոպէ և զրսուէ, և զեղբօրորդի իւր զփոսյանոս, մկրտեաց զն̃ս. և նոքօք հանդերձ մատնեցաւ 'ի ձեռս դա_տաւորին, և սրածեծ եղև: Այլ 'ի դնալ դատաւորին յայլ տեղի՝ յղեաց զն̃ս կապանօք յանկխուրիս առ անո_ղորմ դատաւոր տեղւոյն ագրիպպի_նոս անուն. որոյ քննեալ զհաստա_տութի̃ւն հաւատոյ ն̃ց կապելոցն, չար_չարեաց զն̃ս քերանօք և գանիւք և անուշօք և բեւեռօք. այլ 'ի վախճանի գլխատմամբ կատարեցան երանե_

լեքն՝

լիքն՝ Ճաւստաքէոս քահանայ և երեք
զաւակք նր և եղբօրորդի նր. և յե-
տոյ շինեցաւ եկեղեցի 'ի վր տապա-
նի նց: Հ. յունիս. 28: Յ. յունիս. 23:
Լ. հոկ. 12:

Եւտրոպիոս և Կղէոնիկոս հօրաքեռորդիք սրբյն Թէոդորոսի զինաւորի (որով և ազգականք նաև ստրատելատի), ը բասիլիսկոսի եղբօրորդւոյ նորին Թէոդորոսի, էին յամասիայ զօրականք 'ի միոյ գնդէ առ մաքսիմիանոսիւ. և երեքեանն իբրև ընկերք 'ի միասին ըմբռնեցան վս անուանն քի. սբն բասիլիսկոս յերկար մնաց 'ի բանտի, և զկնի նահատակեցաւ՝ ըն եղելոյս 'ի կարգի տօնելի սբց: Իսկ զեւտրոպիոս և զկղէոնիկոս յառաջագոյն հանին յատեան ասկղէպիադէս դատաւորի. որոյ դաեալ զնս հաստատունս 'ի քս՝ հրամայեաց դանել ուժգին, մինչև լուծան ձեռք դահճաց. և եղև շարժումն, և բուրեաց հոտ անոյշ. քանզի երևեցաւ քս ը սբյն Թէոդորոսի, և 'ի ձեռն նր եկեալ զկապանս նց, և ողջացոյց զվէրսն. որով հաւատացին ոմանք 'ի զօրականաց, և նահատակեցան սրով. իսկ առաջի կղէոնիկոսի և եւտրոպիոսի եդ դատաւորն զանձս, զի գոնէ բերանով ևեթ ասասցեն՝ Թէ

զնշխարս․ այլ ն՟ց արհամարհեն զբանս նր՟, կործանեցին աղօթիւք զբագինս․ Է որ դայլայլեալ կապարաշխից՝ հեղին ՚ի մ՟ր թիկանց սէգն ծխւթ և ձէթ եռացեալ, և տանջեցին քերանօք․ և ապա բեւեռեցին զնս ՚ի խաչ, և այնպէս կատարեցան ՚ի տր․ և թաղեցան ՚ի հաւատացելոց մերձ յամանս յառանձին տապանս ։ Հ․ Ց․ Է։

Մրգ․ 3․

Սուքիասոս, կամ Սուքիասոս․ տես Երզ- ակերու ։

Սեդրակա կամ Սեդրակէն յայնժամ էր ՚ի նիկոմիդեայ առ մաքսիմիանոսիւ, դուստր մեծատան և պարկեշտ վարուք․ զոր կալեալ վս՟ ջերմեռանդն հաւատոյն ՚ի քս՟, և ոչ կարացեալ շրջել զմիտս նր՟, խոշտանգեցին պէսպէս օրինակաւ․ և ապա մատնեցին ՚ի ձեռս երիտասարդ զօրականի միոյ՝ թառամեցուցանել զծաղիկ կուսութե՟ նր՟․ իսկ անապատ որոջն քս՟ի յաղօթս ապաւինեալ խորհեցաւ հընարս այսպիսի․ աղաչեաց զզօրականն չմերձենալ յինքն, և ես ուսուցից քեզ առաջ դեղ մի, որով ոչ կարասցէ ազդել ՚ի քեզ սուր կամ նետ կամ այլ գործի սպանող․ և ՚ի յանձն առնուլ նր՟ սիրով, եա կոյսն բերել ձէթ,

ձէթ, և օծէ՛ն նովաւ զմազ մի՝ զոր
կորզեն էր 'ի գլխոյն, պատեաց 'ի
վ՟ր մերկ պարանոցին իւրոյ, և ասէ
ցայրն. հա՛ր թրովդ 'ի վերայ մազիս
այսորիկ ամ ուժով քո, և տեսցես
զզօրութի գեղոյս. զի ոչ մնացէ սուր
քո յիս. և նր ոչ իմացին զհնարան՝
եհար ուժգին. որով անկաւ գլուխն
ի փր առխայ յերկիր, իսկ այրն յահի
լեալ՝ գալա փախեաւ 'ի քաղաքէն.
զի մի սպանցի փխկ կուսին: Հ. յոհ.
20: Յ. յոհ. 19: Բուն. ծէփ. II:

Եփրոսինէ կոյսն՝ սմարագդոս կոչեցեալ,
էր յաղեքսանդրիոյ 'ի ժամանակս փո-
քուն Թէոդոսի՝ միամօր և չքնաղ
դուստր պափնոտիոսի առն մեծա-
տան և երկիւղածի. որ ուսոյց դլու-
ստեր իւրում զգիրս, և կրթեաց յամ
վարս բարիս. (զի էր որբացեալ 'ի
մօրէ 'ի ժբ ամաց հասակի,) և յոր-
ժամ կամէր հարսնացուցանել զնա,
կոյսն իմաստուն և ած ասէր՝ պարապ
առեալ եւ գերծել զինքն ըստ ծերոյ
ումեմն. և զգեցեն ձև առնացի՝ գլ-
նայ և կրօնաւորեցաւ իբրև ներքի-
նի 'ի վանս անդ, ուր սնէալ գնայր
հայր նր. և զարդարեցն 'ի ճգնութիս
և յամ առաքինութիս ըստ ձեռամբ ա-
գապիոսի հոգևոր վերակացուին իւ-
րոյ՝ եկաց յարդելական խցի ամս ժը,

կին լէ սքանչելի սրբութ․ իսկ Հայք
նր Թէպէտև ստէպ տեսանէին զնա,
այլ ոչ կարաց ճանաչել մինչև յօր
մահուան նր․ զի յայնժամ յայտնեաց
զանձն․ և խնկոյն աւանդեաց զոգին,
և եղև ողբ մեծ հօրն և մօր տեսա_
ղաց․ որք փառս տային այ վս այն_
պիսի ժուժկալութե սրբուհւոյն․ ուր
և մին 'ի կրօնաւորաց միակեցին՝ 'ի
դնել զերեսս 'ի վր մարմնոյ կուսին,
ստացաւ զանուանն խաւարել աչացն ։
իսկ երանելին պատճառիւ կրօնա_
ւորէն 'ի խցի նք գստերն իւրոյ ան
ձ՝ եկաց զաւուրս ծերութե իւրոյ կա_
տարել առաքինութբ․ վշ և յիշատակ
նր կատարի ուրոյն առ յոյնս ։ Հ․ Տրպ․
8 ։ Յ․ ութպ․ 25․ և ֆեբր․ 15 ։ Լ․ յուն․ 1 ։

Նոյն հանգիստ․ տօն է Երինարքոսի․

Օ

Օտարեայ հռովմայեցւոյ աշխարհոյ՝ այր առաքինի և ողջոն, էր 'ի վախճան ժմ դարուն ։ Նա սա եկն ջափար անուն ոմն պարսիկ, և նենգա_ միտ խորհրդով մատոյց զնա զմախաղ իւր յաւանդ․ իսկ նր զարարիչ չէ_ առ յանձն, զի չէր ամէ տեղի ապա_ հով առնու․ է որ դժուարեալ աւն_ կան

էած տապօտակ յերեսս կԹղկսին. և 'ի գլխել անդ բազմուԹե՝ ապրեցուցանել զնա 'ի ձեռաց պարսկին, գընաց չարախօս եղև այրն առաջի եգդին ամիրային ոստանայ զկԹղկսէն և զորոց ընդ նմ, ոչ Թէ խոշտանգել էլեն զնա գանիւք. զի ինքնին փետեալ էր կամաւ զմօրուս իւր, և այլագունել: Զգացեալ զայս կԹղկսին՝ գնաց և ինքն յատեան 'ի ցուցանել զանմեղութն իւր. և գտեալ զամիրայն 'ի բաղանիս լուծաւ 'ի նմ ասել, Թէ չիք քեզ հնար ազատուԹե, եԹէ ոչ ուրասցիս զքս. և յոչ առնուլ հայրապետին յանձն, և 'ի դաւանիլ զածութն քսի, զեղան 'ի վր նր այլազգիք, և հարեալ սրով զանակուշտ նր՝ հանին արտաքս 'ի քարշ, և ձգեալ սպարանաւ ընդ փողոցս՝ քարամբ և փայտիւ և սրով սպանին զնա, փշրելով զգագաԹն, և ցրուելով զուղեղն, մինչդեռ օրհնէր նա զած. կամէին այրել և զմարմին նր, բայց քրիստոնեայք հաձել զամիրայն՝ առին և տարան յաղԹամար, և Թաղեցին անդ պատուով յամի 1396. պխե. (կամ 1393. պխբ): Հ. պպ. յունիս. 26:

Օ Զենոբիոս և Զենոբիա էին զաւակք ածապաշտ ծնողաց զենոդոտոսի և Թեկղեայ (կամ զենոբիոսի և Թէոկղեայ)

դեայ) յեգէտս քաղաքէ 'ի սահմանս կիլիկեցւոց առ դիոկղետիանոսիւ. և ածային ընտրութ՟ եղև զենոբիոս եպս այնր քաղաքի վս առաքինութե և իմաստութե իւրոյ. և ունելով շնորհս բժշկութե՝ փարատէր աղօթիւք զամ ցաւս. որով և բազումք 'ի հեթանոսաց բժշկելոց դառնային 'ի հաւատս քի: Վձյ բժիշկք քաղաքին ըչարեցան և մատնեցին զնա 'ի ձեռս լեւսիա դատաւորին. որ ետ կախել զնը եղբն զենոբ զփայտէ, և գզել չարաչար զմարմինս նց: Յոյնժամ ընթացաւ և քոյր նց զենոբիաառ դատաւորն՝ ասելով, և ես քրիստոնեայ եմ. և յաւել յանդիմանել զանդթութն հեթանոսաց: Վսյ յետ հարուածոց զանից՝ տարածեցին զերկոսին 'ի վր շեռուցել երկաթի մահճաց. և յոչ մեռանիլ նց՝ արկին 'ի կաթսայ եռացել ձիթով. որ ցրտացաւ աղօթիւք սբցն: Ապա հանին զնս արտաքոյ քաղաքին, և հատին զգլուխս նց. զորս եկեալ բարձին գիշերայն երմոգինէս և գայիոս քահանայք, և թաղեցին փայտեայ տապանաւ 'ի լերին: Հ. Լ. հոկ. 30: Յ. հոկ. 31:

Օնոն և զինա. տես 'ի կարգի տօնելի սբց:

Զենոն եպս. վերոնայու՝ էր 'ի ժամանակս գաղեռնոսի կայսեր. և յետ պահելոյ զհօտ իւր անարատ 'ի մէջ մոլորկաց հալածանաց՝ ինքնվկայական մահուամբ կատարեցաւ, և շինեցաւ եկեղեցի յանուն նր. ուր եղեն երևելի սքանչելիք յաւուրս գրիգորի մեծի՝ հռովմայ հայրապետին, զոր պատմելոյ նր 'ի տրամախօսութե իւրում. յորմէ առնու և յայսմաւուրքն մեր. իբր զի 'ի ժամանակին՝ յորում տիբերիս գետն հռովմայ յորդեալ զեղաւ ը պարիսպն քաղաքին, և աւերեաց զբազում տեղիս, նոյնպէս և աթեսիս գետն 'ի վերոնա բարձրացաւ յոյժ. բայց հանդէպ դրան տաճարի սրբոյն զենոնի եկաց իբրև զպարիսպ. զի թէպէտ և ծածկեալ էր զդուռն, և հասեալ 'ի լուսամուտն, այլ 'ի ներքս ոչ մտանէր. և բազմութիւն որ 'ի ներքս կայր՝ հագայր միայն վն սովու. ուր զծարաւ իւր լնոյր՝ առնլով ջուր ափով 'ի բարձրութէ անտի. մինչև եղև ցածնուլ գետոյն, և անվնաս ապրիլ ամեն. բարեխօսութբ սրբոյն: Հ. ոէդ. 28 : Լ. ամբր. 12. Ն. դէկ. 26 : Գոր. պապ. գրամ. Դ. 8 :

Զենոբիոս և Զենոբիա, կին ուղիղ

ևս՝ զենայիս և փիլոնիլլա՝ իմաստուն կուսանք, քորք էին տարսոնացիք, ազգականք սբյն պօղոսի առաքելոյ, և նմա հաւատացեալք ՚ի քս։ Զենայիս՝ որ յառաջ բժշկութե պարապէր, եթող զտուն իւր և զա̄մ ինչս, և առանձնացաւ ՚ի լեառն. ուր ճգնէր յայրի միում ա̄ծահաճոյ վարուք, և խոստաբուռ կենօք. և որք գային առ նա, շնորհօք ա̄ն ձգէր ՚ի հաւատս ճշմարտութե։ Իւ եղև՝ զի մխեցաւ երբեմն յոտս նր կորօն ինչ փայտի, յորմէ կրէր ցաւս անբերելի. և մինչև էր կարացեալ հանել զայն, աւանդեաց զոգին։ Իսկ փիլոնիլլա ՚ի տան ճգնէր նովին առաքինի քաղաքավարութ, լեալ սքանչելի օրինակ սրբութե. մինչև հանգեաւ և նա ՚ի հանգիստ ա̄յ։ Հ. հոկ. 8։ Յ. Լ. հոկ. 11։

Օրոխնոս էպս՝ էր ՚ի սիրակուսայ քաղաքէ սիկիլիայ կղզւոյն, յաւուրս հերակլի կայսեր և յորս զկնի, նուէրեալ ՚ի մանկութե ՚ի ծառայութե սրբուհւոյն լուկիայ՝ ՚ի վանս անդ նր. և այնպէս ջերմ էր յա̄ծպաշտութե և կրօնաւորութե, զի թէ հարկ լինէր այց առնել ծնողացն, փութով մեկնէր ՚ի նոցանէ՝ ասելով. անդ պարտ է ինձ լինել, ուր զիս ընծայեցիք. և յետ կալոյ զամս երեսուն յայն վանս,

եղև

եղև աւաշնորդ նոյն ուխտին. և ապա ձեռնադրեցաւ եպս սիրակուսայ. 'ի Թէոդորոսէ հռովմայ հայրապետէն. և ծաղկեցաւ նշանագործութբ, մինչև դարձուցանել զբազումս 'ի մեղաւորաց և յանհաւատից. և վախճանեցաւ ըն արդեամբք' 'ի հասակի Ծ ամաց: Հ. ձեռ. 10: Յ. յուն. 21. Լ. մրտ. 30:

Զոսիմոս կրօնաւոր' էր կիլիկեցի, բընակեալ լերկ մաշկեղինօք Ծ գազանս անապատի. և ըմբռնեալ 'ի հալածմանս գիոկղետիանոսի կմ տրայիանոսի 'ի դոմետիանոս դատաւորէ' տանջեցաւ խստագոյն վն հաւատոց. զի մխեցին հրացեալ շամփուրս յականջս նր. և արկին զնա 'ի կաթսայ եռացեալ. և դարձեալ գլխիվայր կախեցին' կապեալ վէմ մեծ 'ի պարանոցն. յայնժամ եհաս առիւծ մի յանապատէ' ընտելացեալ սմին, և եբարձ ուսովն զվէմն կախեալ' 'ի թեթևացուցանել զտանջանս նր. (Թող զի ասի' թէ և մարդկային բարբառով յանդիմանեալ իցէ զբռնաւորն). յորմէ զարհուրեալ դատաւորին' խզեաց զսբն 'ի կախաղանէն. և արձակեաց զնա քաղցրութբ: Եւ 'ի դառնալ զոսիմոսի 'ի ճգնարան իւր' գնաց և Աթանաս կօմենտարն զկնի նր, և մկրտեալ 'ի նմանէ' եղև ընկեր ճգնաւ.

նուԹէ նր· և երկոքեան 'ի միասին փախձանեցան' ամփոփեալ 'ի խորս լերանց: Հ· Յ· յու· 4: Լ· յու· 3:

Ս՛յլ է և որ հայրն զօսիմոս յիշատակեալ 'ի վարս մարիամու եգիպտացւոյ' 'ի Է, կմ Ը դարու:

Օսխմոս Հհայն' էր զօրական հեԹանոս առ տրայիանոսիւ, յապողոնիադայ սողոպօլսոյ· և մինչդեռ էր յանտիոք պխոխդեայ, ծանեաւ զտուըն կւոց, և գնացեալ առ քահանայս' հաւատոյ 'ի քս և մկրտեցաւ· վսյ կալաւ զնա դոմետիանոս դատաւորն' Է՟ որով զինուորեալն էր, և տանջեաց զնա գանիւք և քերանօք և հրացեղ մահճօք· բայց նահատակն զօրացաւ երկնաւոր ձայնիւ: Ապա վարեցաւ ս͞ն բազում չարչարանօք և երեքօրեայ անսուաղութ 'ի ջ͞ղ ք͞ն կանեատուն· ուր կրկին հարցաքննել' գլխատեցաւ վն անուանն ք͞սի: Հ· յունիս· 20: Յ· Լ· յունիս· 19:

Օսափ կմ զոհքմա երէց' էր մի 'ի քահանայից արտաշատու յաւուրս ախրանայ արքային հայոց· յորում Ժմկի յաւերել պարսից զհայաստան Տ և 'ի կողոպտել զեկեղեցիս' գերի վարեցին և զՏր երէցն զոճատ· և տարեալ 'ի պարս' կացուցին կա-

պա-

պանօք առաջին շարժնոյ․ որոյ անսանէ զնա՝ զի էր այր անձնեայ և փառացի, հնարէր դարձուցանել զնա ՚ի դենս պարսից․ վ՟ն և պատճառաեդ՝ ասելով, կախարդ ես դու, զի հերքս գլխոյդ է սպիտակ, և մօրուսդ թուխ․ արդ՝ չէք քեզ հնար ապրելոյ, եթէ ոչ ուրասցիս զՔ՟ս։ Իսկ սբ՟ն ասէ․ կախարդութ՟ն հեռի է ՚ի մէնջ․ և գոյն հերացս ոչ է օտար ՚ի կարգէ բնութ՟ե․ զի հեր գլխոյս քսան ամաւ յառաջ է քան զմօրուսս․ ապա յաւել քաջութ՟բ խոստովանիլ զՔ՟ս, և կշտամբել զանօրէն մոլորութ՟ն պարսից․ Նմին իրի հատին զգլուխ երանելւոյն․ Հ․ ճէփր․ 3։

Թ․

Թամար նոր վկայուհին՝ էր կին առնականին յերկրէն մոկաց, գոհար կոչեցեալ առ գեղեցկութ՟ն․ որում տափացեալ քուրդ մի մոկացի՝ ջանայր յափշտակել զնա․ վ՟ն փախեաւ Թամար հանդերձ արամբ իւրով և որդւովքն յաղթամար․ այլ յետ իբր հինգ ամաց՝ յորժամ եկին ՚ի իւրեանց գործոյ յոստան քաղաք, յարեան ՚ի վ՟ր նր՟ այլազգիք, և ձգեցին յատեան ամիրային՝ ո՟ն թէ նա

եր

երբեմն յայլազգութեն դարձեալ իցէ․ իսկ Նա եցոյց զստուգ զըպարտութիւն նց, և համարձակ դաւանեաց ըզքրիստոնէութիւն իւր։ Եւ թէպէտ բազմօք ջանացաւ կին ամիրային ձըգել զնա յուրացումն՝ խոստմամբք և սպառնալեօք, ծիծաղեցաւ թամար զբանիւք նր․ զի ոչ կարեմ ասէ փոխանակել սիրոյն քնի զանցաւոր մեծութիս, և ոչ 'ի մահուանէ երկնչիմ։ Նոյնպէս և 'ի սաստիկս սպառնալ ամիրային, ետ պնի․ թէ և զիմ մարմինս իմ մասն մասն կտրատել տաս՝ ոչ զչամիչդ առաջի քո, եւ զքս ոչ ուրանամ։ Վոյ յետ տանջելոյ զնա բազցին՝ և բանտարկութբ, քարկոծեցին 'ի հրապարակի․ մինչև 'ի բազմութէ խուռն քարանցն ծածկիլ թամարայ՝ իբրև գոհար պատուական ը անուանին յամի․ 1398․ պսէ։ Եւ յամփոփել քրիստոնէից զմարմին նր՝ տեսին, զի կարեալ էր հնարիւք զստորոտս շապկին, և ըզփոփոխատն, զի մի 'ի ձգիլ յանօրինաց՝ մերկասցի մասն մարմնոյն․ և զարմացեալ ը զգաստութն նր՝ փառս ետուն նյ։ Հ․ փպ․ տպր․ 24։

Թէկղ և ագապիոս․ տես Ագապիոս։

Թէկղ, մարկոս, մարկիա, և Եւմէ, (ը այ.

այլոց՝ ամս, և ծործան մատ նա) էին հաւատաւոր կանայք պարկեշտք և սրբակրօնք 'ի կոչած անուն քաղաք Ասորեստանի · ուր կայր և երէց մի պօղէ անուն՝ այր ագահ և մոլի · զորոյ զինչս յափշտակեաց ներսեհ ամ͞ շապուհ կի͞ տրամշապուհ՝ մին յարքանեկաց շապհոյ արքայի հալածչի · և ետ բերել կապանօք առաջի իւր զնա ինքն պօղ երէց, և զնախադրեալ կուսանսն · և ստիպէր զնս յերկրպագութեն արեգական և հրոյ · յայնժամ սուտ երէցն այն վաղվաղակի կատարեաց զկամս իշխանին, զի դարձուսցէ զինչս և զառաջռածս իւր · իսկ նք կուսանքն հաստատուն կացին 'ի սէրն քի, և յանդիմանեալին զուրացօղն, վ͞րյ պան հարան սաստիկ : Այսպա ասէ տամշապուհ ցպօղէ · եթէ սպանանես զկանայսդ զայդոսիկ, տաց 'ի քեզ զինչս քո · և անօրէնն չերէցն յանձն էառ, և մի առ մի գլխատեաց ինքնին զ͞ռ կուսանսն՝ քարացեալ սրտիւ և կուրացեալ հոգւով · այլ փութով եգիտ և զպատիժ իւր կրկին կորստեամբ · զի բռնաւորն ագահելով յինչս նր՝ եսա խեղդել զնա գաղտաբար 'ի նմին գիշերի : Եւ այս եղև յամի · 346 · Հ. ծայ. 31 : Աշխար. տա-
եառղէաւ · յունիս · 6 :

ԹԵՐԱՊՈՆ, կամ ԹԵՐԱՊԻՈՆ նշանագործ եպս՝ (որոյ ժամանակն է անյայտ,) էր 'ի միանձնական վարուց ընտրեալ յեպսութիւն կիպրոսի. որ և յետ բազում հանդիսից առաքինութե՝ ընկալաւ ըստ փափաքանաց իւրոց զվկայական մահ վն անուանն քի. և որչափ անծանօթ է եղանակ կատարմանն նր, նոյնչափ քաջածանօթ գոյացեա մահուն 'ի ձեռն սքանչելեաց՝ որք լինէին 'ի տապանէ սրբյն. իսկ 'ի պատրաստիլ այլազգեաց ասպատակել 'ի կիպրոս՝ երևեցաւ սրբն 'ի տեսլեան սպասաւորաց տապանին իւրոյ, և տաց փոխել յայլ տեղ. և նք առեալ զնշխարս սրբյն՝ նաւեցին 'ի կոստանդնուպօլիս, և անդ համբուցին յեկեղեցւոջ. և ուր 'ի ճանապարհի, նոյնպէս և անդէն բղխէր ձէթ անուշահոտ 'ի տապանէ սրբյն, և առնէր բժշկուն հիւանդաց: Հ.

Յ. ճառ. 25:

ԹԷՈԳԷՆՈՍ կամ ԹԷՈԳԷՆԷՍ եպս պարիոյ կամ սիրիոյ քաղաքի (որ Թերևս է նոյն ը եպսին հիպպոնայ յափրիկէ.) մատնեցաւ վն 'ի քն հաւատոց 'ի ձեռս զինկիրլիոյ դատաւորին. և կապել 'ի չորս ցիցս՝ գան հարաւ սաստիկ. և 'ի Թշնամանել ուրուեն զքր վկայն՝

դու-

գուշակեաց նա զկատարածս մահ նր :
Եւ յորժամ եդաւ 'ի բանտ , ընկա_
լաւ այցելուն 'ի տնէ և 'ի հրեշտա_
կաց նր . և սուր արկաւ 'ի ծով , և
այնպէս կատարեցաւ 'ի քս . իսկ
յետ երից աւուրց գտաւ մարմին նր
'ի ցամաքի , և Թաղեցաւ յաշակեր_
տաց իւրոց . և բազումք 'ի սպասաւորս
նորա դարձան 'ի հաւատս քսի : Հ.
յնվ. 16 : Յ. յնվ. 4 : (Լ. յնվ. 26. և
յնվ. 3) :

ՄԵՏՐՈՆԻՍ հօյն գեղեցիկ և պարկեշտ՝
ժը ամաց , էր 'ի տիւրոս քաղաքէ .
և 'ի խնդրել զաղօթս որ նահատա_
կաց՝ փխացեալ զօրականաց , թէ և
նա քրիստոնեայ է , կալան և կացու_
ցին առաջի ուրբանոսի դատաւորի՝
որ էր դառն հալածիչ 'ի կեսարիա
պաղեստինոյ . և 'ի խոստովանիլ նր
զնոքն աղախին քսի՝ չարաչար քերե_
ցին զկողս նր սատեամբք հանդերձ .
և յետ բանտարկութե և ոչապէս
ըմկանաց՝ տեսեալ զանփոփոխելի միտս
նր , արկին 'ի ծով . և այնպէս կա_
տարեցաւ 'ի քս՝ յամի 307 . յաւուր
կիւրակէի : Հ. մրտ. 10 : Յ. ապր. 3 :
Լ. ապր. 2 : Աւետ. ան նետ :

ՍԵԴՈՐՈՍ աղախինն քսի՝ ԹԷՈԴՈՐՈՍ
ՏԻՐԻՂԱՅ կոչեցեալ , էր աղեքսանդրացի
'ի

'ի ժամանակս զենոնի կայսեր , առ_
նակին և երևելի տեղեաց ․ զոր
կախարդանօք ձգեալ ումն երիտա_
սարդ 'ի մեղս ․ իսկ նր͞ վաղվաղակի
'ի սաստիկ զղջմամբ եկեալ՝ խորհեցաւ
տալ զանձն 'ի նորօրինակ ճգնութիւնս ․
վն͞յ գերծեալ զգլուխն առնաբար՝ ե_
մուտ 'ի վանս արանց՝ ուխտաւորե_
կի կոչեցեալ, և անդ յանձին կալաւ
զանտանելի ճգնութիւն և աշխատու_
թիւն՝ հանդերձ զուարթութեա͞բ , որպ͞
թէ ննջեալ իցէ ը͞ կուսի միում ․ որոյ
վս͞ կրեաց ծանր հալածանս և անար_
գանս ․ մինչև ոչ միայն քաւել զմեղս
իւր , այլև սքանչելի սրբութե͞ ճոխա_
նալ, և յայտնի հրաշս գործել ․ այս
'ի փոխիլ իւրում առ ա͞ծ՝ իբրև ծա_
նեան վանականքն , եթէ կին է նա ,
սքանչացան ը͞ համբերութե͞ն նր͞ ։ Յայտ_
նեաց ա͞ծ և առն նորա բարեպաշտի
զփոխումն ամուսնոյ իւրոյ ․ որ և
եկեալ ետես զնա նախ ք͞ զթաղումն ,
և կրօնաւորեցաւ 'ի կցի նր͞ ․ մինչև
և ինքն մեծաւ առաքինութե͞ փոխե_
ցաւ առ ք͞ս ։ Հ․ ոէպ․ 16 ։ Յ․ Լ․
ոէպ․ 11 ։

Թէոդորա կոյս և վկայ աղեքսանդրա_
ցի՝ էր 'ի հալածանս դիոկղետիանո_
սի ․ զոր չկարացեալ եւստրատոսի դա_
տաւորի շրջել 'ի մոլորութե͞ն կռոց՝
ար_

արգել 'ի տուն պոռնկութ. եւ յաղթ-
թել կուսին 'ի բոլոր սրտէ առ ած
փրկել զնա 'ի մեղաց, Դիդիմոս անուն 'ի
քրիստոնէից աշխարհին այր զգեցաւ
զձեւ զօրականի. եւ մտեալ 'ի ներքս
քաջալերեաց զաղախինն քն, եւ
փոխել ըն նմ զհանդերձ իւր' եհան
զնա արտաքս, եւ ինքն եկաց 'ի տե-
ղի նր: Եւ իբրեւ 'ի վեր ել բանն,
զարմացան նոքին իսկ հեթանոսք.
իսկ դատաւորն քննել զհաւատս ե-
րանելույն դիդիմոսի' հրաման ետ
գլխատել զնա, եւ զթէոդորա ընդ նմ.
եւ այնպէս կատարեցան 'ի քս, եւ
մարմինք նց այրեցան 'ի հուր: Հ.
Յ. մայ. 27: Լ. ապր. 28:

ԹԷՈԴՈՐՈՍ ԱԲԵՂԱՅ ՍԻԿԷԱՑԻ՝ էր որ-
դի գոհարինեայ վկայի, կրօնաւորել
'ի վանս մը նշանի, եւ քահանայ նոր-
ընծայ. զորմէ չարախօս եղեն առա-
ջի ալիպասայ կմ ալփասլանայ ամի-
րային սեբաստիոյ' թէ անիծանէ ըզ-
քեզ եւ զզենս քո' վն սպանանելոյ քո
զհայր նորա եւ զհօրեղբայրս. վն եա
ունել զնա, եւ հրապուրէր յուրա-
ցուլ' առաջի դնելով խոստմունս եւ
սպառնալիս. այլ ոչ կարացել խախ-
տել զմիտս նր' եա դնել զոտս նր 'ի
կոճեղս բանտի. ուր նա հայցէր 'ի
Տնէ արժանի լինել մարտիրոսութ:

Յետ

Յետ այսորիկ տարան զնա այլազգիքն բռնութբ մինչև 'ի դուռն մզկթի իւրեանց. և յոչ կամիլ նր մտանել 'ի ներքս՝ հարին զնա բրօք և սրօք. և ոչ կարացեն հաւանեցուցանել՝ դարձեալ արկին 'ի բանտ. և ապա մատնեցին 'ի ձեռս Թաւատոսի կին Թօսաափ ուրումն գաւառաւորի անկելոյ 'ի հաւատոց. որ յանդիմանեն 'ի Թէոդորոսէ իբրև ուրացող՝ ետ զնա 'ի ձեռս դահճաց սպանանել չարաչար. և նք յետ կոխան առնելոյ զնա՝ յերիս մատունս կարատեցին սրով. և այնպէս յարիւն Թաւալեն՝ աւանդեաց զհոգին. և սարդիս իշխանն խնդրեաց զմարմին նր յամիրայէն, և տարեն ամփոփեաց 'ի վանս իմն նշանի, յամի իբր 1150: Հ. յունիս. 22:

Այլ է և Թէոդորոս կեսարացի փառաւոր նահատակ՝ յամի 1204. որ ոչ յիշի 'ի յայսմաւուրս, այլ 'ի Ճառընտիրս. ԹԷ որոյ եդեալ է 'ի պատմութե հայոց. հատ. գ. երես. 176:

ՄՈՆՂՈՐՈՍ՝ ԱԲԸՆԱԴՈՐՈՍ երբեմն կոչեցեալ, էր որդի սուրբենայ հայոց նախարարի՝ իշխանին սալահունեաց մօտ ցեղնկայ. սորայ առեալ զբժշկութն ախտաժեալաց 'ի ձեռն իմ լուսաւորչին մերոյ՝ 'ի գնալ նր 'ի խոր վիրապն, հաւատաց 'ի քս, և մկրտեցաւ 'ի

դա_

դասիւսէ որ քահանայէ • իսկ հայր մանկանն բարկացեալ է̅ր այն՝ յորդորէր զնա դառնալ անդրէն 'ի պաշտօն կռոց • և յոչ առնուլ նորա յանձն՝ խողխողեաց զնա սրով իւրով 'ի ծորակն սեղեմնուտ կոչեցեալ • և 'ի ծագել լուսոյ գիշերոյն 'ի վր̅ սբ̅յ նահատակին՝ թաղեաց զնա դասիոս քահանայ հրամանաւ մօրն ։ Յետ իբր հնգետասան ամաց անցեալ և սբ̅յն գրիգորի է̅ր այն տեղի՝ դարձե̅լ ետես զլոյս 'ի վր̅ դերեզմանի սբ̅յն թէոդորոսի , և ետ անդամոր շինել վկայարան • ուր և ճգնե̅լ մայր մանկանն աղխիթաս զամս եօթն՝ թաղեցաւ արտաքոյ դրան մատրանն , ու̅ր և դասիոս քահանայն յայնմ վայրի թաղեցաւ • և զինչ ժամանակաց եղև տեղին այն վանք միանձանց՝ անուանեալ գորորուս որ թորոս ։ Հ. պտ. Նոյ. 11 ։

Թէոդորոս աղէքսանդրացի՝ էր այր ջերմ յաստուածպաշտութե̅ 'ի ժամանակս հալածանաց , զոր կալե̅լ աղէքսանդրացւոց՝ եդին 'ի գլուխ նր̅ սաստկ փշեղէն , և կախահարեցին • և յետ դանից՝ կապանօք և թքալից նախատանօք անցուցե̅լ է̅ր հրապարակն՝ տարան ընկեցին 'ի ծով ։ Բայց ալիք ծովուն հանին զնա կենդանի 'ի ցամաք •

մաք. այս հրաման եղեւ 'ի դատաս_
տորէ համամնել զգլուխ նր, եւ այն_
պէս կատարեցաւ 'ի քն ։ Հ. հոկ. 11.
Յ. սեպ. 12 ։ Յար եւ նման այսմ գրի
եւ վկայաբանութի սրբյն Թէոդորոսի
եպիսկոպոսին աղեքսանդրիոյ ։ Հ.
դեկ. 2. եւ Յ. դեկ. 3 ։ Վսն կամ մի եւ
նոյն ոք է, եւ կմ երկու համանուն
սրբքն զնոյն անցս կրեցին ։

Թէոդոսիոս անապատաւոր, որ է ի այ_
լոց Թէոդոսիոս վանահայր, էր 'ի մոգա_
րիասոս աւանէ կապպադովկիոյ՝ զա_
ւակ բարեպաշտ ծնողաց. սա երթեալ
յանտիոք՝ ետես զսրբն սիմէոն սիւ_
նակեաց, եւ առեալ զօրհնութ նր՝ եկն
յերեմ. եւ անտի գնացեալ յանապատ՝
աշակերտեցաւ որ հօրն ղուկիանո_
սի. եւ զարգացեալ յամ առաքինու_
թեան՝ եկաց խոստաբնաւ կենօք զամս
երեսուն. եւ ծաղկեցաւ նշանագոր_
ծութբ. եւ շինեաց զանազան վանս
միաբանակեցաց 'ի պաղեստին եւ յե_
գիպտոս՝ գեղեցիկ կարգաւորութբ ։
Որ եւ 'ի կենդանութե իւրում փորեաց
զտապանն իւր. եւ իբրեւ կատարեցաւ՝
ասաց եղբարցն. ո՛ 'ի ձէնջ արասցէ
նաւակատիս գերեզմանիս իմոյ. եւ
աբեղայ մի 'ի քահանայից բասիլեոս
անուն՝ այր ընտիր, յառաջ կացեալ՝
ասէ. ես հայր սր. յայնժամ կատա_

րեցին եղբարքն 'ի վե՛ր նո՛ր զքաստու-
նեայ կարգ ննջեցելոյ. և յետ կա-
տարման սահմանելոյ աւուրց ննջեցոց
երանելին այն 'ի տր, և թաղեցաւ
'ի գերեզմանի անդ: Եւ յետ այլ ևս
քառասուն աւուրց՝ բաղում անգամ
'ի գիշերային ժամու պաշտաման ե-
րևէր որք հօրն Թէոդորոսի կմ Թէո-
դոսիոսի. իսկ մին յեղբարց այստեղիս
անուն զձայնին միայն լսէր բաղխե-
նի. ապա թէ խնդրելոյ որք հօրն 'ի
տանէ՝ երևեցաւ բասխելոս նմեղբարց,
և ետ զվերջին ողջոյն հրաժարականն:
Իսկ որք հայրն Թէոդորոս եկաց այլ
ևս յերկար ժամանակս, և բազմացոյց
զվանորայս, և արար բազում նշանա-
ւոր գործս, առաւելապէս 'ի ցրումն
անգլուխ անուանեալ հերձուածողաց
ժամանակին. և լի աւուրբք և ար-
դեամբք հանգեաւ 'ի տր՝ իբր ՃԵ ա-
մաց: Հ. յնչ. 12: Յ. Է. յնչ. 11:

Ս[illegible] էջս աղեքսանդրացի. տէ՛ս
Թէոդորոս աղեքսանդրացի:

Ս[illegible] էջս Կիւրեղոս Երուսաղեմացւոյ՝ եր-
ւս դիոկղետիանոսին, մարդ 'ի որք
գիրս և յաջողագիր. որ գրէր զբա-
ղում գիրս մինչև 'ի ծերութն իւր, և
տփէր 'ի մէջ հաւատացելոց. նաև
զբաղումս 'ի հեթանոսաց և 'ի հրեից

ուսուցանէր ա̄ծաշունչ գրովք, և դարձուցանէր. վ̄յ մատնեցաւ յորդւոյ խուժէ ըւռնէ 'ի ձեռս տիգնիանոսի կռապաշտ դատաւորի. որ ստիպէր զ̄րն՝ բերել զգիրսն առ ինքն. և յոչ տանել նր̄ յանձն՝ կապեցին զերանելին շղթայիւք, և երկիցս շըրջեցուցին այսպանօք ը̄ մէջ քաղաքին. բերին և արձան կռոց՝ զի երկիրպագցէ նմ̄, և նա ոտիւքն ընկեց զբագինն յերկիր, և եթուք 'ի նա. յայնժամ տանջեցին զնա գանիւք և քերանօք, և սրով հերձին զա̄մ մարմինն. և արկեալ 'ի վ̄ր քացախ և աղ՝ շփեցին խորգով. հատին և զլեզուն, և արկին 'ի բանտ. ուր եկեալ դարմանէին զնա բարեպաշտ կանայք, լուկիա, արդյա, և կուպրիլա. և յիջանել հոգւոյն ս̄րյ աղաւնակերպ 'ի բանտն՝ ողջացան ա̄մ վէրք ս̄րյն, վ̄յ հաւատաց ղուկիոս բանտապանն, և մկրտեցաւ 'ի նմանէ. իսկ ո̄ք եհ̄ն զկնի երկուց աւուրց աւանդեաց զհոգին իւր 'ի բանտի. և բանտապանն գնաց առ տիգնիանոս դատաւոր, և պատմեաց նմ̄ զա̄մ սքանչելիսն, և դարձոյց զնա յա̄ծգիտութի. և էանց ը̄ նմ̄ հանդերձ բարեպաշտ կանամբք 'ի կիպրոս կղզի. ուր նահատակեցաւ նա ինքն ղուկիոս, և տիգնիանոս թաղեաց զմարմին նր̄. 'ի նոյն

ա-

ծուորս նահատակեցան և այլք բա֊
զումք յարանց և 'ի կանանց ։ Հ. յուն.
20: Յ. Լ. յուն. 4 ։

ՍՐ ԹԷՈԴՈՏՈՍ ԵՊՍ ԿԻՒՐԻՆԻՈՅ ԿԻՊՐԱՑՒՈՅ՝ ը՟ այլոց Թէոդորոս կոչեցեալ, էր առ Լի֊կիանոսիւ. և վ՟ն 'ի ք՟ն հաւատոց մատնեցաւ 'ի ձեռս սաբինոսի դա֊տաւորին. որ եւ հարկանել զնա արջառաջլօք, և ապա քերել զմար֊մինն, և տանիլ 'ի բանտ. իսկ ս՟րն յանցանել խուռն ը՟ փողոցս՝ ուսու֊ցանէր զժողովուրդն 'ի բաց կալ 'ի սնոտի կռոց, և հաւատալ 'ի մի ա՟ծ ճշմարիտ. և ասէր մեծաձայն, որք տեսանէք զխոց վիրացս, իմացարուք և զպսակն փոխարինաց պատրաստե՟լ յանանց կեանսն ։ Եւ 'ի բժշկել ն՟ր 'ի բանտի 'ի ձեռն հրեշտակի՝ յետ հինգ աւուրց դարձեալ դատեցին զնա, և պարզեցին 'ի վ՟ր ջեռուցե՟լ երկաթի դադաղի՝ մատուցանելով հուր 'ի ներքոյ. և ոչ կարացեալ յաղ֊թել ն՟մ հարին բևեռս 'ի ներբանս ոտիցն. և տարուբերեալ այսր և անդր՝ միւսանգամ արկին 'ի բանտ, ուր է֊կաց ոչ սակաւ ժ՟մկս. և յայնմ միջո֊ցի սպանաւ լիկիանոս 'ի մեծէն կոս֊տանդիանոսէ, և հրամանաւ ն՟ր ար֊ձակեցան ա՟մ կապեալքն վ՟ն անուանն ք՟ի. ը՟ որս և ս՟ր եպսն Թէոդորոս

կմ Թէոդոտոս բժշկ տրտմութք եւ 'ի բանտէն. և կացեալ ամս երկու յետ չարչարանացն՝ և զբաղումս աշակերտեալ Ճշմարտութե զօրութք նշանաց, հանգեաւ խաղաղութք 'ի քս: Հ. փետր. 20: Յ. յնվ 19: Լ. մայ. 6:

Թէոդորոս ճգնազգեաց և երէց անապատաւորօրեայ՝ էր գաղատացի 'ի գեղջէն սիկոնայ, առ մեծն յուստինիանոսիւ, որդի մարիամու 'ի կողմանէ արքունի սուրհանդակէ. և յառաջ քան զծնունդն և զկնի եղեն յայտնութք 'ի տնէ մ սքանչելի մանկանն. և եղեւ սրբն գէորգ իբրև վերակացու մանկան՝ երևելով նմ բաղում անգամ 'ի տեսլեան. վյ իբրև աճեաց՝ ծառայէր եկեղեցւոյ սրբոյն գէորգեայ, և կրէր յանձին Ճգնութես ծանունս անյայտ 'ի մարդկանէ. և նշանաւ սբ խաչին հալածէր զդևս: Այլա ձեռնադրեցաւ քահանայ 'ի Թէոդորոսէ եպիսկոպոսէն ամասիոյ, և վարէր զմիաբանակեցական վարս. և 'ի մեռանիլ եպիսն անաստասիւպօլսոյ՝ ձեռնադրեցաւ եպս այնր քաղաքի 'ի տօղոսէ մետրապօլտէն անկիւրիոյ. և գնացեալ անդր՝ շինեաց եկեղեցի հոյակապ յանուն սրբոյն գէորգեայ. և յայնմհետէ առաւել ևս ծաղկեցաւ սքանչելեօք. և յետ բաղում վաստակոց և Ճգնու-

Թեց՝

Թէզ՝ ետես զնր ածածինն 'ի տես_
լեան՝ որ կարկ մատանի ոսկի 'ի ձեռս
նր · նոյնպէս և սբն գէորգ երևեցաւ
նմ՝ հրաւիրելով զնա յերկինս · և
յորժամ՝ վախճանեցաւ երանելին՝
գտաւ 'ի ներքուստ 'ի վր մարմնոյ
նր երկաթ ծանրակշիռ յոյժ ։ Եւ զի
հնչել էր համբաւ սրբուե նր յականջս
կայսեր և պատրիարգին՝ ետուն բե_
րել զմարմին նր 'ի կոստանդնուպօ_
լիս · և եդեալ մօտ յեկեղեցի սբյն
գէորգեայ՝ շինեցին մատուռն 'ի վր
նր ։ Հ· Յ· Լ· պտր· 22 ։

Թէոդորոս ստրատելատ՝ էր զօրական 'ի
Հերակլէ քաղաքէ պամփիլեայ առ ան_
տոնինոս կայսերաւ , առոյգ հասա_
կաւ և վայելչագեղ · որ վս պահելոյ
զհաւատս քրիստոնէութե՝ արհամար_
հեաց զերկրաւոր զինուորութի , և
խոստովանեցաւ զանձն զինուոր երկ_
նաւոր թագաւորին քսի ։ Վյ Թէո_
դորոն դատաւորն յետ գանից կարկ
զնա 'ի հնոց · և յանարատ պահիլ
նր՝ ետ 'ի խաչ հանել զերանելին ,
յորում աւանդեաց զհոգին ։ 'Ի տե_
սանել զսքանչելեօք ապրիլ սբյս 'ի
հնոցէ՝ հաւատացին և երկու զին_
ուորք՝ սոկրատէս և դիոնէսիոս · և կա_
տարեցան սրով՝ Ը փետրուարի երջանիկ
մր Թէոդորոսի ։ Ընդ սմին յիշատա_

g 3 կի

կի ըն՟ ումանց՝ և Դէոնտորոս Վկայն, որ յառաջն քուրմ էր կռոց, և յետոյ հաւատացեալ՝ բ՟զ՟մ չարչարանօք կատարեցաւ վ՟ս անուանն տ՟ն : Հ. հոկ. 2: Յ. սեպ. 21: Լ. սեպ. 20:

Թէոդորոս, և Աճրէանոս սարկաւագ, ըստ այլոց՝ Դէոդորոս, և Ռոփոէանոս, էին յափրոդիսեայ քաղաքէ կարիայ գաւառի. զորս կալեալ քաղաքացւոց և ազգականաց իւրեանց՝ տանջեցին վ՟ս անուանն ք՟ի, և ապա քարկոծ արարին 'ի հրապարակի : Հ. փտ. ապր. 25: Լ. մայ. 3:

Թէոդորոս, Ովկէանոս կամ Ոսկէանոս, Ամէանոս, և Յուլէանոս որք վկայքն՝ ըմբռնեցան 'ի հալածանս Մաքսիմիանոսի. և խոստովանեալ զք՟ս ա՟ծ՝ յետ սովորական քերանաց արկան 'ի բաղանիս սաստիկ ջեռուցեալ և կնքեալ արքունի մատանեաւ. բայց հրեշտակ տ՟ն պահեաց զն՟ս անվնաս, և դրօքն փակելովք և կնքելովք՝ եհան արտաքս. յայնժամ տարան զն՟ս դահիճք արտաքոյ քաղաքին, և խորտակեալ զձեռս և զոտս ն՟ցն՝ այրեցին զն՟ս կենդանւոյն 'ի հուր : Հ. Յ. Լ. սեպ. 4:

Թէոդորա աղախինն ք՟ի՝ էր յանա-

ւար

ւարդայ Քղքէ՝ 'ի հալածանս դիոկղէտիանոսի. կալաւ զնա պեղագիոս դատաւոր մն 'ի քն հաւատոց, և եա կապել յարմաւենի ծառ մի, և սրով պատառել զատինսն, և մխել բևեռս յերկուս լանջսն, կմ որպէս այլք ասեն՝ հրացեալ շամփրօք ծակեցին և խանձողեցին զատինսն. և ապա կախեցին զհերացն 'ի կիպարիս ծառն, և մխեցին սայրասուր բևեռս յոտսն. և 'ի լինել սքանչելեաց՝ բազումք 'ի հեթանոսաց հաւատացին. է որս և երկուք յատենակալաց՝ որք կատարեցան սրով: Իսկ սրբուհին Թէոդուլա 'ի վախճանի արկաւ 'ի հուր է այլ վկայս, և այնպէս պսակեցաւ 'ի քնէ: Հ. յնվ. 30: Յ. յնվ. 18:

Թէոդուլոս ծառայ քնի՝ էր կիպրացի, հրաժարեալ յմէ 'ի մանկութէ, տալով զանձն 'ի կամաւոր աղքատութին յետին, և ճգնելով խստակրօն ժուժկալութբ. Ննջէր 'ի վերայ քարանց, և գնայր բոկ և գլխիբաց, և ցուցանէր զինքն յիմար. բայց ունէր շնորհս կանխագիտութե և հոգետեսութե. որով զբազումս 'ի մեղաւորաց դարձոյց յապաշխարութի պատմելով նց զոր ունէին 'ի սիրտս իւրեանց. և այնպիսի Քղքավարութբ հանգեաւ 'ի քն. և նշխարք նր առ-

Թ.Ի.

Նեխին բժշկութիւն : Հ. դէմ. 7: Յ. դէմ. 3:

ԹԷՈՓԱՆՈՍ անտիոքացի՝ էր զաւակ հեթանոսաց . որ յետ ամուսնանալոյ և մեռանելոյ կնոջ իւրոյ՝ շնորհօք այն ընկալաւ զսբ հաւատս , և մկրտեալ՝ զգեցաւ մաղեղէն , և ճգնէր յարգելական խցի մերձ յանտիոք . և այնչափ յառաջեաց յածահաճոյ վարս՝ մինչև լինել նշանագործ : Եւ կին մի էր հեթանոս պոռնիկ 'ի քաղաքին անուն Պաւնէմէ , պատճառ կորստեան բազմաց . առ սա գնաց Թէոփանոս 'ի հանդերձ Ծակոնի բազում ընչիւք . և հաւանեցոյց զնա դադարել 'ի չարեացն՝ խոստանալով որ Թէ առնուլ զնա իւր 'ի կնութիւն օրինօք , միայն Թէ լիցի և նա քրիստոնեայ . և իբրև անսաց նմ պաւնէմին , և մկրտեցաւ , կրթեաց զնա Թէոփանոս յերկիւղն այ , մինչև տալ նմ վաճառել զամ ինչ և բաշխել աղքատաց . ապա տարաւ զնա և եդ 'ի նոր խրճիթ մի՝ զոր շինեաց վն նորա փոքր մի բացագոյն 'ի սենեկէ իւրմէ՝ իբրև առուն հոգևոր հարսնութեն , և զգեցոյց նմ խորդ մաղեղէն հանգոյն ձևոյ իւրոյ . և պաւնէմին այնչափ խստակրօն վարուք ճգնեցաւ , մինչև 'ի սակաւ ժամանակի հասանել 'ի

չափ

ջափ Թէոփանոսի՝ հանդերձ նշանա-
գործութ̄. և յետ անցանելոյ տար-
ւոյ միոյ՝ 'ի միում աւուր ուրբաթու
երկոքին ևս աւանդեցին զհոգիս իւր-
եանց առ ա̄ծ. և եղին անտիոքայ
ամփոփեաց զմարմինս նց̄ պատուով:
Հ. յունիս. 15 :

Թէոփիլաքտոս կամ Թէոփիլակտոս խոս-
տովանող եպս Նիկոմիդեայ՝ էր 'ի
սկիզբն Թ. դարու՝ ձեռնադրեալ 'ի
տարասիոսէ պատրիարգէն կոստանդ-
նուպօլսոյ. որոյ յաջորդն սբն Նի-
կեփորոս առեալ է̄ իւր զսբն Թէոփի-
լակտոս և զայլս յերևելի եպսաց՝ ե-
մուտ առ կայսրն լևոն արծրունի,
և յանդիմանեաց զնա՝ վն̄ զինելոյ ը̄-
դէմ ս̄բ պատկերաց. է̄ որ սրտմտեա̄լ
թագաւորին՝ ետ աքսորել զպատրի-
արգն 'ի Թասոն կղզի, և զայլս այ-
լուր. իսկ Թէոփիլակտոս արտասահ-
մանեցաւ 'ի սարոքիլոն, և անդ հան-
գեաւ խաղաղութ̄բ 'ի ք̄ս : Հ. մրտ. 11 :
Յ. մրտ. 8: Լ. մրտ. 7 :

Թէոփիլոս պօրփայր յունաց կոստանդ-
նուպօլսեցի՝ էր 'ի վախճանն է̄. դա-
րու՝ յաւուրս Թդ̄րուէ կոստանդեայ
և եռինեայ. յորոց առաքեցաւ 'ի պա-
տերազմն նաւական՝ հանդերձ երիւք
զօրավարօք ը̄դդէմ այլազգեաց. և 'ի

հրաւիրել Թէոփիլոսի զԹշնամին՝ տե-
սեալ այլ զօրավարաց զքաջութի՛ն նր̄,
չցան նախանձու, և Թողին զնա և
փախեան. և այլազգիքն շուրջ պատեալ
զնաւն Թէոփիլոսի՝ կալան զնա, և
պերի վարեցին. և տարեալ ՚ի տեղիս
իւրեանց՝ ստիպէին զնա յուրացումն.
և ՚ի խոստովանիլ նր̄ արիաբար զՔ̄ս
հաւատս քո՝ արկին զնա ՚ի բանտ,
և նեղէին սովու և ծարաւու զբ̄ ամ
ժամանակս. ապա յոչխարաղէն տօ-
նի իւրեանց հանին զնա ՚ի բանտէ՝
զի Թերևս պատրեսցի խրախուԹ̄ք.
այլ յանարգել նր̄ զդենս նց̄, և ՚ի
վկայել հրապարակաւ զմծութի՛ն քի,
դիմեցին ՚ի վ̄ր նր̄ արաքեցիք, և խո-
ցոտեցին զնա սուսերօք, և այսպ
գլխատեցին. իսկ ՚ի ծագել լուսոյ
՚ի վ̄ր ոսկե̄ն, Թոյլ ետուն քրիստոնէից
Թաղել զնահատակն սրբոհով: Հ.
Յ. յնվ. 30: Կայ ՚ի Ջառընտրի և յի-
շատակ այլոյ Թէոփիլոսի հանդերձ
ընտանեօքն:

Սուսնմա էզա ընկուռուղայ կից ընկլու-
ղայց, այն է ընձմա արքեպս կանոնա-
րիոյ կից կանտորբերայ մայրաքաղաքի
անգղիացւոց, մանկանոնաւանեալն պէ-
տէր, ծննդեամբ ՚ի լոնտրայէ, էր ՚ի
ժամանակս կիւամանուէլ կայսեր, և
չնորհաւ-այն մերոյ. այր զօրաւոր հոգ-
ւով՝

ռով՝ և հովլիճ քաջ. որ առ Նախան֊
ձաւորուն օրինացն այ և իրաւանց
եկեղեցւոյ՝ ընդդէմ եկաց անարժան
գործոց Թագաւորին անգղիացւոց,
որ կոչիւր արրիգոս երկրորդ. և
հրամանաւ աղէքսանդրի երրորդի՝
հռովմայ հայրապետին՝ ընդ բանիւ ա֊
բար զԹագաւորն և զհամախոհս նր,
և ինքն իբրև հալածական շրջեցաւ
արտաքոյ աԹոռոյ իւրոյ. այլ 'ի ցու֊
ցանել Թագաւորին զզղջումն՝ դար֊
ձաւ անդրէն նր եպսն. զոր ընկալան
ժողովուրդքն ամ մեծաւ ցնծուԹբ:
Իսկ Թագաւորն յետ սակաւուց միա֊
անդամ դրդեալ ընդդէմ եպսին՝ ետ
սպանանել զնա 'ի ձեռն չորից իշխա֊
նաց իւրոց, մինչդեռ կայր երանե֊
լին 'ի մէջ բեմի առաջի նր սեղանոյն.
և եղեն յայնժամ սքանչելիք մեծա֊
մեծք՝ մինչև ապաշաւել և Թգրին,
և տալ Թաղել զնա պատուով 'ի ներ֊
քոյ խորանին՝ ուր հատաւ գլուխ
սբյն. և բազում ևս նշանք գործե֊
ցան 'ի տապանէ նր. վասն և աղեք֊
սանդր հայրապետն հռովմայ կար֊
գեաց զնա 'ի Թիւ սբց վկայից: Կա֊
տարումն սբյն Թուականն եղև յամի
տն 1170, 'ի Թուին հայոց ոՃԺԹ. որ
'ի Հ. դնի. ոՃզ. 'ի հասակի ծբ ամաց:
Հ. յուլ. 9: Լ. դեկ. 29:

Ի

Իւլիանոս կմ Յուլիանոս ոմն հայրն էր
'ի գաղայ պաղեստինոյ՝ յաւուրս
մեծին կոստանդիանոսի և որդւոց
նր , զաւակ հեթանոսաց . և երթեալ
վն ուսման յաղեքսանդրիա՝ հաւա_
տաց 'ի քս և մկրտեցաւ . և լռեալ
զվարս ոք հօրն անտոնի՝ գնաց առ_
նա 'ի հասակի ժէ ամաց . և աշակեր_
տեալ նմ՝ ուսաւ զմ կարգ կրօ_
նաւորութե . և ապա դարձ արարեալ
'ի գաղա՝ եգիտ զծնօղս իւր մեռեալ .
բաշխեաց աղքատաց զմ ինչս նց ,
և ինքն չոքաւ յանապատ՝ զգեցեալ
զմազեղէն , և ճգնեալ 'ի պահս և յա_
ղօթս յանձուկ խցի . մինչև յաղթեաց
բազմապատիկ փորձանաց դիւաց , և
եղև նշանագործ ոք : Շինեաց և վանս
'ի պաղեստին և յերկրին ասորւոց ,
և եղև առաջնորդ բազմուե եղբարց ,
և հայր հարանց . և յետ բազում և
մեծամեծ գործոց՝ փախուցեալ 'ի փա_
ռաց մարդկան , շրջեցաւ 'ի զանազան
տեղիս . մինչև վախճանեցաւ 'ի կիպ_
րոս՝ 'ի հասակի Ձ ամաց յամի 371 .
և յետ Ժ ամաց աշակերտ նր խնա_
քիոս գողացաւ զմարմին նր անա_
պական , և տարաւ յառաջին վանս
իւր 'ի պաղեստին : Հ. Յ. Լ. հոկ. 21 :

Սահակ կամ Սահակ պարոնին՝ Նոր վկայն,
որոյ առաջին անունն յօհաննէս, էր 'ի
Շահաստանայ՝ ք՟ 'ի գաւառիժայ· երի-
տասարդ չարաճճի և դառն թշնամի
քրիստոնէից· որում երևեալ փրկիչն
'ի տեսլեան՝ փոխեաց զնա յայր այլ,
ցուցանելով նմ 'ի ձեռն հրեշտակի
դամնչանս զժոխոց, և զփառս ար-
քայութե· ուստի զարթուցեալ եբրև
'ի մահճաւքեր քնոյ՝ եղև քրիստոնեայ·
և ուսեալ զհայերէն դպրութի՝ խելա-
մուտ եղև հին և նոր կտակարանաց·
և զի քաջ գիտէր և զգիրս այլազ-
գեաց, սկսաւ վիճել ը՟ նց 'ի գրոց
նց, և յաղթահարել· վ՟յ բազում և
ծանր չարչարանս կրեաց 'ի նոցանէ
'ի զանազան տեղիս, յորս քարոզէր
զճշմարտութին· մինչև հասեալ 'ի Շա-
մախի ք՟ղք երկրին Շիրուանայ՝ անդ-
քննեցաւ յատենի· և քաջապէս դա-
տանեալ զքն ած, ասէր ցդատաւորն·
մեծ երախտիս լինի առնես, եթէ
հրով այրես զիս 'ի նշանակ սիրոյ
իմոյ բորբոքելոյ 'ի քն.· Յայնժամ
տարան զնա 'ի տեղի կատարման· ուր
նախ հարաւ գլուխ նր հաստ բրով,
մինչև փայթիլ ուղղոյն է՟ արեան, և
ապա քարկոծեցաւ, և մարմին նր
այրեցաւ 'ի հուր: Իսկ 'ի գիշերի ծա-
գեաց լոյս 'ի վր նշխարաց նր· զոր
ակ-

ակներև տեսին ամ այլազգիք. և այս եղև յամի 1417. ՊԿԶ: Հ. տպր. 18: տես և Սահակ:

Անդրէաս Հնոյ աղեքսանդրացի՝ էր զօրական յաւուրս դեկոսի, կարգել 'ի պաշտօն օգնականութեան յուլիոսի կմ յուլիանոսի հարիւրապետի. և յորժամ գնաց ընդ նաւական գնդի 'ի քիոն կղզի, ամբաստան եղև զնմանէ հարիւրապետն առաջի նումերիանոսի հազարապետին՝ եթէ քրիստոնեայ է. կոչեաց զնա հազարապետն, և եհարց զհաւատսն իւր. և ընդ խիզախոս քաջութեամբ խոստովան եղև զճշմարտութիւն, և համարձակ ջատագովեաց զնոյն. վասն յետ ազգի ազգի խոշտանգանաց՝ հատին զգլուխ երանելւոյն: Զորոյ զմարմին ամփոփեաց ամենիոս սբ քահանայն. որ և յետոյ մարտիրոսացաւ 'ի հելլեսպոնտոս: Հ. նոյ. 15: Յ. նոյ. 14: Լ. ծեփ. 5:

Անրայէթա կմ Դրայէթա կոյս միանձնուհի ժը ամաց՝ էր աղէքսանդրացի, դուստըր քահանայի. սա ելեալ երբեմն 'ի Ճգնաւորանէ հրամանաւ մօր վանից բերել ջուր 'ի մերձակայ աղբերէն, ետես զի կուկլեանոս իշխանն տանէր 'ի քարշ կապանօք զքրիստոնեայս, զայրս և զկանայս, զկրօնա-

ւորս

եօրս և զկուսանս, զքահանայս և զսարկաւագունս. և մատուցեմ առ կուսանան՝ եհարց և իմացաւ եթէ 'ի նահատակուն տանին, որով ընդունելոց են զպսակ փառաց յարքայութե երկնից. վ̃յ թողեմ զասփոր իւր՝ աղօչեաց զմի 'ի գլխաւորաց զօրուն՝ արկանել և զինքն 'ի շղթայս. քղի և ես քրիստոնեայ եմ ասէ, և աղախին քի: Իբրև տարան զնո նաւու 'ի ք̃ղքն անտանինուպօլիս, կոչեաց կուկլիանոս առաջի իւր զկապեալսն. և տեսեմ զհրայինս՝ մատաղ հասակաւ և գեղեցիկ, հրամայեաց 'ի բաց արձակել. իսկ կոյսն ասէ. մեռայց և ես վ̃ս անուանն քի՝ ո̃պ զդոսա, զի և ես անարգեմ զկուռս ձեր, և պաշտեմ զա̃ծ ճշմարիտ. և այնչափ բանս խօսեցաւ ըն հոգւով սր̃վ, մինչև չհանդուրժեմ բռնաւորին՝ նախ զնա եւ գլխատել, և ապա զայլ քաղմուն երանելի կապելոց: Հ. Յ. [illegible] 23: Լ. [illegible] 22:

Լ.

Լ [illegible], որ և [illegible]՝ [illegible] Ճապակ վկայն քի, էր նախասարկաւագ սբյն [illegible] երկրորդի՝ աթենացւոյ, արժանաժառանգ-

յա

յաջորդի սբյն ստեփաննոսի հռով_
մայ հայրապետի ։ Եւ եղև 'ի դառ_
նալ դեկոսի կայսեր յՖէն պարսից
'ի հռովմ՝ ընկէց անդ առաջի գաղա_
նաց զերկուս մկայս, զորս կալեալ էր
'ի պարսիկս ․ և անուանք նց աբդոն
և սէննէս ․ կմ ըլ այլոց՝ աբդոն և սէննէն ․
և յոչ մերձենալ գաղանաց 'ի նս՝
սպան զնս սրով ։ Յետ այսորիկ բոր_
բոքեց զհալածանս գահակէցն և յա_
ջորդն դեկոսի վաղերիանոս՝ եւ ու_
նէր զնա հայրապետն քսեստոս, և
սախպէր յուրացուե ․ և նա արիա_
բար խոստովան եղև զքս ած , և
ածխմաստ բանիւք յանդիմանեաց
զմոլորուե կռոցն , վյ հատին և ըզ_
գլուխ նր ․ զոր թաղեաց լաւրեն_
տիոս գործակցուե հաւատացելոց ։
Յետ այսորիկ ըմբռնեցաւ և ինքն
նը սարկաւագն լաւրենտիոս ․ և 'ի
պահանջել կուռնեղիոսի քղքապե_
տին հռովմայ 'ի նմանէ զգանձս ե_
կեղեցւոյն , խնդրեաց նա սոյլս՝
զի բարձցէ 'ի նմ , և բերցէ ․ և տա_
րեալ եդ 'ի մջր զաղքատս և զյաւա_
դարս՝ որոց բաշխեալ էր զինչսն ըլ
հրամանի հայրապետին , և էած 'ի
պալատն ։ Ընդ որ բարկացեց թա_
գաւորին կմ իշխանին՝ եւ ետ հար_
կանել զնա , և խոշտանգել և 'ի
քանս արկանել ․ ուր նա բժշկեաց
զբա_

զբազում հիւանդս և զախտաժէտս անուանմբն քո՛ի : Վ՛յ բանտապանն հիպողիտոս կի՛ պօղիքտոս հաւատաց 'ի քս , և մկրտեցաւ : Յետ երկին դատելոյ զլաւրենտիոս՝ և չարչարելոյ ազգի ազգի կտտանօք , երբև գտին զնա հաստատուն 'ի հաւատս , տարածեցին զնա 'ի վ՟ր հրացեղ կակարայի . և կայր առաջի նո՛ր մայր իւր՝ աւետարան 'ի ձեռին , և քաջալերէր զորդին . որ և ասաց ցիշխանն . մի կողմն մարմնոյս խորովեցաւ յերկար , այլ դարձո զիս 'ի միւս կողմն , զի և այն խորովեսցի . և այսպիսի արութ՟բ աղօթելով աւանդեաց քաջ նահատակն զհոգին՝ յամի տն 258: Եւ բանտապանն թաղեաց զմարմին սր՟յն . վ՛յ կալան և զնա , և յետ քերանաց կապեցին 'ի ձի խըժատերախ . յորմէ ձգեալ ը̅ քարս և ը̅ թուփս՝ կատարեցաւ 'ի քս , և թաղեցաւ ը̅ լաւրենտիոսի : Հ. օգ. 12: Յ. օգ. 10: Լ. օգ. 6. 10. և 13: և յուլ. 30 :

Լուսոյ . տօն Ղուքրոս :

Լեւոնդէոս կի՛ լէոնտիոս կրօնաւոր , (որ է ը̅ լա. լեւոնտեննոս ,) էր աշակերտ սրբոյն սնորատաւի սքանչելագործ աբբային , և գործակալ նո՛ր 'ի փու

փունտեան վանս կամպանիոյ , յաւուրս Տոտիղայ արքային գոթացւոց. և եղև 'ի գնալ լեւերտինոսի երիվարաւ 'ի պէտս ինչ վանաց , զօրք գարդայ կոմսի գոթացւոց յափշտակեցին 'ի նմէ զերիվարն . այլ 'ի կամիլ իւրեանց անցանել ը գետն վուլտուրնոն՝ կասեա՛լ կացին երիվարք ամցն , և ոչ կարացին յառաջ խաղալ , մինչև դարձուցին զձի առն այ : Դարձեա՛լ 'ի դիմել երբեմն աւազակաց 'ի վանս սրբոյն ոնորատոսի , աչօք բացօք ոչ կարացին տեսանել զսրբն լեւերտինոս՝ որ կայր յանդիման նց յաղօթս , և ոչ մի ինչ կարացին գողանալ : Սա ինքն լեւերտինոս ստիպեալ երդմամբ 'ի կնոջէ ումեմնէ՝ յարուցանել զորդի նր , զոր տանէին 'ի թաղել , եհան 'ի ծոցոյ իւրմէ զհողաթափ վարդապետին իւրոյ ոնորատոսի , և եդ 'ի վր մեռելոյն . և յաղօթելն առ ածՙ նոյնժամայն յարեաւ մեռեալն : Այսպիսի քղքավարութբ և սքանչելի խոնարհութբ ելից զաւուրս իւր երանելին լեւերտինոս , և փոխեցաւ առ անձկալին իւր քս : Հ. օգ. 23: Գր. պապ. ,Ի տրամ. ա. 2: Բարոն. յամ. 543. և 555:

Լուկիոս կմ Լէւկիոս , և Կաւլինիկոս վկայք առ դեկոսիւ՝ եղեն նահատակակից սրբոյն Թիւրսոսի բազմաչարչար

չար վկային, զորմէ տատացաւ 'ի կարգի տօնելի սրբոց։ Լեւկիոս այր ջերմ յաճախապաշտութեան՝ յանդիմանել զդատաւորն կոմբրիկիոս վասն անդթութեան նր ընդէմ քրիստոնէից, եւ նախատել զկուռս, յետ չարաչար քերանաց գըլխատեցաւ. կին երկնային ձայնիւ հըրաւիրել աւանդեաց զհոգին՝ յառաջ քան զսուրն Թիւրսոս։ Իսկ կալլինիկոս՝ որ էր քուրմ կռոց եւ խորհրդական դատաւորին, 'ի տեսանելն ըզհանդէս նահատակութեան սրբոյն Թիւրսոսի՝ հաւատաց 'ի քս. եւ յետ նր կատարեցաւ եւ ինքն սրով յապամիա։

Հ. Յ. տէկ. 14։ Լ. յնկ. 28։

Լուկիա՝ որ եւ սրբուհին լուսինա մեծանուն կոյս եւ վկայ, էր 'ի սիրակուսայ քղքէ սիկիլիայ կղզւոյն 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի. ծնօղք սորա էին հեթանոսք, վասն խօսեցան զնա առն հեթանոսի. բայց ինքն ծանեաւ զճշմարտութիւն, եւ հաւատաց 'ի քս, եւ ցանկայր սիրով որբութեան նմանօղ լինել սրբուհւոյ կուսին ագաթեայ նահատակելոյ 'ի նմին կղզւոջ. եւ զի մայր իւր տեսանէր էր ախտիւ, առեալ տարաւ զնա լուկիա 'ի կատանա քղք 'ի տապան ագաթեայ կուսի՝ յաւուր տօնի նր, եւ խնդրէր 'ի նմէ զբժշկութիւն մօրն. եւ ագաթի երեւեցաւ

նմ

նմ 'ի տեսլեան երկու հրեշտակօք , և տաց ցնա · քո՛յր իմ լուկիա , ը՞է՛ր խնդրես յինէն՝ զոր հանդերձեալ ես դու այլոց տանել · և զարթուցեալ լուկիայ՝ եգիտ զմայր իւր ողջացեալ · և հաստատեալ 'ի հաւատս՝ մկրտեցաւ հանդերձ մարբն : Եւ 'ի դառնալ իւրեանց 'ի տուն՝ բաշխեցին զինչս իւրեանց աղքատաց : Յայնժամայրն՝ որում խօսեցեալ էր զլուկիա , իմացեալ զքրիստոնէութի նր , և ոչ կարացեալ խափանել զնա , մատնեաց պասքա-սիոսի դքսին սիրակուսայ · և նա յետ փորձելոյ զհաստատութի հաւատոյ նր և սիրոյն որ առ քն , հրամայեաց տանել զնա 'ի տուն պոռնկութե , այլ ոչ ոք կարաց քարշել զնա և տանիլ , զի հոգին սբ անշարժ հաստատեաց զնա 'ի տեղւոջն · մինչզի թէպէտ և բազմութիք զօրականաց պարանօք ձգեցին զնա , եւ և բազում լծս եզանց բերեալ՝ նոքօք քարշեցին , այլ ոչ կարացին խախտել զնա 'ի տեղւո-ջէն : Ապա հրաման ետ բռնաւորն հուր բորբոքել զնովաւ նաւթիւ և ձիթով , և կենդանւոյն այրել զկոյսն · բայց և հուրն ո՛չ ազդեաց նմ · իսկ յորժամ ետ հրաման գլխատելոյ զնա , ինքնին կամաւորութբ կանգնեցաւ , և ձգեաց զպարանոց իւր , և այնպէս կատարեցաւ սրով · և մայր նր թա-

ղեաց

ղեաց զնա 'ի նշանաւոր տեղւոջ: Հ. տէկ. 14: Ց. Լ. տէկ. 13:

Լուսնիա միւս եւս երջանիկ կոյս՝ էր 'ի կամպանիայ գաւառէ մերձ 'ի Հռոմ. զոր կալաւ վմն 'ի քն հաւատոց թուլքան կմ ալքսիոս ոստիկան տեղւոյն. եւ ոչ կարացեալ սանձանօք հաւանեցուցանել զնա, հրամայուրէր զնա բազում պարգեւօք ամուսնանալ ը իւր: Իսկ սրբուհին մերժեաց զպարգեւս նր, եւ ասէ. ես հանդերձեալ եմ քնի հարսնանալ: Յայնժամ ծագեաց լոյս շնորհաց 'ի սիրտ իշխանին, եւ անկաւ 'ի սիրտ նր գութ 'ի վր աղախնոյն քնի. մինչզի ետ նմ տուն առանձին մօտ յապարանս իւր՝ կարգել նմ աղախնայս, զի ազատ լիցի եւ համարձակ պաշտել զհաւատս իւր պահօք եւ աղօթիւք. եւ ինքն յերթալն 'ի պատերազմ առնոյր զաղօթս կուսին, եւ նովաւ յաղթող լինէր. մինչեւ աղօթիւք կուսին արդարացաւ հաւատոց 'ի քն. եւ փափաքեալ նահատակութե՝ եթող զիշխանութն իւր, եւ կացեալ յատեան դատաւորին կամպանիոյ հանդերձ լուկիոյիւ, եւ այլ եւս քսան եւ մի նահատակօք՝ կատարեցաւ ը նս: Հ. փտ. յուլ. 25: յէա. 30: Ց. Լ. յուլ. 6:

Լուկիա տիկին հռովմայեցի և այրի՝ էր առ Դիոկղետիանոսիւ և Մաքսի-միանոսիւ, անցեալ զաւուրբք. որ 'ի ջանալն մայրենի գթով դարձուցա-նել զկռապաշտ որդի իւր զՊրոբոս 'ի հաւատս քնի, մատնեցաւ 'ի նմէ յատեան կայսեր վն քրիստոնէութե. և քաջութբ դատանեալ զչարչարութիւն՝ արկաւ 'ի կաթսայ եռացեալ. և յան-մնաս ապահիլն տբ՝ շրջեցուցին զնա ը. քաղաքն ծաղանօք և ծաղկանօք: Որում ը. առաջ եկեալ Գեմինիանոս կմ. Գերմանոս ումն 'ի հեթանոսաց՝ զարմա-ցաւ ը. համբերութն նր. և գնացեալ զհետ նր՝ հաւատաց 'իքն և մկրտե-ցաւ, և կոչեցաւ հոգևոր որդի Լու-կիայի. և ը. նմ եղ յատեան, և չար-չարակից լեալ նմ՝ ընքն կատարեցաւ սրով. իսկ սրբուհին Լուկիա յափշ-տակեալ ձեռամբ հրեշտակի՝ եդաւ 'ի լեառն տոռոմենայ, ուր խաղաղութբ հանգեաւ 'իքն: Հ. հոկ. 19: Յ. սեպ. 17: Լ. սեպ. 16:

Լուկիանոս կմ Լուկիլլիանոս՝ քուրմ էր կռոց 'ի կողմանս Նիկոմիդեայ յաւուրս օրեղիանոսի կայսեր, և 'ի ծերութե իւրում հաւատաց 'իքն. վյ կալաւ զնա Սեղբանոս կմ Սիղուանոս կոմն, և ետ խորտակել քարամբ զկզակսն, և

և գլխիվայր տանջել գանիւք և քե-
րանօք, և 'ի բանտ արկանել: Անդ-
անկան յոտս ն՞ր չորս մանկունք՝ Նիղ-
ոս, Հերապիոն, Թէոդոս և Դիոնէսիոս,
և խնդրեցին զաղօթս ն՞ր՝ լինել պսա-
կակից նմին. զի տեսաք զքեզ ասեն
'ի խաչին, ուր եդ ո՞րն մեր 'ի գլուխ
քո պսակ պայծառ՝ երևել բազում
հրեշտակօք. և ս՞րն ուրախ եղև, և
քաջալերեաց զն՞ս 'ի հաւատս: 'Ի
վաղիւն կացուցին զնա և զորդոյսն
առաջի կռմսին, որ ետ արկանել զն՞ս
'ի հուր. և 'ի շիջանիլ հրոյն յանձրևոյ՝
հատին զգլուխ ն՞ց մանկանցն. և
զս՞րն լուկիանոս տարան 'ի քիւզան-
դիա, և բևեռեցին 'ի խաչ գլխիվայր:
Յետ կատարման սոցա ամբաստանել
եղև առաջի կռմսին բարեպաշտապար
ն ծառայէր կոյս ո՞մն Պաւղա անուն,
թէ նա եղև պատճառ դարձի լու-
կիանոսի, և յորդորիչ մանկանց 'ի
նահատակութիւն. և դարմանիչ ն՞ց 'ի
բանտի. և 'ի խնդրել զնա զօրակա-
նաց՝ եկել գտին զնա յաղօթս 'ի տե-
ղին, ուր զլուկիանոս խաչեցին. ար-
կին շղթայս 'ի պարանոց սրբուհւոյն,
և տարան 'ի քարշ առ կռմսն. յորմէ
հարցել՝ քաջութ՞ք ետ պատասխանի,
թէ աղախին եմ ք՞սի, և դուստր
հոգևոր հօրն իմոյ լուկիանոսի, և
զպատառնալիս մահուն, ինձ երախտիս

ասէ

տալ համարձակութիւն զերծեալ ՚ի վշտաբեր կենացս՝ զանմահականն հանդիստ ժառանգեմ: Այդ հայրին զնա դալար բոջ, և հրով փորձեցին. և հրեշտակ մն պահեաց զնա, և ծանոյց նմ թէ բարեխօս են մն քո լուսիանոսն և մանկունքն՝ զորս դու հաւատացեր այն՝ ղխսի փառաց. այս տարան զպա-լա, և գլխատեցին ՚ի տեղի կատար-ման լուսիանոսի: Հ. Յ. Լ: յանիս. յ:

Լուկիոս. տես Ղուկիոս:

Լուրենտիոս. տես Լաւրենտիոս:

Խ

Խանդալ. տես Է Աթանասի:

Խաչատուր նորընծայն՝ էր ՚ի տերգրաման-կերտոյ, որ և ամիդ կմ տիարբեքե-քիր, պատանի քաանամեայ՝ աղօթա-սէր և ընթերցասէր. որ ՚ի լրոյ վա-րուց սրբոց վառեալ ՚ի սէր մարտիրո-սութե՝ տեսանէր յանուրջս զինահատա-ծուն իւր. և յաւուր միում եկեալ ՚ի տանէ՝ ասէ. երթամ ՚ի շուկայն, և կարծեմ թէ ոչ ևս դարձայց ՚ի տունն իմ մր կոչէ զիս: Եւ յայնմ աւուր թշնամանեալ յայլազգւոյ ումեմնէ՝ ոչ

է այլ

ոչ ինչ սաստ. բայց միայն պախա_
րակեաց զգետսն նշ իբրև սուտ: Յայն_
ժամ կուտեցաւ բազմութիւն. և ձգե_
ցին զնա 'ի դատաստան իբրև հայ_
հոյիչ. և դատաւորն խրատ տայր նմ
ուրանալ զհաւատս և ապրիլ. իսկ
նա ասէ, թէև քերթեսջիք զիս' ես
ոչ դառնամ 'ի Քրիստոսէ: Վնյ յետ
բազում տանջանաց և սպառնալեաց'
ել վճիռ սպանման. և դահիճքն նախ
քերթեցին զմորթ նր մինչև 'ի լանջս
և 'ի քամակն, և ապա խարանեցին
կացնով 'ի վր միսն զբաղլուկսն և զո_
րքսն, և թողին զնա այնպէս ոգե_
սպառ մինչև ցերեկոյ. և մր խնդրելոյ
նահատակին' յղեցին առ նա ծանրկա_
ոփես քահանայք զնր հաղորդութեն'
եդեն 'ի մէջ հորոյ. զոր ընկալեալ դո_
հացաւ զնյ, և 'ի մէջ գիշերի աւան_
դեաց զհոգին. և էջ լոյս պայծառ
'ի վր մարմնոյ նր 'ի տեսիլ պահա_
պանաց. ապա հրամանաւ դատաւորի
բարձին զնա. և թաղեցին միաբան
ամ ազգք քրիստոնեից' որք կային 'ի
Ջուղքի անդ. և այս եղև յամի 1652.
ՌՃԱ. յօգոստ. 20: Հ. փք. մրք. 10:

Սուքիկ կմ խալափար Լ̄պս հոգետես'
էր ի յաշակերտաց սբց թարգման_
չաց միրոց սահակայ և մեսրոպայ.
և յետ կատարման նց շրջէր առաքե_

լաբսր , և ուսուցանէր զբանն այ զամ աւուրս իւր ։ Սա 'ի տօնի յայտնութեան զատեղի առեալ 'ի գիւղն ակոռի յորոյն մասեաց՝ ետես 'ի գիշերի տեսիլ, զի ժողովք բազմութեան ննջեցելոց կենդանացեալ՝ բազմեալ էին մեծաւ փառօք 'ի կօչունս անպատմելի ուրախութեան 'ի դարպասի միում. յորոց և զոմանս ճանաչէր 'ի կենդանութեան նց ։ Այլ տեսեալ զոմն ղազար անուն ակոռեցի՝ զի կայր տխուր արտաքոյ դարպասին, եհարց և խնդրաւ զպատճառն , զի այլք յիշատակաւ թողթից և ողորմութեան փոխեալ էին 'ի հանգիստ երանութեան . իսկ ինքն թէպէտ և բազում ինչս էր թողեալ , բայց ընտանիք նր անհոգանային կատարել զյիշատակ հոգւոյ նր , և ոչ տային ողորմութիւն աղքատաց և քահանայից ։ Ապա յարուցեալ ը առաւօտն՝ որ էր օր մեռելոց , պատմեաց զայս երանելին խաչիկ 'ի քարոզի . յայնժամ դաւիթ որդի ղազարու վախճանելոյ խոստովան եղև զանհոգութի իւր . և արար 'ի նմին աւուր ըունելութի մեծ քահանայից և ժողովրդոց վն հոգւոյ հօր իւրոյ , և ետ առատ ողորմութիս և պատարագս ։ Եւ դարձեալ ետես նը վարդապետն խաչիկ զնոյն տեսիլ, և զղազար մտեալ յուրախութին ը սբս նր ։ Եւ ինքն յետ այլոց

տաւաքինի վկայակաց՝ հանդերձ 'ի
Տր : Հղ. փղ. յհն: 7:

Սարգիսնոս և Նէոփիտոս . տէս յՅ Թա֊
նաս :

Սուրբ Փոթինէական . տես Է Գևորգայ
ակեապացոյ :

Սուրբ Փանջակեցի՝ էր պատանի գեղե֊
ցիկ. յոր այս արձակեցին դատեր պարս֊
կի սուրբ մն դրացւոյ, և ոչ կարացեալ
որսալ զնա . այսպ դշարիան՝ զոր դոր֊
ծեաց ը եղբօր իւրում, եարկ 'ի վր
խոսրովայ ողջախոհ մանկանն , վՅ
կոչեցին զնա պարսիկ քյատեան . իսկ
նա համարձակ եւ պատասխանի, թէ
օրէնք մեր զերբուել քարոզեն , բայց
ձերդ ոչ այդպէս : Ընդ որ բարկացեալ
տանջեցին զնա , և արկին 'ի բանտ .
զի կամ ուրասցի զքն , և առցէ զադ֊
ջիկն , և կամ չարաչար սպանցի : Իսկ
խազրովհ համատաութ եկաց 'իքն , և
ոչ խոտորեցաւ զինի բազմապատիկ
հնարից և հրապուրանաց տարաց և
բռնաւորեաց : Վսյ և կրկին ածեալ
յատեան զայս եւ ոլենի . եւ զքն
ոչ ուրանամ, այլ պատրաստ եմ 'ի
մեռանիլ վն անուան նր : Յայնժամ
տարան և կապեցին զնա հաստակն 'ի
թթենի մի, և ամ բազմաւ պարսից

քարկոծեցին զնա՝ հոսելով զքարինս իբրև զտեղատարափ, և զմարմին նր̅ արկին 'ի հուր. բայց ոչ այրեցաւ և ոչ մազ մի 'ի գլխոյ նր̅, ոռ̅ և ոչ կապանքն: Արդ ծնօղք նր̅ բարձին և թաղեցին զնա. և երկիցս լոյս սաստիկ ծագեաց 'ի վր̅ գերեզմանին, և այս եղև յամի 1399. պխը: Հ. յան. 26

Սուսաննա (որ թարգմանի ոսկեծաղիկ) էր աղեքսանդրացի՝ դուստր պատրոնեոսի հեթանոս իշխանի. Ը̅ որում եկեալ 'ի հռովմ 'ի ժամանակս Նումերիանոսի կայսեր, և հանդիպեալ կարպոփորոսի ք̅հ եղ̅օրն բրնակելոյ յայրի միում ուսաւ 'ի նմէ զհաւատս ք̅ի, և մկրտեցաւ. վ̅ն դանեաց զնա հայրն, և բանտիւ և քաղցիւ տանջեաց զնա. այս ՟Է̅ խրատու այլոց հանէ զնա 'ի բանտէ՝ եդ 'ի պայծառ սենեակս Ը̅ աղջկունս՝ մ̅մ փափկու թ̅: Յայնժամ սրբասէր երիտասարդն դիմեաց աղօթիւք առ ած. և նա էարկ թմրութն 'ի վր̅ աղջկանցն, մինչև ոչ կարել նց զրկել զնա 'ի սարկեշտութէ կմ̅ խափան լինել աղօթիցն: Յետոյ գտեալ հօր նր̅ զօրինորդ մի գեղեցիկ և իմաստասէր՝ կիրթ յաթենական ուսմունս Դոսրէհ կմ̅ տարխասնուն, եւ խռուստնթոսի 'ի հարսնութ̅. զի յաղթեսցի կամ̅ 'ի

դե-

դեղոյնք և կէս 'ի գիտուէն. իսկ իմ_
աստնութեամբ յաղթելոյ դարեհի մեծա_
յին բանիւք, և դարձոյց 'ի մբ̄ հա_
ւատս. մինչդի ուխտ եդին կալ առ
միմեանս անարատ կուսութե̄ իբրև
եղբայր և քոյր. և եղեն երկուքին ևս
քարոզ Ճշմարտութե̄ և սրբութե̄ առ
այլս. մինչև եղև ամբաստանութն ա_
ռաջի կեղերիոսի եպարքոսի, թէ
խոստանութեամբ որոշէ զայս 'ի կանանց
իւրեանց, և դարձէ զկանայս յարանց
իւրեանց. և նա կալաւ զնո̄, և ոչ
կարացեալ փոխել 'ի հաւատոց՝ մատ_
նեաց 'ի ձեռս կլոդիոսի արքունի,
որ բեւեռեաց զսո̄ն 'ի փայտի. և
գտել զնո̄ անաստան և անվնասելի,
հաւատաց 'ի քս̄՝ ինքն և կին իւր
ֆլաբիա, և երկու որդիքն յատուն և
միասին կմ̄ մաւրոս, հանդերձ եօթա_
նասուն զօրականօք: Զայն լուեալ
կայսեր՝ զկլոդիոս ընկղմեաց 'ի ջուր,
և զայլսն ետ գլխատել. իսկ զխոստո_
սանթոս և զդարեհ յետ այլոց լլկա_
նաց հրամայեաց թաղել կենդանւոյն:
Որ̄ և զայլ բազմութի̄ քրիստոնէից՝
որք կային յայրի միում ը̄ թէոդո_
րոսի քահանայի կմ̄ դիոդորի, և մա_
րիանոսի սարկաւագի, 'ի ներքս ար_
գելլին՝ փակելով զդուռն, և փլուզին
զայրն 'ի վե̄ նց: Հ. Յ. եռ. 17: Լ.
եռ. 25: եւ և դեկ. 1. և 3:

Ս

Սուքիասն կմ՛ կայսերաւորն՝ էր 'ի սեր-դեայ պամփիւլիոյ՝ որդի Թեոկ-ղեայ բարեպաշտ և մեծատուն տիկ-նոջ. որ 'ի հալածանս դիւակերպա-նոսի և մոգախմբանոսի առաքեալ զորդի իւր 'ի պանդխտութիւն կիլի-կիոյ. ուր մանկացաւ նա վն՛ 'ի քն՛ հաւատոց 'ի ձեռս մոգախմբանի դա-տաւորի. և յետ դանից և խախտե-լոյ յօդից ոտիցն և ձեռացն, կապե-յանիւս հոլովեցաւ, և արկաւ 'ի հուր. այլ ազատեալ 'ի ձեռն հրեշ-տակի՝ արկաւ շղթայիւք 'ի բանտ: Զայն լուեալ մօրն՝ բաշխեաց զամ՛ ինչս իւր աղքատաց, և եկեալ 'ի պանդխտութիւն՝ եմուտ 'ի բանտն, և արտասուախառն խնդութ՛ մխիթա-րական լինէր որդւոյ իւրում, և սըր-բէր զարիւն վիրաց նր՛. ուր և 'ի սպանանել նց՛ 'ի մէջ գիշերի լոյս ծա-գեաց 'ի բանտն, և եկն ձայն աւե-տեաց յերկնից: Ապա յաւուր մեծի հինգշաբաթուն խոշտանգեցին զորդն կա-լնդոսս. և մայր սրբյն ետ դահճաց հինգ ոսկի դահճացն, զի մի խոշտա-ցեն զնա կանգուն, այլ գլխիվայր. և մնաց սրբն կալնդոս կենդանի մին-

չև

չև յերրորդ ժամ ուրբաթուն , և յայնժամ աւանդեաց զհոգին : Իսկ երանելին Թէոկղիա ետ իջուցանել զմարմին որդւոյ իւրոյ , և գիրկս արկեալ զնովաւ՝ աւանդեաց և ինքն զհոգին իւր առ ա՛ծ . և հաւատաց_եալքն Թաղեցին զերկոսին 'ի միում տապանի : Հ. տպ. 5 : Յ. Լ. տպ. 7 :

Սայինդոս խոստովանող վկայն՝ էր փախուցայի՝ առ Որեղիանոս կայսե_րաւ , այր առաքինի . որոյ եկեալ 'ի գաւառն Ոլոնիդայ՝ առնէր ողորմու_թի՛ կարօտելոյ , և բժշկէր զա՛մ ցաւս անուամբն քի՛ի : Կալաւ զնա Ռուփինոս դատաւորն . և 'ի նեղել զնա ուրանալ զհաւատս՝ հարաւ յայ_սոյն չարէ . և աղաօթեալ աղօթիւք սր՛յն՝ արձակեաց զնա ըստ պատուով , և ինքն գնաց 'ի Պերգամոն . և 'ի լի_նել շարժման և 'ի կործանիլ մեհե_նին՝ փախեան անհաւատք , և կային_դոս միայն աղատ . բայց յետ ի՛ա ա_ւուրց կալաւ զնա Կղէարքոս իշխանն , և ետ խորտակել զորունս ն՛ր , իսկ հրեշտակ տ՛ն ողջացոյց զնա , վ՛ր 'ի բաց արձակեաց զնա իշխանն . և նա եկեալ 'ի տուն իւր՝ եկաց առաքինի Ճգնութե՛բ զամս Ճ . և խաղաղութե՛բ հանգեաւ 'ի տ՛ր : Հ. տպ. յուլ. 1 .

Կապիտոլինէ աղախին Քի էր կապա_ դովկացի յերեւելի տանէ առ Դիոկ_ ղետիանոսիւ. եւ ըմբռնեալ 'ի դա_ տաւորէն եւ հարցեալ՝ ասաց. անուն իմ քրիստոնեայ է, եւ հայր իմ Քս, եւ քաղաքն իմ վերինն Եմ. ապա ու_ սայ 'ի Փերմփլիանոսէ եգպտացեանն կեսարու. վ՜յ որկին զնա 'ի բանտ. ուր եկն առ նա աղախինն իւր Երո_ փինէ կամ Երոտինէ, եւ ցանկայր չար_ չարակից լինել նմ: Այսպ կրկին քննեցաւ կապետողինէ, եւ գլխա_ տեցաւ. իսկ երանուհին վ՜ առաւել համարձակութեն՝ նախ քերանօք տան_ ջեցաւ, եւ ապա արկաւ 'ի հուր. յորմէ անկէզ պահեալ՝ կատարեցաւ եւ ինքն սրով: Հ. Յ. Լ. հոկ. 27:

Կարպոս եպս Թիւատիրայ, եւ պապի_ լաս կմ պապիլոս սարկաւագն՝ էին 'ի հալածանս դեկոսի, կմ վերոսի. զորս կալեալ բդեշխին ասիացւոց, և ոչ կարացեալ շրջել 'ի հաւատոյ՝ կապեաց զնս 'ի ձի, եւ վարեաց ա_ ռաջի իւր մինչև 'ի սարդիս քաղաք. եւ անդ ետ քերել զնս, եւ բեւեռեաց ը մխեանս. եւ 'ի ժողովել ամե՛ն կար_ դոսի՝ իբրեւ հարցաւ, ետ ողինի. ան_ սի զփառսն ով, եւ ուրախացաւ. յե_ տոյ արկին զնս 'ի հուր. յորում ա_

ղօթելով կատարեցան 'ի քն ․ Յայն-
ժամ քոյր սրբյն պապիղասայ կին կար-
պոսի Ագաթոնիկէ անուն, ինքնակամ
ընթացաւ 'ի տանջանս՝ ասելով․ Ճաշս
այս և ինձ պատրաստեալ է ․ և ինք-
նին տարածեցաւ 'ի վր խարուկին ,
և երիցս կարդաց, տր տր տր օգ-
նեա ինձ, և աւանդեաց զհոգին ։
Սոյնպէս և Ագաթոդորոս ծառայ սրբցն,
որ եկեալ էր զկնի նց, համարձակ
այլովք վկայիւք նահատակեցաւ զա-
նազան տանջանօք 'ի սարդիս կմ 'ի
պերգամոն ։ Հ․ հոկ․ 12 ։ Յ․ հոկ․ 13 ։
Լ․ ապր․ 13 ։

ԿԷՓԱՍ ԵՐԿՐՈՐԴ՝ բաց 'ի սրբյն պետրո-
սէ, և ԱՊՈՂՈՍ Է նիմ, յիշին 'ի յայսմ
աւուրս յունաց և հայոց իբրև աշա-
կերտք քնի կմ սրբյն պօղոսի․ զորոց
ասեսցի յԷ արձակն գործոյս 'ի տօնի
եօթանասնից ։ Հ․ սեպ․ 25 ։ Յ․ դեկ․ 9 ։

ԿԻԿԻԼԻԱ կմ ԿԷԿԻԼԻԱ , այն է սրբուհին
ՉԻՉԻԼԻԱ կամ ՉԷՉԻԼԻԱ հռչակաւոր
կոյսն՝ էր հռովմայեցի՝ դուստր մե-
ծատան, բայց կռապաշտի, առ ա-
ղեքսանդրոս կայսերաւ 'ի Գ․ դարու․
և էր խօսեցեալ Վաղէրիանոսի ազնուա-
կան երիտասարդի ։ Մինչև լեալ
էին հարսանիք, կիկիլիա հաւատաց
'ի քս, և մկրտեցաւ 'ի սրբյն ուրբա-

 նո-

նուէ հռովմայ հայրապետէ. և 'ի կատարիլ հարսանեաց՝ իբրև եղև կիկիլիա առանձինն ը վաղերիանոսի, ասաց նմ՝ թէ կայ երկնաւորին այ հրեշտակ՝ որ սիրէ զիս վս՟ կուսութե իմոյ, մինչդի 'ի մերձենալ քո յիս՝ կորուսանէ զքեզ. իսկ 'ի պահել քո զիս անարատ՝ սիրեսցէ և ըզքեզ ոմ՟ զիս, և ցուսցէ քեզ զփառս իւր և զմ՟յն իւրոյ: Եւ 'ի խնդրել վաղերիանոսի տեսանել զհրեշտակն՝ ասէ կիկիլիա. տեսցես, եթէ հաւատասցես 'ի քս, և մկրտեսցիս. և նա չոգաւ և մկրտեցաւ յուրբանոսէ. և եկեալ 'ի տուն՝ եգիտ զկիկիլիա յաղօթս, և զհրեշտակն այ մօտ առ նա, բացափայլ և հրաթև. որ եդ մի մի ծաղկեայ պսակս 'ի վերայ գլխոց կիկիլեայ և վաղերիանոսի: Յայնժամ խնդրեաց վաղերիանոս 'ի հրեշտակէն, զի և աւագ եղբայրն իւր Տիբուրտիոս լիցի քրիստոնեայ, և եղև այնպէս. զի ը մեկնիլ հրեշտակին՝ յորժամ եմուտ տիբուրտիոս (կմ՟ տուբերտիոս) յողջոյն նորոյ հարսին և փեսային, էառ զհոտ անուշութե վարդի և շուշանի 'ի գլխոց նց. և խնդրեց զպատճառն՝ դարձաւ և նա 'ի քս. և մկրտե՟ յուրբանոսէ՝ արժանի եղև տեսանել զհրեշտակ այ օրըստօրէ: Յետ այսորիկ 'ի նահա_

տա_

տանել ալմակիոսի եպարքոսի զբազում վկայս, Թաղէին զնոսա երկոքին եղբարքն՝ սուրբն վաղերիանոս և սուրբն տիբուրտիոս․ որք ըմբռնեցան և բրածեծ եղեն, և ապա գլխատեցան․ ընդ և դահճապետն մաքսիմոս, և այլք բազումք՝ որք նոքօք հաւատացին, կատարեցան սրով։ Կոչեցաւ և սրբուհին կիկիլիա յատեան․ և յետ դարձուցանելոյ աստուածային բանիւ զբազումս յարանց և ՚ի կանանց, արկաւ ՚ի ջեռուցեալ բաղանիս, ուր կրեաց զտագնապ մահու․ այլ յետ երից աւուրց տակաւին կենդանի գտեալ՝ նահատակեցաւ սրով։ Հ․ Նոյ․ 28։ Յ․ Նոյ․ 24։ Լ․ Նոյ․ 22․ Ն տպր․ 14։

Սէկնդէոս կմ Սէկնդիոս քահանայ՝ էր ապամիւլացի ՚ի գեղջէն տալմինոյ՝ երէց եկեղեցւոյն սիգայ․ զոր առ դիոկղետիանոսիւ կալաւ ստրատոնիկոս դատաւոր վն դարձուցանելոյ նր̄ զբազումս քարոզութբ, և ետ բևեռել զերկաթի կօշիկս յոտսն, և գան հարկանելով շրջեցուցանել․ ապա իբրև կամեցան այրել զնա, քաջ նահատակն ինքնին վճարեաց զդին փայտին՝ զոր կամէին խլել ՚ի ձեռաց աղքատի միոյ․ և բարձեալ զփայտն յուս իւր՝ տարաւ ՚ի սահմանէ տե-

զնն. ուր կացեալ 'ի մէջ բոցոյն՝ ու-
սուցանէր զհաւատապաշտս հաւատալ
յամ կենդանին. և եղեալ ամբողջ 'ի
հրոյն՝ յաղօթել խոսուն աւանդեաց
զհոգին. յայնժամ հաւատաց 'ի քս
քուրմ կռոց հանդերձ կնաւն և ա-
զախնաւն. և ամփոփեաց պատուով
զմարմին սր. քահանային : Հ. պպ. յուն.
24 : յեռ. 30 : Յ. Լ. յուն. 11 :

ՍԵՐԱՊԻՈՆ կամ ՍԻՐԱՊԻՈՆ անապատաւոր
կորնթացի՝ էր առ մեծն Թէոդոսիւ,
որդի յովհաննու քահանայի, և ըն-
թերցող եկեղեցւոյն կորնթոսի. որոյ
վառեալ 'ի սէրն քսի եթող զա̃ 'ի ժա̃
ամաց հասակի. և յետ շրջելոյ յա-
ղօթս յեէմ՝ ընկալաւ զսքեմ միայնա-
կեցաց 'ի վանս եւթիմիոսի. և յա-
ռաջադէմ գոլով յամի՝ յաղթահա-
րեաց զհետեւօղս որոգինի. և ընկա-
լեալ զհոգի մարգարէութե և ծածկա-
գիտութե՝ քաղցրութբ ուղղեաց զմեղա-
ւորս, յայտնելով նոցա զխորհուրդ-
սրտից նց, և յետ ճգնելոյ զբազում
ամս 'ի փառաւորս վնեաց՝ փոխեցաւ
առ տր 'ի խոր ծերութե, ձն ամաց: Հ.
հոկ. 4 : Յ. սեպ. 29 :

ԿԻՐԱԿՈՍ և ՊԱՐԱՍԿԵՒՈՍ (որք և դրին
կիրակէ և ուրբաթ) էին աղեքսանդ-
րացի 'ի Է դարու. կիրակոս յետ
մահ

մահուան ծնողացն՝ թողեալ 'ի տան
զքոյր իւր զպարասքեւի , կրօնաւո_
րեցաւ 'ի սկզբանէ առ ոտս մեծին Դա_
նիէլի , և պարասքեւի եւս զանձն 'ի
մեղս պոռնկութե · զոյն լուեալ ծե_
րոց՝ սանուցեցին զկիրակոս՝ երթալ և
շահիլ զքոյր իւր , որ և յաջողեցաւ
'ի նմնէ · զի Է լսել պարասքեւայ
զհոգելից բանս եղբօրն իւրոյ՝ դար_
ձաւ կատարեալ զղջմամբ , և գնաց
թոյադրութ և թակոան զկնի կիրա_
կոսի յանապատ դժուարին , մինչզի
'ի Ճանապարհի հերձան ներբանք ո_
տից նր , և արիւնն իբրև զաւա_
հոսէր , նոյնպէս և արտասուք յա_
չացն : Եւ յանցանել զՃանապարհայն
այլոց անապատաւորաց , խոտորե_
ցաւ պարասքեւի 'ի թաքուն վայրս մի
հրամանի եղբօր իւրոյ · ապա իբրև
եկն կիրակոս 'ի կոչել զնա՝ եգիտ
վախճանեալ · և 'ի թաղելն անմխի_
թար սգով առ չգիտելոյ զկատարած
նորա , յայտնեցաւ նմ հրաշալի տես_
լեամբ , թէ երանելին պարասքեւի
վն Ճշմարիտ ապաշխարութե իւրոյ ,
արդարացաւ յահեղ ատենին այ , և
պսակեցաւ ծիրանազգեստ փառօք ·
և եկեղ պատմեաց զայս հօրն Դա_
նիէլի և նմ եղբարցն · և նք փառս ե_
տուն այ , և գրեցին զպատմութի նր :

Հ. յունիս · 16 :

ԿԲ

Աբիւրակոս կամ Կիւրոս և Յովհաննէս տե-ղացիք Եգիպտի՝ էին յաւուրս դիոկ-ղետիանոսի : Կիւրակոս էր աղեք-սանդրացի , և գնացեալ 'ի բաբելոն՝ բժշկէր զամ̃ ախտաժէտս , և փոխէ վարձուն դարձուցանէր զանհաւատս. և ապա խոյս տուեալ 'ի ձեռաց յա-ջաղկոսաց՝ եկն յարաբիա , և յետոյ կրօնաւորական զգեստուք դարձաւ յաղեքսանդրիա : Իսկ յովհաննէս՝ որ էր եդեսացի , եկեալ յեմ̃՝ և լուեալ զսքանչելի գործս կիւրակոսի՝ գնաց առ նա յաղեքսանդրիա , և եղև նր̃ բնակակից և գործակից յամ̃ առա-քինի վաստակս : Յաւուրսն յայնո-սիկ սիրիանոս իշխան քաղաքին չար-չարէր վս̃ հաւատոց զոբբուհին աթա-նասիա , և զդստերս նր̃ . որք կոչէին Թէոդոտիա , Թէոկտիստէ , և Էւդոքսիա . յայնժամ կիւրակոս և յովհաննէս եկին 'ի քաջալերել զնս̃ , վս̃յ նաև ինքեանք ըմբռնեցան , և կրեցին կարծրագոյն տանջանս , և ապա գըլ-խատեցան հնդ̃ձ նոքօք : Իսկ քրիս-տոնեայք թաղեցին զմարմինս սբ̃ցն կիւրակոսի և յովհաննու մօտ 'ի հան-գիստ աւետարանչին մարկոսի . զորս յետոյ սբ̃ն կիւրեղ աղեքսանդրացի փոխադրեաց յեկեղեցին՝ զոր նուի-րեաց յանուն նց̃ , և պատուեաց ներ-

բո-

բողական Ճաւուխք , և արարած բա-ղում սքանչելիս բարեխօսութ̃ անար-ծաթ բժշկացս ․ յորոց զոչ սակաւս 'ի գիրս անցոյց սոփրոնիոս հայրապետն Եմ̃ի , որ եկեալ 'ի տապան սրբցս՝ ընկալեալ էր զառողջութ̃ի վտանգել̃ աչաց իւրոց ։ Բայց են ոմանք՝ որք նոյնանուն վկայս 'ի հռովմ ասեն նահատակեալ ։ Հ․ ճեփ․ 6 ։ Յ․ յնւ․ 31․ և յնս․ 28 ։ Լ․ յնլ․ 31 ։

Սեւերէս եպ̃ս․ գորտինոյ քաղաքի կրե-տայ կղզւոյն՝ էր այր ծեր 'ի հալա-ծանս դեկոսի , կմ̃ դիոկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի ․ զոր դատեալ զու-կիոսի իշխանին՝ կապեալ ձեռօք և ոտիւք ընկէց 'ի հուր ․ ուր այրեցան կապանքն , և փայտն վառեալ՝ յա-ճիւն դարձաւ , այլ սր̃բն ել 'ի հրոյն ամբողջ ․ Ը̃ որ զարմացեալ իշխանին՝ արձակեաց զնա , մեղադիր լինելով հրամանաց թագաւորին՝ որ Ը̃դէմ քրիստոնէից ․ բայց յետոյ լուեալ՝ թէ 'ի ձեռն սր̃յն կիւրղի բազումք 'ի կռապաշտից դարձել են 'ի հաւատս քս̃ի , առ ահի թագաւորին ետ վե-րստին ունել զնա և գլխատել ։ Հ․ յուլ․ 12 ։ Յ․ Լ․ յուլ․ 9 ։ տես և Կիւ-րեղոս ։

Սեւերեան կմ̃ Սեւերիանէ աղախինն քս̃ի՝

էր

էր տարսոնացի. զոր 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի կայսեր վն̃ քրիստոնէութեն մարկիանոս դատաւոր. և գտեալ զնա անփոփոխ 'ի հաւատոյ՝ եւ դերծուլ զհերս գլխոյն և զարտեւանունսն. և կախեալ 'ի Ճակատա նր̃ գիր նախատանաց՝ եւ նստուցանել յէշ մի՝ սփածել զենջակաւ եւթ, և ձաղելով և ձաղկելով շրջեցուցանել ը̃ մէջ տարսոնի. այլ յաղօթել նր̃՝ ոչոք 'ի կռապաշտից եւես զմերկունն նր̃. և այնպէս ածեալ 'ի ռուսա կէմ ուեգեստոն քաղաք՝ արկաւ երանելին 'ի հուր, ը̃ նմին և այլ կին մի քրիստոնեայ յուլիանէ անուն 'ի նոյն քաղաքէն ըռուսայ. և այնպէս կատարեցան 'ի քս̃: Հ. Նոյ. 6 : Յ.
Լ. Նոյ. 1 :

Սեղբեստրոս կմ̃ Սեղբեսդրոս Եպս̃ գորտինոյ կրետացւոց՝ էր 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի. սա էր այր աղնոճական և ա̃ծ. որ 'ի գնալն ը̃ երկուց ծառայից՝ թէոփանէսի և թէոքարխստոնի 'ի վանս ուրեք, տեսեալ զկռապաշտսն զքաղեալ 'ի հանդէս զոհից կռոց, յոգւոց եհան և անէծ զնա, վն̃յ կալան զնա և արկին 'ի բանտ. որ աքանչելեօք ելեալ անտի՝ գնաց 'ի վանս առ Ճգնաւորն փելիքսիոս, և լռեալ 'ի նմա՝ թէ ունելոց ես զկրկին պըսակ.

սակս, մի վն եղիցուք, և մեռ այլ վն մարտիրոսութե. և աղգամամբն այ Ճանապարհ արար 'ի հաւոյմ՝ յաղթելով փորձանաց դիւէին ըՃանապարհայն. և եղև զօրացուցիչ բանտարկելոց վն անուանն քի 'ի հաւոյմ: Իբրև կամէր գնալ անտի յեւէմ, հրամանաւ հրեշտակի դարձաւ 'ի կրետէ. և յայսմ միջոցի սաղ ձեռնադրեալ եղև. և յետ վարելոյ զպաշտօն քաջ հովուի մինչև 'ի խոր ծերութե, ըմբռնեցաւ յադրիանոսէ դատաւորէն կրետայ. և վն 'ի քն հաւատոց ընկալաւ զՃիռ գլխատման, 'ի հասակի ղէ ամաց. և զի այնպիսի ծերութե չկարէր քայլել մինչև 'ի տեղին կատարման, եդին զնա 'ի վր սայլի. և այնպէս տարեալ մինչև 'ի տեղին ռազման կանչեցեալ՝ անդ հատին զգլուխ նր: Հ. յունիս. 5: Յ. յունիս. 14:

Կղէմէս. էպս՝ բազմաչարչար նահատակն՝ էր առ դիոկղետիանոսիւ յանկիւրիոյ գաղատացւոց, զաւակ հօր հեթանոսի, և մօր քրիստոնէի եփրոսինեայ. որ սնոյց զորդին 'ի մբ հաւատս, և 'ի ժամ մահուն իւրոյ մարգարէացաւ զմարտիրոսութի նր, թողեալ զնա մանուկ ժբ ամաց 'ի խնամս սոփիայի մեծատունն և բարեպաշտ կնոջ: Իբրև անձեաց մանուկն՝

կրօնաւորեցաւ, և ձեռնադրեալ քահանայ՝ ժողովէր զորս մանկունս հեթանոսաց, կերակրէր զնոսա, և ուսուցանէր զհաւատս քրիստոսի, և մկրտէր։ Այս քսան ամաց ձեռնադրեցաւ եպիսկոպոս անկիւրիոյ քաղաքին, և համարձակ քարոզէր զքն̃ ած̃. վասն որոյ մատնեցաւ 'ի ձեռս դոմետիանոսի բռնաւորի, ք̃ փոխանորդի. որ յետ քերել տալոյ զնա մինչև յոսկերս, և խորտակելոյ զատամունսն՝ յղեաց կապանօք 'ի հռովմ առ դիոկղետիանոս. յորմէ հոլովեցաւ յանիւս և արկաւ 'ի բանտ. ուր դարձոյց ըզբազումս սքանչելեօք և մկրտեաց. որք և սպանան հրամանաւ արքայի. միայն զերծաւ սա 'ի նոցանէ՝ Աղաթանգեղոս անուն։ Իսկ զկղեմէս գանեցին, և հրացեալ շամփրօք այրեցին զկողսն, և յղեցին կապանօք 'ի Նիկոմիդիա առ Մաքսիմիանոս՝ հանդերձ Աղաթանգեղոսիւ։ Եւ անդ երկոքին եւս զկնի գանից կրեցին զբերանս հրամանաւ ագրիպպինոսի դատաւորի, այլ 'ի բանտի ողջացոյց զնոսա հրեշտակն. և ա̃մ բանտարկեալքն դարձան 'ի տ̃ր, և ազատեցան աղօթիւք սրբոյն կղեմայ։ Իսկ ինքն կղեմէս և Աղաթանգեղոս արկան առաջի գազանաց, և ապա 'ի ծով, այլ զերծան. և առաքեցան անդրէն յանկի-

կիւրիա • ուր կիւրեղոս դատաւորն
ադոյց նշ սաղաւարտս հրացեալս ։
Այպա տարան յամփառն քաղաք ատ-
դամետախանոս դատաւոր , որ էարկ
զնո 'ի մէջ կրոյ • և 'ի գիշերին պահա-
պանքն տեսեալ լոյս 'ի վր նշ՝ մախն
է նո 'ի կիրն • և յանձնեաս պահել ա-
մենեցուն՝ զխաստեցան նոր հաւա-
տացեալքն • իսկ սբն կղեմէս և ա-
գաթանգեղոս եդան 'ի մէ հրացեալ
մահճաց ։ Յետոյ յղեցան 'ի տարսոն
առ մաքսիմիանոս դատաւորն • և 'ի
ճանապարհի ջուր բղխեաց աղօթիւք
սբյն կղեմայ ։ Եւ յետ կրելոյ անդ
ես բազում չարչարանս՝ դարձեալ ա-
ծեալ եղեն յանկիւրիա • ուր ղուկիոս
դատաւորն ետ ղնդել զոսս նշ 'ի
կօշիկս բանտի • և ապա առանձին
դատեալ զագաթանգեղոս՝ ետ մխել
շամփուրս յունկանէ յունկն , և հա-
տանել զգլուխ նր • և առեալ ա-
փիայի զմարմին սբյն՝ թաղեաց յառ-
տիճանս եկեղեցւոյ ։ Եւ 'ի տօնի յայտ-
նուէ տուեալ կաշառս բանտապա-
նաց՝ եհան զսբն կղեմէս , և տարաւ
'ի տուն իւր • և զգեցեալ սբյն եղ-
ջարդ եպսկութե իւրոյ՝ մատոյց զսբ
պատարագն • և յայնմ վայրի 'ի վերայ
հասին անհաւատք , և հատին զգլուխ
սբյն կղեմայ , և երկու սարկաւա-
գայն՝ քրիստափորի և խարիտոնի • զորս
թա-

Թաղեաց պատուով մարտիրոսանեքն սոփիա. և առնէ տր անպակաս բժշկութս՝ որոց գնան հաւատով 'ի սապան սրբյն կղեմայ յեկեղեցւոջ որ խաչին մինչև ցայսօր: Հ. յնչ. 24 : Յ. Լ. յնչ. 23 :

Կղաւդիոս, աստերիոս, և նէոն կամ նէոնէսոս՝ էին երեք եղբարք՝ երիտասարդք ընտիրք և առաքինիք, առ դիոկղետիանոսիւ 'ի խորանդոն քաղաքէ իսաւրացւոց. և զի զրկէր զնս 'ի հայրենի ընչից կուապաշտ մօրու նց՝ ելին յատեան լուսիոյ դատաւորի 'ի մամեստիա. ուր իբրև պարտաւոր դատու մօրու նց՝ մատնեաց զնս վս քրիստոնէութեն. և 'ի ստիպել դատաւորին զնս ուրանալ զքս, առ ոչինչ համարեցան նք զինչս իւրեանց, և մերժեցին զանօրէն հրաման բռնաւորին. վսյ փորձեցան մի առ մի դառնակսկիծ տանջանօք քերանաց և ջահից, խորտակման և քակտման անդամոց, և ընկելոյ 'ի մամուլս. և ապա 'ի փայտի բեւեռեալ աղօթելով աւանդեցին զհոգիս իւրեանց: 'Ի նմին ժամանակի անդ 'ի մամեստիա դատեցաւ վն 'ի քս հաւատոյ և սրբուհին Թէոնիլլա. զոր կախեալ զհերացն՝ դան հարին և տանջեցին յերկար՝ մինչև յաւանդումն հոգւոյն ։ Ընդ նմին

ա.

սան նահատակեալ և սրբուհին դըս-
տերքն : Հ. հոկ. 27 : Յ. հոկ. 29 . Լ.
օգ. 23 :

Սոփիա և դստերաց . տես 'ի Տօնելն :

Կոնոնոս այրահովուած , որ և Ջոնան խաշ-
րածէ՝ սա լինէր 'ի ժամանակս առա-
քելոց 'ի գեղջէն Բիդանոյ կմ Եգա-
նեաց՝ որդի նեստորիոսի և ան-
նայ հեթանոս ծնողաց . որք ածինն զնա
կին . բայց կոնոնն խրատեալ 'ի ձեռն
միքայելի հրեշտակապետի , և ընկա-
լեալ զկնիքն քնական , հաւանեցոյց
զհարսն իւր կալ անարատ պարկեշ-
տութբ առ միմեանս իբրև եղբայր և
քոյր , նոյնպէս և զծնողս իւր դար-
ձոյց 'ի քրիստոնէութի . մինչև հայր
նր մարտիրոսացաւ իսկ : Արար և
այլ գործս սքանչելեաց առաջի հե-
թանոսաց , և կործանեաց բանիւ զբ-
բագինս նց , և զդևսն բնակեալս 'ի
նս հնազանդեցոյց 'ի ծառայութի իւր ,
մինչև փախչել անտի . միայն անուն կոնո-
նոսի էր յաղթող . և այնպէս դարձան
բազումք յանհաւատից 'ի նր : Վնյ
մատնեցաւ կոնոնոս 'ի ձեռս մագնո-
սի դատաւորի , և ձաղկեցաւ արեան
չափ , և ապա արձակեալ ածաւ 'ի
տուն մի . ուր փոխանակեալ զնյ աւան-
դեաց զհոգին : Հ. մրտ. 5 : Յ. մրտ. 6 :

Կո.

Աննանոս տարփինգեան այր բարեմիտ՝ էր ՚ի Նաւաղարեթէ գալիլեացւոց ՚ի հալածանս դեկոսի. որ յաշխատելն ՚ի պարտիզն խուրում՝ ըմբռնեցաւ դաւաճանութք երկուց զօրականաց որոգինեալի և նաւուգորոսի. և կապեալ ը̅ ձի՝ ածաւ ՚ի քաղաք առ պոպղիոս դատաւոր պամփիլեայ. յորմէ տանջեալ ՚ի պաշտօն կռոց՝ յոգւոց եհան և ասէ. իցէ՞ թէ ով դատաւոր՝ դու ես իբրև զիս պաշտեիր զք̅ս, որ է ճշմարիտ ած՝ օրհնեա՛լ յաւիտեանս։ Բարկացաւ դատաւորն, և ետ հարուլ յոտս նր̅ բևեռս, և ընթացուցանել առաջի կառաց խորոյ, մինչև եհաս ՚ի գիւղ մի. ուր վտանգեալ սր̅յն ծունր կրկնեաց, և աղօթելով աւանդեաց զհոգին։ (Սա յոմանց վերպակաւ կիպրացի կարծեցաւ՝ վս̅ կոչելոյ նր̅ յունարէն գիբուրօս, որ է պարտիզպան)։ Հ. Տրփ. 2 : Յ. Լ։ Տրփ. 6 :

Նոպրէ. տե՛ս ՚ի Պատերմութէ։

Ալօղրէա, կամ Նէաղրէա աղախինն ք̅ի՝ էր կիւրենացիաւ դիոկղետիանոսի. սա յետ կալոյ ը̅ աւն ամս երկու՝ այրի մնացեալ, կրէր շղթայսաւ. և ոչինչ օգտեալ ՚ի բժշկաց՝ գնաց առ

սր̅ն

սր՟ն Թէոդորոս եպս՟ Կիւրենոյ, որ էր 'ի բանսն վն՟ քն՟ի. և աղաչեաց զնա՝ դնել զձեռն 'ի վր՟ գլխոյ իւրոյ և աղօթել, որով առ ժամայն փարատեցաւ ցաւ նր՟. և այնուհետև դարման տանէր սր՟յն ը՟ երկուց կուսանաց որդւոյ և լուսկեա: Եւ եղև յետ նահատակութե՟ սր՟յ եպսին՝ կալաւ դստաւորն և զկոպրիլա. և ոչ կարացեալ որսալ զնա հրապուրանօք 'ի չար կամս իւր, եա դնել 'ի ձեռս նր՟ կայծակունս հրոյ և կնդրուկ, զի ակամայ խնկեսցէ կռոց. իսկ սրբուհին ալինդ փակեաց զմատունս իւր, և յանձն էառ այրել չարաչար. ապա կախեցին զնա, և քերեցին չարաչար. և իբրև իջուցին 'ի վայր, աղօթելով աւանդեաց զհոգին: Հ. մրթ. 20: Յ. Լ. յուլ. 5:

Սուրբն կն՟ Նոյլուբն էր 'ի Թեբայիդ քաղաքէ եգիպտոսի առ մաքսիմիանոսիւ. և ըմբռնեալ վն՟ քրիստոնէութե՟ ածաւ առ դատաւոր տեղւոյն. յորժամ լուեալ՝ թէ զոհեա՞ դից, ոչինչ ետուր պատասխանի. և մինչդեռ կարծէր դատաւորն՝ թէ նա խորհի յանձն առնուլ, ասաց սր՟ն երիցս. կռոց ոչ զոհեմ, զդևս ոչ պաշտեմ, և զքն՟ ոչ ուրանամ, այլ քաղցր և անոյշ համարիմ զչարչարանսն՝ որ վն՟ քն՟ի: Վս՟յ

կա

կախեցին զնա գլխիվայր՝ հարկեալ
վէմ ծանր զպարանոցէն․ և յետ դա-
նից՝ տարան 'ի մեհեան․ և յոչ կամիլ
նորա զոհել, այրեցին զերանելին կեն-
դանւոյն ։ Հ․ փտ․ մայ․ 22 ։ Յ․ մայ․ 19 ։

Աւունէլիոս այր ծերունի՝ էր 'ի նի-
կիա քաղաքի 'ի ժամանակս հալածա-
նաց կռապաշտից․ զոր վն̃ անօրէնն
քնի քարշեցին ը̃ փողոցս քաղաքին․
և յետ սաստիկ դանից՝ հատին ըզ-
գլուխ սրբյն ։ Հ․ ոկտ․ 15 ։

Աուբերիոս քահանայ՝ էր 'ի կեսարիա
կապադովկացւոց 'ի հալածմանս դիոկ-
ղետիանոսի․ և բազում ճգնութ̃ նա-
հատակեալ կատարեցաւ վն̃ անուանն
քնի ։ Հ․ փտ․ յնվ․ 23 ։

Ալեքսենդրոս կամ Ալեքսէս ազնուական
ծերունի՝ ծաղկեալ ալեօք՝ էր 'ի քա-
ղաքէն զմիւռնայ կամ միւռայ լիկեա-
ւոց 'ի ժամանակս կռապաշտից․ և 'ի
խոստովանել զնա 'ի բաց կալ 'ի մոլորու-
թէ , կալան զնա և ածին առ դա-
տաւորն․ յորմէ բազմօք հարցեալ՝ ոչ
այլ ինչ ասաց , բայց միայն՝ քրիստո-
նեայ եմ․ վսյ փանեցին զնա , քերե-
ցին , և խանձողեցին զկողս , և տապա-
արկին 'ի հուր բորբոքեալ․ ուր քաղց-
րու̃ է աւանդեաց զհոգին 'ի ձեռս այ̃․

և մազ մի 'ի նմանէ ոչ այրեցաւ • զոր
աւել հաւատացելոց՝ ժառանգելին պսա-
կով: Հ. պար. 12: Յ. պար. 13: Լ.
պար. 15:

Ո

Աշերք և չխտան վարդապետք՝ էին ե-
կեղեցականք և Ծառայք առ-
դիոկղետիանոսին • Հարբերն 'ի սղէ
էին եղխպտացիք, և գլխաւորք նց՝
պետրոս կմ աղեքսանդրոս, Նեղոս,
պատերմութէոս և եղիա եպսունք •
որք 'ի կեսարիա պաղեստինոյ դատա-
նեցին առաջի դքսին ընդ մի բերան
գ.քն ած • վզն բրեցին զաջոյ ակննց
կմ հատին զակամնան, և ջլատեցին
զաջղջղունս ձախոյ ոտին, և այսպ ար-
կին 'ի հնոց: Խանկյիւունքն էին պա-
ղեստինացիք • որք յետ բանտարկու-
թե՝ կրեցին նոյնպիսի խեղութն ան-
դամոց, և աշխատեցան 'ի մետաղս Ծ̄-
այլ մահապարտս • և հաստատուն դք-
տեալք 'ի սէրն քի՝ նոյնպէս ողջա-
կեզ եղեն հրով: Հ. Յ. Լ. ժեպ. 19:

ԼԵՄԵՈՍ, ԱԵՂԻՓՈՍ, և ՓԻՂՓԱՅԻՏՈՍ՝ ազ-
գականք էին չորից զինուորացն, բա-
սոսի, եւսեբի, եւտիքի, և բասիլե-
գեայ • և յետ կատարման նց 'ի դիոկ-

ղետախանոսէ՝ 'ի գնալ կայսեր 'ի կապետոլիոնն՝ աներկիւղ համարձակութբ թշնամանեցին զնա և զդիս նր, խոստովանելով և զինքեանս քրիստոնեայս . վսյ յետ բազում սղոքանաց և սպառնալեաց հրամայեաց կախել զնս 'ի լեզուացն, և 'ի ներքոյ հուր վառել, որով կատարեցան 'ի քս : Հ. օգ. 13 :

Հինգ հազար կուսանք՝ էին 'ի սահմանաց տրութէյունաց, զորս գերեաց խոսրով առաջին որքոյ պարսից յաւուրս յուստինիանոսի կայսեր . և տարաքեաց զնս 'ի Թուրքաստան՝ ընդ այլ ընծայս, վս տանելոյ յնէ անոր զօրս յօգնականութի : Եւ եղև յերթալ նց զճանապարհայն՝ իբրև հասին 'ի գետ մի մեծ, զմտաւ ածեալ կուսանաց զկորուստ հաւատոյ և պարկեշտութե՝ զոր ունէին կրել յերկրի բարբարոսաց, և պատճառանօք լուանալոյ 'ի գետն՝ հեռացեալ 'ի պահապանաց, միաբան յաղօթս կացին արտասուօք . և ելեալ 'ի վր կամրջաց՝ արկին զանձինս 'ի գետն . որ ոչն արդարանայր՝ եթէ չլինէր մանաւոր ազդմամբն այ, ոչ 'ի դէպ է հաւատալ . միայն թէ յայնպիսիս ժմ տուածի հարց սբց՝ առաւել զարմանալ արժան է, քան հետեւիլ : Հ. սեպ. 6 :

Ճ։ Պրոխորոս․ յէ․ պաշտօնէական սարկաւագաց
Դ․ Գործ․ Զ․ Գլ․ Ե։

Հիպատիոս (որ և գրի Հիպատոս, կմ̃ պատիոս) սքանչելագործ եպս̃ գանգ-րայ՝ էր մին 'ի հարց ն̃ք ժողովոյն Նիկիոյ․ սա բաց յայլոց նշանաւոր գործոց՝ սպան զվիշապ օձն բռնեալ 'ի գանձարան արքունի․ զի 'ի փախչիլ օձոյն՝ եկեալ 'ի տեղին ուր հիպատիոս ը̃ աղաչանաց մեծին կոստանդիանոսի՝ հրամայեաց հուր վառել 'ի հրապարակի, և ինքն զօրութ̃ աղօթից 'ի դուրս բերել զօձն, և կարկառել 'ի նա զգաւազան իւր՝ ծագիւ նորին էառ և ընկէց 'ի հուր․ որ վն̃ կայսրն ետ նկարել 'ի մուտս գանձատան զպատկեր սրբ̃յ եպսին։ Իսկ 'ի դառնալ նր̃ յաթոռ իւր՝ արիանոսք կմ̃ նովատիանոսք ընկեցին զնա 'ի խորափիտ մի․ ուր 'ի կնոջէ ումեմնէ հարեալ գլուխ նր̃ քարամբ, և այնպէս կատարեցաւ 'ի մէ̃ր ուղղափառ հաւատոյ։ Հ․ Նոյ․ 9։ Յ․ Լ․ Նոյ․ 14։

Ղ

Ղազարոս (որ է̃ այլոց Լազարոս, և 'ի մեզ Խազարոս կմ̃ Խորոս ասի), և Ծերոս՝ էին երկոտասանեակ եղբարք՝ ար-

ոճեստին քարահատք 'ի բիւզան-
դիս. ուր իբրեւ նահատակեցան վար-
դապետք իւրեանց պրոկղոս և մաք-
սիմոս, մեկնեցան անտի յուլպանիա
քղք դարդանիոյ կի լիւրիկիոյ, և
անդ վաստակէին 'ի գործս իւրեանց.
յայնժամ եա նշ լիկիանոս ոմն իշխան
կի արքայորդի ինչս և գործաւորս՝
շինել զտաճար կռոց. իսկ նք զար-
ծաթն բաշխեցին աղքատաց. և զշին-
ուածն 'ի գլուխ հանել՝ նուիրեցին
ճշմարտին այ, խորտակել զարձանս
կռոց. Է որ բարկացել լիկիանոսի՝
եարկ զնս 'ի հուր. և գտել զնս ան-
վնասս 'ի բոցոյն՝ եա ձաղկել զնս,
և ընկենուլ 'ի գուբ մի խորագոյն,
և լնուլ աւազով: Իսկ յետ ոչ բա-
զում ամաց 'ի ծաղկիլ քրիստոնէութե
ան մեծն կոստանդիանոսի, յայտ-
նեցին սրբքն տեսլեամբ զտեղի նշ-
խարաց իւրեանց. որք և բերել ե-
ղեն 'ի կոստանդինուպօլիս, և եդան
յեկեղեցւոջ պատուով: Հ. փք. օգ.
17: յէտ. 18: Յ. Լ. օգ. 18:

Ղեոնդէս կի Ղեոնդիոս պօրոշան եր-
եկլի՝ էր 'ի տրապօլիս փիւնիկեցւոց,
ծննդեամբ յելլադայ, առ վեսպա-
սիանոս կայսերաւ. յորմէ առաքե-
ցաւ 'ի դատաւորութն փիւնիկիոյ ադ-
րիանոս ոմն. և լուեալ վն զղեոնդեայ՝
Թէ

թէ է քրիստոնեայ . առաքեաց զհե-
ղապատս զօրագլխաւն և զՄեղապաւլոս զօրա-
կանն՝ ածել զնա առ ինքն : Իբրև
հասին սոքա 'ի տրապօլիս , կալաւ
զհիւպատոս ջերմ սաստիկ . և խրա-
տեալ 'ի հրեշտակէ տն՝ գոչեաց ե-
րիցս , ած սբյն ղևոնդեայ օգնեա
ինձ , և առժամայն ողջացաւ : Վսյ
'ի դատանելն զղևոնդիոս՝ հաւատաց
'ի քս , և մկրտեցաւ ինքն և թէոդու-
լոս ը նմ : Զայն լուեալ դատաւորին՝
ետ բերել զերեսին զնս , և նա հրա-
մայեաց սրածեծ առնել և քերել
զմարմին սբյն հիւպատոսի և թէո-
դուլոսի , և յետոյ գլխատել : Ապա
մատոյց և զսբն ղևոնդիոս 'ի քերանս .
և կապեալ վէմ ծանր 'ի պարանոցն
էարկ 'ի բանտ . ուստի հանեալ յետ
աւուրց կապեցին զնա յորսայս 'ի
չորս ցիցս . և այնչափ հարին՝ մինչև
աւանդեաց զհոգին , և թաղեցաւ 'ի
նաւահանգիստն տրապօլեայ : Հ . յնո.
23 : Յ . Լ . յնո. 18 :

Ղ ԵՒՈՆԴԷՍ կմ ՂԵՒՈՆԴԷՍ Հիւսին էր
յեղլադայ գաւառէ , որ 'ի ժամանակս
կռապաշտից համարձակ քարոզէր
զքն . և 'ի տօնի յարութեն 'ի նոճա-
գեալ նր զերգս սաղմոսաց բազմութն
քրիստոնէից 'ի տարգինէ քաղաքի ,
կալան զնա կռապաշտք հանդերձ

ջօքն խոստանօք, և տարան 'ի կորնթոս. ուր գտանէ զնո՝ քերեցին զմարմին սրբոյն զԼեոնիդէսի, և զոր կանայսն գան տարին, և ապա ծովահեղձոյց արարին զամենին: Հ. ապր. 13: Յ. ապր. 16:

Պուլխերիա. տես 'ի Թէոդորոս:

Պուլխերոս (որ և գրի Բուլխերոս) էր 'ի կիւրենայ լիբիոյ, այր իշխանաւոր՝ վերակացու կալանաւորաց, միանգամայն և աթոռակից դատաւորի, թզաւ երկայն քան զայլ մարդիկ և թիկնեղ: Սա յաւուրս նահատակութե սրբոյն Թէոդորոսի կիւրենոյ եպսին հաւատաց 'ի քս. հաւանեցոյց և զդիգնիանոս դատաւորն լինել քրիստոնեայ. և նաւեաց հանդերձ նովաւ 'ի կիպրոս, ուր գտեալ հալածումն մեծ. և խոստանեալ զանձն 'ի թիւս կապելոցն վն անուանն քի. և մտեալ 'ի տաճար կռոց՝ կործանեաց զբագինսն. և հրապարակաւ խոստովանեալ զքրիստոնէութիւն իւր՝ կատարեցաւ սրով: Իսկ դիգնիանոս ամփոփեաց զմարմին սրբոյն. և յետ աւուրց միոյ երբև բացին զտապանն նր գտաւ 'ի վր կրծոց նր ծաղիկ վարդի. և 'ի կամիլ տեսողացն առնուլ զայն՝ անյայտ լինէր. և 'ի թողուլն՝ դարձեալ էր.

րբէր վարդն · վո̅յ չինեցին վկայա-
րան 'ի վ̅ր տապանի սր̅յն : Հ. մրգ.
30: Յ. օգ. 21: Լ. օգ. 20:

Ս՝

Ս՝ակարէոս հռոմայեցեանս Մարկոս ·

Ս՝ակրէնա աղօխինին ք̅ղի էր քոյր
սր̅յն բարսղի կեսարացւոյ և սր̅յն
գրիգորի նիւսացւոյ, անդրանիկն 'ի
տան զաւակս՝ ծնողաց իւրոց. և իբր
մայրապետ խնամօղ հարազատացն
ե̅ր մարմնոյ և ե̅ր հոգւոյ · իսկ ինքն
թէպէտ և էր առնեալ առն, բայց
հաւանութ̅ ն̅ր զկուսակրօն կեանս
վարէր ա̅մ պարկեշտութ̅ և սքանչելի
սրբութ̅ · Ճգնէր 'ի պահս և յաղօթս՝
երկաթապատ մարմնով, և առնէր
բժշկութիս անձնամբն ք̅ղի · և ըն հոգ-
ւով ա̅ծային գիտութ̅՝ օգնական լի-
նէր եղբարց իւրոց յա̅մ առաքինի
վաստակս · մինչզի 'ի բերանոյ ն̅ր ա-
ռեալ գրեաց գրիգոր նիւսացին ոչ
սակաւ բանս զխորին խնդրոց հո-
գւորաց · և այսպիսի զարմանալի ա-
ռաքինութ̅ ընե̅լ սրբուհւոյն մակրի-
նայ զաւուրս իւր՝ գնաց առ անձկա-
լին իւր ք̅ս : Հ. յուլ. 5: Յ. Լ. յուլ. 19:

Մակրոբիոս կապադովկացի, և Գոր-դիանոս պափլագոնացին՝ էին ծաղկա-հասակ երիտասարդք որք ծառայէին սեղանոյ լիկիանոսի կմ մաքսիմիանո-սի կայսեր, սիրեցեալք յոյժ նր վն բարի տեսլեանն՝ և յաջողակ սպասա-ւորութե իւրեանց. բայց իբրև գիտաց բռնաւորն զքրիստոնէութի նց, ոչ կարացեալ հրապուրանօք և սպառնա-լեօք որսալ զնս 'ի մոլորութի կռոց, աքսորեաց յերկիրն սկիւթացւոց (կմ ըստ այլոց 'ի գաղղիա). ուր հասեալ նց 'ի տոմիտոն (կմ 'ի նովիոդոմ) քաղաք՝ յաւելան Դ քաջ նահատակս, որք ձգնէին վն հաւատոյ. և անուանք նց՝ զոտիկոս, ղուկիանոս, հեղիէ և վաղե-րիանոս. յորոց զոտիկոս և ղուկիանոս կատարեցան սրով. իսկ այլքն ար-կան 'ի բանտ. ապա գլխատեցաւ և հեղի. իսկ մակրոբիոս և գորդիանոս հրով այրեցան. և վաղերիանոս լա-լով 'ի վր գերեզմանի նց աւանդեաց զհոգին։ Հ. սէպ. 19։ Յ. սէպ. 13։ Լ. սէպ. 13. և 17։

Մամելթա կմ համելթա՝ էր քուրմ ար-տեմեայ դից 'ի պարսս, բայց ունէր քոյր քրիստոնեայ. և յաւուր միում տեսեալ յանուրջս զհրեշտակ մի որ ուսուցանէր նմ զխորհուրդս քրիս-տոս,

տոհմէութն, շարժեաւ անհին. և գնացեալ ը֊ քեռ իւրում առ եղբն՝ հաւատաց 'ի քն և միրոնեցաւ. զոր իմացեալ կուապաշտից՝ կալան զմամէլքա. և յետ բազում խոշտանգանաց՝ քարկոծ արարին, մինչդեռ յանձին կրէր զհանդերձ միրոնուն, և զմարմին նր արկին 'ի գուբ խոր. յորմէ հանաւ 'ի ձեռնքրիստոնէից, և թաղեցաւ պատուով, և շինեցաւ եւ եկեղեցի յանուն նր: Հ. սեպ. 28: Յ. հոկ. 5: Լ. հոկ. 17:

Մանուէլ կոմնենոս՝ որ և կիռմանուէլ կայսր յունաց՝ էր որդի յովհաննու պերփիւռոժենայ և յաջորդ նր. սա բաց յայլոց գործոց բարեպաշտութե՝ փոյթ մեծ կալաւ ածասէր մտօք վն միաբանութե և սիրոյ 'ի մէջ յունաց և հայոց. և յետ թղթակցութեց ը֊ շնորհալւոյն և ը֊ գրիգորի կթղկսի՝ ետ առնել ժողով մետրապօլտաց 'ի կոստանդնուպօլիս վն սոցին իրաց. այլ մինչև էր ընկալեալ զպխնի 'ի ժողովոյն հայոց, անկաւ 'ի մահիճ մահու. և ութ աւուրբ յառաջ քան զվախճան իւր զգեցաւ զձև միայնակեցի, և նստաւ 'ի վր փսիաթի. և յետ մաքրելոյ զանձն յամ արատոյ 'ի ձեռն սբ խորհրդոց՝ փոխեցաւ առ ած յամի 1180: Եւ հայք կարդեցին զյիշատակ

նր՟ է՟ բարեպաշտ Թագաւորս . ոչ՟ նա լինքն մնացեալ կայսր տուեալ էր կարգել զյիշատակ շնորհալւոյն է՟ սբ հայրապետաս: Եւ թէպէտ ոմանք 'ի յոյն եւ 'ի լատին հեղինակաց անգէտ ցուցանեն զինքեանս գործոց բարեպաշտութե մնացեալ կայսեր, բայց ազգ մեր ոչ մոռացաւ զբարի յիշատակ նր՟ : Հ. Չէպ. 25: Տէս եւ Մանուէլ վկայ՝ է՟ Սամուէլի :

Մանուշակ սրբուհին հռոմկլայեցի (որ 'ի յն. եւ 'ի լտ. Իա կոչի, է՟ որում մանուշակ ծաղկին է՟ յն. Իօ՛ն, եւ է՟ լտ. Վի՛օլա ասի), էր մի 'ի գերելոց անտի ինն հազարաց, զորս վարեաց 'ի տրաւթէ յունաց շապուհ արքայ պարսից. եւ զի էր անցեալ զաւուրբք, խրատէր մայրաբար զմանկագոյնս՝ հաստատուն կալ 'ի հաւատս, մինչ մատնեցաւ 'ի ձեռս մոգպետին. որոյ չկարացեալ տալ նմ՟ ուրանալ զքս՟, գանեհար ուժգին, եւ եթող 'ի բանտի զամ մի ողջոյն՝ վտանգել 'ի սովոյ եւ 'ի ծարաւոյ եւ 'ի ցրտոյ: Ապա կրկին քննեալ զաղախինն քսի՝ եւ ձաղկել զնա նռնենի գաւազանաւ, եւ կիսամահ կարկ դարձեալ 'ի բանտ զամիսս ԺԵ : Յետոյ վերստին դատեցաւ սրբուհին յատենի մոգուց, եւ կապեալ բարակ չուանօք՝ արկեցաւ մինչեւ 'ի

Ճար-

ճարճատումն ոսկերաց. հարաւ փո-
կովք ՟Է կուրծս և ՟Է որովայնն, և
ապա գլխատեցաւ, և թաղեցաւ 'ի
բարեպաշտ կնոջէ ումեմնէ. ուր և
զարիւնախառն հողն 'ի տեղւոջէ կա-
տարման ժողովեցին այլք, որ լինէր
դեղ ամ՟ ցաւոց: Հ. Յ. ստեփ. 11: Ն.
օգ. 4:

Մ՝աշտոց Վարդապետ Երէցորդ (քզի ա-
ռաջին մաշտոցն է սբն մեսրոպ,) էր
եղիվարդեցի 'ի կոտէից, որդի քա-
հանայի, կրօնաւորե՟լ նախ 'ի վանս
մաքենոցաց, և ապա Ճգնե՟լ 'ի կղզին
սևանայ ամ՟ առաքինութ՟, և փայլե՟լ
իմաստ գիտութ՟. որ և բազում
վիշտս կրեաց 'ի յաչաղկոտաց և 'ի
ադխտաց վս՟ ունելոյ զհոգի միաբա-
նական սիրոյ ՟Է ամ՟ եկեղեցիս. բայց
իմաստունք և առաքինիք ճանաչէին
զյարգ նորա, և վայելէին 'ի հոգե-
բուղխ վարդապետութե՟ նր՟ ոչ միայն
մերձաւորք, այլև հեռաւորք 'ի ձեռն
խրատական և մխիթարական թղթոց,
զորս գրէր, մինչև արժանի եղև նըս-
տիլ յաթոռ կաթուղիկոսութե՟. այլ
ոչ յերկարեալ 'ի նմին՝ յետ եօթն
ամսոց գնաց առ անձկալին իւր քս՟
յամի 897. յհիզ. և թաղեցաւ 'ի գառ-
նի: Բայց 'ի սակաւ ժամանակի անդ-
րոբար բազում ուղղութիւս և բարե-

կարգութս · մինչզի սմա ընծայն յու-
մանց և վերջին կարգաւորուԹ մաշ-
տոց գրոց, որ կանխաւ էր յօրինել
՚ի մէջն մեսրոպայ և յաշակերտաց
նր : Հ. հոկ. 13 :

Մ՝ աշխնոս այր իմաստասէր և հան-
ճարեղ՝ ծաղկեալ էր բարեպաշտուԹ
՚ի ժամանակս կռապաշտից · և տե-
սեալ զնա՝ զի ոչ միայն զանասունս,
այլև զմարդիկ զոհէին ՚ի պատիւ
կռոց, նախանձեցաւ զնախանձ տն,
և առս արձակեալ տապալեաց զսե-
ղան զոհից նց · և նշաւակեաց զմոլո-
րուԹ հեթանոսաց՝ խոստովան եղև
առաջի բազմուԹ զՃշմարտուԹ քնա-
կան հաւատոյ : Յայնժամ գիտեցին
անհաւատք ՚ի վր նր, և խոշտանգել
զնա փայտիւ և քարամբ՝ և փետելով
զհերս նր, ածին առ դատաւորն ·
որ եւս հարկանել զնա չոր արջա-
ռաջլօք · և յետ խանձողելոյ զկողս
նր՝ հրամայեաց գլխատել · որ և կար-
ծի լինել ՚ի հռովմ՝ յաւուրս նահա-
տակուԹ սրբյն կալխատրատոսի և ըն-
կերաց նր : Հ. սեպ. 27 : Յ. մրտ. 17 :

Տէս և Մարինոս :

Մ՝ ակրոնս ազախինն քնի՝ էր սնա-
ծին ՚ի սերգեայ պատրիկիոյ · և առ-
եալ զդուստր իւր միանձն՝ եկն ՚ի
կոս-

կոստանդնուպօլսոյ յաւուրս Լևոնի
կայսեր սաւառնոյ. ուր յանձն առեա_
լ էր զգուստրն պարկեշտ կուսի միոյ
շուշան անուն՝ ինքն գնաց և կրօնա_
ւորեցաւ իբրև ներքինի բարբիլոս ան_
ուամբ, 'ի վանս ոք հօրն բասիանո_
սի. որոյ առեալ յայտնութի՝ թէ կին
է մատրոնա, յղեաց զնա յամասիա
'ի վանս կուսանաց. ուր պայծառա_
ցեալ սրբութե և փառաւորեալ յամէն
փոխեաւ յերմ, և անտի եկն 'ի բիւ_
րիտոն, և բնակեցաւ յաւերակս մե_
հենի՝ հալածեալ անտի զդևսն. և
յետ ծաղկելոյ անդ ևս սքանչելեօք՝
դարձաւ անդրէն 'ի կոստանդնուպօ_
լիս, և նստաւ յեզեր քաղաքին 'ի
խուց մի. ուր եկն թագուհին 'ի տես
նր, և շինեաց զտեղին վանս կանանց.
իսկ մատրոնայ կեցեալ ցխոր ծերու_
թի՝ հանգեաւ 'ի քս հարիւր ամաց:

Հ. նոյ. 5: Յ. նոյ. 8:

Մատրոնա Վկայուհին էր թեսաղոնիկե_
ցի՝ աղախին պորպլեայ կին պուտիլեայ
կնոջ հրեի, որոյ այրն ունէր աշտանիճ
զօրավարութե: Սա յետ կատարելոյ
զա՛մ ծառայութի տիկնոջ իւրոյ՝ 'ի
գնալ նր 'ի ժողովարան հրէից, ինքն
խոյս տայր և երթայր յեկեղեցին
քրիստոնէից: Զոր իմացեալ տիկ_
նոջն՝ մատնեաց զնա 'ի ձեռս հրէից.

որք

որք գանեցին զնա ուժգին, և ար֊
կին 'ի բանտ անտոնճաղ զաւուրս ե֊
րիս, զի ուրասցի զՔն· այլ գտեալ
զորբուհին հաստատուն 'ի հաւատս,
կրկին եւս գան հարին արեամբ չափ·
և թողին 'ի բանտի սովեալ, մինչև
աւանդեաց զհոգին առ ած· իսկ
զմարմինն ընկեցին արտաքոյ քղքին
թեսաղոնիկոյ 'ի կերակուր շանց·
զոր անարատ գտեալ քրիստոնէից՝
թաղեցին ուրեք պատուով· և ապա
աղեքսանդրոս եպս քղքին՝ շինեաց
մատուռն 'ի մէջ քաղաքին յանուն
սրբուհւոյն մատրոնայ, և անդր փո֊
խեաց զմարմին նր, որ ծաղկեցաւ
սքանչելեօք բժշկութեց: Իսկ տիկին
նր չար՝ անկաւ 'ի յետին մուրացու֊
թն· և 'ի սովոյն եմուտ 'ի հնձան
մի՝ ժողովել զկուտ ձմերաւ խաղո֊
ղոյ· յայնժամ անկաւ գերան հնձա֊
նին 'ի վր նր, և կորոյս զնա: Հ·
մրտ. 21: Յ. մրտ. 28: Լ. մրտ. 15:

Մարթա՝ էր անուն՝ ոմն բարեպաշտ
մօրն սիմէոնի սիւնակեցի առաջնոյ,
նոյնպէս և երկրորդին բնակելոյ 'ի
սքանչելի կոչեցեալ լերին, մինչև չփո֊
թել ումանց զգործս երկոցունց· բայց
այս լինչ որոշ աւանդի վս երկրորդ֊
մարթայի, թէ էր ջերմեռանդն յոյժ
և ընտանի նր ածածնի· և 'ի հա֊
ւա

ւատարիմ պաշտաման նր վճարեալ
զկեանս իւր՝ ծաղկեցաւ սքանչելեօք
զկնի մահուան . քզի երևէր 'ի տես_
լեան՝ որոց գխմէին 'ի սպասման նր ,
և բժշկել զցաւս նոցա ըն մարմնոյ՝
խրախուսէր զնս յանմահականն կեա_
նըս , խօսելով առ նս ղանձառ բա_
րեաց արքայութեն երկնից ։ Հ. փղ.
յուլ. 19։ Յետ. յուլ. 25։ Յ. յուլ. 5 ։
տես և 'ի Մարխամ։

ՄԱՐԻՆ կամ ՄԱՐԻՆԷ էր աղախին
կուսապաշտ կնոջ միոյ այրւոյ , յորմէ
բաղում չարչարանս կրեալ վն ան_
ուանն քի . և յորժամ կամէին սպա_
նանել զորբուհին , յաղթել նր՝ պա_
տառեցաւ վէմն , և ընկալաւ զնա 'ի
ներքս , և այնպէս կատարեցաւ 'ի
տր ։ Հ. օգ. 13 ։

ՄԱՐԻԱՄՈՒ ԱՄԵՆԱՍԲ ԱԾԱԾՆԻ՝
մանանուոր յիշատակք , բայց 'ի գըլ_
խաւոր տօնից իւրոց , գտանին 'ի
կարգի յայսմաւուրաց՝ չորեքկին . որ են։
ծն . ՏՕՆ [illegible] 'Ի [illegible] .
որ 'ի կործանել զարձան անահիտայ
չծնուհւոյն՝ առ 'ի խափանել զպար_
շելի յիշատակ նր , կարգեաց 'ի նմին
աւուր կատարել զտօն 'ի պատիւ
ամենօրհնեալ ածածնի , որ է պար_
ծանք և յոյս հաւատացելոց ։ Այլ

այս

այս տօնախմբութիւն վ̄ լինելոյն յամ-
սեանն օգոստոսի՝ երևի միացեալ ը̄
տօնի վերափոխման, որ է հանդի-
սաւորագոյնն 'ի տօնս ա̄ծամօրն․ և
միայն յիշատակ մասնաւոր տօնիս
վերծանի 'ի յայսմաւուրս յետ իննօ-
րէից վերափոխման ։ Հ․ օգ․ 25 ։

Է․ Տօն պատկերին տիրամօրն, զոր ձևացոյց
սբ̄ աւետարանիչն յովհաննէս 'ի վ̄ր
կիպարիս փայտի․ և սբ̄ ա̄ծածինն
'ի ժամ փոխման իւրոյ՝ առեալ զայն
ը̄ աղաչելոյ առաքելոյ՝ մերձեցոյց
յերեսս իւր, և օրհնեաց, զի լիցի
յիշատակ իւր 'ի մէջ հաւատացելոց,
և դեղ ա̄մ ցաւոց ։ Իսկ զի ոչ էր անդ
ներկայ բարթուղիմէոս առաքեալ,
յետ վերափոխման կուսին էառ զայն
պատկեր 'ի մխիթարութի իւր․ զոր
և ը̄ իւր բերեալ 'ի հայս՝ արար նո-
վաւ նշանս երևելիս․ և այսպէս եդ
զայն յեկեղեցւոջ՝ զոր շինեաց յանուն
սբ̄ ա̄ծածնի 'ի վասպուրական Տ̄ի,
և առ նովաւ զկուսաստանն՝ որ կոչե-
ցաւ հոգւոց վանք ։ Հ․ փպ․ օգ․ 20։
յէտ․ 17 ։

Գ․ Գիւտ պատուական գօտւոյ Ա̄ծածնի․
որ պահիւր զբաղում ժամանակս
հանդերձ հանդերձիւք նորին առ
ումեմն կուսի յՆէմ․ և կայսրն Ար-
կադէոս որդի մեծին Թէոդոսի 'ի
խնդիր լեալ ը̄ գօտւոյն՝ եւ գտա-
նել

նել և բերել զայն 'ի կոստանդնու_
պօլիս . որում ը̄ ամաց եղել Թափօ_
րապէս՝ ընկալաւ զայն . և ապա եղեւ
'ի փառաւոր գըրոցի՝ ի̄ 'ի փոքրիկ
արկեղ, և կնքեալ արքունի մատա_
նեաւ՝ համդերձ յիշատակագրութե̄
տարւոյ և աւուր գիւտին, եւ պա_
հել 'ի նորաշէն եկեղեցին ա̄ծածնի :
Իսկ յետ իբր յիսուն ամաց 'ի տան_
ջիլ զոյի Թագուհւոյն լեոնի կայսեր
յայսոյն չարէ, եբաց կայսրն զայն
գըրոց . և առեալ պատրիարգին զմ̄ր
գօտի տիրամօրն՝ մերձեցոյց 'ի զոյի,
որով ազատեցաւ նա 'ի ցաւոց իւ_
րոց : Հ. Յ. օգ. 31 :

դ̄ . Գիւտ պատուական գօտւոյն՝ յորում
եդեալ էր գլխադիր ո̄յ կուսին . կի̄
ը̄ յունւաց՝ փոխադրութի̄ պատուա_
կան զգեստու ամենաս̄ր կուսին :
Քանզի յաւուրս Նախասացեալ լեոնի
կայսեր՝ որ Թագաւորեաց յամի ա̄ն
457, եղբարք երկու պատրիկք՝ գաւ_
բիոս և կանդիտոս, 'ի ձեռն շնոր_
հաց ամենօրհնելո̄ ա̄ծածնի դարձե̄լք
յարիոսի աղանդոյն յուղղափառու_
թե̄, ողջունեցին զկայսրն և գնացին
յեէ̄մ վս̄ ուխտի . և 'ի շրջիլ իւր_
եանց 'ի գալիլեա՝ տեսին առ դուրս
պառաւ կնոջ միոյ այրւոյ հրէի ըզ_
բազմութ̄ն ախտաժետաց, և 'ի ներքս
'ի տան տապանակ մի, և մօտեցեալ

լոյց

լուցեալս և լուսնկ ծխեալ. և քաղում ողոքանօք բանադատեալ զկինն հրեայ պատմել նց զիրսն՝ լռեան 'ի նմէ, թէ 'ի տապանակի աստ է գլխագիրն կին հանդերձ մարեմայ մօրն յսի, յորմէ լինին սքանչելիք յամ նեղելոց : Յայնժամ իջևանս կալան 'ի տան անդ երկու այն իշխանք. և հնարիւք եդեալ 'ի տեղւոջն զայլ տապանակ համաչափ և նմին նման առաջնոյն՝ բարձին զայն, և բերին 'ի կոստանդնուպօլիս. զոր մեծաւ հանդիսիւ ընկալեալ թագաւորին և պատրիարգին, տարան և եդին յեկեղեցին սրբ աստուածածնին՝ որ 'ի տեղին վլախեռնաս կոչեցեալ, կատարելով տօն ցնծուէ ը̄ գիւտ պատուական գանձուն : Հ. Յ. յուլ. 2 :

Մարիամ Եգիպտացի՝ էր յաղեքսանդրիայ քաղաքէն 'ի Ե կամ 'ի Զ դարու. որոյ գեղ մարմնոյն եղև նմա և այլոց առիթ մեղաց. զի ընդ հասանելն 'ի չափ ժբ ամաց՝ անարգեալ զծնօղս իւր՝ ետ զանձն 'ի պոռնկութիւն. և զամս ժէ 'ի նոյն շաղեալ յեփղծուտս՝ գնաց ապա ընդ ուխտաւորս յԵմ ոչ ուղիղ միոքք. և 'ի տօնի վերացման խաչին՝ յորժամ կամէր մտանել յեկեղեցին, արգելլաւ աներևոյթ զօրութեամբ որ խաչին՝ յետս ընկրկեալ երիցս և չորիցս :

Որոյ հայեցեալ 'ի պատկեր նր ածած-
նին՝ ածորդւոյն 'ի գրկի, որ կայր
'ի վերայ դրան, զղջացաւ 'ի բոլոր
սրտէ հաստատուն ապաշխարութբ,
և կալաւ երաշխաւոր դարձի իւրոյ
զտիրամայրն. որով յաջողեցաւ նմ
մտանել յեկեղեցին, և երկիրպա-
գանել փայտին կենաց: Ապա ազդ-
մամբ ամենօրհնեալ կուսին՝ դիմեաց
յանապատ, ունելով ընդ իւր երիս
նկանակս հացի. և խոստովանեալ և
հաղորդեալ 'ի վանս սրբոյն յովհաննու
մկրտչի առ ափն յորդանանու, էանց
յայնկոյս. և ձգնեցաւ յանապատի
զամս խէ՝ խոտաբուտս կենօք և ան-
տանելի համբերութբ, անտես 'ի
մարդկանէ: Իսկ 'ի մերձենալ վախ-
ճանին՝ առաքեաց ածծ առ նա զսբ
հայրն զոսիմոս. որ էր խնդրոյ երա-
նելի կնոջն եբեր նմ զսբ հաղորդու-
թին մինչև յափն յորդանանու, ընդ
որ էանց մարիամ իբրև ըն ցամաք.
և ընկալեալ զսբ խորհուրդն՝ դար-
ձաւ սքանչելի երագութբ 'ի տեղի
իւր, և 'ի նմին աւուր փոխեցաւ առ
ածծ. քանզի 'ի գալ ամին միւսոյ՝
անցեալ զոսիմայի ըն յորդանան, և
գնացեալ ի օր ըն անապատն՝ եգիտ
զմարիամ վախճանեալ, ունելով գիր
'ի սնարից՝ թէ ես ննջեցի յապրիլի
Ա՝ յաւուր չարչարանաց քսի ածյ մե-
րոյ.

րոյ. որ այն իսկ էր օրն հաղորդելոյ նր 'ի Նախընթացս ամի, ի յամի տն. 427, կամ ը այլոց՝ 527: Եւ 'ի խորհիլ զսախմոսն՝ թէ զիարդ ամփոփեացէ զՏր մարմինն նր, առեալ մի փորեաց զանեղի գերեզմանի. և հայրն զսախմոս թաղեաց զնա անդ սաղմոսիւք և օրհնութբ: Հ. Յ. առք. 1: Լ. առք. 2:

Մարիամ՝ մարգարէուհին հռչակեալ, էր 'ի Բեւթանիոյ (իբր 'ի Ջ դաշտուն), մերձօր դուստր առն մեծատան և բարեպաշտի Ներգինէոսի, որ եւգինէոս կոչեցաւ. զի զկնի մահու կնոջ իւրոյ թողեալ զամ ինչս իւր 'ի ձեռս դստերն՝ կամէր կրօնաւորել. և դուստր նր զգեցեալ զհանդերձ առն՝ եմուտ 'ի վանս ը հօր իւրում, համարեալ իբրև ներքինի, և կրթեցաւ յամ վարս ձգնութե: Եւ զկնի հինգ ամաց 'ի վախճանիլ հօր նր սրբութ՝ յաւել մարմնոյ յառաւել վաստակս ամ խոնարհութբ և հնազանդութբ. որով յանձն առեալ գնալ և 'ի գործ ինչ սպասաւորութե արտաքոյ վանաց՝ յանիրաւի զրպարտեցաւ 'ի դստերէ պանդոկապետին իբրու պատճառ յղութե նր. և 'ի յանդիմանիլն յառաջնորդէն՝ խնդրեաց զթողուն իբրև յանցաւոր. և գանիւք և թշնամա-

մանօք հանէր 'ի վանից՝ ձգնեցաւ առ_
տաքոյ դրան զամս երիս , խնամելով
և զերեխայն՝ զոր ընկեցին 'ի դուռն
նր̄ : Ապա ը̄ աղաչելոյ միաբանից՝
ընկալաւ զնա հայրն վանաց . և յետ
սակաւուց փոխեցաւ առ ած̄ աղա_
խինն քն̄ի . և յայնժամ յայտնի եղև
անմեղութի̄ն նր̄ և սքանչելի համբերու_
թի̄ն . և զրպարտիչն նր̄ այսահար_
եալ՝ բժշկեցաւ դիմելով 'ի տապան
սրբուհւոյն . իսկ մանուկն սնուցեալ
'ի նմէ՝ որ կոչեցաւն սրապիոն , եղև
կրօնաւոր ընտիր : Հ. Յ. ճէփ. 12:

Լ: յուլ. 17 :

Մարեամ և Մարթա քոյր հարազատք՝
կուսանք ծաղկահասակք՝ էին 'ի ժա_
մանակս հալածանաց , պարկեշտ վա_
րուք կրթեալք 'ի պահս և յաղօթս .
և յանցանել երբեմն դատաւորին ա_
ռաջի տան նց̄՝ ահարկանելով քրիս_
տոնէից , սոքա ը̄ պատուհան վեր_
նատան իւրեանց ձայն ետուն աներ_
կիւղ և ասեն . աւասիկ մեք քրիս_
տոնեայք եմք , և 'ի քն̄ ած̄ հաւա_
տամք . վն̄յ ետ ածել զն̄ն դատաւորն ,
և յետ ողոքանաց և սպառնալեաց՝
եհան զն̄ն 'ի խաչ : Յայնմ վայրի և
պատանի մի կրօնաւոր՝ սննդակից
նց̄ կուսանացն , Ղազարոս անուն՝ մա_
տուցեալ առ դատաւորն՝ ասէ . և

ես

եւքրիստոնեայ եմ, ո՜վ և քաղքս իմ
սրբուհի կուսանիքս, և կրօնաւորա-
կան ձևովս գրեալ եմ զօրական քո՛ի,
և քո դիցն Թշնամի. յայնժամ և զնա
խաչեցին: Եւ յորժամ կային երե-
քեանն զուարթութ 'ի խաչի, սրով
վիրաւորեցին զնոսա, և սպանին. մինչ-
դեռ մայր նոցա կուսանացն՝ գիրկս
արկեալ ոտից դստերացն՝ արտասուօք
յորդորէր 'ի համբերութիւն մինչ խա-
ղաղ, ամենք զկուսանսն միայն խա-
չեալ սպեն, և զսիկարիոն գլխատեալ:

Հ. Յ. Փետր. 8:

Մարինոս ծեր, կամ ըստ ոմանց՝ կրօնա-
ւոր, էր յանարզաբայ քաղաքէ կիլի-
կիոյ՝ առ դիոկղետիանոսիւ. և մատ-
նեալ 'ի ձեռս լուսիայ դատաւորին
տարսոնի վասն ջերմ գոլոյն յաստուածպաշտու-
թեն՝ համարձակ դաւանեցաւ զՔս
հաւատս, և բան առ բան ելոյծ զանօ-
ոյ խօսս բռնաւորին. վասն որոյ դալար
բրօք հարին ուժգին զերանելի ծե-
րունին, և ծանր շղթայիւք արկին
'ի բանտ. և դարձեալ հանին 'ի կա-
խաղան, և սրով խզրատեցին զմար-
մինն, և ջահիւք խանձողեցին. և ոչ
կարացեալ յաղթել սրտին՝ հատին ըղ-
գլուխ նր, և զմարմինն արկին 'ի կե-
րակուր գազանաց. (յորմէ եղև
կարծել ոմանց՝ թէ կենդանւոյն գա-

զա-

զանակուր լեալ իցէ)․ բայց 'ի գիշերի 'ի ժամ սաստիկ անձրևի գողացան զմարմին նր̃և եդին յայրի միում սր̃ն ՓԱՆԹԼԷՈՍԻ և ՈՍԿՐԷԿՈՍԻ, որք և զնշնի մարտիրոսացն, և եդան 'ի նմին այրի ։ Հ․ օգ․ 8․ կմ̃ 10։ Յ․ Լ․ օգ․ 8։

Սուրբն ՈՆԻՍԻՓՈՐՈՍ, այն է մի 'ի ծերակուտէն հռովմայ, էր յաւուրս կարինոսի կայսեր և մարկիանոսի եպարքոսի, աշխոյժական երիտասարդ՝ և քրիստոնեայ հաւատով․ որոյ չառեալ յանձն զոհել կռոց՝ կախեցաւ և սրով խզրատեցաւ, կամ ը̃ այլոց՝ երկաթի ձանկօք քերեցաւ․ ապա արկաւ 'ի տապակ հրայեալ, և 'ի կաթսայ եռացեալ, և ոչ վնասեցաւ ու̃․ նոյնպէս պահեցաւ և 'ի բերանոյ գազանաց։ Եւ իբրև գնաց 'ի մեհեան կռոց ը̃ թագաւորին՝ աղօթիւք մանրեաց զբագինս, և վաղվաղակի գլխատեցաւ․ իսկ ոմանք ասեն՝ թէ նախ քան զգլխատումն աւանդեալ իցէ զհոգին։ Հ․ փտ․ դեկ․ 22։ Յ․ դեկ․ 16։ Լ․ դեկ․ 26 ։ տես և Մառինոս ։

Սուրբն ԵՂԻԱ կիպրացի՝ էր առ մեծն թէոդոսիւ վերակացու կիպրոս կղզւոյն, հաւատարիմ 'ի գործ իշխանութե̃ իւրոյ, և կատարեալ ա̃ծապաշտն ․

պաշտ . մինչև զարմանալ ամենայն է ա-
ռաքինութեն նր̃ . որով և ընտրեցաւ
եպս այլամից քաղաքի տարրոց , և
եղև հովիւ քաջ՝ և զգուշաւոր քարոզ
ճշմարտութե . կործանէր զմեհեանս ,
և շինէր եկեղեցիս ։ 'ի կամիլ սորա
քանդել և զմեհեանն արտամիզոյ ,
դևք ծածկեցին զդուռն նր̃ , և ոչ
թողուին առնել ինչ վնաս տաճա-
րին . յայնժամ հրամայեաց ծռ̃ եպսն
կուտել փայտ զտաճարաւն , և ինքն
առեալ ջուր՝ օրհնեաց , և ցանեաց 'ի
վերայ փայտիցն , և ետ վառել հրով .
ուստի յաճխն գործաւ տաճարն
կռոց . էր որ մոլեգնել կռապաշտից՝
գլխեցին 'ի վր̃ սր̃յն , և առեալ ընկե-
ցին 'ի հուր անդր , որով կատարե-
ցաւ 'ի տր̃ , և մեծաւ պատուով թա-
ղեցաւ 'ի հաւատացելոց ։ Հ. օգ. 13։

Յ. Լ. օգ. 14։

Ս՝արկիանոս եփեսացի կմ նիկիացի՝
էր երիտասարդ ուսեալ զհաւատա
ք̃ի և միրտեալ , որ յանդիմանէր
զանկարութի կռոց , և յաղթահարէր
զկռապաշտս ։ Կոչեալ զնա պերեն-
նիոս դատաւոր քաղաքին . և ոչ կա-
րացեալ շրջել զնա 'ի հաւատոց խոստ-
մամբք և սպառնալեօք , գան եհար
և եարկ 'ի բանտ . և միւսանգամ
գտեալ՝ եա քերել երկաթեօք զե-

րեսս նոր, և խորտակել զնշխարն· և յետ հատանելոյ զգլուխ սրբոյն՝ և կտրատելոյ զմարմին, եդ զնա 'ի մէջ հրացեալ կաւկարայի· և մինչդեռ կենդանի կայր և օրհնէր զԱծ՝ հատոյն զգլուխ քաջ նահատակին : Հ·

փոք· ճառ· 10: Յ· Լ· յաւր· 11 :

Սարգիսոս, Պիոնոս, Աղէքսանդրոս, Թէոդորոս, և այլ ԼԶ ընկերք նոցա, ԺԵ ամ՛ ձիւոյք էէ, եկին 'ի հալածանս Դեկոսի յափրիկէ· և գտեալ մի հաւատոց 'ի բռնակալանաց դատաւորէ՝ կրեցին զամս սաստիկս մինչև 'ի բանալ ոսկերացն, այլ երեւք նոցա զուճարթ էին 'ի սանջանս· ապա հրացեալ չամփրոց այրեցին զթիկունս նոցա, և արկեալ քացախ և աղ 'ի վէրսն՝ չփեցին խորդով· և յոչինչ համարել սրբոցն զայն ամ առ սիրոյն Քի՝ հատին

զգլուխս նոցա : Հ· մրք· 29 :

Սարգիս սբ հայրն՝ երևելին 'ի ճգնաւորս, էր 'ի մանկութէ վարժեալ յամ՛ հաւատամս գրոց· որ և գրեաց ճառս հոգեշահս զօրաւոր բանիւք· և լեալ խն ամաց՝ միայնացաւ յանապատի այլ ևս ամս վաթսուն, խստակրօն վարուք և նշանագործ սրբութբ· և ոչ մկայեր մակար քահանայն անապատի, յորժամ հաղորդէր ՟նս հայրն

մարկոս՝ հրեշտակն առնոյր զԴ͞թ խորհուրդն 'ի ձեռաց քահանայից, և ինքն դնէր 'ի բերան մարկոսի։ Առա եբեր առիւծ մի (կ͞մ ը͞ այլոց այլ գազան խոզակերպ կ͞մ գայլակերպ), զկորիւն իւր կոյր ծնեա՛լ, և քծնէր առ ոտս ս͞բյն՝ թանալ զաչս նորա. և ս͞բ հայրն եթուք յաչս կորեանն, և առժամայն բացաւ. և 'ի վաղիւն եբեր գազանն աղեբս ս͞բյն զմորթ մի վայրենի խոյի. զոր ոչ կամեցաւ առնուլ ծերն, մինչև խոստացաւ գազանն նշանացի՝ չվնասել մարդոյ և խաշանց աղքատաց։ Արար ս͞բ ծերն և զայլ բազում գործս. և կատարեալ կենօք փոխեցաւ յաստեացս՝ Ձ. ամաց։ Հ. Յ. մրփ. 4։ Յեշի 'ն փող. Հ. ապր. 5. և մարկոս արգելական 'ի խցի զամս Ղ. առեալ 'ի բանից հարանց վարուց։

Մարկոս հռովմայեցի, ըստ յն. Մալխարիոս, բնութ͞ք մուծեա՛լ 'ի կարգ Տ͞ի՝ փախեաւ յառագաստէ. և առաջնորդութ͞ք հրեշտակի եկն յարևելս, և եղև անապատաւոր ձգնեա՛լ 'ի քարայրի միում մինչև 'ի խոր ծերութ͞ի. որոյ հերք գլխոյն և մօրուացն ծածկէր զամ͞ մարմինն. և երկու առիւծք սնեալ 'ի ձեռս ն͞ր գային առ նա ստէպ, և ընտելութ͞ք կային առ ն͞մ.

այլ ոչ ոք 'ի մարդկանէ գիտէր զնմա-
նէ ինչ. մինչև մօտ 'ի վախճանն նորա
եկեալ գտին զնա երեք կրօնաւորք
'ի միջագետաց սարուց՝ Թէոփիլոս,
սարգիս, և Հիւգինոս կմ՛ դամնոս.
որոց պատմեաց նա ծերն զամ՛ փոր-
ձանս՝ որք անցին ընդ նա. և ապա
յաղօթս կացեալ՝ աւանդեաց զհո-
գին, և թաղեցաւ 'ի նոցանէ սաղ-
մոսիւք և օրհնութբ։ Բայց 'ի պատ-
մութե վարուց սորա երևի ինչ ինչ յա-
ւելորդս մուծեալ յասորւոց. զորօրի-
նակ է բնակիլն նր ի մղոնաւ մերձ
դրախտին ադամայ՝ անդր քան զՏն
պարսից և հնդկաց և Թզկաց ևն։

Հ. աշր. 3: Յ. յնկ. 19 :

Մարկոս հռոմ. տես յԱպրիլիս :

Մարկոս և Մոկիանոս էին բարեպաշտ
քրիստոնեայք 'ի հալածանս կռա-
պաշտից. և ըմբռնեալք 'ի մաքսիմոս
կմ՛ յագազոն եպարքոսէն՝ մատնեցան
'ի տանջանս վս՛ անուանն քրի. և
իբրև սախալէր զնս՛ եպարքոսն 'ի զո-
հել, մանուկ մի փոքրիկ՝ որ կայր
առ զոհարանին, յանդիմանեաց ըզ-
բռնաւորն վս՛ անօրէն գործոյն. և
ակնաւ ը պօղոսի ուսմամբ քաջալերել
զնահատակսն՝ զի մի զոհեսցեն. վսյ
նախ նահատակեցին զերջանիկ մա-

նուկն հանդերձ պօղոսիւ․ և այլս զմարկոս և զմնկխանոս յետ բանտարկութե գլխատեցին․ և կանայք նոցա ընկալան 'ի գոգս իւրեանց և 'ի փողպատս զնք գլուխս և զարիւնս արանց իւրեանց ։ Հ․ գպ․ յունիս․ 3․ և 20․ յէտ․ յուլ․ 6։ Յ․ Լ․ յուլ․ 3 ։

Մարկոս և Ստեփաննոս էին յանտիոքայ պիսիդեայ առ դիոկղետիանոսիւ․ և տանջեցան վն 'ի քն հաւատոց 'ի մազնոսէ կմ մագիստոսէ դատաւորէ․ և յոչ թողուլն զքն' կապեցան ը այլ մուս փառաւոր նահատակի մարկոս կոչեցելոյ, և կրեցին ազգի ազգի չարչարանս․ և ապա սրով կատարեցան, և թաղեցան 'ի քաղաքի անդ իւրեանց ։ Հ․ հոկ․ 9։ Յ․ Լ․ նոյ․ 22 ։

Մարտիանոս կմ Մարտինիանոս ճգնաւոր' էր 'ի կեսարիոյ պաղեստինոյ․ միայնացեալ ժը ամաց 'ի լեառն' ճգնելով յայրի միում ամս ժե․ մինչև լինել նր նշանագործ, և աղօթիւք վանել զսատանայ զերևեալն 'ի կերպարանս վիշապի ։ Բայց կին մի պոռնիկ յարոյց գայթակղութի նմ' եկեալ յանապատ նր իբրև մոլորեալ․ և տեսեալ ծառային այ զփորձանս չարին' նուաճական հրով շիջոյց զբոց ցան․

ցանկութ, և դարձոյց զկինն 'ի պոռ_
նկեշտութ · մինչև մտանել նմ 'ի կու_
սանաց վանս, և սրբութբ վախճանիլ ։
Իսկ մարտիանոս փախեաւ յայլ տե_
ղի · և գտեալ վէմ մի անբնակ 'ի մէջ
ծովու՝ անդ ճգնէր առաւել քան
զառաջինն զամս Ժ · յետոյ 'ի խոր_
տակիլ նաւու մօտ 'ի վէմ անդր՝ և
յապրիլ [?] աղջկան միոյ ևեթ, դիտաց_
եալ սէրն զփորձանս չարին՝ եթող
զաղջիկն 'ի ճգնարանն իւր, և ինքն
յանձնեալ զանձն 'ի ձեռս այ՝ դէ_
մեաց 'ի ծովն · զոր բարձին երկու
դլփինք, և հանին 'ի ցամաք · և այ_
նուհետև երբև [?] փախստական ոք գը_
նայր տեղւոջէ 'ի տեղի զամս ԺԲ ·
մինչև ծանեաւ զօր վախճանի իւրոյ ·
և եկեալ 'ի կեսարիա՝ հանդիպեցաւ
եպսին, որում յայտնեալ էր ած զգ_
ալուստ սորին · և խոստովանեալ ընդ այ՝
աւանդեաց զհոգին ժպտեալ երեսօք ։
Նոյնպէս և աղջիկն բնակեալ 'ի վէ_
մին՝ կատարեաց զաւուրս իւր ամ
ճգնութբ, և սրբութբ · ոմ լեալ գրի
'ի հարանց վարս ։ Հ· Յ· Փետ· 13 ։

Մարտինոս Եպս Տուրոնգայ, որ տու_
րոնի գաղղիացւոց, էր 'ի չորրորդ
դարու՝ 'ի սաբարիոյ քաղաքէ պան_
նոնիոյ, որդի առն զօրականի, և
յակամայս դրեալ 'ի զինուորութ · ո_

բոյ տեսեալ երբեմն զաղքատ ոմն մերկ դողացեալ 'ի ցրտոյ, կարկեաց զբղամիդ իւր, և զկէսն ետ նմ. և արժանի եղև տեսանել զնա 'ի նմին գիշերի՝ արկեալ զիւրև զգեստն իւր զայն: Յետ այսորիկ եղև միայնակեաց, և կրեաց զհալածումն յարիանոսաց. և զկնի լինելոյ հայր վանից՝ ընտրեցաւ յեպ̃սութ̃ին յամի 374. բայց տակաւին պահէր զկարգ ճգնութեան իւրոյ. և կառուցեալ նոր վանս՝ կեայր ը̃ բազմութե խստակրօն միանձանց. և մեծամեծ նշանագործութ̃ք դարձուցանէր զբազումս 'ի հեթանոսաց, և կործանէր զմեհեանս, արար և բազում գործս երևելիս ը̃ թագաւորս և ընդ բռնակալս. և յարոյց եւս երիս մեռեալս. և լի արդեամբք և առուբ̃ք հանգեաւ 'ի տր̃ յամի 400. 'ի հասակի իբր ձդ̃ ամաց: Հ. փք. նոյ. 2: Յ. նոյ. 12: Լ. նոյ. 11:

Մ՝աքսիմոս ընթերցօղ եկեղեցւոյ՝ քաղ թարգմանն ա̃ծային բանից, և երկու աշակերտք ն̃ր Կինտիլիանոս կմ՝ Կուինտիլիանոս, և Դուլաս կմ Դադաս, էին 'ի Դորոստոլայ քաղաքէն Մակեդոնիոյ կմ Թրակիոյ 'ի Միւսիա՝ 'ի հալածանս Մաքսիմիանոսի և Գիոկղետիանոսի. և մատնեցան յատեան

տարկ

տարկոյծինիտսի հիւպատոսին, որոյ յաղթահարեալ 'ի քանից սրցն՝ էարկ զնա 'ի բանտ․ ուր քաջալերեցան ն̃ք 'ի հրեշտակէ ա̃ն ։ Եւ սոյա կրկին դատեալ՝ տանջեցան սաստիկ հար_ուածովք գանից՝ յորսայս արկեալ 'ի վ̃ր երկրի․ և համատարածն դնեալ 'ի հաւասա, և համարձակ 'ի խոստո_վանութե, ընկալան սրով զպսակ նա_հատակութե․ իսկ յետ ժամանակաց մարմինք ն̃ց սքանչելեօք գտեալ, և բերեալ 'ի կոստանդնուպօլիս՝ եդան 'ի տաճար ս̃ք ա̃ծածնի ։ Հ․ ապր․ 27։
Ց․ ապր․ 28։ Ն․ օգ․ 2։ Լ․ ապր․ 13։

Մ Ելասիպոս անկիւրացի, և ամուսին ն̃ր Կասիանէ կ̃մ կասինէ․ և պանծալի զաւակ ն̃ց Անտոնինոս կ̃մ անտոնիոս մանուկ ժ̃զ ամաց․ էին ջերմեռանդն քրիստոնեայք 'ի հալածանս յուլիա_նոսի․ որոյ եկեալ անձամբ յանկիւրիա՝ քննեաց զսոսա յատենի․ և ետ կա_խել զմելասիպոս և զկասիանէ, և քերել զմարմինս ն̃ց առաջի որդւոյն իւրեանց, և խանձողել զվէրսն․ սոյա հատին զմելասիպոսի զոտսն 'ի ծըն_կացն, և զկասիանեայ զստինսն, և զմարմինս ն̃ց հրով այրեցին․ իսկ անտոնինոս առեալ զհատեալ անդամս երանելի ծնողացն՝ համբուրէր ար_տասուօք, և արեամբ ն̃ց զերեսն

ծանէր։ Եւ 'ի ստիպել զնա յուլիա-
նոսի՝ ուրանալ զք՟ս, յանդիմանեաց
զնա ո՟ք մանուկն, և եթուք յերեսս
ուրացողին, խոստովանելով համար-
ձակ՝ թէ ուրախու՟թ ցանկամ մեռա-
նել վ՟ս անուանն ք՟ի։ Յայնժամ
ծակեցին զղձղունս անտոնինոսի, և
կախեցին գլխիվայր․ այլ 'ի չորանալ
ձեռաց դահճաց՝ բազումք յանհաւա-
տից դարձան 'ի ք՟ս, և կատարեցան
սրով․ կի՟ն ը՟ն ասելոյ այլոց՝ 'ի հնոցէ
ապրեցաւ սա՟ն, և այնու հաւատա-
ցին մանկունք քառասուն, և գլխա-
տեցան․ նոյնպէս և անտոնինոս յետ
հարուածոց գանից՝ սրով ընկալաւ
զվախճան 'ի կիսապեղոն գեղջ՝ ուր
ծնեա՟լ էր և սնեա՟լ։ Հ․ հոկ․ 31։ Յ․ Ն․
նոյ․ 7։

ՄԵԼԻՏԻՆՈՍ․ այն է ՄԵԼԻՏԻՆՈՍ Թրա-
կացի 'ի դորոստուլոյ միւսիոյ, էր
'ի ժամանակս յուլիանոսի, ծառայ
ումեմն 'ի հեթանոսաց, բայց ինքն
քրիստոնեայ․ սա յաւուր միում
մտեալ գաղտաբար 'ի տաճար կռոց՝
խորտակեաց մրճով զանդրիսն, և
զզոհսն ցրուեաց։ Իսկ քուրմն կռոց
կալաւ զնա հողագործ, ո՟չ թէ ն՟ր
իցէ արարեա՟լ զայն․ և դանեալ զնա՝
մատնեաց 'ի ձեռս կապետոլինոսի
բինկարին, ո՟ր փոխանորդի բդեշխին։
Զայն

Զայն տեսեալ մեքենաւորին՝ եկն եկաց յատենի, և յայտնեաց զանձն. ես ծառայ եմ ասէ քնի, և պարտ էր ինձ կորուսանել զանուն դից ձեր. վն՟յ հարին զնա արջառաջիլօք, և ապա արկին 'ի հուր. ուր անկեալ մաղթով աւանդեաց զհոգին իւր առ ած. իսկ մարմին սրբյն ամփոփեցաւ 'ի քրիստոնէից, և շնորհք տուեալ նմ յայ լինել արտադահաս օգնական նաւակոծելոց: Հ. մրտ. 21: Յ. Լ. յուլ. 18:

ՄԷՆՈՒՓԵՆԷ սրբուհին՝ էր 'ի մարկիանուպօլսոյ Թրակացւոց յաւուրս անտոնինոսի կայսեր. և վն՟ զքն՟ քարոզելոյն՝ ըմբռնեցաւ յանօրինաց դատաւորէ քղքին. և մտեալ 'ի տաճար կռոց՝ աղօթիւք կործանեաց զբագինս. որով բազումք հաւատացին 'ի քն՟, ըը որս և կինն դատաւորին. ապա յետ բանտարկուէն և քերանաց՝ 'ի միւս ևս մեհեան ածել՝ նոյնպէս տապալեաց զկուռս, և դարձոյց 'ի փոշի, վն՟յ հատին զգլուխ աղախնոյն քնի. իսկ ականկիոս ոմն երկիւղած յյ տարաւ և ամփոփեաց զնշխարս նր 'ի կղզին լեմնոյ: Հ. դեկ. 22: Յ. Լ. սեպ. 15:

ՄԷՆՈՒԹՈՒՍ և ԿՈՐԱՏՈՍ նոր վկայք էին 'ի վաղն ժղքէ. զորս կալան այ

կաղդէք զըսպարտութ ուրումն ուրա-
ցողի՝ ոչ թէ հանել իցեն ՚ի գերեզ-
մանէն զաղջիկն մի այլազգի. և սուտ-
ալէին ուրանալ զհաւատս՝ զի արձա-
կեսցին. իսկ նոքա ոչ անսեղք էին,
նոյնպէս և հաստատունք ՚ի քն. վսյ
խաղացուցին շամփուրս հրացեալս ՚ի
վր մարմնոյն մեղքսեղի՝ իչ ան-
դամ. և ապա իբրև կիսամեռ կամէին
դնել զնա ՚ի սակառի, և տանել ՚ի
քարկոծումն. զայն իմացեալ նահա-
տակին՝ ՚ի վեր վաղեաց ինքնին, թէ-
պէտ և կաղ էր, և դիմեաց խնդութ
՚ի տեղի կատարման. ուր քարկոծ ա-
րարին զնա, և սրով կատարեցին ըզ-
մարմինն, և զոսկերս նր հրով այրե-
ցին: Իսկ զկարապետն կալան ՚ի Ճա-
նապարհի, և նոյնպէս նահատակե-
ցին յուստան քղքի, և զմարմինն այ-
րեցին ՚ի հուր յամի 1403. պծթ: Հ.
պտ. յուլ. 10:

Մենուրդինոս կմ Մենուրփինոս՝ էր զօրական
երևելի առ Դիոկղետիանոսիւ, ան-
բեղի արքայի և տմ զինուորակցաց
վն քաջութեց իւրոց. բայց ՚ի լինել
հալածանաց՝ իբրև յայտնեաց զքրիս-
տոնէութն իւր, մերկացուցին ՚ի նո-
մանէ զզինուորական կամարն, և կա-
պեալ ՚ի չորս ցիցս՝ հարին գալար
երգք արք վեց. իսկ քաջ նահատակն
լուութ

լուռ համբերէր սաստիկ հարուածոց, մինչև զարմանալ ամենեցուն. և յորժամ ոչ մնաց տեղի ողջ 'ի մարմնի նր̃, կիսամահ արկին զնա 'ի բանտ. ուր գոհանալով զա̃յ՝ յետ աւուրց աւանդեաց զհոգին ։ Հ. Յ. յնւ. 12։

Մ`ԵՆՈԴՈՐԱ, ՆԻՄՓՈԴՈՐԱ, և ՄԵՏՐՈԴՈՐԱ՝ էին հարազատ քորք՝ և սրբասնեալ կուսանք, բնակէին մերձ յակունս ջերմկաց Բիւթանիոյ կմ̃ Պրուսայու. և 'ի հալածանս Մաքսիմիանոսի մատնեցան 'ի ձեռս Փրոնտոնի իշխանին. որ եւ նախ՝ գան հարկանել զմեծ քոյրն զՄինոդորա, և հաստ բրօք ջարդել զսրունսն, որով կատարեցաւ նա 'ի տ̃ր ։ Ապա տանջեցին և զՄիտրոդորա. և յետ այրելոյ զամբարօք զվէրան ջարդեցին և զոլոքս նր̃. և նա ևս աւանդեաց զհոգին։ Յետ այսորիկ կախեցին զՆիմփոդորա, և քերեցին երկաթի քերչօք. և մինչդեռ կենդանի կայր՝ ջարդեցին և զոլոքս նր̃, մինչև փոխեցաւ և նա զկնի քերց իւրոց։ Եւ իբրև կամէին այրել զմարմինս նց̃ կուսանացն, լափեաց հուրն զդահիճս և զդատաւորն. իսկ մարմինք սբ̃ցն անկիզելի մնացին, և թաղեցան պատուով 'ի հաւատացելոց։ Հ. Յ. Լ. սեպ. 10։

Միւռոն քահանայ աքսորեցի՝ էր 'ի ժա_
մանակս դեկոսի. այր առաքինի՝ և
հոգևոր դաստիարակ հաւատացելոց.
իսկ յաւուր ծննդեանն քի անթի_
պատրոս իշխանն աքսորեցուց կամէր
մտանել յեկեղեցի, և ըմբռնել զհ_
քրիստոնեայս. որում ը̄ առաջ ելեալ
ոք քահանայն՝ յետս դարձոյց զնա
անարգանօք, և զօրացոյց զիւրսն՝
չերկնչել 'ի սպառնալեաց բռնաւո_
րին: Վսյ կալաւ իշխանն զմիւռոն,
և յետ քերանաց՝ էարկ զնա 'ի հնոց
բորբոքեալ. բայց հուրն ոչ մխասեաց
սրբյն, այլ այրեաց զբազումս յան_
հաւատից. և տեսանէր իշխանն արս
սպիտակազգեստս 'ի հնոցի ը̄ միւռո_
նայ. որ և պայծառ դիմօք ել ար_
տաքս, և ոչ դադարէր 'ի քարոզելոյ
զքն: Կտրեալ տանջեցին զերանե_
լին, և հանին փոկս 'ի թիկանց նր
մինչև 'ի ներքանս ոտիցն. յորոց զմին
առեալ սրբյն՝ ձգեաց յերեսս իշխանին.
և նր զամօթի հարեալ 'ի քաջութէ վր_
կային՝ առ մոլեգնութեն չոքաւ զնո_
րովի. այլք ասեն՝ թէ գազանաց ա_
ռաջի էարկ զսբն. և տեսեալ՝ թէ ոչ
մխասեն նմ, սպան զգազանսն: Յետ
այսորիկ սբն միւռոն առաքեցաւ կա_
թանօք առ բդեշխն կիւզիկոնի. և անդ
գլխատեցաւ: Հ. Լ: օգ. 17: Յ. օգ. 16:

ՄԻ-

Միւռոպէ: սրբուհին էր առ դեկոսիւ ՚ի քիոս կամ հիոն կղզւոյ (որ է սախըզ). սա դեգերէր առ ծմակ մի յեփեսոս՝ ժողովէր զմիւռոն կաթեալ ՚ի նշխարաց սբ. վկայից և առաքելոց, յորմէ առն առեալ զանուն իւր: Ապա դարձեալ անդրէն ՚ի գիւղ իւր եգիտ զմարմին սբ. վկային իսիդորոսի, և ամփոփեաց յագարակի իւրում. և ՚ի յանձնել նր յայսպիսի գործս՝ ըմբռնէին կռապաշտք զայլս ոմն զգողս. վյ միւռոպէ անձամբ զանձն յայտնեաց, թէ ես թաքձի զնշխարս սբց. և կալեալ ՚ի նումերիանոսէ դատաւորէ՝ որոյ նահատակեալ էր զիսիդորոս, չարաչար տանջեցաւ, և կիսամեռ արկաւ ՚ի բանտ. ուր երևեցաւ նմ սբն իսիդորոս, և անդ առ յոմանց վախճանեալ, իսկ ըստ այլոց՝ սրով նահատակեալ. և յետ ժամանակաց շինեցաւ ՚ի կղզւոջ անդ եկեղեցի յանուն իսիդորոսի և միւռոպեայ: Հ. փք. ծայս. 15: Յ. յուլ. 13. կամ դեկ. 2: Լ. յուլ. 13:

Միքայէլ հայր Չոնացն ղուբայ մերձ ՚ի սեբաստիա՝ էր ՚ի վախճան Ը. դարու, ՚ի ժամս թագաւորութեան կոստանդեայ և Եռինեայ, (որ յոմանց կարծեցաւ լինել ՚ի յետին ժամս յաւուրս լանե-

թա

Թամուրայ), ունելով ը̃ իւրև աբեղայս Լ̃ զարդարե̃լս առաքինութ̃․ իսկ ամիրայն սեբաստիոյ դիմե̃լ 'ի մենաստան անդր՝ տոխէր զկրօնաւորսն դառնալ յայլազգութի: Այլ նոքա միաբան սրտիւ ը̃ խրախուսելոյ մեծի առաջնորդի իւրեանց հաստատուն կային 'ի ք̃ն, և ընտրեցին մեռանիլ՝ քան անկանիլ 'ի հաւատոյ․ վ̃յ յետ բազում ողոքանաց և սպառնալեաց՝ ետ բռնաւորն կոտորել առհասարակ զամ̃ն զինքնակամ նուէրրեալս 'ի սպանդ վ̃ս անուանն ք̃ի․ և յետ ամենեցուն սպանաւ ընտիր առաջնորդն նց̃: Հ. հոկ. 2: Լ. հոկ. 1:

ՄԽԻԹԱՐ ՎՐ̃Դ ՍԱՍՈՒՆՑԻ ծաղկե̃ իմաստութ̃ և առաքինութ̃՝ յիշատակի 'ի Հ. փետր. 11: Զամանէ տես 'ի պատմ. հայ. հատ. գ̃. երես. 275. և 343:

ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐՁԵՆԻ ԱՌԱՂԱԿ․ Էր 'ի ժամանակս մօրիկ կայսեր 'ի սահմանս տանեփայ, որոյ տեսեալ յանուրջս զհրեշէն գետ պատրաստե̃ մեղաւորաց՝ գնաց յանապատ․ և ուսե̃ առ ոտս ծերոյ միոյ՝ մկրտեցաւ 'ի նմանէ․ և կրթե̃ 'ի խստակրօն վարս՝ նստաւ յառանձին այրի․ և այնչափ առաքինացաւ աղօթիւք և արտասուօք, որ 'ի ժամ աղօթիցն իբրև զբոց լինէր

ամ̃

ման մարմինն. և իբրև զլար հրեղէն ելանէր աղօթքն 'ի բերանոյն մինչև յերկինս. և փայլեաց 'ի մէջ ո̄ք ճգնաւորաց իբրև զմի 'ի գլխաւորաց. յորոյ 'ի վախճանիլն՝ հոտէին յանձնէն անուշահոտ քրտունք ո̄պ զմեռոն. և եկն ազդմամբ հրեշտակի ծերն՝ որ եղև վարժապետ նր, և Թաղեաց զնա: Հ. յունիս. 2:

Յ

Յովհննէս հէսարացի, որ և յանուանդուս 'ի կեսարիոյ կապադովկացւոց, էր պատանի առոյգ. քսան ամաց՝ ունեկապես տրայիանոսի կայսեր 'ի հալածմ. որում մատնեցաւ վն յաղօթս կալոյ սուէպ և յիշելոյ զքն. և Թագաւորն սաստէր զնա 'ի զոհ կալոյ. և յընդդէմ դառնալ ծառային ոյ՝ զան հարին զնա, և արկին 'ի բանտ. իսկ յետ Է աւուրց՝ հրամայեաց Թագաւորն տալ նմ 'ի կերակուր զզոհեալն. և յոչ կամիլ նր ճաշակել՝ Թողին զնա անսասան զաւուրս Է, և այնպէս կատարեցաւ 'ի տր: Բայց հրեշտակք երևեցան 'ի բանտի յառաջ և յետոյ քան զփոխումն որյն, մինչև յայտնի լինել հեթանոսաց. և մարմին վկային՝ որ ձգեցաւ 'ի նշէ 'ի լեառն, ազդմամբ հրեշտակի ամփոփ-

փոփեցաւ 'ի տապանի 'ի տխմոթեայ քաջանայէ . և այպա 'ի ձեռն իշխանի միոյ՝ որոյ աչք կուրացեալ էին, և բացան օծմամբ 'ի կանթեղէ տապանի սրբոյն, բերեալ եղև 'ի Հռովմայ 'ի կեսարիա : Հ. պտ. յուն. 5 : Յետ. 6 : Ց. Լ. յուն. 3 :

Յովհաննէս Նշանագործ՝ Նէոֆիտոս կոչեցեալ 'ի ծննդոց, էր որդի Թէոկղիստոսի և Նէոնիլեայ, յամսատրիդայ քաղաքէն պափղագոնիոյ, կի̃ յամասիոյ պոնտոսի, յաւուրս Հերակլի եպսի տեղւոյն, և սրբյն փոկասու հայրապետին սինոպոյ : Լիեն զարմանալեօք վարք սորա . զի մինչդեռ նորածին մանուկ էր՝ հրամանաւ հրեշտակի ասէր փոխեալ անուն նո̄ 'ի յակինթոս . և երեքամեայ դոլով՝ առի յարուցանել զմանուկ մի մեռեալ՝ կարդալով զանուն ք̄ի . և յորբունս հասեալ՝ յարոյց ասեն և զպատանի մի խեղդեալ 'ի բաղանիս 'ի դիւաց, և այլ բազում նշանօք դարձոյց զբազումս յանհաւատից : Եւ զի կորեաց յակինթոս զփուտ ծառ մի՝ զոր պաշտէին կռապաշտք, մատնեցաւ 'ի ձեռս կաստրիսի դատաւորին պոնտոսի . և յետ կապանաց և գանից՝ և քանցելոյ ատամանց, քարշեցաւ ը̄ երկիր . և թո-

Թողաւ կիսամահ 'ի բանտի կմ՛ ար-տաքոյ պարսպին, մինչև աւանդեաց զհոգին։ Հ. Ծայ. 19։ Յ. յուլ. 18։ Լ. յուլ. 17։

ԱԿԻՆԴԻՆՈՍ ՊԱՏՐԻԿ, այն է ԱԿԻՆԴԻՆՈՍ կմ՛ ԱԿԻՆԴՈՍ. և ընկերք նր ՊԵՂԱՍՈՍ, և ԱՆԵՄՊԻՈՍ, կմ՛ ԱՆԵՄՊՈԴԻՍՏՈՍ, էին 'ի Թաքստի 'ի միում այրի յերեսաց հա-լածանաց Շապհոյ, և քարոզէին եկե-ղեցւոյն զբանն այ. մինչև մատնութբ ոմանց ածեալ յառաջ արքային՝ գան արկին արեամբ չափ, և տեսին զփր-կիչն յմ սպիտակ զգեստուք. և 'ի համբառնալ Թագաւորին յափշութէ՝ լուծին զկապանս լեզուի նր. սոսա տարածեցան 'ի վր հրացեալ մահճաց, և արկան 'ի կաթսայ հալեալ կապա-րոյ. և յանկիւնս պահել նց՝ հաւա-տացին բազումք. Է որս և ԱՓԹՈՆԻՈՍ կմ՛ ԱՓԴՈՆԻՈՍ զօրականն, որ կատա-րեցաւ սրով. և յարկանել վկայիցն 'ի լիճ՝ երևեցաւ նց սբն Ափթոնիոս հանդերձ հրեշտակօք, և ազատեաց զնս. վսյ հաւատացին և այլ բազ-մութք. Է ԵԼՊԻԴԻՓՈՐՈՍ նախարարի, և կատարեցան սրով. իսկ երեքին վկայքն փառաւորք կենդանույն 'ի հուր այրեցան, և երևեցան հոգիք նոցա փայլակնաձև ելեալ յերկինս։
Հ. Յ. Լ. Նոյ. 2։

Յաւուր ուրբաթի, յդ եղս սրուճ ջիլքի ասորւոց՝ որ և բազում ամի, փայլէր ՚ի մանկութէ նշանօք սրբութ՝ ամենայն դիտութ և առաքինութ, և եղև մեծ հզօր և յորդաբուղխ բանիւ. գրեաց քարոզս և ճառս բազումս, և մի֊տառնութիւն այսպէս՝ արժան և պատ֊ճառոր։ Նա հովուեաց զաթոռ իւր յաւուրս յուստինիանոսի կայսեր յու֊նաց՝ արթուն և խաղաղասէր մնոք ՚ի վրդովել միջակի երկրին ասորւոց ՚ի պատճառս անդլուխ հերձուածո֊ղաց ժամանակին, և բարի անուանբ վախճանեալ՝ տօնելի եղև իբրև ս̄բ եթէ ասորւոց, և եթէ մառոնեաց. զորմէ ճոխագոյն ծանօթութ տացուք յը̄ արժանն գործոյս՝ ը̄ք քննութ առ֊սեմանայ։ Հ. աէպ. 25։ Աճարօ. ՚ի 29. հոկ. յուն. և յուլ։ Մասուն. ապր. 5։

Յաւուր փահանայ, և սարկաւագ ն̄ր Աճդայ՝ էին յազգէ պարսից. և մ̄ն անուանն ք̄ղի դատել ՚ի մոգպետէն ('ի հալածանս շապհոյ), և չառեալ յանձն երկիրպագանել արեգական և հրոյ՝ յետ փանից արկան ՚ի բանտ. և քոյր քահանայն յակոբայ եռես երաղ, և պատմեաց ն̄ց. ը̄ն որ ուրախ եղև յակոբ քահանայն, և ասէ. փու֊թով կատարեսցին ընթացք մեր առ ք̄ն.

քն, և եղև այնպէս, զի 'ի վաղիւ անդր հատին զգլուխս նց. և 'ի տեղի կատարման սրբցն՝ երիս գիշերս սիւն լուսեղէն երևէր 'ի վր մարմնոց նց. և ըլխձն՝ ուր լուծայ դահիճն զսուր իւր յարենէ սրցն, դարձաւ 'ի գոյն արեան. և յետ երեսուն աւուրց ցամաքեցաւ: Հ. Նրք. 31: Յիշի և յասորւոց յակոբ քահանայ ոմն նահատակեալ ը քեա խորում մարիամայ 'ի տամշապհոյ, ըստ գրելոյ եւսեբիոսի. հատ. ա. երես. 121:

Յասոն և սոսիպատրոս. տես 'ի տօնելին՝ Աշակերտք պօղոսի:

Յեղանդուխտ սրբուհին՝ սա լինել յազգէն գերմանացւոց՝ խմն յերկրէն գերմանիկոյ, 'ի բեդուլայ քաղաքէ. որոյ այրն մատնեալ 'ի ձեռս շղդանու արքային՝ (որ թուէր մի 'ի նախարարուեց պարսից) նահատակեցաւ. և 'ի խնդրել մոգպետի զկեղանդուխտ առնուլ իւր 'ի կին՝ անարգեալ 'ի սրբուհւոյն, մատնեաց զնա թզրին. և յոչ առնուլ նր յանձն ուրանալ զքն՝ յետ դառն դանից քարկոծեցին զաղախինն քի. ընդ նմին և զայլ կին մի քրիստոնեայ և ազգական նր: Հ. Նոյ. 20:

Այն սա թուի լինել յաղդունդուխտ

կին

կին խոստովանող՝ յարբելոյ քաղաքէ
ադիաբենաց , յիշատակեալ առ եւռ-
գրոսի ասսեմանեայ՝ յաւուրս շապհոյ
երկայնակեցի . զի և 'ի Հ. նոյ. 4.
բան լինի զնմէ յեզանդուխտ ան-
ուամբ :

Յինճար անուն՝ նոր վկայուհի՝ էր 'ի
վանայ . ուր 'ի մեռանիլ առնն 'ի ձե-
ռաց զօրացն լանկթամուրայ , էառ
ոմն յայլազգեաց զիմար 'ի տուն իւր .
և զկնի մահու կնոջ իւրոյ արար զնա
իւր կին , հաւանելով ը պահել նր
զքրիստոնէութի իւր . բայց այլք
յայլազգեաց յարեան 'ի վ՛ր յիմարայ ,
և ստիպէին յուրացուլ . և իբրև ոչ
կարացին հաւանեցուցանել զնա ,
բերին 'ի դուռն եկեղեցւոյն , և ետուն
նմ՛ ձգել 'ի ներքս երեք քար , և այպ
արձակեցին զնա : Այս գործ քա-
րաձգութե տանջէր զխիղճ յիմարայ
զամս յոլովս . վ՛յ յետ ժամանակաց
գնաց 'ի մակու , և անդ համարձակ
պաշտէր զք՛ս . բայց լուեալ թէ ուր
ետ զկարծիս ուրացութե՝ անդ պար-
տի դաւանիլ զք՛ս , դարձաւ 'ի վան ,
և ստէպ գնայր յեկեղեցի . և 'ի միում
աւուր տեսեալ զնա մուղրի մի՝ զի
գայր յեկեղեցւոյ , ամբաստեաց նմ՛՝ թէ
ընդէ՞ր գնաս դու 'ի տաճար քրիս-
տոնէից . և նա ասէ . ջըզի կամիմ 'ի

կա-

կաւափն իմ Ճունել զքարինան՝ զոր ընկեցի 'ի տաճարն ։ Եւ 'ի հարկանել մուզրոյն զգլուխ նր, տաէ քաջն յիմար ցամբոխն այլազգեաց ․ Եկայք զկնի իմ 'ի տեղի երեւելի, եւ անդ քարկոծեցէք զիս, զի յայտնի լիցի ամենց՝ թէ վս որ հաւատոյն քնի մեռանիմ․ եւ նց գրոհ տուեալ զհետ նր՝ քարկոծ արարին զնա յամի 1418․ ոչկէ ․ կմ 1416․ ոչկէ ։ Հ․ ժէր․ 15 ։

Յիշատակ անանուն վկայից, կմ կոտորելոցն խմբովին 'ի պարսից 'ի Թաթարաց, եւ 'ի Թուրքաց՝ գտանին 'ի յայսմաւուրս մեր ․ յնվ․ 23։ ապր․ 29։ յնս․ 1։ օգս․ 15․ 21․ եւ 23։ Որք եւ յիշատակք այսպէս ծածուկն ազանչելեաց, կմ ծածուկ արկածից նշանակին 'ի յայսմաւուրս իւրաքանչիւր ազգաց, զորոց լիցին բանք յօրհնուգործն մեր ․ զի տաս զորոշել վկայից եւ զառաքինեաց գրելոաակս եւեթ փոյթ կալաք քաղել ։

Յուշ Եղիսաբեթի զկարապետն յովհաննէս՝ յիշի 'ի բրե մաանաւոր տօն 'ի յայսմաւուրս յունաց եւ հայոց, (որպ եւ 'ի հին վկայագիրս հռովմայեցւոց), ոչ որպ թէ որ գտեալ իցէ յովհաննէս 'ի յղուե իւրում՝ որ յետոյ որբեցաւ յարգանդի, այլ 'ի խորհուրդ աւետեաց

տեայց առ ծնօղս նր՝ 'ի խնդութն հա-
սարակաց. զի գալուստ կարապե-
տին՝ էր նշանակ գալստեան փրկչին
տիեզերաց. վն և յայսմաւուրք ոչ
այլ ինչ ճաշեն աստանօր, բայց միայն
զգրեալն յաւետարանի՝ վն ծնանելոյ
զաքարիայի զաւետիս յղութ ամլորդ-
ւոյն, և զորս զկնի, հանդերձ յիշա-
տակաւ մաքրելոյ յարգանդի 'ի գնալ
տիրամօրն յայցելութն եղիսաբեթի:
ՂԿ. ՀՈԿ. 10: Յ. ՍԷՊ. 23. ԲՈՒՂԼԱՆԴԻՍՏՔ.
ՅՆՍ. 24:

ՅՈՒՎԷՆՏԻՆՈՍ (որ և յուվէնտինոս), և ՄԱՔՍԻՄՈՍ էին ընտիր զօրականք 'ի վահանաւոր դասուց՝ որք առաջի ընթանային յուլիանոսի ուրացողին, և էին սիրելիք յաչս նր. բայց յորժամ եկն ուրացօղն յանտիոք, և հրամայեաց խառնել զճարպ և զարիւն զոհից յամ կերակուրս, թէպէտ և բազումք 'ի հաւատացելոց հարկ համարեցան ուտել անտի՝ հայեցեալ 'ի բան առաքելոյն, զամ ինչ՝ որ 'ի սպանդանոցի վաճառի անխիղճ ուտել, այլ սոքա՝ որք նստէին ը̃ ծառայս թէֆրին 'ի սեղան, յարտասուս հարան 'ի տրտմութէ, և սկսան ասել լալագին առ տր. մատնեցեր զմեզ 'ի ձեռս թագաւորի անօրինի և չարի ք̃ զամ երկիր: Եհաս բանս յականջս թա-

Թչրին. և կոչել զնն առաջի իւր՝
հարցանէր. և նք աներկիւղ ետուն
պինի, թէ մեք 'ի կրօնս բարեպաշ-
տուն եմք անել՝ զոր պահեաց սրն
կոստանդիանոս. և այժմ աշխարհեմք
զչարիսն՝ զոր դուդ գործես: Յայն-
ժամ ուրացօղն փորձեաց զնն չարա-
չար տանջանօք, և ոչ կարացել մեկ-
նել զնն 'ի քնէ՝ հրամայեաց գլխա-
տել, և ետ համբաւել 'ի քաղաքին՝
թէ ոչ վն հաւատոց մեռան, այլ
վն անարգելոյ զթագաւորն: Զսոսա
պատուեաց յանտիոքդ սրբ ոսկեբերանն
ներբողական ճառիւք: Հ. հոկ. 8. Յ.
հոկ. 9: Լ. յնւ. 25:

Յուլիանէ կմ յուլիանեա՝ էր որդի ա-
բեններոյ կռապաշտ արքայիհնդկաց՝
անեալ 'ի փակեալ պալատան, առ 'ի
չլսելոյ հաղորդիլ ը քրիստոնէից.
բայց տեսչութն այ եկն առ նա որ
ծերն Բարլաամ կմ բարլամ անապա-
տաւոր, և աւանդաւոր բանիւք լու-
սաւորեաց զնա, և դարձոյց 'ի քրիս-
տոնէութի. այլա 'ի յառաջադէմ լի-
նել յովասափայ՝ դարձաւ և հայր
նր 'ի նը հաւատս, և վախճանեցաւ
բարեպաշտ կարգօք. իսկ յովասափ
թողեալ զիշխանս իւր՝ գնաց յանա-
պատ, և կրօնաւորեցաւ առ սոս
բարլաամաւ. և յետ փոխման նր ևս

ՃԸԴ.

Ճգնեալ յայրի նորա ամս բազումս ածահաճոյ վարուք՝ հանգեաւ խաղաղութ՟ ՚ի տր։ Հ. օգոս. 11 ։ Յ. ծանագր. օգ. 26 ։ Լ. Նոյ. 27.

Յովհաննէս եպս, և Յակոբ քահանայ՝ մահկանացուանեալն նախանձայոյզ. էին յՏէն պարսից. և ՚ի հալածանս շապհոյ համարձակ քարոզէին զքս, և ուսուցանէին զամենեսին հաստատուն կալ ՚ի հաւատս։ Իսկ եղև եպսին անսանել յերազի, զի կայր առաջի նր դահճին՟ սուսեր ՚ի ձեռին, և պէտակ ՚ի ծայր սրոյն. զոր առեալ դընէր ՚ի գլուխ իւր՝ ասելով. առ. ով եպս՝ որում փափագէիրն։ Իսկ յետ սակաւ աւուրց կալանեցին. և զյակոբ քահանայն ընդ նմ. և փորձեալ զնս պէսպէս լլկանօք վն անուանն քսի՝ հատին զգլուխս նց ։ Հ. փտ. մրտ. 2 ։ Յ. Լ. Նոյ. 1 ։

Յովհաննէս եպս կողոնիոյ՝ էր ՚ի նիկոպօլսոյ հայոց առ մարկիանոս կայսերաւ. սա ՚ի մեռանել ծնողացն գոլով ժը ամաց՝ բաշխեաց զինչս իւր աղքատաց. և յետ շինելոյ զեկեղեցի սր ածածնին՝ եղև կրօնաւոր. ապա ձեռնադրեցաւ ՚ի մետրապօլտէն սեբաստիոյ եպս կողոնիոյ. և զկնի Ժ ամաց գնաց յեէմ. և աղդմամբ ոհ

Ժ Ե.

եկեալ 'ի վանս սըբյն Սաբայի անծա-նօթ երեսօք՝ եղև դռնապան, յետոյ հիւրընկալ և աշխատաւոր 'ի խոհա-կերոցն, և փայլեաց սքանչելի ճգ-նութբ. և 'ի բռնադատել զնա հօրն Սաբայի ձեռնադրիլ քահանայ՝ յայտ-նեաց զեպ̃սութն իւր առաջի եղիայի հայրապետին եէմի: Յետ այսորիկ արար և երևելի նշանս, և եւս տեսիլս ածայինս, և լի աւուրբք հանգեաւ 'ի քս ճդ̃ ամաց: Հ. մայ. 15: Յ. դեկ. 9:

Յովհաննէս Իմաստասէր՝ հայրապետ հայոց. յիշատակեալ 'ի Հ. ամր. 17: զանձնէ տես լինել 'ի պատմութե հայոց. հատ. Բ. երես. 387. 398. և 571. 672:

Յովհաննէս Հռոմայեցի կմ Հռովմէյեցի՝ էր 'ի Թեբայ եգիպտոսի՝ զաւակ մեծա-տան. որոյ հասեալ յարբունս՝ խոր-շէր հաղորդիլ ը եկեղեցիս ուղղա-փառաց 'ի պատճառս չորրորդ ժողո-վոյն. և եղև 'ի գնալ նր յուխտ յեէմ՝ չկարէր մտանել զդուռն տաճարին առ 'ի մտանել և երկրպագանել սբյ խաչին. և 'ի տառապիլն ը այն՝ լը-ուաւ ձայն՝ որ ասէր. ոչ ընդունի խաչն՝ զորս խորշին յուղղափառաց. յայնժամ անխտիր հաղորդեալ ը նո՝

գիմաց յանապատ, և եղև միայ-
նակեաց 'ի լերին հոուսաւայ, որ է
հողեվայ. և կատարեաւ զաւուրս իւր
անդ մեծաւ ճգնութբ՝ հանգեաւ 'ի
Տր. սա ասի լինել նաև եպս կեսա-
րիոյ: Հ. հոկ. 26: Յ. հոկ. 28. և յ.
ըստ ժամագր:

Յովհաննէս ողորմած՝ հայրապետն ա-
ղեքսանդրու, էր կիպրացի՝ որդի
եպիփանու իշխանի կղզւոյն, ը̄ այլոց՝
եպսի, յաւուրս հերակլի կայսեր.
և մտեալ 'ի կարգ Տի՝ ունէր զա-
ւակս. և էր ինքն այր բարի, և զար-
դարեալ ա̄մ առաքինութբ, և առա-
ւելապէս աղքատսիրութբ, որոյ վ̄ս
ողորմած կոչեցաւ. և 'ի մեռանիլ
կնոջ իւրոյ և որդւոցն՝ կեայր ան-
զբաղ՝ յա̄ծ միայն պարապեալ. մինչ
զի վկայութբ ա̄մն և հաճութբ կայ-
սերն՝ ընտրեցաւ պատրիարգ աղեք-
սանդրիոյ. որ և նախ ք̄ զնստիլ յա-
թոռն տեսանէր 'ի տեսլեան զողոր-
մածութին ո̄ղ դուստր թագաւորի և
իբրև հարսն զարդարեալ՝ ունելով
'ի ձեռին ոստ ձիթենւոյ պտղալից:
Վ̄ս յաւել յառաջին ողորմածութին,
և գրեալ 'ի կոնդակի զանուանս աղ-
քատաց քաղաքին՝ էռ, հոգայր ըղ-
զպէտս նոցա. շինեաց և հիւանդա-
նոցս, և չիրիմս օտար և աղքատ մե-

ռե.

ունելոց․ արար և բազում բարեկար_
գութն յեկեղեցականս, և ծաղկեցու_
նշանագործութբ, և դարձոյց զբա_
զումս յանհաւատից․ և ՚ի խոր ծերու_
թե հանգեաւ ՚ի քս․ և ըստ հրամանի
նր թաղեցաւ մարմին նր ՚ի կիպրոս
յեկեղեցւոջ սրբյն եւոփքոսի՝ ՚ի տա_
պանի անդ, ուր եդեալ էին երկու_
այլ եղբարքն․ որք էին կենդանի
որոշեցան ՚ի միմեանց, և ետուն պատ_
ուով տեղի առն այ ՚ի մէջ իւրեանց ։
Հ․ նոյ․ 11 ։ Յ․ նոյ․ 12 ։ Լ․ յնվ․ 23 ։

Յովհաննէս պահեցօղ էր կոստանդ_
նուպօլսեցի, արհեստիւ քանդա_
կագործ․ և վն խորոյ առաքինու_
թե և ճգնութե ընտրեցաւ պատ_
րիարգ թագաւորական քաղաքին յա_
մի 582․ ՚ի սկզբան թգրութե մօրիկ
կայսեր․ զի էր սիրօղ աղօթից և
պահոց, ողորմած և աղքատասէր․
որ և աղօթիւք հալածեաց զբարբա_
րոսս ՚ի մակեդոնիոյ, և արար այլ եւս
սքանչելիս․ մինչ և ՚ի համբուրել նր
զմեռեալ մի՝ մեռեալն եւս մինչ կեն_
դանի համբուրեաց զհայրապետն․
և սպասաւորք նր տեսանէին առ
նմ զհրեշտակ այ․ գրեաց և ճառս
հոգեշահս, և արար բազում ուղղու_
թիս․ (թող զպատիճն չափազանց՝
զոր ետուն նմ յոյնք, կոչելով զնա

տիեզերական պատրիարգ․ որում
Ըդէմ կացին բազմօք հայրապետօք
հաւաքմամբ։) Ասի թէ ոչ 'ի մեռանիլ
յովհաննու ողորմածի՝ մի միայն դը-
րամ գտաւ 'ի գանձս նր, և այն տը-
ուաւ աղքատի, նոյնպէս և 'ի մե-
ռանիլ յովհաննու պահացողի՝ մի
միայն զգեստ հնոտի գտաւ 'ի տան
նր, և մի անարգ անկողին փայ-
տեայ․ զոր առեալ մօրկայ կայսեր՝ 'ի
վր նր հանգչէր երբեք երբեք վն
ձգնուե։ Հ. Յ. ժէդ. 2։

Յովհաննէս փառաւոր նոր վկայն էր 'ի
յերապօլեայ, որ և չմշկածագ, այր
առաքինի և բարեսէր, ողորմած և
խնամածու կարօտելոց․ Ը որ նա-
խանձեալ այլոց երիցանց՝ հալածէին
զնա․ վնյ ելեալ նր 'ի քաղաքէն՝ չի-
նեաց արտաքոյ եկեղեցի փայտա-
կերտ հրամանաւ այլազգի իշխանին․
յայնժամ թշնամիք նր առաւել ևս
զչարեալ՝ չարախօս եղեն զնմանէ ա-
ռաջի իշխանին ծանր ծանր զրպար-
տութ․ և իշխանն հրաման ետ հըր-
ձիգ առնել զեկեղեցին, և զյովհան-
նէս երէցն 'ի նոյն հուր արկանել․
ուր խակ և խակ աւանդեաց արդարն
զհոգին իւր, բայց ոչ այրեցաւ և մազ
մի նր․ և հատեալ ոմանց զաջ նր՝ բե-
րին առ իշխանն 'ի գիշերի․ և ահա

ոչ

ոտղ Ճրագ վառէին մատունք նր · և 'ի վ͞ր մարմնոյն լոյս պայծառ ծագ_եաց ։ Եւ իբրև յայտնի եղև ամէն անմեղութի͞ն արդարոյն, թաղեցին զնա պատուով յեկեղեցւոջ ս͞ր ածած_նի 'ի մէջ քաղաքին ։ Եղև կատա_րումն սորա յամի 1403. պ͞ծր. 'ի սեպ. 10: Հ. փղ. Տրփ. 27 ։

'ի նոյն տպագրեալ յայսմաւուրս 'ի Ճայիսի 27. եդեալ է և յիշատակ ան_ուանակցի ս͞ր և քղբակցի՝ Յովհաննէս Մնջին կայսեր յունաց, որ էր յազգէ Հայոց . և յետ բազում գործոց քա_ջութե և բարեպաշտութե՝ մեռաւ իբրև կրօնաւոր ապաշխարող ։

Յովհաննէս կմ Եւսաանաց նոր Հիայ կոչեց_եալ՝ էր դուռնեցի 'ի ժ͞է դարու, որդի այլազգւոյ . և առաջին անուն նորա բուբաքր . որ անեալ Ը մանկունս քրիստոնէից 'ի գիւղն նորաշէն՝ մկր_տեցաւ գաղտ 'ի ծնողացն, և կոչե_ցաւ յովսէփ . իսկ 'ի տալ ծնողացն զնա 'ի դպրոց այլազգեաց 'ի դուռին՝ չկարացեալ տանիլ անպարկեշտ գոր_ծոց, դարձաւ 'ի տուն, և յայտնեալ զքրիստոնէութի͞ն իւր՝ առնէր երկր_պագութի͞ն ք͞նի գեղ յեկեղեցին քրիս_տոնէից . զոր տեսեալ հօր նր՝ դա_նեաց զնա և եթող կիսամահ . ապա փախեաւ մանուկն, և շրջեցաւ 'ի

վանորայս Թեգենեաց, հաղքատայ, սանահնի, և 'ի մակարավանս. և ուսեալ գիր և սաղմոս՝ եղև խարազնազգեստ. և 'ի գնալն յեկեղ հանդիպեալ շնորհալի հայրապետին մերոյ տն Ներսէսի 'ի հռոմկլայ՝ եառ զօրհնութի նր. որ և քաջալերելով զերջանիկ պատանին՝ ասաց մարգարէաբար. Թէ փախձանիս վս հաւատոյ, կորգեցիս զպսակ քո ը առաջին մարտիրոսացն։ Յետ կատարելոյ յուխտիս զուխտ իւր յեկեղ՝ դարձաւ 'ի գունին. քարոզել ծնողաց իւրոց զբնր հաւատս. և եգիտ զհայր իւր մեռեալ. իսկ մայր նր և եղբայրն մատնեցին զնա ամիրային գունոյ. որոյ քննել զհաստատութի մտաց պատանւոյն՝ գան եհար, և էարկ 'ի բանտ անսուաղ զաւուրս բազումս. իսկ յետ կրկին գանելոյ խոցեաց դահիճն զկուշտ սրբոյն, մինչև վայթիլ աղեացն, և ապա եհատ զգլուխ նր, և եղբայր նր թաղեաց զնա յաւագի. և 'ի ծագիլ պայծառ լուսոյ 'ի վր մարմնոյ սրբյն 'ի գիշերի՝ զահի հարան այլազգիքն. և այր մն սարգիս անուն բարձեալ զնշխարս սբ նահատակին՝ տարաւ 'ի վանս հաւուցթառայ հանդէպ գառնոյ. և ամփոփեցաւ յետոյ 'ի տաճարին կոչեցեալ սբ յարութի։ Կատարումն սր եղև.

Եղև յամի 1170 · ՈԺԹ · և կարգեցաւ 'ի շնորհաւորյն 'ի դասս սրբց վկայից ։

Հ · յունիս · 19 ։

Յուլիանոս Էփեսացի' էր յանտիոքոյ քաղաքէ յաւուրս դիոկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի, այր առաքինի և սրբակրօն · որ սուր կեցեալ է կնոջ իւրում վասիլուհեայ կամ բասիլիդեայ իբրև ը քեռ' մինչև 'ի վախճանիլ նր սրբոյն · և ապա կրօնաւորեալ՝ շինեաց վանս, և եղև գլուխ տասն հազար միայնակեցաց ։ Իսկ արեանարբու դատաւորն մարկիանոս կալաւ զնա յուլիանոս, և յաղթահարեալ յանձնային բանիցն նր' եա հրձիգ առնել զվանս նր ամ բնակչօքն հանդերձ · ուր կային բաց 'ի կրօնաւորաց և եպիսկոպոսունք և քահանայք և բազում Ծականք' ապաւինեալք անդր յերեսաց հալածանաց · և զյուլիանոս եա գան հարկանել արեամբ չափ · և 'ի կուրանալ միոյն 'ի հարկանողաց' եբաց սրբն աղօթիւք զաչս նր, զոր ոչ կարացին բանալ քուրմքն ։ Իսկ կեղսոս որդի դատաւորին տեսեալ զհրեշտակս այ' որք խօսէին ը սրբյն, հաւատաց 'ի քս հանդերձ է զօրականօք · և 'ի յարուցանել սրբյն զմեռեալ մի ը առաջարկելոյ դատաւորին' հաւատացին և այլ բազ-

մուէք • յարոյց և զմիւս այլ մեռեալ՝ զոր բարձեալ տանէին • և ետ միլ_տել զնա անառնիննոսի քահանայի , և անուճանեայ անաստասիոս • և յետ բազում գործոց արկաւ 'ի կաթսայ եռացեալ ը̅ կեղխիոսի և ը̅ անառ_նիննոսի քահանայի • բայց ոչ եղև նշ̅խաս ինչ • յայնժամ դարձաւ 'ի քն̅ և մայրն կեղախոսի մարկիանէլլա հան_դերձ այլ եւս եօթն որդւովք ։ Եւ նոքա մ̅քին տանջեցան աղէի աղէկի կտտանօք • և 'ի վախճանի կատարե_ցան սրով ը̅ որդւոյն յուլիանոսի , ո_րում երևեցաւ կանխաւ և ըբ̅ լծա_կիցն նր̅ բասիլիդա բազմութը̅ կու_սանաց • և հրաւիրեաց զնա և զնա_հատակակիցս նր̅ յարքայութեն երկ_նից ։ Հ. Յ. յնու 21 ։ Լ. յնւ. 9 ։

Յուլիանոս կիլիկեցի՝ էր 'ի ժամանակս մաքսիմիանոսի յանօրէնաց քաղա_քէ , որդի հեթանոս իշխանի՝ և մօր քրիստոնէի • յորմէ ուսեալ զմ̅մ կարգս քրիստոնէութեն , և խելամուտ լեալ հին և նոր կտակարանաց՝ ըն_կաւ համարձակ քարոզել զքս̅ 'ի մէ̅ ամնոց հասակի • վ̅յ կալաւ զնա մար_կիանոս դատաւոր , և ոչ կարացեալ շրջել 'ի հաւատոց՝ եա գանել ուժ_գին , և բռնութը̅ արկանել ը̅ բե_րանն՝ 'ի ճարպոյ և յարենէ զոհից ,

տա_

տարաւ զնա դատաւորն Է͞ իւր յե-գէսս քաղաք, և անդ ևս փորձեաց զնա, և ոչինչ օգտեցաւ. ետ բերել զմայր նր՝ Աստղիպաս անուն. զի խրատեսցէ զորդին. և յետ տալոյ նց երիս աւուրս պարապոյ՝ եկին նք և ասեն, պատրաստ եմք մեռանիլ վն քի. յայնժամ դան հարին զխոստովանօղ կինն, և ծակեալ ըղպնչունս նր՝ 'ի բաց արձակեցին. իսկ զորդին արկին 'ի խուրձ մի՝ լի աւազով և սողնօք, և արկին 'ի ծով. իսկ մարմին սբյն գտաւ 'ի ծովափն աղեքսանդրիոյ, զոր ամփոփեաց կին մի այրի 'ի տան իւրում. և 'ի վախճանիլ որդւոյ իւրոյ՝ Թաղեաց զնա մերձ սբյն յուլիանոսի. և 'ի լինել սքանչելեաց 'ի նշխարաց սբյն՝ եկին ոմանք 'ի կրօնաւորաց, և փոխադրեցին յայլ տեղի: Հ. ապր. 18: Յ. Լ. մրտ. 16:

Յուլիանոս Բժիշկ Եմէսացի, որ անուամբն քնի փարատէր զամ ցաւս, և Սիլուանոս կամ Սիղուանոս եպս քաղաքին եմէսու, և Ղուկաս սարկաւագ նր, և Մոկիմոս կամ Մոկիոս ընթերցօղ՝ էին 'ի հալածանս Նումերիանոսի կայսեր. և յաւուր տօնի հեթանոսաց յուսուցանել եպսին զժողովուրդն Է͞ սարկաւագին և Է͞ ընթերցօղին՝ 'ի բաց

կալ 'ի խուլ և 'ի համր կեաց , սա_
րան զնա առ դատաւորն • որ յետ
տանջելոյ զնա գանիւ և բանտիւ՝ եւ
տանիլ զնա և արկանել առաջի գա_
զանաց 'ի զբօսանս քղքին : Յայնժմ
եկն եւ ողջոյն սրբյն յուլիանոս բժիշ_
կըն , և գիրկս արկեալ համբուրէր
զնա , զի 'ի նոցանէ էր ուսեալ զհա_
ւատս քրիստոնէութե՛ • վոյ կալան և
զնա , և յետ կատարման երեցունց
օրեցն՝ յռջ քարշեցին զնա , և հարին
չարաչար • և ապա խորհեալ նորա_
դոյն տանջանօք կորուսանել զնա՝
բեւեռեցին զերկաթին ձեռսն 'ի միա_
սին , կմ ը տախտակ մի , նոյնպէս և
զոտսն • և հարին երկայն բևեռս 'ի
գագաթն • որով աւանդեաց զհոգին
առ ած 'ի մերձակայ այրի միում •
իսկ մարմին նըյն թողեալ անթաղ՝
ամփոփեցաւ 'ի բրտէ ումեմնէ ըստ
ազդելոյ վկային 'ի տեսլեան • և զկնի
ժամանակի եղաւ յեկեղեցին՝ շինեալ
յանուն նր : Հ. դեկ. 22 : Յ. փետ. 6 :

Յուսեան և Բարաքիաս (որ և Բրոքիոյ)
էին եղբարք կմ կրօնաւորք ընտիրք
'ի բեթաշայ քաղաքէ մարգաստանի
յաւուրս շապհոյ հալածչի • և գնա_
ցեալ 'ի գիւղն արոք կմ հուպաք՝ ուր
կային 'ի բանտի ինն խոստովանող
վկայքն . զնի՝ Քսանթիպաս (կմ զեբի_
նաս) ,

նոտ), ղազար, մարութա, ներսէս, եղիա, մարխս, աբիբաս, սաբա, և սմբատ (կին սխմեօն), քաջալերէին զնս հաստատուն կալ 'ի քս մինչև 'ի մահ: Զոր իմացեալ մոգպետայ՝ կալան զյունան և զբարաքիաս. և ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնս 'ի պաշտօն արեգական և հրոյ, կապեցին նախ զձեռս և զոտս յունանու պարսկօրէն՝ անցուցանելով ը փայտ գանից (որ է ֆալախայ). և ընկեցեալ զնա իբրև կոճղ մի՝ հարին ուժգին արք ուժեղք. և ապա քարշեալ արտաքս՝ թողին 'ի բացի կին 'ի լճի յաւուրս սառնամանեաց: Իսկ զբարաքիաս կախեցին գլխիվայր, և հատին զմատունս ձեռաց և ոտից. և այնպէս արկին զերկոսեան 'ի բանտ: Յետ այսորիկ զինն վկայից զկողսն այրեցին հրով, և զյունանու քերթեցին զգլուխն, հատին զլեզուն, և ոնդեալ 'ի մամուլս՝ ջարդեցին զոսկերս նր: Եւ զբարաքիաս գլորեցին մերկ 'ի վր փշոց, և ապա ոնդեցին չոմանօք 'ի մարմին նորա զեղեգունս հերձեալս, մինչև մխիլ յանձն նր. և ապա գլխատեալ զինն վկայսն՝ արկին 'ի խոր գուբ մի. իսկ յոնան և բարաքիաս կրեցին և այլ տանջանս՝ մինչև կատարեցան 'ի քս. զորոց ըղմարմինս գնեաց աբդիշոյ ոմն, և թա_

դեաց պատուով յամի 327 ։ Զճոխա-
գոյն վկայաբանութիւն սորա զոր ու-
նիմք գնել յՃ̄արձակ գործն, գըր-
եալ ականատես աշակերտն եւայն որ-
դի ադամայ կմ՛ տատաւայ արծրուն-
ւոյ, զոր եւոդիոս համարի արղ-
բունցի ։ Հ. մրտ. 21 ։ Յ. Լ. մրտ. 29 ։

[illegible]

Յուստինոս Իմաստասէր. որ և Յուս-
տինոս վկայ՝ փիլիսոփայ պղատոնեան,
այր սքանչելի 'ի նախնիս հարս եկե-
ղեցւոյ՝ էր 'ի նաւպղսայ պաղեստի-
նոյ, կմ՛ 'ի նէապօլսոյ ասորւոց, ե-
կեալ 'ի հաւատս քրի՛՝ տեսանելով
զքաջութի՛ քրիստոնէից 'ի հալածանս.
որ և սկսաւ խրով իմաստութ՛ յաղ-
թահարել զհեթանոս բանիւ և գը-
րով. և եկեալ 'ի հռովմ յաւուրս
կայսերութե՛ անտոնինոսի պիոսի՝ մա-
տոյց առ նա գիրս ջատագովութե՛,
'ի ջատագովութե՛ քրիստոնէից. ոմ՛ և
զմիւս այլ նոյնպիսի գիրս առ մար-
կոս որելիոս՝ որ և անտոնինոս իմաս-
տասէր, յամօթ առնելով զդիմախօս
իւր զկրեսկէս փիլիսոփայ կիւնիկ-
եան. որոյ մախացեալ ը̄ սր̄ն յուս-
տինոսի՝ ետ սպանանել զնա վս՛ քրիս-
տոնէութե՛ն յամի տն՛ 167 ։ Հ. ձայ. 4 ։
Յ. յունիս. 1 ։ Լ. ապր. 13 ։

Յովսէփեանս կամ յովսէփենս վարժան քրիստոնէից հաւատոյ, էր զինուո-րեալ 'ի հռոմ 'ի գունդն ռուսատա-կաց եպարքոսի. յորմէ քննեալ յա-տենի վն 'ի քն հաւատոյ՝ քաջութբ արար բան առ բան պխնի, յանդի-մանեաց զմոլորութի կռոց, և յուշ ա-րար զդատաստանն այ և զարդար հատուցումն ըն խրաքանչիւր գոր-ծոյ: Այլ որ ասէ եպարքոսն. կար-ծես դու՝ թէ 'ի չարչարել իմում զքեզ, և 'ի հատանել զգլուխ քո, յերկինս ելանիցես առ 'ի գտանել զհատուցումն բարի: Պատասխանի ետ վկայն. ոչ եթէ կարծեմ, այլ տոյգ գիտեմ, զի թէ քաջութբ նա-հատակիմ վն քի, հասանեմ երկ-նային բարեացն: Տեսեալ եպարքո-սին՝ թէ չկարէ յաղթել նմ, ետ հա-տանել զգլուխ նր, և զայլ ևս հինգ ընկերաց նր՝ որք նոյնպէս հաստատուն կային 'ի քն: Հ. փաղ. ծայ. 30: Յ. յունիս. I:

Յովսէփեանս կմ յովսէփենս վարժան, մի այլոց Յովսեփա, էր համեմնայեցի՝ որդի բերխատոսի. որ 'ի դատնաւն յաղթութբ ըն կղզիսին զօրավետին խորոյ՝ ետես զխաչ մի սաղեմանեան. և լուաւ ձայն՝ որ յորդորէր զնա հա-

ւա

ւատալ 'ի խաչ ելեալ փրկչին Յի. և դարձեալ ետես 'ի հաւմ զհրեշտակ մի 'ի տեսլեան, և զարթուցեալ՝ մկրտեցաւ և բաշխեաց զինչս իւր աղքատաց, և 'ի ծածուկ պաշտէր զՔս. և իբրև գիտաց զայն զօրապետն, հրամայեաց նմա զոհել կռոց. յայնժամ յայտնեաց վկայն զհաւատս իւր, և արձակեաց զգօտին զինուորութե՝ դաւանեցաւ զինքն զօրական երկնաւոր Թգրին: Վսյ գան հարեալ, և ընդգեալ 'ի կոճեղս, ապա մատնեցաւ 'ի ձեռս մագնենտիոսի դատաւորին. որ ետ հարկանել զնա 'ի լանջսն արջառաջլօք. և յետ բանտարկուե և ողջանալոյ վիրացն 'ի ձեռն հրեշտակի՝ եդին սաղաւարտ հրացեալ 'ի գլուխ նր, և դարձեալ չամփուրս յանթս նր. յետոյ տարածեալ 'ի վր կայծականց՝ աղօթելով աւանդեաց զհոգին 'ի հասակի իէ ամաց. բայց և մազ մի 'ի գլխոյն ոչ այրեցաւ: Հ. օգոս. 21: Յ. Լ: յուլ. 14:

ՙՆ

ՙՆԱզարիոս, Կելսիոս, Գերւասիոս և Պրոտասիոս փառաւոր վկայք՝ էին 'ի հալածանս Ներոնի առ առաքելովք: ՙՆազարիոս էր հռովմայեցի՝

ցի՝ որդի ափրիկանոսի և սկերպետոնայ, որք մկրտեալ էին 'ի սրբյն պետրոսէ. իսկ ինքն մկրտեցաւ 'ի սրբյն լինոսէ յաջորդէ նր. և 'ի հասակի քսան ամաց շրջեալ ը քղքս իտալիոյ՝ քարոզեր զքս մինչև եհաս 'ի քղք մի, ուր եգիտ 'ի կապանս վս անուանն քսի զերկուսին եղբարս զգերոնասիոս և զպռոտասիոս. և 'ի կամիլն յարել 'ի նս՝ գան հարաւ և արտաքսեցաւ 'ի քղքէն. և առեալ ը իւր զմանուկ մի եռամեայ կելսիոս կոչ կելսոս անուն՝ եկն մինչև 'ի միջուլէ (որ և մեդիոլան, կոչ միլան), և դարձեալ անդ եգիտ զգերոնասիոս և զպռոտասիոս 'ի կապանս. և ըմբռնեալ առաքեցաւ 'ի հռոմ. և միանգամ դարձաւ 'ի միջուլէ. ուր ինքն նազարիոս և երջանիկ մանուկն կելսոս յետ սովալլուկ տանջանաց բանտի՝ կատարեցան սրով 'ի ձեռն անուլինոսի դատաւորի: իսկ գերոնասիոս այնչափ հարաւ կապարեայ գընտովք՝ հրամանաւ աստասիոսի դատաւորին, մինչև 'ի նոյն տանջանս փոխեցաւ առ ած. և պռոտասիոս յետ բրածեծ լինելոյ՝ գլխատեցաւ: Զերկոցունց յետոյս զմարմինս արեամբ շաղախեալս և անապական մնացեալս՝ յետ ժամանակաց եգիտ ածային յայտնութբ սրբն ամբրոսիոս. և

'ի

՚ի փոխել զնն ՚ի պատուհասաւոր տեղի՝ կոյր մի մերձեցեալ ՚ի պատգարակն , յոր բարձեալ էին , լուսաւորեցան . և բազում այսահարք բժշկեցան : Հ. հոկ. 7: Յ. հոկ. 14: Լ. յուլ. 28. և յունիս. 19:

Նաթան մարգարէ՝ որոյ յիշատակ լինի ՚ի ձեռագիր յայսմաւուրս մեր , յայտնի է երևելի գործովք իւրովք յաւուրս դաւթի և սողոմոնի . զի էր երկաքանչիւրոց նց խրատատու յա̃մի յա̃ծակոյս կողմանէ մերձաւոր ընտանութ̃ ը̃ նոյ , և միանգամայն խընամածու գլխաւոր իւրոց արքունի սան , ակնածելի յաչս նց , և պատկառելի ա̃մ ժողովրդեան : Սագրեաց և քանի մի ա̃ր գիրս . այլ թէ ո̃ր այն իցէ՝ չէ մարթ որոշել , և դուցէ կորուսեալ իսկ իցէ . և լցեալ զաւուրս իւր բազում արդեամբք՝ մեռաւ խաղաղութ̃ , և թաղեցաւ ը̃ հարս իւր :
Հ. յնր. փեփ. 3 :

Նարկիսոս կմ Նարկիսոս եպս եմի էր այր առաքինի և ա̃ր . զորմէ երեք արք չարանախանձք հանին անուն չարութ̃, և սուտ երդմամբ հաստատեցին . և երեքեանն ը̃ երդման իւրեանց չարաչար պատուհաս ընկալան . զի մին որդնալից եղև , միւսն այսահարեցաւ ,

ցաւ, և երրորդն կուրացաւ երկո-
քումբք աչօք. և ապա խոստովան
եղև հրապարակաւ զղջաբանութն իւր
և ընկերաց իւրոց։ Իսկ որ հայրա-
պետն զարմանալի վարուք կացեալ
յԾի՝ հանգեաւ խաղաղութբ ՚ի խոր
ծերութ՝ ՃԴ, կմ ՃԺԴ ամաց, յամի
Տն իբր 212։ Հ. թգ. մրփ. 7։ Յ. ժա-
մագր. օգ. 7։ Լ. հոկ. 29։

«Այսրաւն կմ նէրսէս եպս պարսից՝ էր
՚ի ժամանակս շապհոյ հալածչի, այր
հզօր բանիւք և արդեամբք. որ ստա-
ցաւ զբազում աշակերտս. յորս եր-
ևելի էր յովնէֆ՝ որ ապա ծերագոյն
ք զվարդապետ իւր, և ձեռնադրեց
ինմէ եպս վն առաքինութե իւրոյ.
և երկոքին սք վն ուսուցանելոյ ըզ-
ժողովուրդն ածան յատեան արքայի.
և լուեալ զողոքանս և զսպառնալիս
նր՝ ասեն. Թէ և եօթն անգամ սպան-
ցես զմեզ և կենդանացուսցես, ոչ
կարես որոշել զմեզ ՚ի սիրոյն քի.
և այնպէս զնահարթագին ընկալան
զվախճան սրով յամի 343։ Ընդ նո-
սին նահատակեցան և այլ ԺԱՆ եկա-
յեկեղեցական և յԾական կարգէ.
յորս էին երեք եպսունք՝ յովհան-
նէս, շապուհ, և սահակ. և երկու-
քահանայք՝ պապ և սահակ՝ և ոչա-
նամ ՃԴնաւոր կմ կղերիկոս. զորոց
լուաւ

լեալ սաստացուցքյն արձակին գործոյս։
Հ. Նոյ. 22։ Յ. Լ. Նոյ. 20։ Աճուր տա-
Էսայ։

Աշերախաչանք. տե՛ս 'ի տօնելիս Ներ-
սէս շնորհ. և Լամբր։ Յիշի 'ի Հ.
Փետր. 6. և Ներսէս Փառնացի կմ՛ Մշեցի՝
առաջնորդ գլաձորոյ վանից, աշա-
կերտ մեծին վարդանայ, ծաղկեալ
իմաստութբ և առաքինութբ. զորմէ
տե՛ս 'ի պատմ. Հյ. հատ. գ. երես.274։

Ներքինի 'ի սկիզբն կոչի երջանիկ ա-
ռաքինին քնի անանուն, որ էր կին
պատրկի 'ի կոստանդնուպօլիս յա-
ւուրս յուստինիանոսի կայսեր. և յետ
մեռանելոյ առն իւրոյ թողեալ զամ
մեծութն, եկն յաղեքսանդրիա, և շի-
նեաց վանս կանանց՝ վանք պատրկի
կոչեցեալ. և 'ի խնդրել զնա թգրին՝
փախեաւ յանապատ առհայրն դա-
նիել ձևով արեղայի իբրև ներքինի.
և ճգնեցաւ 'ի քարայրի միում 'ի ներք-
սագոյն անապատի սքանչելի համբե-
րութբ և լռութբ զամս իը. և փոխե-
ցաւ առ անձկալին իւր քս. ում ճո-
խագոյն գրի 'ի վարս հարանց։ Հ.
Փետր. 28.

Ասեպորեոս Հյոյ. տե՛ս 'ի տօնելիս ը
Գևմեարի։

Նէ-

Սեպտեմբերի կմ Նոյեմբեր էր՝ եր 'ի մերձ
գեաց սամփիլացւոց 'ի հովածանս
դեկոսի, համարձակ քարոզ Ճշմար-
տութե և յաղթահարիչ հեթանոսաց.
զոր կալեալ իրենարքս իշխանն, և
տուրաւ առ ոսկեղէնս (կմ ոզղեանս
և կմ պօղղեան) դատաւոր քղքին.
յորմէ հրամայեալ 'ի զոհել՝ սրար
եպման զնշան ՊԲ խաչին յերեսս իւր,
և ասէ. թէպէտ և զիմ տանջանս
տաջիք ինձ և հրով այրեսջիք, ես զքս
ոչ ուրանամ. մինչ եւ զանից բևեռե-
ցին զնա 'ի խաչափայտի, և սրով քե-
րեցին զմարմինն. իսկ նա 'ի խաչէ
անտի ուսուցանելով զժողովուրդն՝
աւանդեաց զհոգին: Հ. քեռ. 20:
Յ. քեռ. 28: Լ. քեռ. 26:

Սեպտեմբերին. տես Ը Պօղիքարպի 'ի
կարգի տօնելեաց:

Սեպտեմբերին՝ որ թարգմանի Նորափառն,
էր 'ի ժամանակս դիոկղետիանոսի 'ի
Նիկիոյ բնակչաց թանացուց՝ որդի Թէոդո-
րոսի և փղոբենաւեայ քրիստոնեայ
ծնողաց, մանուկ զգաստ և պարկեշտ.
որ լինի ամաց լեալ, և ուսեալ գիր՝ ժո-
ղովէր զուսումնակիցս իւր վորք ող-
ջայս հեթանոսաց, կերակրէր՝ և ու-
սուցանէր զհաւատս քնի. և արար
ած

մծ 'ի ձեռն նր̃ նշանս զարմանալիս . որ և ազդմամբ աստուծոյ տափ եղեւ յողիմպոս լեառն, և ճգնել յաւխ-ծարանակ այրի . և սորա ձեռամբ հրեշտակակերպել 'ի Նիկոմիդիա . ուր 'ի ժե , կմ̃ ժէ ամաց հասակի դա-տեալ վն̃ 'ի քն̃ հաւատոց՝ յետ դա-նից և քերանաց արկաւ 'ի հրացեալ թոնիր , և եղ անվնաս . նոյնպէս պա-հեցաւ և 'ի գազանաց , յորոց միջի էր և առիւծ՝ որ եա նմ 'ի լերին զայր իւր 'ի բնակուն . սորա ոմն 'ի դահճաց եհար գեղարդեամբ կմ̃ սրով 'ի կողս սորին , և այնպէս յա-րիւն թաթաւեալ աւանդեաց զհոգին առ մծ : Հ. յնւ. 29: Յ. յնւ. 21: Լ. յնւ. 20: Տէս և ĕ Աթանասի :

*Աղէկսանդրոս և Մուկիանոս՝ էին զօրա-կանք քրիստոնեայք առ Մաքսիմիա-նոսիւ ĕ ձեռամբ Մաքսիմոսի դա-տաւորի 'ի վենափրոն . և յորժամ առաքէր զնս̃ դատաւորն ĕ այլ զօ-րականս՝ ըմբռնել զքրիստոնեայս , ոչքս զոմանս զերծուցանէին՝ կան-խաւ սպզ. առնելով նց̃ . և զորս ըմբռ-նէինն՝ խնայելով և խնամելով պա-հէին 'ի գիւղի : Իբրև եհաս բանն յականջս դատաւորին՝ այնուհետև Նիկանդրոս և Մարկիանոս յայտնի խոստովան եղեն զքրիստոնէութե իւր.

խուրեանց · և կամակար մոքք տարեալ բանտից և կապանաց՝ յետ այլոց տանջանաց կատարեցան սրով: Հ. յուն. 5: Յ. յուն. 7: Լ. յուն. 17:

Նիկիոյ Բ ժողով Եկեղեցւոյ, որ և եօթներորդ ընդհանուր ժողովն կոչի հարց, եղև յամի տն 787, և 'ի Թուին հայոց մլզ, 'ի թագաւորութեան կոստանդեայ և Իռինեայ, ընդդէմ մոլորութեան պատկերամարտից, որք անարգէին զսրբ պատկերս, և առ ոտն հարկանէին զնշխարս սրբց: Հ. հոկ. 11: Յ. հոկ. 12:

Նիկիտաս գոթացի՝ այր երևելի յազգի խուռում՝ էր 'ի ժամանակս մեծին կոստանդիանոսի, ուսեալ զքրիստոնէութին 'ի մեծէն Թէոփիլոսէ եպսէն գթաց՝ որ մի էր 'ի հարց առաջին նք ժողովոյն նիկիոյ · և այս յաւուրս յաջորդի նր ուլփիլասի եպսի՝ յորժամ բռնաւոր արքային գթաց աթանարիկոս յարոյց հալածանս ընդդէմ ուղղափառաց, ետ ունել և զսրբն նիկիտաս · և յետ քարշելոյ զնա ընդ երկիր, և ջարդելոյ հատ բրոք զոսկերսն՝ էարկ 'ի հուր բորբոքեալ, և այնպէս կատարեցաւ 'ի քս : Իսկ մարկիանոս ոմն գողացեալ զնշխարս սրբյն եդ պատուով 'ի տապանի · յորմէ Թէսալէս և կամեցան ոմանք առնուլ

նուլ մասն ինչ, բայց սքանչելեօք արդելան : Հ. Յ. Լ. ուէպ. 15 :

ՆԻԿԻՖՈՐՈՍ ԿԱՄ ՆԻԿԷՓՈՐՈՍ ՎԿԱՅՆ՝ էր այր Ծանկան և բարեպաշտ 'ի ժամանակս կայսերացն Վաղերիանոսի և Գաղիենոսի. սա գժտեալ էր սապրիկոսի կմ̃ սապրիկիոսի քահանայի սիրելւոյ իւրոյ՝ ջանացաւ բազում աղաչանօք և միջնորդօք ածել զնա 'ի հաշտութիւն, և ոչ կարաց : Եւ յըմբռնել չեթանոսաց զքահանայն և 'ի դատել վն̃ անուանն Քի̃՝ իբրև տանէին զնա 'ի տեղի կատարման, ընթացաւ Նիկիփոր, և անկեալ յոտս նր̃ արտասուօք՝ հայցէր զհաշտութիւն. իսկ եղկելին այն ոչ կամեցաւ. և 'ի ժամ գլխատմանն՝ անկաւ 'ի հաւատոց, և յանձն էառ զոհել : Յայնժամ երանելին Նիկիփոր աղաչէր զնա լալով՝ թէ մի ուրանար զՔս̃. և յոչ անսալ թշուառականին՝ ասէ Նիկիփորոս ցդահճիճն. ես խոստովանիմ զՔս̃ ած̃, զոր դա ուրացաւ. վն̃ զիմս հատէք զգլուխ փոխանակ դորա. և նց̃ ոչ իշխեալ անձամբ առնել զայն՝ աղդ արարին դատաւորին. որոյ զարմացեալ էր քաջութե̃ Նիկիփորոսայ՝ հրամանն ետ գլխատել զերանելին, և արձակել զուրացօղն : Հ. Լ. ճէպր. 9:

Հա-

Շ.

Շմառն պարտից էր՝ ի՞ սղկայ կմ-
տալիքոյ, և տխրանի, էր փա-
ռաւհեղ ծերունի, փայլեալ առաքի-
նութբ և լուսաւոր վարդապետութբ
'ի ժամանակս շապհոյ արքային հա-
լածչին՝ երկայնակեաց կոչեցելոյ, որ
բազմօք տառապեցոյց զքրիստոնեայս
հարստահարութբ հարկաց: Եւ 'ի
դառնալ սրբոյն շմաւոնի յենմէ՝ ուր
գնացեալ յուխտ՝ ողջունել էր զմեծն
կոստանդիանոս, և տեսեալ նաև
ընծայս 'ի շինութն եկեղեցեաց, պա-
հանջէր շապուհ 'ի շմաւոնէ առաւե-
լագոյն հարկս. և յոչ կամիլ նր՝ մա-
նաւանդ թէ յոչ կարել շատացուցա-
նել զնա, եւ բերել զեպսն կարգա-
նօք առաջի նր. և յաղթահարել 'ի
զօրաւոր բանից սրբոյն՝ եհարկ զնա 'ի
բանտ վս անուանն քսի. և յարոյց
հալածումն սաստիկ 'ի վր ամ քրիս-
տոնէից եկեղեցւ 'ի պարսս, մինչև
զհարիւրաւոր անձինս յեկեղեցակա-
նաց և յ[illegible]ականաց գլխատեցին ա-
ռաջի աչաց սրբոյ եպսին. և ապա նաև
զգլուխ նորա հատին յամի 340: Եւ
այնուհետև այլևս հազարաւոր ան-
ձինք նահատակեցան. յորս երևելի

էր

էր ֆոռնիկ կին ֆառնիկ կիւրապաղատն
արքունի , և կուսան դուստր նորա ,
ոմն և երկու քորք շմաւոնի (զորոց
անուն 'ի փերբրութէ) · և Աշոտ ներ-
քինին · մինչև ձանձրացեալ չարչոյ
'ի կատարելոյ զվկայս՝ դադարեցոյց
զհալածանսն : Այլ զոյգացանէ Ճո-
խադոյն տեսցի յՃառընտին գործոյս :
Հ · տպր · 12 : Յ · տպր · 14 : Լ · տպր · 21 :
Աշոտ · ատ · էսոտ :

Շնորհփոր կին շնորհաւոր՝ նոր վկայ-
ուհին՝ էր 'ի Վերինխայիք գեղջէ խաղ-
տեաց կին բարերդու , ամուսին՝
մայր զաւակաց , որ քաջութ՝ 'ի բաց
մերժեաց յիւրմէ զհրապոյրս չար
ցանկութե այլազգւոյ ուրումն · այլ
'ի բռնի մատնեալ առն 'ի տուն նր՝
տղանուն յեղբօրէ Շնորհփորայ · և 'ի
լինել խնդրոյ արեան սպանելոյն՝
յիւր վր էառ զայն Շնորհփոր · վս
ատխայէին զնա դառնալ յայլազգու-
թն և աղաւիլ · իսկ նա ասէր · ես
զքս ածն իմ ոչ ուրանամ , և պատ-
րաստ եմ մեռանիլ վս սիրոյ նորա ·
արդ՝ զուք զոր ինչ առնելոց էք՝ ա-
րարէք վաղվաղակի · յայնժամ յար-
ձակեալ 'ի վր նր՝ սրակոտոր արարին
զնահատակն քսի , յամի 1494 · Ջեդ : Հ ·
փզ · հոկ · 31 :

Տօնն (ԺԲ յՕ. ոսաննա , և ՀԱ. ոսս-
աննա) Պաղեստինացի՝ էր 'ի ժամա-
նակս մաքսիմիանոսի կայսեր դուստր
քրմի կռոց՝ և մօր հրէի · այլ 'ի մե-
ռանիլ ծնողացն հաւատաց ի քս , և
մկրտեցաւ 'ի սիղուանոս քահանայէ ·
և գոլով կուսան ԺԲ ամաց՝ բաշխեաց
զինչս իւր աղքատաց , և գերծեալ
զգլուխ իւր՝ գնաց առանձն յեկեղ ·
և մտեալ 'ի վանս որանց՝ ճգնեցաւ
զամս Ե յովհաննէս անձամբ : Իսկ
կին մի յԷլևթերոպօլսոյ հարեալ 'ի
նա սատանայաւ , և անօթով 'ի բաց
վանեալ , չարախօս եղև զնմանէ առ
կղէոպաս եպիսն Էլևթերոպօլսոյ ,
թէ յովհաննէս աբեղայն բանադա-
տեաց զիս 'ի աղծուէ : Իւ իբրև 'ի
վեր ել բանն , զարմացաւ եպիսն ը
սրբութեան շուշանայ · և ձեռնա-
դրեալ զնա սարկաւագուհի՝ առա-
քեաց 'ի վանս կանանց , ուր ծաղ-
կեցաւ նա սքանչելեօք · և ապա վն
քարոզելոյն զքս , և կործանելոյ ա-
զօթիւք զբագինս կռոց՝ մատնեցաւ
'ի ձեռս աղեքսանդրոսի դատաւորի ·
որ ետ հատանել զստինս կուսին ·
այլ յողջանալ նր ձեռամբ հրեշտա-
կի՝ հաւատացին դահիճք 'ի քս , և
կատարեցան սրով · Իսկ 'ի բերան
շուշանայ արկին կապար հալեալ , ո-

րով աւանդեաց զհոգին 'ի ձեռս նոյ . և մարմին նորա բերեալ պատուով յեպիսկոպարանն՝ թաղեցաւ յեկեղեցին : Հ. ժեբ. 24: Յ. Լ. ռէպ. 20 : Ընդ. ամայիշի յոմանց և այլ ոմն վկայուհի՝ ծուրթա անուն :

Ո

Ողիմպիա, որ և ողիմպիադա՝ էր դուստր ականդի կոմսի 'ի կոստանդնուպօլիս յաւուրս արկադեայ կայսեր , (ազգական երանելւոյն ողիմպիադայ դստեր աբղաբիսի՝ առնելոյ 'ի կնութիւն արշակայ հայոց արքայի) . սա մնացեալ այրի կուսան՝ բնակէր մօտ 'ի պատրիարգարանն , պարապեալ աղօթից և պահոց , անտանելի ջգնութբ . և զմեծ մասն ընչից իւրոց ծախէր յաղքատս և յեկեղեցիս . և բազում խնամով պաշտէր զմեծ վարդապետն եկեղեցւոյ զյովհան ոսկեբերան , և դարմանէր 'ի հիւանդութե նր . իսկ յաքսորիլ նր հրամանաւ եւդոքսիայ թագուհւոյն՝ կրեաց և ողորմելին բազում վիշտս և տառապանս . և արտաքսեալ վն ճշմարտութե՝ զուարթամիտ փոհութբ կատարեցաւ 'ի քս . զոր և բազմօք ներբողեաց բերանն ոսկի 'ի դարձի իւրում :

րում: Հ. պտ. յաւր. 19: Յես. 24: Յ. յաւր. 25: Ե. դէկ. 17:

ՍԱԲԻՆՈՍ եպս՝ էր ՚ի հալածանս մաք-սիմիանոսի յասիս. և յաւուր միում՝ յորժամ մեծամեծք հեթանոսաց զո-հէին կուռոց կիմ էրայ չնածուհւոյ իւրեանց, կալան և զսբ եպսն, և բռնադատէին ՚ի նոյն զոհ. իսկ ՚ի խրատել նր զնն ճշմարիտ բանիւք՝ ՚ի բաց կալ ՚ի մոլորութէ անտի, այ-րեցին հրացեալ շամփրօք զթիկունս և զփոր նր: Յետ այսորիկ փորձեաց զնա և զաշակերտս նորա գանիւք ե-ղկանս բղեշին առիւծուց. և ոչ կարացեն խախտել զնն ՚ի հաւատոյ՝ եա այրել կենդանւոյն: Հ. յաւնիս. 10: Յ. մայ. 4: Կայ և ՍԱԲԻՆՈՍ մկայ տիւրացի առ մաքսիմիանոսիւ՝ եդեն ՚ի քուրձ մի Ը իժի և ընդ շան, և արկեն ՚ի ծով: Ե. ապր. 3:

ՍԱՆԵՏԻՄՈՍ կրօնաւոր նշանագործ՝ էր ՚ի կառնինայ գեղջէ կեսարիոյ պաղես-տինոյ. որոյ ծնօղքն ազդմամբ հրեշ-տակի ասին մկրտեն, և ընկալեն զա-ւետիս ծննդեան մանկանն՝ որոշ ան-ուամբ: Որ իբրև աճեաց յերկիւղն Այ, գնաց գաղտ ՚ի վանս ուրեք մօտ յեփեսոս. և կրօնաւորեալ ՚ի մէջ բազմուն եղբարց՝ առաւելաւ յոյժ

'ի Ճգնութեն : Իսկ 'ի յառնել հալածանաց՝ յորժամ ցրուեցան կրօնաւորք , եկն իբրև պանդուխտ ծպտեալ 'ի տուն ծնողաց իւրոց՝ որք կուրացեալ էին յանդադար լալոյ. և առանց յայտնելոյ զինքն՝ բժշկեաց զաչս նոցա . և դրել զվարս իւր 'ի քարտիսի՝ եթող զթուղթն 'ի պատուհանի , և գնաց 'ի մագնեսիա սախացւոց . և անդ շինեաց վանս , և ծաղկեցաւ սքանչելագործութբ . առ նա ասին եկել և ծնօղք նր՝ ըստ երևելոյ նց 'ի տեսլեան . և հանդոյն պանծալի զաւակի իւրեանց առացել զշնորհս բժշկուե , մինչև երեքեան ևս հանդեան մրուէ 'ի քս : Հ. օգ. 28: Յ. յու. 14:

Ոնուփրիոս աբբայ սքանչելագործ՝ էր ազգաւ լատին 'ի կամպանիայ գաւառէն իտալիոյ՝ 'ի սամնիայ գեղջէ , կրթեալ 'ի մանկութէ ինքնայօժար և ճծուսոյց առաքինութբ 'ի Ճգնութս և 'ի պահս : Իսկ 'ի լինել կոչնոց 'ի տան ծնողաց նր , և 'ի հրաժարել մանկանն 'ի խորտկաց՝ յորժամ ծաղր առնէին զնա այլք ասելով , ուստի գտցուք քեզ ձուկն պատրաստական գտաւ ձուկն մի 'ի սափոր ջրոյն՝ զոր յայնժամ ժամու հանին 'ի ջրհորոյ . և զարմացան ամքին , զի ոչ գոյր ձուկն 'ի տեղւոջն յայնմիկ : Յետ այսորիկ

զար-

զարգացել ոնորատոսի՝ չլինելոյ վանս ՚ի տեղին փուշոտիս կոչեցել, և եղև հայր իբր երկերիւր կրօնաւորաց · և ՚ի հատանել վիմի մեծի ՚ի լեռնէ, և ՚ի հոլովել ՚ի վ՟ր վանացն, կար-դաց հայրն ոնորատոս զանունն ք՟ի, և խաչակնքելով ընդդէմ վիմին · և նոյնժամայն զտեղի էառ, և մնաց կախեալ յօդս ։ Եւ այսպիսի զարմա-նալի քաղաքավարութ՟բ կատարել ո-նորատոսի զկեանս իւր՝ հանգեաւ խաղաղութ՟բ ՚ի տ՟ր ։ Հ. օգ. 13: Յ. յն՟ւ. 16: Գր. պապ. դրամ. ա , 1 ։

ՍԲ ՄԱՐՏԻՐՈՍՔ ասին՝ ագապիոս գա-զացի, տիմոլայոս պոնտացի, երկու դիոնեսիոսք տրիպօլեցիք, ռոմելոս կիսասարկաւագ դիոսպօլսոյ, պլեսան կմ՟ պաւսիդէս, և երկու աղեքսան-դրոսք եգիպտացիք · որք ՚ի ժամա-նակս սաստիկ հալածանաց դիոկղե-տիանոսի միաբանեալք ը՟ն միմեանս՝ կապեցին ինքնակամ զձեռս իւրեանց, և եկեալ առաջի ուրբանոսի դատա-ւորին կեսարու պաղեստինոյ՝ խոստո-վան եղեն զքրիստոնէութի իւրեանց · իսկ նա սկսաւ բազմօք փորձել զն՟ս · և տեսեալ թէ ոչ ՚ի խոստմանց պատ-րին, և ոչ ՚ի սպառնալեաց երկնչին, յետ ազգի ազգի լլկանաց՝ ետ հա-տանել սակրով զգլուխս ութ վկայիցն ք՟ի ։

քնի ։ Հ. մրգ. 12։ Յ. հրգ. 15։ Ղ. մրգ. 24 ։

Ուրսիկինոս կմ ուրսիկիոս էր 'ի սե_րբեանից լիւրիկեցւոց՝ տրիբուն կմ զօրապետ առ մաքսիմիանոսիւ. և 'ի ժամանակս հալածանաց մատնեցաւ և յայտնեալ զքրիստոնէութիւն իւր ա_ռաջի ատենակալ եպարքոսին. վն յետ այլոց խոշտանգանաց՝ պատե_ցին զձեռս նր ձիթով կտաւով, և ցանեալ 'ի վերայ ծծումբ՝ վառեցին հրով. յայնժամ ասէ վկայն. խրա_խուսեմք զայս կրեն ձեռքս այս՝ որ զբռնաւոր թքրն զթշնամին Ճշմար_տութեան ապրեցուցին 'ի մահուանէ 'ի պատերազմի ։ Յիշեցով և այլոց մե_ծամեծաց զերախոյս քաջին առն՝ ե_տուն արձակել զնա առ ժամն. բայց միւսանգամ կալեալ՝ հատին զգլուխ նր վն անուանն քսի. և կին մի քրիս_տոնեայ էառ զմարմին սբյն, և պատ_ժեալ կտաւօք՝ թաղեաց յագարակի իւրում։ Հ. Ղ. օգոս. 14։ Յ. օգ. 15 ։

Պ

Պախոմիոս կմ պակոմիոս (որ 'ի Հ. գրի պաքոմիոս), մծ հայրն՝ էր եգիպտացի 'ի ներքին Թեբայիդոյ՝ գաւառէ հեթանոսաց, 'ի զինուորա_կան

կան կարգ մտեալ 'ի դպրաստանիկումն . որ 'ի տեսանելն զբարի գործս քրիստոնէից՝ հաւատաց 'ի ք̃ս . և մինչև մկրտեալ էր , արկաւ 'ի բանտ վ̃ս անուանն ք̃ն . ուր ուսաւ 'ի հրեշտակէ զք̃մ խորհուրդս հաւատոյ . և 'ի դադարիլ հալածանաց առ կոստանդիանոսիւ արձակեալ 'ի բանտէ , և հրաժարեալ յԾ̃է՝ միայնացաւ յանապատ , և ծաղկեցաւ ա̃մ առաքինութ̃բ , և ծաղկեցոյց յոյժ զկարգ կրօնաւորութե . մինչև լինել մեծ վանս 'ի տաբեննա յափն նեղոսի , և լինել առաջնորդ բ̃ժ միանձանց . որոց էր կանոնս՝ ուսեալ 'ի հրեշտակէ ա̃յ . և լի արդեամբք հանգեաւ 'ի ք̃ս յամի 348: Նոյնպէս և քոյրն պախոմեայ շինեաց վանս կուսանաց միաբանակեցաց : Հ. տպր. 28: Յ. Հայ. 6: Լ: Հայ. 14 :

Պանփիլոս կամ պամփիլոս , որ և պամփիլոս , անուանի վկայն՝ էր քահանայ եկեղեցւոյն կեսարու պաղեստինացւոց՝ (սերտ բարեկամ եւսեբեայ կեսարացւոյ , որ յանուանէ վկայիս էառ զմականունն պամփիլեան) , կրթեալ յա̃մ եկեղեցական գիրս , և յորդաքին հանճարս խոստովանութե , և փայլեալ ուջանչելի առաքինութ̃բ և աղքատսիրութ̃բ . որ և խուրով ձեռամբ

ռամբ օրինակեաց զքաղաքամամանեանս և ժողովեաց առ ինքն զընտիր օրինակս ՃԲ. գրոց ։ Իսկ 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի տանջեցաւ վն 'ի քն հաւատոյ յուրբանոսէ դատաւորէ , և եդաւ 'ի բանտ ․ և այսպս մեռան-գամ՛ դատել 'ի փիլիմիլիանոսէ իշխանէ՝ կատարեցաւ սրով յամի երք 308․ ընդ նմա և այլ ճեպտատն հնգոյ ․ յորոց ոմանք սրով , և այլք հրով կմ խայծի նահատակեցան ․ և անուանք նց , սեւեկիոս , վաղէս կմ վաղենտիոս , սօղոս , պորփիւրոս , յուլիանոս , թէոդուլոս , եղիա , երեմիա , եսայի , սամուէլ և դանիէլ ։ Հ․ ճէփ․ 18 ։ Յ․ ճէփ․ 16 ։ Լ․ յնւ․ 1 ։

Պանոտփեոս՝ (որ թարգմանի ամենիմաստ , և գրի 'ի մեզ պամֆոս , կմ պաֆնոս) Ճգնաւոր նահատակն՝ էր աղեքսանդրացի , որդի նեղոսի անթիպատոսի , զօրգացեալ իմաստութբ , որ 'ի մեռանիլ հօր իւրոյ՝ առանձնացաւ յանապատ , և Ճգնեցաւ խստակրօն վարուք 'ի խուց մի անձուկ զամս ին ։ Եւ 'ի հալածանս դեկոսի մատնեալ 'ի ձեռս լուկիոսի աւգուստալիոսի դատաւորին աղեքսանդրիոյ վն անուանն քսի՝ սաստիկ ցանիւք և տանջանօք կատարեցաւ 'ի տր ։ Հ․ յնւ․ 22 ։ Յ․ յնւ․ 16 ։

Պաղ

Պապ (ըստ այլոց՝ Յոբոս) լիկայոնացի կամ լիկեցի՝ էր ՚ի հալածանս մաքսիմիանոսի, որ ջերմ յանձնառութեամբ՝ և դարձուցիչ բազմաց ՚ի քրիստոնէութեն. վ՟յ կալեալ զնա դատաւորին՝ չարչարեաց դանիւ և բանտիւ, եւ խորտակել զկզակսն, և քերել զմարմինն. և ագուցեալ կօշիկ երկաթի յոտս նր սուր բևեռօք՝ ընթացոյց առաջի երիվարաց մինչև ՚ի դիոկեսարիա և ՚ի սելևկիա. ուր դադարեալ նահատակին ընդ ժանտաթզենեաւ՝ եկաց յաղօթս, և աւանդեաց զհոգին. և ծառն այն այնուհետև պտղաբերեաց թուզ քաղցր: Եւ կին մի՝ որ սրբեաց մաքուր կտաւով զարիւն սրբոյն, եդ զայն յաչս կուրի. և առժամայն բացաւ շնորհօքն քի: Հ. ուէպ. 19: Յ. ուէպ. 14:
Լ. մրփ. 16:

Պապիաս, Դիոդորոս կամ Դիոդորանոս, Դիոդորոս, և Կոնոն՝ էին յատտալիայ պամփիւլիոյ ՚ի հալածանս դեկոսի, որք խաշնադարմանք՝ հաւատով քրիստոնեայք. զորս քննել պուբղիոսի դատաւորին նախ քան զնահատակութե նեստորիոսի եպսի, և գտեալ զնս աներկիւղ ՚ի դաւանութե անուանն քի, եւ հատանել զգլուխս նց:

Ոմանք 'ի վկայաբանից զԿոնոն ոչ յիշեն, և ոմանք նաև զՏիոդորոս զանց առնեն: Հ. Յ. Փետ. 4: Լ. Փետ. 26:

Պապիլաս և Պօղոս, և երկու քորք կուսանք Վաղենտինա և Թէոփիլա (կամ Վաղենտինա և Թէա) էին եգիպտացիք. զորս հրէայք մատնեցին վն 'ի քն հաւատոց 'ի ձեռս փերմելիանոսի կուսակալին իշխանին դիոկեսարիոյ. որ եւ այրել զահեակ ոտս նց, և հանել զաջոյ աչն, և հրով և սրով մաշել զամ մարմինս նց. և 'ի հաւատալ բազմութե արանց և կանանց՝ նահատակեաց և զնս սպանելով տանջանօք. բայց վաղենտինա առաւել տանջեցաւ քերանօք՝ վն կործանելոյ զկուռս, և այս հանդերձ քերբն 'ի մէջ հրոյ աւանդեաց զհոգին: Իսկ պօղոս և պապիլաս կատարեցան սրով, աղօթս արարեալ վն հալածչաց իւրեանց, մինչև յարտասուս շարժել զամենին: Հ. յուլ. 4: Յ. յուլ. 15: Լ. յուլ. 25:

Պասիկրատէս և Վալենտինոս կամ Վալէնտիոն՝ էին քաջ զօրականք քրիստոնեայք 'ի գնդէն միւսիայ 'ի Դորոստոլայ քաղաքէն Մակեդոնիոյ՝ 'ի հալածանս Աւրեղիանոսի. որք հրճուկու անար-

նարգեցին զմոլորուն հեթանոսաց ,
և խոստովան եղեն զքն ած . և 'ի
բերել եպարքոսին առաջի նց զկուռս
ապօրինի՝ պաշտել զնա , որն պատիկ_
րատէս եթուք յերեսս չնոյն : Վյ դա_
նեցին զնա և զորն վաղենտինոս , և
եդին 'ի բանտ , արկեալ 'ի պարանոցս
նց ծանր անուրս երկաթիս . զորս
վկայքն քառասնեակս կոչէին : Միա_
անգամ փորձեաց զնն եպարքոսն
տանջանօք . և 'ի համառուն կալ որցն՝
եհն պապ անուն ուրացօղ եղբայրն
պասիկրատեայ , և խրատէր զնա խոն_
կել կռոց , և աղաւիլ ոմ զինքն , իսկ
որն ոտասնեաց նմ . և մերձեցեալ 'ի
հուրն՝ որ կայր առաջի կռոց , այր_
եաց զձեռն իւր , և ասէ ցդտւորն .
տեսանես՝ զի ապականացու է մար_
մինս . իսկ հոգիս՝ որ անմահ մնայ
յաւիտեան , յուսով փրկութե յաւիտե_
նից համառուն ամբանայ 'ի ճշմարտու_
թեն . զնոյն եկրեաց և որն վաղենտի_
նոս . վյ եւ 'ի խլէր նց վճիռ գլխատմանն :
Եւ 'ի տեղւոջ կտրման , բարեպաշտ
մայրն պասիկրատեայ յորդորէր զոր_
դի իւր յօժարութե առ զպարանոցն
վն քսի , և առնուլ զպսակն լուսոյ .
և այնպէս կտրեցան սրով՝ որն պա_
սիկրատէս՝ իէ ամաց , և որն վաղեն_
տինոս՝ լ ամաց : Հ. Յ. ապր. 24 : Լ.
մայ. 25 :

Սարապիոն Ճգնաւորն՝ էր եգիպտացի
՚ի Թիմեաս քաղաքէ, որ և Թեբէ, բնա-
կեալ ՚ի սկիտէ խստակրօն և առաքի-
նի վարուք, մինչև բժշկել զամենայն ցաւս
անուամբն Ք՟ի. ոչ և զայր մի ջրգո-
ղեալ էօծ ո՟ք իւղովն, և ողջացոյց. և
զկին մի՝ որ ունէր քաղցկեղ ՚ի ստինսն,
առողջացոյց աղօթիւք. և հանդիպեալ
դիմահարի միոյ՝ որ անարգէր զո՟ն,
նշանաւ խաչին հալածեաց զդեւն: Եւ
այլս փախուցեալ յեկեղեցոյն առ նա՛
դնաց ՚ի կոստանդնուպօլիս, և բնա-
կեցաւ ՚ի վանսն՝ զոր եգիպտացւոց
առէին. և անդ ևս ծաղկեցաւ սքան-
չելեօք, և զարմանալի առաքինութե՟բ.
մինչև մեծարիլ ՚ի Թ՟գրէն և ՚ի սպա-
րապետէն. և լցեալ զաւուրս իւր հան-
գեաւ ՚ի ք՟ս, խօսելով ՟է եղբարան
բանս հոգեշահս: Հ. փք. դէկ. 16:
Յեռ. 16. և 22: Յ. դէկ. 9: Լ. դէկ. 8:

Պափնուտիոս ծեր հ՟է ամաց, և կրսե-
րն խ՟է ամաց՝ էին յեգիպտացի Ճգնա-
ւորաց. զորոց ամբաստան եղեն ո-
մանք առ յուլիանոս՝ յանցանելն նո՟ր
՟է աղեքսանդրիա, թէ արգելուն
զժողովն ՚ի կռապաշտութե՟է, և ձգեն ՚ի
հաւատս ք՟ի: Եւ ուրացողն ինքնա-
ցանել զնո՟ ՚ի լեռնէ. և ՚ի քննելն
զնո՟ ուրոյն ուրոյն՝ կայրի անկաւ ՚ի
հա-

հեռոցաւ ահի սպառնալեաց Թգրին-
այլ աղօթիւք սրբյն պատերմութեկի և
արտասուճախառն կշտամբութբ նր՝
փութով զգաստացաւ, և անարգեաց
զուրացօղն և զկուռս նր, մնյ հատին
զլեզու նր. և ապա զերկոսին նահա-
տակսն տարածեցին ՚ի վր շանթից
երկաթոյ. ուր յերկնչիլ կայրեայ՝
քաջալերեաց զնա պատերմութեոս.
և առժամայն շիջաւ հուրն, և ցրտա-
ցաւ շանթն. իսկ բռնաւորն հրամայ-
եաց ՚ի հնոց արկանել զնս. Էնն ե-
մուտ ինքնակամ և Աղեքսանդրոս զօրա-
կան՝ որ հնոց ՚իքն մն առաջին սքանչե-
լեացն. և իբրև անկիզելի մնացին
սրքն, հատին դահճքն զգլուխս նց:
Հ. յուլ. 16: Յ. Լ. յուլ. 9:

Մարինոս կմ Մարինոս՝ էր եպս սըր-
բուսա քղքին բիւթանիոյ. զոր կա-
լեալ յուլիանոսի իշխանի տեղւոյն՝ հրա-
մայեր զոհել դից, որոց զօրութբ բըղ-
խեն ամէ յերկրէս մերմէ աղբիւրք
ջերմայինք: Իսկ սբ եպսն ասէ մե-
ծամայն. քն է արարիչ ամի, և հրա-
մանաւ նր բղխեն նաև ջուրք բժշկա-
րարք, իսկ կուռք ձեր են անզգայ
տարերք. և սկսաւ բզմ ինչ վշտել
ճշմարիտ բանիւք: Յայնժամ եա
արկանել զնա իշխանն յեռացեալ ջուր
բաղանեաց. որ ոչ ինչ մնասեաց սրբյն.
ալէ

այլ՝ դահճաց. այլա տարան, և գլխա-
տեցին: Ընդ նմին կտրեցան սրով և
երեք աշակերտք նր Ակակիոս կմ Հե-
րակոն, Մենանդրոս, և Պողիենոս: Հ.
Յ. մայ. 19: Լ. ապր. 28:

Պարթենիոս նշանագործ եպս Լամբ-
սակայ կիւլիկեցւոց՝ էր յաւուրս մե-
ծին Կոստանդիանոսի, որդի Քրիս-
տափորի սարկաւագի եպսարանին
Մելիտոպօլսոյ. 'ի մանկութէ առանց
դպրութե կիրթ էր յաստծահաճոյ վարս.
որսայր ձկունս 'ի ծովակէ, և բաշ-
խէր կարօտելոց. և աղօթիւք փա-
րատէր զամ ցաւս, և հալածէր ըզ-
դևս. այսպ կոչեցեն 'ի կարգ եկեղե-
ցականն՝ եղև քաջուսումն 'ի գիրս.
քահանայ ձեռնադրեցաւ 'ի Փիլիպ-
պոսէ եպսէն Մելիտոպօլսոյ, և եպս
Լամբսակայ յաջորդեաց մետրոպօլ-
տէն Կիւզիկոնի. և եղև հովիւ քաջ
և սքանչելագործ, մինչև յարուցա-
նել և զմեռեալ. վսյ պատուէին էր 'ի
կոստանդիանոս կայսերէ իբրև ա-
ռաքեալ մի և մարգարէ. և այսպիսի
Ջղ.քամարութբ փայլեալ յեկեղեցւոջ
հանգեաւ խաղաղութբ 'ի քս: Հ. ձեռ.
8: Յ. ձեռ. 7:

Մարտ տեռ Է Լուկիանոսի:

Պաւղինոս (որ 'ի մեզ դրի նաև պաւ_
ղոս կմ՝ պօղոս), մեծանուն եպս Նոլայ
քղքի կամպանիոյ՝ էր յազնիւ տոհմէ,
այր գիտնաւոր. որ և եղև հիւպա_
տոս 'ի հռովմ յամի 378. և յետ մտա_
նելոյ 'ի կարգ ՟Քի՝ մկրտեցաւ յամի
389. և եղեւ քահանայ՝ վարեր կրօ_
նաւորաբար, մինչև ձեռնադրեցաւ
եպս յամի 409. և յերկրորդ ամի անդ
եպսութե իւրոյ յորժամ առաւ քղքն
նոլոյ 'ի գթաց, և գերի վարեցաւ
որդի այրի կնոջ միոյ, վաճառեաց
զանձն իւր ոք եպսն 'ի գերութի փոխ
որդւոյ այրւոյն, և գնաց ը վանդալս
'ի սպանիոյ յափրիկէ. և ծառայեաց
փեսայի թգւրին վանդալաց իբրև
պարտիզպան, որում և գուշակեաց
զթագաւորութի. և 'ի ձեռն նր ազա_
տեաց զնմ գերիս, ը որս դարձաւ
և ինքն յաթոռ իւր. և յետ բազում
գործոյ առաքինութե՝ հանգեաւ 'ի
քս յամի 431, 'ի հասակի հը ամաց,
թողեալ և բազում դրուագս ընտիրս՝
արձակ և ոտանաւոր բանիւ: Հ.
ունվ. 10: Լ. յունիս. 22:

Պաւղինոս (տպ. պօղինէ), և Իրակլինոս,
և Բէնէդինոս էին աթենացի քրիստոն
եայք, որք բանիւ և օրինակաւ իւր_
եանց ձգէին և զայլս յածպաշտութի.
վոյ

մ՟ոյ կալան և կացուցին զն՟ա առաջի դատաւորի Փեղիքին · յորմէ հարցա֊ փորձել, և արիաբար դաւանել զՔ՟ս , յետ գանից և տանջանաց՝ արկան ՚ի հնոց հրոյ հն՟գ՟ձ աշակերտօք իւր֊ եանց , և այնպէս կատարեցան ՚ի Ք՟ս :
Հ. փք. նոյ. 16: Յ. նոյ. 15 :

Սուքիասեանք (Ե տպ. Սուքիասեանք) այր հզօր՝ էր յաւուրս Ադրիանոսի կայ֊ սեր · որոյ առաջի դատել կապանօք՝ վ՟ս ուսուցանելոյ զանուն Ք՟սի , մատ֊ նեցաւ ՚ի ձեռս եպարքոսին , և գան հարաւ ուժգին , մինչև լի լինել վի֊ րօք և արեամբ · այլ իբրև տանէին զնա ՚ի գլխատել , խնդրեաց պաւսինե֊ պաս զկապանսն , և հեռացել ՚ի դահ֊ ճաց՝ յաղօթս եկաց , և այնպէս աւան֊ դեաց զհոգին : Հ. ապր. 5: Յ. ապր. 8: Լ. ապր. 15 :

Սոփիա . տես Պանսոփիոս :

Սոփրոնիոս ճգնաւոր վկայն՝ էր ե֊ գիպտացի · որ ՚ի ժմկս Դիոկղետիա֊ նոսի խնդրել լինէր ՚ի դատաւորէ վ՟ս դարձուցանելոյն զբազումս ՚ի Ք՟ս · և զի այլք փ՟խկ ն՟ր ՚ի ձեռս անկա֊ նէին հալածչաց , էջ յանապատէ ն՟ք ծերն , և գնաց անձամբ առ դատա֊ ւորն · և յետ անողորմ քերանաց մին֊
չև

չև 'ի վայթուճն ալեաց՝ բժշկեալ 'ի ձեռն հրեշտակի, տառապեցաւ կապանօք առ կա որն հնէջ բաղմուբ կապեալց. և դիոկղետիանոս իբրև ետես զհաստատուն միտս նց 'ի քս, ետ խաչել զոքն պափնուտիոս 'ի վ̄ր արմաւենւոյ. և զայլ մկայսն գլխատել, որք էին թուով 547: Հ. հոկ. 2: Յ. սեպ. 25: Լ. սեպ. 24:

Ա՛յլ է 'ի սմէ և միւս մեծանուն տր: հայրն պափնուտիոս Ճգնաւոր, և խոստովանօղ եպս թեբայիդոյ, աշակերտ սրբյն անտոնի, առէպ յիշեալ 'ի վարս հարանց. զորոյ ակն աջոյ բրեցին 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի, և տաաքեցին 'ի մետաղս. սա էր մին 'ի հարց սր ժողովոյն նիկիոյ. և 'ի ժողովն առիւսոսի եղև քաջ ջատագով սրբյն աթանասի. և բզմ մեցանօք Ճգնել ընդէմ արիանոսաց՝ն աւուրբք հանգեաւ 'ի տր: Լ. սեպ. 11:

ՊԵՂԵԳԵԱ տօնս 'ի տօնելիս Պեղագիա:

ՊԵՏԱԴԵՓՈՒԱ կմ ՊԵՏԱՊԱՓՈՒԷ (որ է թարգ. ԲԵՆԲԷԴՈՍ) աղախինն քնի՝ էր 'ի մաւրիտանիոյ ափրիկեցւոց՝ կին բարեպաշտօն և իմաստուն. զոր գանեալ հզ̄րոպոի տեղւոյն մ̄ւ քրիստոնէութե՝ չարչարեաց և էարկ 'ի բանտ հան_

հնդ՚ձ սանդեայ դատերքն, որ կոչիւր ՖԷՂԷԿԻՏԱՍ. ը՟ նոյին և զչորս որս՝ զորս պեռպետուայ ածեն էր 'ի լոյս ածգիտուն. և անուանք նց՝ ՍԱՏԻ-ՐՈՍ, ՌԵՎՈԿԱՏՈՍ (կմ ՌԵՎՕԿԱՏՈՍ), ՍԱՏՈՒՌՆԻՆՈՍ, և ՍԵԿՈՒՆԴՈՍ: Յետ երանելին պեռպետուա յերազի սանդուղս յերկրէ յերկինս՝ լի գործեօք տանջանաց. և վիշապ մի 'ի ներքոյ՝ որ արգելոյր զելս կամեցողաց. իսկ դուստրն իւր գնեցին վաշէն 'ի գըլկաց իւրոց՝ խաղայր ը՟ սանդուղս 'ի վեր, և կոչէր նաև զնէքն. սոյնպս և այլքն տեսին բարի երազս՝ 'ի նշանակ մարտիրոսութե իւրեանց: Եւ ահա 'ի վաղիւն անդր եկեն դահճաց կապեցին զերբուհին պեռպետուա 'ի վայրի ցուլս՝ ունելով 'ի գիրկան և զդուստրն. և այնպս քարշելով ը՟ քարս և ը՟ [Ժ]ուփս՝ կտրցան 'ի քն. իսկ չորեքին այլքն սրով նհատակեցան, կմ ը՟ ումանց՝ մին գլխատեցաւ, և այլքն գազանակուր եղեն: Հ. ՓԵՏ. 23: Յ. ՓԵՏ. 2: Լ. Մրտ. 7:

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ՏՕՆ ՇՂԹԱՅԻՑ ուրոյն կատարի՝ ոչ միայն 'ի յիշատակ բանտարկութե նր 'ի հերովդէ կրկին շղթայիւք, այլ և վն գիւտի նոյն շղթայից. զի մին 'ի վաղճմկց դատաւ 'ի հռովմ, և միւսն բերեալ եղև աստ անդր

յե̃կմէ 'ի ձեռն եւդոքսեայ թագուհ-
ւոյ՝ կնոջ փոքուն թէոդոսի, և արար-
ած նովաւ բըզմ նշանս: Իբրու զի 'ի
հռովմ դայր ասքորուն կտրելոյ յա-
օդոստա. զոռն յաղթութե օդոստոս կայ-
սեր ընդդէմ անաստասիոսի, ուհմեւայ
պատրն սեբաստոս ̃դ փոխել զայն օր 'ի
պատիւ սրբյն պետրոսի՝ յանուն շղթ-
թայից նր. քանզի և յայնմ աւուր
տաի բերել երկդ շղթայն 'ի հռոմ:
Թող զոր յոյնք աւանդեն է ոսկեբ.
Թէ մին 'ի շղթայից պահիւր երբեմն
'ի կոստանդ": Հ. յնւ. 22: Յ. յնւ. 16:

Լ. օգ. 1:

Այս 'ի յոյսմանէ. մեր և Յնւարւ մարխն
պետրոսի առաքելոյ, զոր սաի առել 'ի
հռովմայ և բերել է իւր 'ի հայս այր
մի 'ի կոմոսիս քեռէ 'ի բժայր գեղջէ,
որ գնացել էր յաթոռ սրբյն պետրո-
սի՝ վն ընդունելոյ զարձակումն 'ի կա-
պանաց, որով կապեաց զնա երեց
գեղջն, և մեռաւ նախքն զարձակելն
զնա: Հ. Յաւ. 24:

Մեկրոր մարտիրոսն աստուած կոչեցել,
էր յանկեայ գեղջէ երևեթերապօլսոյ,
երիտասարդ զօրաւոր. որ 'ի հալածանս
մաքսիմիանոսի ըմբռնել վն 'ի քն հա-
ւատոց 'ի կեսարիա պաղեստինոյ՝ քա-
ջութն խոստովան եղև զքն. և պէսպէս
տանջանաց համբերել՝ թեւեալ 'ի
փայտ.

փայտ. և արկաւ 'ի հուր ոչ բորբո-
քեալ. և այնպէս յերկար տանջեալ ա-
ւանդեաց զհոգին : Հ. Յ. յնչ. 11:
Լ. յնչ. 3: Աղօթ. առ Էսոդ :

Պետրոս Մաքսաւոր՝ էր Ափրիկեցի, եր-
բեմն անողորմ առ աղքատս, և ապա
յետ ակամայ տուչութեն հացի ցաղքա-
տն, խրատեալ տեսլեամբ գիշերոյ՝
թէ ողորմութին փրկէ յահագին դա-
տաստանացն Այ, այնուհետև այն-
չափ ողորմած եղև, մինչև տալ մերկոց
և զներքին հնդ̃ձ իւր, և տեսանել զՔս̃
արկեալ զիւրև զհնդ̃ձն զայն, որով
ցանկացաւ լինել մի յաղքատաց՝ ոյք
ունին զանեղի քս̃ի. և թողեալ զամ
մեծութ իւր՝ գնաց ը̄ դպրի իւրում
իբրև ծռայ նր, և վճռեցաւ 'ի ծռյութ
ումեմն արծաթագործի յԵմ. և յետ
ժմկց իբրև 'ի վեր ել առաքինութին նր
հնդ̃ձ զգանչելեօք, փոխեաւ յանա-
պատ. և աշակերտեալ որ̃յն մակարայ
մեծի՝ բզմ ճգնութբ հանգեաւ 'ի քս̃ :
Հ. տպ. 10: Բոլլանդ. յնչ. 23 :

Պետրոս, Պօղոս, Անդրէաս, Դիոնեսիա,
և Քրիստինէ՝ ընկերք եղեն նահատակութե
առ Դեկոսիւ կմ Աւրելիանոսիւ դա-
տաւորաւ. սկ առաջինս էր Լամպսակեցի,
որ վս̃ քրիստոնէութե դատեալ՝ այնչափ
սաստիկ հարաւ, մինչև տրորեցաւ
մար-

մարմինն. և 'ի նոյն տանջանս տուան_դեալ զհոգին: Իսկ սօզոս և անդ_րէաս էին զօրականք, որք է նոյն իշխանին եկին յաթէնս. և կարգեցան պղնձեան բանտի՝ ուր եդեալ կայր վն անուանն քի քրիստինէ կուսան ժգ ամաց. և 'ի ցանկալ նց նմ՝ աղախինն քի խրատեալ զնս ածիմաստ բա_նիւք և դարձոյց 'ի քրիստոնէութի. վյ ետ քարկոծել զնս իշխանն՝ է մեռ ևս զօրականի հւտցելոյ, որ կոչիւր գինեսիոս, և էր 'ի միջագե_տաց. և զքրիստինէ ետ գլխատել:

Հ. յու. 1: Յ. Լ. մայ. 15:

Պերեգրինոսեանց տօն է Աստիոսի:

Պօղոս կմ պօղոսիոս ոսկեզօծի եկե_ղեցւոյն անտիոքայ ասորւոց. էր մայր սբյ քհնյին յովհաննու, և այրի մնա_ցեալ՝ դաստիարակէր զբզմ կուսանս և զկրօնաւոր կանայս իբրև մայր վա_նից. և եղև 'ի սաղմոսել նց երբեմն իւրովքն հնչիւն զայն՝ թէ կուռք հե_թանոսաց ոսկի և արծաթ են՝ ձեռա_գործ որդւոց մրդկան, և որ զկնի. լուեալ զայն ուրացողին յուլիանոսի՝ որ է այն անցանէր, սաստէր լռել. և յոչ դադարել պատուէր 'ի սաղմոս_ելոյ՝ ետ բերել զնա առաջի իւր, և ապտակել չարաչար, մինչև ներ_կեալ

կեալ լինել ծնօտից նր յարենէ, բայց ոչ ծերունին եԹող զնա ազատ. իսկ նր ուրախուԹ ընկալեալ զնախատինս ոչ անուանն որ 'ի նոյն պարծէր մինչև 'ի վախճան իւր ծածահանձոյ վարուք: Հ. հոկ. 8: Յ. Լ. հոկ. 9:

Պորփիւրոս կամ Պորփիւրիոս եպս. Գազայ՝ էր 'ի Թեսաղոնիկէ քղքէ յաւուրս արկադեայ կայսեր, կրօնաւորեալ նախ 'ի սկիտէ. և ապա եկեալ յերէմ քրդուԹ դարձուցանէր զհրեայս և զհեԹանոսս. և 'ի ձեռագործէ իւրմէ կերակրէր զաղքատս. որք և զհայրենի ժառանգուԹ իւր՝ զոր եբեր առ նա մտերիմ ծոյն իւր մարկոս Թեսաղոնիկեցի, բաշխեաց յաղքատս: 'Ի կրել նր երբեմն զերգացաւ, երևեցաւ նմ յանուրջս փրկիչն բևեռեալ 'ի խաչի, և բժշկեաց զնա՝ ետ նմ զխաչ իւր 'ի պահել: Յետ այնորիկ ձեռնադրեալ քհնայ՝ կարգեցաւ պհպն սբ խաչափայտին յեմ. և 'ի մեռանիլ եպսին գազայ՝ ձեռնադրեցաւ յաԹոռ նր. և եկեալ ընդ մետրապօլտին կեսարիոյ 'ի կոստանդ", ողջունեաց զսբ ոսկեբերանն. և հաւանեցոյց զեւդոքսիա Թագուհին՝ տալ իւրեան ձեռն, զի բարձցէ 'ի գազայ քղքէ զմեհացուցանս կռապաշտուԹ, և շինեսցէ եկեղեցի խաչանման 'ի մէջ

քա-

քղքին. և 'ի կոչել նր զծնդիր սբյ եկղցին՝ եւ նմ մծ զուարկ արու ը̄ բանի սբյն, այն է Թէոդոս փոքր: Եւ ինքն որն պորփիւրոս փայլեալ սքանչելագործութբք, և առաքելական վարուքօք, հանգեաւ 'ի տր լի արդեամբք: Հ. մրտ. 6: Յ. Լ: փետ. 26:

Մորճէորոս գաւառն եփեսացի՝ էր յաւուրս որեգիանոսի կայսեր, Ճարտար նուագածու և խաղարկու 'ի հեթանոսական թատերս. ը̄ որ հաւանել աղեքսանդրի կոմսի կեսարու կապադովկացւոց, տարաւ զնա 'ի քղք իւր. և յաւուր միում հրամայեաց ձևացուցանել ը̄ խաղս զհանդէս մկրտութէ քրիստոնէից. յայնժամ խաղարկուք արկին զպորփիւրոս 'ի կաթսայ ջրալից, և սուտ եպսն ասաց այսպանօք 'ի վր նր զձևն մկրտութե: Այլ նա շրջեալ զմիտս պորփիւրի 'ի Ճշմարտութի, և եթ 'ի վր նր շնորհք հոգւոյն սբյ. և երևեցան լուսափայլ հղոկք 'ի տեսիլ նմ բզմութե, և զամբար 'ի ձեռս՝ օրհնէին զած: Վսյ հաւատցին և այլք 'ի բզմութէն. իսկ կոմսն անհաւատ՝ անօթով դարձաւ 'ի տուն իւր. և 'ի վաղիւ անդր անուն կախարդութեան դնելով 'ի վր պորփիւրոսի՝ հրամանն եռ գլխատել զնա. իսկ երանելին ուրախութ

եա

եւ զանձն 'ի մահ վ՟ս ք՟սի՝ հաղորդել նախ 'ի կղեմէնտեայ եպսէ ք՟ղքին. որ և ամփոփեաց զմարմին նահատակին:

Հ. նոյ. 7 : Յ. նոյ. 4 :

Յիշի և միւս ևս Պորփիւր մնոն ծաղրածու, որ էր հայկ՟ն կմ՟ զօմարթարոր յուլիանոսի 'ի խնճոյս. և 'ի վ՟ր ո՟ր ևս նոյնպիսի անցք սպառմին յոմանց՝ ոմ՟ թէ 'ի ձևացուցանել՟ն զմկրտութի՟ն՝ փոխել իցէ միտք ն՟ր 'ի ճշմարտութի՟ն. բայց ը՟ այլոց՝ առանց այնպիսի գխրոճանծոյ՝ դարձաւ սա 'ի մոլորութէ կռոց 'ի ս՟ր հւ՟տս ք՟սի. և համարձակ կշտամբեաց զուրացօղ կայսրն առաջի ա՟մ ատաղաց ն՟ր. վ՟յ եւ բանաւորն չարչարել զնա բազմօք, և ձաղկել մինչև 'ի մերկանալ ոսկերացն. և ապա եւ հ՟նել զգլուխ ն՟ր սակրով: Յ. Լ. սէպ. 15 :

Սեւեր անթիպատոս՝ էր 'ի հալածանս տրայանոսի, և մատնեցաւ վ՟ս 'ի ք՟ս հւ՟տց 'ի ձեռս մաքսիմոսի դ՟տւորի. որ տանջեաց զվկայն քերանօք արտաքոյ անկիւրիոյ 'ի տեղի ծննդեան ն՟ր 'ի կալինս. և իբրև կամէր գալ ձիով 'ի ք՟ղքն, կապեցաւ յաներևոյթ զօրութէ. և ոչ կարաց յ՟ռջ խաղալ, մինչև խոստովան եղև ձեռագրով իւրով զանուանն յ՟նի ք՟սի: Ա՟պա եւ տանել զ՟նր վկայն առաջի իւր 'ի

ղքն, եւ ոչ թէ վրէժս առնլով 'ի նմէ վն անցիցն՝ որք անցին, հրա_ մայեաց չանթիւք խանձողել զնա, եւ յետոյ հանել 'ի փայտ, եւ նետաձիգ առնել. որով կտրեցաւ նա 'ի տր : Բայց ք̃ղն 'ի ճնշմնէ հանդիպել էր նմ եղբօրորդին իւր Իղւբէն, եւ գիրկս արկեալ նմ արտասուօք, վ̃յ եւ զնա կալան սպասաւորք դտրին. եւ յետ եւօրեայ անդադար բանտարկութե՝ երբ գախին զնա հատանել 'ի քն, զան հարին զերանեալն, եւ կապեալ զոտսն՝ քարշեցին ը̃ երկիր զերիս մղոնս. մինչեւ ջախջախեցաւ ամ̃ մար_ մինն, եւ հեղոյր արիւնն իբրեւ զա_ ւու. եւ այսպ հատին զգլուխ սրյն : Իսկ մարմինք փառաւոր վկայիցս բե_ րել 'ի կոստանդնուպօլիս՝ եդան 'ի վանս հիւպատոսին : Հ. փք. յուլ. 6 : յեռ. 11 : Յ. Լ. յուլ. 12 :

Պրոխորոս, այն է պրոխորոս եէճաշէ, էր 'ի Ճ̃ ձկս դիոկղետիանոսի՝ որդի քրիստափորի առն քրիստոնէի, եւ թէոդոսիայ մօր կռապաշտի. եւ զի հայրն յառաջագոյն մեռաւ, մայրն սնոյց զնա 'ի պաշտօն կռոց. եւ 'ի զարգա_ նալ մանկանն՝ տարաւ զնա բժշմ ըն_ ծայիւք առ կայսրն. յորմէ պատ_ ուեցաւ պտնիւն, եւ յառաջադէմ լեալ՝ կարգեցաւ դուքս աղեքսանդրիոյ.

և առաքեցաւ անդր երկու գնդաւ
զօրաց՝ պատուէր ունելով կորուսա-
նել զքրիստոնեայս ։ Իսկ 'ի Ճնպ̃րհի
երևեցաւ նմ̃ խաչ սաւնատեսիլ ։
և եղև առ նա ձայն ահաւոր որ ասա-
նայր նմ̃ զմահ ։ եթէ ոչ ծանիցէ զյ̃
զորդին իմ̃ զխաչեալն ։ Ապա եկեալ
'ի սկիւթոպօլիս՝ ետ չինել ոսկերչի
զնմանութն խաչին ։ և նովին վանեաց
զապստամբս այլազգիս , և յայնմհե-
տէ հմ̃րձկ պաշտէր զքն̃ ։ Վյ̃ 'ի մահու-
նութէ մօր իւրոյ՝ քննեաց զպրոկու-
պիոս ը̃ արքունի հրամանի զուկիոս
դտ̃ւորն կեսարու ։ և փանեւ չարա-
չար՝ էարկ կիսամահ 'ի բանտ ։ ուր
երևեցաւ նմ̃ քն̃ հրեշտակօք , և ող-
ջացոյց ։ եղեն և այլ սքանչելիք , մին-
չև հեծ̃ւ և երկուց զօրագլխաց , և
միրոնիւ զօրօք իւրեանց 'ի սբ̃յն ղեոն-
դեայ ։ Հաւատաց 'ի քն̃ և Թէոդոսիա
մայր սբ̃յն պրոկոպիոսի , ը̃ նմին և
այլ տիկնայք ։ զորս չարչարեաց դա-
տաւորն գանիւք և հրով ։ և յետ հեր-
ձանելոյ զատինս նց̃՝ ետ գլխատել ։
Իսկ զպրոկոպիոս հարին արջառա-
ջլօք ։ և եդին 'ի ձեռս նր̃ հուր և կնդ-
րուկ՝ զի խնկեսցէ կռոց ։ և նա պա-
հեաց զհուրն 'ի ձեռսն , և ոչ ձ̃մաւե-
ցաւ ։ դարձեալ հրով փորձել զնա , ա-
պա հատին զգլուխ մեծի վկային ։ Հ.

յուլ. 7 ։ Յ. Լ. յուլ. 8 ։

Պրոսոս, Ահրէոս, և Եղիա՝ եկին եգիպ-տացի քրիստոնէայք ՚ի հալածանս մաքսիմիանոսի: Սք եկեալ ՚ի կիլի-կիա՝ դարմանէին զխոստովանօղ վը-կայսն ՚ի բանտի. և երբև կամեցան անցանել յատկաղոն վն նոցին իրաց՝ պահապանք դրան քղքին կալան զնս, և մատնեցին ՚ի ձեռս փերմելիանոսի դտուորի. որոյ խնացեալ զպնձս դա-լատեան նց ՚ի բերանոյ նոցին՝ ասէ. որովհետև դուք սիրօղ էք մարտի-րոսաց, եւ և զձեզ արարից մարտի-րոսս. արդ յետ փորձելոյ զնս դա-նիւք՝ զմբն արկեալ եարկ ՚ի հուր. զարբայն սրոմաօի զաչս բրեաց. և զոտսն կտրեաց, և զերխս գլխատեաց:

Հ. տպ. դեկ. 18: Յ. դեկ. 19:

Պօղոսէ, կմ պօղոս էպս. և Պօղիւե-տոս. տես Պաւլինոս, և Պաւսիլի-պոս:

Պօղիկտոս՝ կրկին. տես ՚ի տօնելիս:

Պօղոս աբբայն աղեքսանդրացի՝ որ նըս-տէր ՚ի վանս քարկոծուածն կոչեցեալ, էր հայր աղջկանն՝ զոր ուխտեալ էին սմա ծնողք նր յազգաւորն ՚ի մահաբեր հիւանդութէ աղօթիւք սբ հօրն պա-քեի. բայց յոչ կամիլ մօրն զինկեալ ՚ի

դստերէ իւրմէ, և 'ի կալել զնա Է̃
Ճ̃ի, գնեաց պօղոս զայլ կոյս մի, և
զայն ընծայեաց ն̃յ փխկ դստեր իւ-
րոյ ։ Այսպ տեսեալ տեսիլ սոսկալի՝
յորում ծանուցաւ նմ՝ թէ մեծ չար
արար յոչ կտրելն զուխտ իւր, եթող
զԾ, և գնացեալ յանապատն սինայ՝
ապաշխարեաց զմեղս իւր բազմամեայ
ճգնութբ, մինչև հանգեաւ 'ի քս ։ Հ.
պպ. ապր. 13 ։

Պօղոս պապանի, և քոյր նր Յուլիանէ
ծաղկահասակ՝ էին 'ի պտղոմայիդայ
ջրջքէն պաղեստինոյ. ուր իբրև եկն
որեգինանոս կմ վալերիանոս կայսր
հալածիչ քրիստոնէից, քաջալերեաց
պօղոս զքոյր իւր, և նովաւ հնգեճ
սկսաւ խաչակնքել զդէմս իւր հրա-
պարակաւ՝ զի սպանեսցին 'ի փորձու-
թէ ։ Զոր տեսեալ թշրին՝ ետ ու-
նել զպօղոս, և տանջել քերանօք.
յայնժամ ընթացաւ 'ի տեղին յու-
լիանէ և յանդիմանեաց զանդթութ
բռնաւորին. վսյ և զնա քերեցին եր-
կաթի քերչօք. և ոչ կարացեալ հա-
ւանեցուցանել զնս 'ի պաշտօն կռոց՝
յետ բանտարկութ արկին զբսն 'ի
կաթսայ եռացեալ ձիթով. և ապա
տարածեալ զնս 'ի մր երկաթի հրա-
ցել մահճաց՝ հարին դալար բրօք.
բայց ջզի երեքն 'ի դահճաց՝ ապրեա-

պա

փոնիկոս, նովրատոս, և աղաքիոս, խնդա_
յին 'ի սէրն, հրաման ետ բռնաւորն
գլխատել զնս· յետոյ և զմէյն պօ_
ղոսի և զորբուհւոյն յուլիանեայ հա_
տին զգլուխն : Հ. մրտ. 26 : Յ. Լ.
օգ. 17 : Տէս զայլ Պօղոս վկայ ՟Է
Պապխասայ :

Պօղոս և Պաւսիրիոս եղբարք հրզատք՝
էին 'ի կղեոպատրիդայ քղքէ 'ի հալա_
ծանս դիոկղետիանոսի· զորս կալեալ
արրիանոսի դտ̃աւորի վ̃ն անուանն քնի
մատնեաց 'ի քերանս : Գոյր նց և
այլ եղբայր նոցա՝ Թէոդիփոն անուն,
որ երբեմն միայնակեաց էր, և ապա
դող և աւազակ· և լուեալ զչարչա_
րանս եղբարցն՝ եկն եկաց 'ի հեռաս_
տանէ, և խորհէր նէնգակակից լի_
նել նց· յայնժամ երեւեցաւ նմ սա_
տանայ 'ի կերպարանս աղւորի, և
խրատէր զնա չառլ զանձն 'ի տան_
ջանս· զի դու ոչ կարես տաէ համ_
բերել, և այլ աւելի մեղս առնես՝
ուրանալով զքս : Ասէ Թէոդիտոն,
ես ուխտեցի ա̃ծ ո̃չ ծառայ լինել
հւտրիմ պատուհասս, և յայն բան
աներևոյթ եղև դևն· իսկ Թէոդի_
տոն ընթացաւ յատեանն, և ասէ·
ես քրիստոնեայ եմ, և եղբայր մար_
տիրոսացս : Եւ 'ի խօսիլ դտ̃աւորին ը̃
նմ քաղցրութ և ողոքանօք, նա 'ի բար_

կուռն կամելով փոխել զնա՝ կործանեաց զպաշտօն դ̃րին և ընկէց զնա 'ի վայր · յայնժամ կալան դահիճք զԹէոդիտոն, և հարին շամփուրս հրացէլս 'ի կողս նր̃ և 'ի լանջս · և 'ի գոհանալ նր̃ զա̃յ՝ երևեցաւ նմ̃ հրեշտակ ա̃յ պսակ 'ի ձեռին · ապա հատին զգլուխ նր̃ · իսկ զպօղոս և զըղպաւսէր կապանօք արկին 'ի ջուրս, և այնպէս կտ̃րեցան 'ի քս̃ ։ Հ. ֆէփ. 2 ։ Յ. ըն. 24 ։

Ռ

Ռուստինոս կմ̃ ռուստինոս այրն սքանչելի՝ էր յա̃զէն հայոց 'ի մեկայց գ̃ւռէ, կրօնաւորել 'ի վանս փառաց · ուր և անուն կարգել՝ ծառայէր ա̃յ յա̃մ արտէ՝ ջերմեռանդն աղօթիւք և պահօք, և սպասաւորէր 'ի պէտս եղբարցն ա̃մ խոնարհութ̃՝ գծուծ և անշուք ձևով, արհամարհ յաչս ա̃մենց. և յերկրի կալով միշտ զերկնայինս խորհէր · զորոյ զծածկել առաքինութի յայտնեաց ա̃ծ մեծ 'ի կատարել միանձանց նոյն վանաց, ցուցանելով նմ̃ յանուրջս զառուանս լինել բնակիչ դրախտի · և իբրև յայտնի եղև բանս այլոց ևս, և կամէին այնուհետև պատուել զծառայն ա̃յ, նա խոր-

խորհեցաւ փախչիլ անտի. և Թէոփա
փակեցին նմա զդուռն, բայց ռուսի_
նոս արար զնշան նը խաչի 'ի վ̄ր դը_
րան, և առ ժամայն բացաւ. և այն_
պէս ելեալ գնաց յանծանօթ տեղի,
և կ̄տրեաց զկեանս իւր 'ի հաճոյս
ա̄յ: Բայց զժ̄մկ որ չկարացաք գտա_
նել որոշակի: Հ. պտ. տպր. 6: յէ. 7:

Ս

Սաբա աբբայն՝ էր կապադովկացի՝ որ_
դի յովհաննու և սոփիայ, և ծաղ_
կեալ 'ի վերջին աւուրցն Թէոդոսի
փոքու, մինչև 'ի սկիզբն Թ̄գւորութե̄ն
յուստինիանոսի. սա 'ի պատանե_
կութե̄ տեսեալ խնձոր գեղեցիկ 'ի
ծառն՝ ցանկացաւ ուտել. և զի ոչ
էր ժամ՛ ճաշու. ընկէց զխնձորն յեր_
կիր, և կոխեաց ոտիւքն, և ուխ_
տեաց ոչ ևս ուտել զխնձոր. շրջեցաւ
'ի վանորայս եւ̄ մի, և աշակերտե_
ցաւ սր̄յն եւթիմիոսի, և ապա սր̄յն
Թէոկտիստոսի. և յո̄ջադէմ գտեալ
'ի ճգնողական վարս՝ գերազանցեաց
զա̄մ միայնակեցօք ժմկին իւրոյ. շի_
նեաց վանս եօթն, և բղխեցոյց ջուր
սքանչելեօք. և բ̄զմս ճգնեցաւ ընդ_
դէմ հերձուածողաց չ̄րդ ժողովոյն. և
առաքեցաւ իբրև միջնորդ խաղաղու_

թէ առ կայսերս յունաց 'ի պատրիարգացն էջ̅մի. և 'ի միում նուագի կայսրն յուստինիանոս կմ̅ յուստինիանոս ետես պսակ լուսեղէն 'ի գլուխ ս̅ր̅բ հօրն սաբայի. որ և յետ բ̅զ̅մ արգեանց հանգեաւ 'ի ք̅ս յամի ա̅ն 531 'ի հ̅ոկի ձէ, կմ̅ ղ̅թ ամաց:

Հ. տէլ. 4: Յ. Լ. տէլ. 5:

Սաբա գոթացի՝ էր 'ի ժամս վաղեսի և վաղենտինիանոսի, 'ի մանկութենէ քրիստոնեայ եղեալ, և բազմաց եւս առիթ լեալ դարձի 'ի ս̅ր̅բ հաւատս. վ̅յ արտաքսեցին զնա կռապաշտ գոթքն գոթացիք 'ի ք̅ղ̅քէ իւրեանց: Յետոյ 'ի յարուցանել աթանարիկոսի իշխանին գթաց հալածումն 'ի վ̅ր քրիստոնէից՝ յորժամ երդնուին ք̅ղ̅քացիք զկնի նահատակութէ̅ բազմաց, թէ ոչ գոյ աստ քրիստոնեայ, եկն եկաց երանելին սաբա 'ի մէջ ն̅ց, և ասէ. վ̅ն իմ մի ոք երդնուցու, զի ես քրիստոնեայ եմ. իսկ իշխանն թէպէտ և 'ի սկզբան անդոսնեաց զնա իբրև դր-ծուծ ոք, բայց տեսեալ թէ նա հ̅մրձկ պաշտէ զքրիստոնէութի՝ ետ կապել զնա ընդ սայլի և քարշել մերկ և բոկ. ապա կախեցին զնա զգերանէ տանն, և ստիպէին ուտել 'ի զոհից կռոց. և ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել, կապեցին ը̅ պարանոց ն̅ր կոճղ մեծ,

մեծ, և ընկեցին 'ի գետն. ուր կտրե-ցաւ 'ի տր 'ի հնգի լն ամաց. յամի տն 372. Իսկ մարմին սբյն 'ի ձեռն սորանոսի քրիստոնեայ դքսի հանեալ 'ի գետոյն՝ բերեալ եդև 'ի կապադով-կիա. ուր շինեցաւ վկայարան վն նր : Հ. ապր. 13 : Յ. ապր. 15 : Լ. ապր. 11 :

Սաբաս ստրատելատ՝ էր քաջ զօրավար 'ի հռովմայեցւոց կայսերութեն օրեղիանոսի. և սա ևս ասի լինել գոթացի ազգաւ, բայց հաւատով քրիստոնեայ և առա-քինի յոյժ, մինչև հալածել զդևս. սա ստէպ այցառնէր բանտարկելոց վն անուանն քի. վսյ կոչեցաւ յառ-եան կայսերն, և մատուցիւր խոստո-վանել զքրիստոնէութի իւր՝ ելոյծ ըզ-կամարն իշխանական, և ընկէց ա-ռաջի թգրին. յայնժամ տանջեցին զվկայն քերանօք և ջահիւք, և արկին նաև 'ի կաթսայ եռացեալ ձիթոյ, ուս-տի ել անվնաս. որով հաւատացին 'ի քն արք հ. և կտրեցան սրով. ապա և սբն սաբա յետ բանտարկութե, ելից զընթացս իւր գլխատմամբ՝ յամի տն իբր 271. բայց ոմանք 'ի ջուր ընկղ-մեալ ասեն՝ թերևս չփոթելով ընդ նա-խընթացին : Հ. փտ. ապր. 6 : յէտ. 7 : Յ. ապր. 25 : Լ. ապր. 24 :

Սաբինոս զօրականն՝ էր յերապօլսե-

ցի կին հերձուածողացն յեգիպտոսէ՝ 'ի ժամս Դիոկղետիանոսի . և ոչ կարացեալ հանդուրժել չարութեան կռապաշտից՝ եթող զղինաճորութին դքսին , և եկեալ արտաքոյ քաղաքին՝ կայր 'ի թաքստի ընդ այլ քրիստոնեայս պահօք և աղօթիւք : Իսկ 'ի խուզել զնա խնդրակաց՝ մատնեցաւ երանելին յաղքատէ միջէ , որում՝ ստէպ տանէր ողորմութիւն . և կապեալ ծանր շղթայիւք ածաւ առ արքեանս դատաւորն Թեբայիդոյ . և յետ կրելոյ 'ի նմին տեղիս դանս և քերանս վն անուանն տն՝ յորժամ՝ այրեցին զկողս նր և զորովայնն , նա լռիկ կայր , որպէս թէ այլոյ մարմինն էր՝ որ չարչարիւր . մինչև ձանձրացեալ դտւրն 'ի տանջելոյ զվկայն՝ վճիռ եհատ խեղդել զնա 'ի գետն . վոյ եդին զնա 'ի վարքայ մի , որ է նաւակ . և տարեալ ընկեցին 'ի խորս գետոյն՝ ծանր վիմով . զոր յետոյ հանին հաւատացեալք իւ յընջադոյն դուշակելոյ սորին , և թաղեցին մերձ 'ի քաղաքն Անդրիանու :

Հ. ապր. 14 : Յ. Լ. մրտ. 13 :

Սադողի կին շահապետաց՝ էր եղա ոխաբոնի 'ի պարսս՝ յաւուրս հալածանաց Շապհոյ , հովիւ քաջ և դարձուցիչ բազմաց յծպաշտութե . սա եւս յերազի զնախընթացն իւր զոբն շրմա

մատն եղեւ պարսից զյոջագոյն նա_
հատակեալն, զի նստէր կայր 'ի դը_
լուխ սանդխոց, եւ կոչէր զնա գալ
'ի վեր աներկիւղ. որով խմացէր ըղ_
կնոջուն իւր՝ ոչ խորշեցաւ յարքու_
նի խնդրանկաց, այլ յօժարութբ ետ
զանձն. եւ յանդիման արքայի դաւա_
նեաց զճշմարտութիւնն՝ արկաւ 'ի բանտ.
Ը նմին բանտարկեցան եւ ոգիք Ճ եւ
ԽԸ՝ արք եւ կանայք վս անուանն տն.
եւ յետ հինգ կմ եօթն ամաց սովու_
տեալնոց՝ կտրեցան ամքին սրով ար_
տաքոյ քղքի. իսկ սբն սադովկ ծանր
կտտնօք վարեցաւ 'ի խուժաստան, եւ
գլխատեցաւ 'ի բիդլապատ քղ 'ի լա_
պետ քղքի՝ յամի 342 : Հ. ՓԵՏ. 18 :
Յ. Լ. ՓԵՏ. 20 : ԱՀՈՒՐ. ՏԱ ԷՈՒՏ :

Սահակ կմ Իսահակ աբեղայ, որ եւ քահա_
նայ կրօնաւոր, էր յարեւելեան սահ_
մանաց տրութե յունաց՝ յազգէ հայոց.
եւ յաւուրս վաղէսի արիոսեան կայ_
սեր երթեալ 'ի կոստանդնուպօլիս՝
ճգնէր 'ի վանս ուրեք, եւ 'ի պատ_
րաստիլ արքայի ելանել 'ի պտրզմ
ըդդէմ գթաց, գնաց երանելին սա_
հակ առ թքրն, եւ ասէ. բաց զեկե_
ղեցիս ուղղափառաց, ոպ միշտն յոր_
դորէի զքեզ, ապա թէ ոչ՝ 'ի պա_
տերազմէդ ոչ դառնաս. իսկ բռնա_
ւորն ետ դանել զնա, եւ արկանել

'ի վ̅ր փլոց · բայց ս̅բն 'ի ձեռն հրեշտակի հանեալ 'ի դժնդակ փլոց՝ անարատ մարմնով, եհաս զկնի Թ̅գ̅րին, և կալեալ զերասանակ երիվարին՝ ասէ · ո՛վ Թ̅գ̅ր լո՛ւր ինձ, և բա՛ց զեկեղեցիս ուղղափառաց ։ Բայց նա ոչ անսացեալ՝ եւ զայրն ա̅յ 'ի ձեռս երկուց իշխանաց սատորնինոսի և բիկտորոսի, արկանել զնա 'ի բանտ արքունին մինչև 'ի դառնալ իւր խաղաղութ̅ ։ Իսկ ս̅ն ասէ · եթէ դու ողջ անդամ դարձցիս, ապա ա̅ծ չէ խօսեցեալ ը̅ իս · բայց ինձ եցոյց տ̅ր, զի փախստեայ լինիցիս, և մարմին քո հրով այրեսցի ։ Եւ եղև այնպէս · զի վաղէս վանեալ 'ի զԹայ՝ անկաւ 'ի մարագ մի յարդի · յոր վառեցին հուր Թշնամիք, և այրեցին զԹ̅գ̅րն և զորս ը̅ նմ̅ ։ Ապա 'ի Թ̅գ̅րել մեծին Թէոդոսի՝ բացան եկեղեցիք ուղղափառաց, և պատուեցան ա̅ծ բանաւորկեալք և աքսորեալք 'ի վաղնէ · և իշխանքն սատորնինոս և բիկտորոս՝ որք 'ի պահ ունէին զս̅բն սահակ, դարձան յուղղափառութ̅, և ծառայէին ս̅բյն 'ի սենեակ մի առանձին՝ զոր շինեցին նմ̅ · ուր և կատարեաց երանելին զկեանս իւր լի արդեամբք ։

Հ. ճայ. 29 ։ Յ. ճայ. 30 ։

Սամուէլ (Թ̅յն ասէն), Մանուէլ, և

Իմայն էին երեք եղբարք հարազատք․ ազգաւ պարսիկք՝ որդիք հօր մոգպետի, և մօր քրիստոնէի, յորմէ ուսան զճշմարիտ հաւատս․ և դաստիարակեցա՛ն ՚ի ձեռս հաւատացելոց երքինւոյ ուրումն՝ սիրելի եղեն յաչս արքայի պարսից շապհոյ․ որ պահէր զնոսա յարքունիս՝ առանց նեղելոյ զնոսա վասն հաւատոց։ Եւ ՚ի կամիլ խուրումն առաջել դեսպանս առ յուլիանոս կայսր՝ յղեաց զերեսին եղբարքս, որք հանդիպեցան կայսեր ՚ի քաղկեդոն քաղքի․ և տեսեալ զնա՝ զի եմուտ ՚ի մեհեանն զոհել, ինքեանք կացին արտաքոյ՝ աշխարելով զյիմարութին հեթանոսական․ վասն և ՚ի հարցանել յուլիանոսի զնոսա համարձակ խոստովան եղեն զքրիստոնէութին իւրեանց, և նա հրամայեաց տանջել զնոսա․ իսկ քաջն մանուէլ ասէ․ չէք քո իշխանութին ՚ի վերայ մեր․ տուր մեզ պատասխանի թղթոյն դեսպանութեան, և երթիցուք ուստի առաքեցաք առ քեզ։ Եւ բռնաւորն չկարացեալ տանել համարձակութեան նոցա՝ եհր հարկանել բևեռս ՚ի գլուխ նոցա և ՚ի թիկունս․ և ծակել զպճղունս երից եղբարց, և կախել և քերել և հրով խանձոտել․ ապա տարեալ զնոսա ՚ի կոստանդնուպօլիս՝ անդ եհատ զգլուխս նոցա։ Եւ այս եղ գործ անխրատուե

յառ

յուլիանոսի եղև մի 'ի սրբոց Թշնամունն նր է չարչից · և եղեւ 'ի պատերազմ՝ ոչ ևս դարձաւ յետս ։ Հ· յունիս· 20 ։ Յ· Լ ։ յնս· 17 ։

Սեւերիանոս կմ սեւերոս սեբաստէ 'ի պամփիւղեայ՝ էր զօրական առ դիոկղետիանոսիւ · և 'ի ժամանակս հալածանաց աղաչէր զնծ՝ հասանել մարտիրոսութե · և առեւ հրաման 'ի տեառնէն՝ գնաց առ հարիւրապետան մէնոս, և դարձոյց զնա 'ի քրիստոնէութի · և նովաւ հնդ եկեւ 'ի փիլիպուպօլիս քղք Թրակացւոց · հանդիպեցաւ երեսուն և վեց (կմ լէ , կմ լը) վկայից՝ որք սրով և հրով կորցան վն անուանն ին 'ի հրամանէ ապեղիանոսի բդեշխին ։ Որ և ետ ունել նաև զսեւերիանոս և զմէնոս · և յետ դանից և հարուածոց՝ ետ հանել երկոփոկս 'ի Թիկանց սբյն մէնոսի · և խորտակեալ զանդամս նր՝ եարկ 'ի հուր ընդ նախընԹաց վկայսն ։ Իսկ զսբն սեւերիանոս քերեցին դահիճք չարաչար , և հրացուցեալ մատնոցս դերձկաց՝ անցուցին է մատունս նր , և զկամար շանԹացեալ դօտի ածին է մէջ նր · յետոյ սնդեւ 'ի մամուլս՝ կամեին սղոցել զնա 'ի գլխոյն և 'ի վայր · բայց յուշ դծել սղոցի 'ի գագաԹ սբյն՝ հաւատացին դահիճքն 'ի քս · և այլք հա֊

հատին զգլուխ վկային ։ Հ․ ապր․ 4։

Յ․ Լ․ օգ․ 20։

Սեղուանոս (կամ սեղուանոս) եպս․ գա_ զայոյ․ յա̃ջագոյն զօրական էր լեալ, և ապա հրաժարեալ՝ մեծահանճոյ վա_ րուք կոչեցաւ 'ի քհնյութիւն և յեպսութիւն․ և եղև հովիւ քաջ և արթուն, որ լուսաւորեաց զբզմս 'ի հեթանոսաց․ նմին կրեալ 'ի հալածանս դիոկղետիա_ նոսի կայսեր ընդ բնակիչս կեսարիոյ պաղեստինու, և տանջեցին 'ի հրա_ պարակի չարաչար գանիւք և քերա_ նօք մինչև յաւէտս․ և յետ թողլոյ զնա առ ժամ մի 'ի մետաղս պղնձոյ, իբրև տեսին՝ թէ նաև անդ ոչ դա_ դարէ ուսուցանել զբզմս, սպանին նախ առաջի նր̃ սրով զորդիս իւ, կմ̃ Խ, որք աշակերտեալ էին նմ̃․ և յետոյ հատին զգլուխ սր̃յ եպսին ։ Հ․ Յ․ Լ․ մայ․ 4 ։

Սեղուանոս սբ̃ հայրն՝ որ և սեղբուանէ կո_ չի, սքանչելի գտաւ յամս առաքինու_ թեան․ ով փոքր 'ի շատէ յայտ առնեն գիրք հարանց վարուց․ և ը̃ յայսմ աւուրաց է ծերն այն՝ որ ետ զկա_ նագոյն մանկունս իւր խաբեբայ ա_ քատի միոյ, իսկ նա վաճառեաց զայն ը̃ գինւոյ․ և 'ի տրտմիլ ծերոյն ը̃ այն՝ երևեցաւ նմ̃ քս̃ ցուցեալ զխոցե_ ղէն.

գէն նր̅ . որով 'ի մի̅տ էած ծերն՝
Թէ ոչ ք̅ոնաւոյն եղև ողորմութ̅ իւր ,
այլ ք̅ի տուաւ . և 'ի պատմել նր̅
զայս եղբարցն , այնուհետև ոչ առ_
նէին ընտրութ̅ աղքատաց: Հ. մրփ. 11:

Սիմէոն աղաւաղ, կամ Եղզնաւանոցեան , և
գործակից նր̅ Յովհաննէս ճգնաւոր՝ էին
եմեսացիք (կամ եդեսացիք) յաւուրս
յուստինոսի կայսեր . ս̅ք յետ շրջելոյ
միաբանյուն խառնեալս եէմի և 'ի վա_
նորայս՝ Ճգնեցան յանապատի զամս
քառասուն : Յետ այնորիկ սիմէոն
աղգամամբն ա̅յ հրաժարել՝ 'ի յովհաննէ
ըդէմ կամաց նր̅՝ դարձաւ յեէմ, և
ձևացոյց զինքն յիմար վա̅ ք̅ի , զի
համարձակ լիցի ծաղր առնել զու_
նայնութիս Ց̅ի , և դարձուցանել ըղ_
խառնակեցիկ անձինս յուղղութի վա_
րուց . վ̅ոյ առնէր գործս անհեթեթս
և աղայականս առաջի բազմութ̅, մինչ
զի բազում գանս և Թշնամանս կրել՝
կոչիւր յամմյն աղաման, կամ ի̅ յունաց՝
սալօս . բայց միանգամայն և յայտնի
հրաշս գործէր , որով ձգէր յինքն
մեղաւորս , և Ճարտարութ̅ խրատէր
զնոյ . և ինքն 'ի շաբաթու միանգամ
Ճաշակէր , և այլ բազում իրօք Ճգնէր
'ի ծածուկ . իսկ երկու աւուրբք յա_
ռաջքան զմահ նր̅՝ յայտնեաց ա̅ծ ու_
մեմն յովհաննու սարկաւագի , Թէ
բա_

թագաւորականք պատրաստեալ են մի֊
մեանց · Իսկ սիմեոն լուեալ զայն ՚ի
սարկաւագէն՝ աղաչեաց մի ուրեք
առեալ զայն ՚ի կենդանութե իւրում ·
վնյ մեռեալ անձանօթ ՚ի մարդկանէ
իբրև բախեալ ոք · և երկու աղքատք
տարան զնա ՚ի թաղել · բայց հրեշտա֊
կաց բազմութիք խնկօք և մոմեղինօք և
երգօք հոգևորօք յուղարկաւորք եղեն
նմ · որք եւտես ապականագործ հրէայն՝
որ ՚ի ձեռն սրբյն սիմէոնի լեալ էր
քրիստոնեայ : Իսկ ընկեր սիմէոնի
յոհաննէս յանապատի վճարեաց ըզ֊
կեանս իւր մնահաճոյ վարուք , և
եառ զպսակ համբերութե անապատա֊
ւորաց · որք յայտնեցաւ նախայիշեալ
սարկաւագի : Հ. Յ. յուլ. 21 : Լ.
յուլ. Ի. և 21 :

Սիմէոն ծերունի , և Աննա մարգարէ ,
և Եղիսաբեթ մայրն յովհաննու կարապետի ,
որք ՚ի միասին յիշատակին ՚ի յայսմա֊
ւուրս մեր , ՚ի սր աւետարանէ անտի
ծանուցեալ են անուանք և արդեանք
իւրեանց : Եւ եթէ կայցէ ինչ յար֊
տաքին աւանդից՝ տեսցի յՃարձակն
գործոյս : Հ. յնվ. 10 : Յ. փետ. 3 : Լ.
սեպ. Ի : հոկ. 8 : և նոյ. 5 :

Սիմէոն սիւնակեաց երկրորդ կմ քոյր կո֊
չեցեալ , էր յանտիոքայ ասորւոց

յա֊

քաւութս յուստինիանոսի կայսեր 'ի վեցերորդ դարու, որդի անուն ծնողաց յովհաննու և մարթայի, սըտուղ դաեալ աղօթից՝ բարեխօսութ ամենօրհնելոյն սբ̃յն յովհաննու մկրտչի. որ եքևեցաւ մօր մանկանն, և նշանակեաց զանուն նր, և օրինագրեաց զք̃զ քաղկորան նորին։ Եւ իբրև վեցամեայ եղև սիմէոն, կրօնաւորեցաւ 'ի լեառն սեւևկիայ. և այսպ զարգացեալ ընակեցաւ անտանելի ճգնութ զամս բազումս 'ի վ̃ր երից այլ և այլ սեանց, յորոց մին էր վէմ բարձրացեալ 'ի լերինն՝ որ կոչիւր սքանչելի. և արժանի եղև տեսանել զք̃ս 'ի տեսլեան, և ստացաւ շնորհս սքանչելագործութե, որով բժշկէր զամ̃ ցաւս. և յետ ամի հրաման եղև 'ի տն̃է առեալն սելևկիոյ ձեռնադրել զսիմէոն քհ̃նյ. որ զկնի մատուցանելոյ զպ̃ք պատարագն ահիւ և դողութ՝ ընկալաւ զպայծառութն փոխելոյ առ տր̃ զկնի տասն աւուրց. և այնուհետ գնաց առ անձկալին իւր քս̃՝ 'ի հասակի հե կի̃ ամաց։ Հ. Ճայ. 26։ Յ. Ճայ. 23։

Լ. ...կ. 3։

Սինգնեոս ծերունին, որ և **Եւսեգնեոս** ...ուրբն, էր անտիոքացի՝ քաջ զօրական, և զօրավար կոստանդեայ հօր կոստանդիանոսի, և առ նմանէ հաւատացեալ 'ի

'ի քն եկեալ մինչեւ 'ի Ժամս յու_
լիանոսի ուրացողին · յորմէ առնլեն
'ի լոյս յաւուր տօնի կռոց՝ յանդիմա_
նեաց զանձն մոլորութեան նր , եւ ասէ ·
ոչն կոստանդիանոս զաւակ գոլով
կայսերաշունց՝ այնչափ հնազանդուն տա_
նեայ զքրիստոնէութի · իսկ դու զա_
ւակ գոլով քրիստոնէից , եւ մկրտեն ,
եւ ուսեալ զաստուածաշունչ գիրս , այժմ ես
վատթար գտար մինչեւ ուրանալ զքն :
իսկ ուրացողն ետ բրածեծ առնել
զպատուական ծերունին՝ որ էր ՃԺ_
ամաց · եւ յետ բանտից եւ կապանաց՝
մերատին փորձեն զնա , եւ կրկին կըշ_
տամբեն 'ի սրբյն , ետ հասանել զգե_
ցուխ նր · իսկ սարկաւագն եւսոսա_
քեոս գաղտ թաղեաց զնա , եւ գրեաց
զպատմութի նորին : Հ. յու. 4 : Յ.
Լ. օգ. 5 :

Մեկեխիս կիր խոխոկոս անապատական ճըգ_
նաւոր՝ էր 'ի քղքէն անդրապատոյ՝ 'ի
սհմանաց փոքուն հայոց , կիր յարմե_
նակաց դ.ու.է. · սա 'ի դիմել զառաջինն
'ի լեառն մի անապատին՝ հանդիպե_
ցաւ երկու դիւահարաց , որոց ան_
ուանք էին յովհաննէս եւ իլարիոն ·
եւ 'ի ջանալ այսոց չարաց 'ի բերանոյ
նց խափանել զընթացս նորին՝ ինքն
աղօթիւք հալածեաց զնս · եւ հասեն
'ի տեղին յուցէն նմ յայ՝ եղեւ անա_
պա_

պատուոր, և ծաղկեցաւ նշանագոր-ծութ̃ք. շինեաց և ՚ի ստորոտս լերին առ ջրով զեկեղեցի սրբոյն Անդրէի, և վանս արանց և կանանց. և ամսով յռ̃ջ ծանեաւ ՚ի ձեռն հրեշտակի զվախճան իւր. և ՚ի գիշերին՝ յորում աւանդէր զհոգին, ծագեաց լոյս ար-փիափայլ ՚ի վ̃ր ն̃ր. և այնպէս օրհնե-լով զեղբարսն՝ փոխեցաւ յերկրէ յեր-կինս, և մարմին ն̃ր եդաւ ՚ի քարե-ղէն տապանի. և յետ ժ̃մկաց յաւուրս կոստանդեայ և եռինեայ բերաւ յա-մասիա ք̃ղք յեմպէ տեղւոյն, և եդաւ յեկեղեցւոջ: Հ. յնս. 7: Յ. նոյ. 10:

Սխուլապիոս, կամ ազուլապիոսն. ոմն է Բենեդիկտոսի:

Սմբատ արքայ Հայոց Բագրատունի՝ որդի Աշոտոյ առաջնոյ, թ̃գրե̃լ զկնի հօր իւրոյ յամի 890. յլթ. փայլեաց յամ̃ հանդէսս քաջութե̃ և ա̃ծպաշտութե̃ ՚ի ժամս խաղաղութե̃ ազգին հայոց. զի որ-չափ յաճախէին նեղութիք ՚ի վ̃ր ն̃ր յօտարաց և յընտանեաց, նա սքան-չելի համբերութ̃բ և արիութ̃բ յոյժ ա-պաւինէր՝ գտանէր ելս իրաց. և էր անոխակալ առ չարարարս իւր, և բարերար առ ամ̃ն. փոյթ ՚ի շինութ̃ի եկեղեցեաց, և յորդորիչ ամ̃ն ՚ի բա-րեպաշտութ̃ի քարի օրինակաւ վարուց

իւ-

իւրոց ։ Այս ածանէր թղ̃ր յետ բա-
զում և մեծամեծ գործոց իւրոց՝ ան-
միջական յիշատակաց արժանի գործ
գործեաց՝ դնելով զանձն 'ի վ̃ր հօտին
իւրոյ ը̃ նմանութ̃ քաջ հովուի ․ զի
'ի պաշարիլ ամրոցին կապուտայ 'ի
յունաց սատիկանէ 'ի պղ̃ձսս իւր,
յորժամ կոտորած լինէր բազմաց,
ասաց ․ լաւ է՝ թէ ես մեռայց, քան
թէ կորիցէ այսչափ ժղ̃դ էյ ․ և վ̃ն
արժանի եղև նաև փառաւոր պսակի
մարտիրոսութ̃ ։ Քանզի իբրև մատ-
նեաց զանձն 'ի ձեռս յունաց՝ նա
թէպէտ և 'ի սկզբան առ երես պա-
տուեաց զաւրքայն, և եթող յը̃արձա-
կի, բայց յետոյ նենգանօք կոչեալ՝
էարկ շղթայիւք 'ի խաւարային բանտ
'ի դուռին ջղքի ․ և տանջեաց զնա սո-
վու և ծարաւու, զի թերևս յանձն
առցէ ուրանալ զք̃ս ․ և այսպ տա-
րեալ զնա կապանօք ը̃ իւր 'ի գաղթն
ջուռ՝ յանդիման ամրոցին երնջակայ,
և կարգել դահճաց 'ի վ̃ր նր՝ յայտ-
նապէս սպանել յուրացուի ․ իսկ ե-
րանելի նշահին միշտ մնաց հաստա-
տուն 'ի ք̃ս, և հաղորդել 'ի մ̃բ խորհր-
դոյն 'ի ձեռն քհնյի միոյ ծպտելոյ՝
տուաւ ես զօրացաւ ։ Յետ բազում
կտտանաց և գանից և սպանաց՝ յու-
րեան 'ի վ̃ր նր դահճիջք, և առեալ
զթաշկինակ նր՝ մխեցին ը̃ բերանն

և

և չնչարգել առարին. և արկեալ գե-
ղարանս ՚ի կզակս նորա՝ պնդեցին զնա պա-
րանոցն. և եդեալ բեռն ծանր ՚ի վերայ
գլխոյն՝ արք տասն անկանէին ՚ի վերայ
նորա, ձգէին և խեղդամահ առնել զնա.
եւ տուեալ և զայլ քստմնելի տանջանս՝
մխելով փայտ սրեալ ընդ անդամս նորա.
և մինչդեռ շունչ նորա ՚ի նմա էր՝ հատին
զգլուխ սորա. և զմեռեալ մարմին նորա
բերեալ ՚ի դուռն՝ բնակեցին ՚ի փայտ
խաչի: Եւ այս փառաւորեաց զփա-
ռաւոր նահատակսն՝ ծագելով լոյս պայ-
ծառ ՚ի վերայ մարմնոյ նորա. և տալով
շնորհս բժշկութե հոգւոյն՝ որ հեղա-
արիւն նորա պատուական, մինչև գտա-
նել և ամենից յայլազգեաց ՚ի նա հա-
ւատս: Եւ եղև նահատակութի երջանիկ
արքայիս մերոյ Սմբատայ յամի 914.
Յկգ: Հ. ապր. 16:
Ընդ սմին յիշատակին ՚ի յայսմաւուրս
և այլ բազմութիւք վկայից, զորս նա-
հատակեաց Յուսուփ ոստիկանն ՚ի
Հայս. որք և արքանեակ նոր նորա՝
յառաջն բերդական ամրոցին. զորոց
տես ՚ի պատմութե Հայոց. դիրք Գ.
գլ. ԺԷ. և ԻԳ:

ՍՄԲԱՏ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ՝ ԲԱՂԽԱՅԱՂԲՆ կոչե-
ցեալ. էր յաւուրս Լևոնի կայսեր
յունաց, և խոստովանող արքային պար-
սից. յորմէ կուրացաւ և մարզպանն
Տին

Տէրն Հայոց և Վրկանայ վճ մեծամեծ քաջութեց իւրոց . և փոյթ կալեալ բարեզարդութե աղդայնոց բնակելոց 'ի սահմանս սպարապետին՝ եւ ձեռնադրել նչ եւս զհարել անուն ումն . շինեաց և 'ի դուռն զեկեղեցի որ լուսաւորչին կոփածոյ քարամբք . աւար և զայլ գործս բարեպաշտութե , որոց վն արժանի գտաւ յիշատակել լինելոյ 'ի յայսմաւուրս . ուր և պատմի՝ թէ յանիրաւի չարախօսեալ յոմանց առաջի խոսրովու , գաղտնամարտիկ լեալ իցէ , և յաղթօղ գտեալ . և արձակեալ : Վախճան սմբատայ եղև 'ի տխարոն յամի տն 601 . և 'ի թուին Հայոց ծ . իսկ մարմին նորա բերեալ 'ի հայս՝ թաղեցաւ 'ի դարոնս :

Հ. հոկ. 26 :

ՍՄԲԱՏ ՍՊԱՐԱՊԵՏ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ՝ ԱԲԼԱԲԱՍ կոչեցեալ , և ԽՈՍՐՈՎՇՆՈՒՄ անուան արժանացեալ , էր հայր աշտօոյ աւօջնոյ արքայի , այր քաջ և ա̃ծապաշտ . սա 'ի յարձակման բուղայի ոստիկանի յՏն հայոց՝ հարկեցաւ անձնատուր լինել 'ի նա . բայց բռնաւորն այնու առաւել համարձակեալ աւերեաց զՏն , և զբազումս նահատակեաց . և Ը կապելոց նախարարաց տարաւ և զսմբատ 'ի բաղդատ . ուր արկաւ և մեռաւ 'ի կապանս .

ճղանս․ զի առ նեղուէ դարձցի յա.ւ-աղդութե, ողջ և դարձան այլք ոչ սակաւք, բայց Սեւէֆաննոս՝ կին կոչեցեալ՝ քաջութ դաւանէր զՔս՝ անտանելի չարչարանօք կատարեցաւ ՚յամի 855․ յՔ․ նոյնպէս և քաջն Որմբաս համաստառուն կացեալ 'ի խոստովանուէ որ հաւատոյ՝ յերկար մնաց 'ի բանտի․ և անդ աղօթելով աւանդեաց զհոգին 'ի յաջորդ ամի ։ Հ․ Ծ․Փ․ 3 ։

Սահակ լիկեցի կմ կիլիկեցի 'ի Պոմպէուպօլսոյ, էր հովիւ խաշանց 'ի հալածանս Մաքսիմիանոսի․ և 'ի նմին երբեմն էր կայնեալ առ աղբեր ջրոյ՝ յայտնութեն ընկալեալ յԱյ, եթող կախեալ զծառոյ անտի զաղեղն իւր և զերկիս նետսն․ և աղօթս արարեալ՝ զի տեղին այն լիցի 'ի բժշկութե ախտաժետաց, սկսաւ շրջիլ և քարոզել զՔս 'ի սահմանսն յայնոսիկ, և շնորհօքն Այ զբազումս էած յաստուածգիտութի ։ Եւ յաւուր միում մտեալ 'ի մեհեանն՝ գողացաւ զոսկի ձեռն մի կռոց, և մանրեալ ետ աղքատաց․ և ըմբռնեալ քրմին զայլս իբրև գող, ստզոն ինքնին յանդիմանն եղև Մաքսիմոսի իշխանի, և ետ արձակել զըմբռնեալսն՝ ասելով, թէ ես արարի զգործն զայն․ և յայտնապէս խոս-

տոմանեցաւ զքն ։ Վոյ ապա․ ցնոյնյսա երանելւոյն կօշիկս երկաթիս , և բևեռեցին ․ և առեալ ընթացուցին մինչև 'ի տեղի մի' ուր կայր ծառ եղջերենի ․ զորմէ կախեալ զոտն' զան հարին մինչև յաւանդումն հոգւոյն ․ իսկ մարմին նր տրկաւ 'ի հուր ․ և 'ի չինել անձրևի' եկին և բարձին զնյն քրիստոնեայք ։ Հ․ ռեպ․ 11 ։ Յ․ Լ․ ռեպ․ 7 ։

Սէրապիոն հաշտանայ եկեղեցւոյն անկիւրիոյ' էր 'ի հալածանս աղեքսանդրոսի կայսեր կմ դատաւորի , այր մծապաշտ' և նախանձաւոր փառացն այ ․ որոյ ունել զհանդես հեթանոսաց' զոր առնէին 'ի տօնի կռոց , կործանեաց զսեղան զոհից նց ․ վսյ կալան զերանելին , և հարին զգլուխ նր ։ Ընդ նմին նահատակեցաւ և բազմաչարչար սրբուհին Ֆէլիցիտա կմ Բէատրիս , որ էր պտմտացի կրօնաւոր կուսան , առնջեալ մն 'ի քն հաւատոց նորա 'ի դաւառի իւրում' քերանօք ․ և ազատեալ իբր 'ի հնոցէ հրոյն , և ապա 'ի բնականդրին յղեալ , և անուի յանկիւրիա ․ ուր 'ի կալթայ եռացեալ ձիթոյ արկեալ' և ոչ մնասեալ , գլխատեցաւ ը սրյն ոմկրատայ ։ Հ․ հոկ․ 16 ։ Յ․ հոկ․ 29 ։

Սպեւսիպպոս, Եղասիպպոս, և Մեղեսիպպոս՝ էին եռուորեակ եղբարք հարազատք 'ի կապադովկիա, ը այլոց 'ի լինգոնա, 'ի Թագաւորութե՛ Մարկոսի աւրեղիոսի. և էին ձիավարժ ծառայք հեթանոս տրանց, որք և ինքեանք կռապաշտ էին. բայց հանի նշ Նէոնիլլա էր քրիստոնեայ. որ յաւուր միում հրաւիրեալ 'ի նոցանէ 'ի կոչունս՝ զոր առնէին 'ի պատիւ չաստյն դիոսի, խրատեաց զնս 'ի բաց կալ 'ի մոլորութե՛ փայտեղէն և քարեղէն դրոշէլոց. և նոքա նոյնժամայն խորտակեցին զարձանս կռոց՝ և զղօհս նշ արկին 'ի կերակուր շանց: Զայն իմացեալ տերանց նոցա՝ տանջեցին զնս քերանօք. և ոչ կարացեալ շրջել զմիտս նշ 'ի քնէ, արկին զերեսանն 'ի հուր. իսկ զհանի նշ գլխատեցին՝ ը այլ կնոջ միում հաւատացելոյ, որ կոչիւր Յովնիլլա կմ Յովլիանէ, և ը Տուրբոնի նոտարի՝ որոյ կործանեալ էր զայլ կուռս: Հ. պտ. յհլ. 29: Յ.
Լ. յնւ. 17:

Սպերիդոն կմ Սպիրիդոն սքանչելագործ հայրապետ՝ էր կիպրացի, հօվիւ ոչխարաց. որ յետ մեռանելոյ կնոջ իւրոյ՝ ընտրեցաւ եպս արիմիթունայ քաղաքին կիպրոսի. զի էր

այր

այր աննենգ և ճշմարիտ ածապաշտ , հեզ և խոնարհ ։ Սա եղև մին 'ի հարց սբ ժողովոյն Նիկիոյ՝ խոստովանողական պատուով ․ զի էր 'ի Թոէոյ Նշ , որք 'ի միոյ ականէ զրկեալ առաքեցան 'ի մետաղս 'ի հալածանս մաքսիմիանոսի ․ և 'ի ժողովն անդ անուամբն քի պապանձեցոյց զոմն հեթանոս փիլիսոփայ , և դարձոյց 'ի սբ հաւատս ։ Ունէր և զհոգի մարգարէուե , և զշնորհս սքանչելեաց ․ որով յերաշտի՝ անձրև էած աղօթիւք ․ և 'ի սովու առատացոյց զցորեան ․ 'ի պէտս ուրումն նեղելոյ 'ի ձեռաց պարտատեառն՝ դարձոյց և զօձ մի յոսկի , և յետ շահելոյ առն և վճարելոյ զփոխն՝ փոխարկեաց անդրէն զոսկին յօձ ․ վն ազատելոյ զանմեղ ոք 'ի մահուանէ՝ կասեցոյց զընթացս գետոյն , զի փութով հասցէ յօգնութի ․ և 'ի խնդրել կնոջ միոյ զզարդս ոսկիս՝ զորս աւանդեալ էր երինեայ դստեր սրբոյն սպիրիդիոնի , կարդաց երանելին զմեռեալ դուստր իւր յանուանէ ․ և նա 'ի գերեզմանէ ետ զձայն , և յայտնեաց զտեղին՝ ուր եդեալ էր զզարդսն 'ի պահեստի ։ Արար սբ հայրապետն և այլ բազում գործս նշանաւորս ․ և լի աւուրբք և արդեամբք հանգեաւ 'ի քս ․ որ և անպական սքանչելեօք

փայլէ ցարդ 'ի կորկիւրա, (որ 'ի քորֆու,) ուր կայ մարմին նր: Հ. Դեկ. 16: Յ. Դեկ. 12: Լ. Դեկ. 14:

Ստեփանէ. տես Ը Բիկտորի:

Ստեփաննոս արքամէպս 'ի վասպուրական Տէ՛ էր որդի բարեպաշտ երիցու մր յուսիկ կոչեցելոյ, 'ի մանկուէ հետէ փայլէր առաքինութբ և սքանչելագործութբ. զի 'ի ժամանակի սովու բազմեաց աղքատաց ըղորմեանն առլացեալ վն տան իւրոյ. և լցեալ զգաստարկ պարկն մորքով և աւազով՝ եբեր 'ի տուն, և գտաւ ալիւր պատուական. իսկ ինքն դէմ եդեալ գնաց յարգելան անուն վանս բերկրույ, և կրօնաւորեցաւ: Եւ յորժամ եղև քահանայ՝ 'ի մատուցանել զառաջին պատարագն վն հօրւոյ տիկնոջ ուրումն բիբի կոչեցելոյ, ետես տեսիլ սքանչելի. զի թէ կայր ինքն յեզր ծովու արեան, յոր անկեալ էր բիբի. և յաղօթել իւրում հանաւ նա 'ի ցամաք: Եւ յայնմհետէ սոսկացեալ ստեփաննոսի 'ի մեծուէ քահանայական պաշտաման՝ ոչ գիւրաւ յանձն առնոյր պատարագել, ասելով. արեան ծովուն չեմ բաւական: Այպս հարկեալ ընկալաւ զպաշտօն վարդապետութե, և քա-

քարոզէր հոգեւորս և յորդառատ բա-
նիւք. մինչև կատարեաց զա̃ծահաճոյ
կեանս իւր 'ի վանս անդ արդելա-
նոյ. և ծաղկեցաւ սքանչելեօք նաև
զկնի մահուան, որ եղև յամի իբր
1251. Է: Հ. յնկ. 3:

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՊՍ. ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ՝ առաջնորդ
ու̃ր նշանի վանացն՝ էր այր առաքի-
նի, և զօրաւոր հոգւով և մարմնով.
յորոյ վն̃ թագաւորն եգել բուրհա-
նադին ամիրայն սեբաստիոյ, ոչ̃ թէ
խորհրդակից իցէ զօրաց ապստամբե-
լոց յիւրմէ, եւ բերել զնա առաջի
իւր. ը̃ որում եկին և երկու ծերա-
գոյն աբեղայք՝ ՆԵՐՍԷՍ և ԹՈՐՈՍ:
Եւ իբրև ոչ եգիտ 'ի նմ̃ ինչ ինչ,
ստիպէր զնս̃ ուրանալ զՔս̃, և ազա-
տիլ 'ի մահուանէ: Իսկ նոքա առ
ոչինչ համարեցան զխոստմունս և
զսպառնալիս, և զմծարթամբայանձն
առին զմահ վն̃ անուանն տն̃, վճ̃յ
եւ հրաման գլխատման: Եհար դա-
հիճն երիցս զպարանոց եպսին, և
ոչ կարաց հատանել. ապա քարշեալ
զնա չորից արանց զձեռաց և զոտից՝
հարին զնա սուսերօք, և յերկուս
հերձին ը̃ մէջս. յետոյ հատին և
զգլուխս երկուց աբեղայից: Եւ
յարկանել զմարմինս երանելեացն 'ի
մէջ գիւղանց այլոց մահապարտաց.

լոյսն երկնաւոր որոշեաց զմարմինս սրբոց յանձնեց. և հաւատացեալքն եկեալ գողացան և ամփոփեցին զպատուական նշխարս նոցա, յամի 1387. տե՛ս։ Հ. փք. յու. 23։ յէտ. 26։

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՊՍ. ՈՒՆԷԱՅ՝ քերթող կոչեցեալ՝ որ յիշատակի 'ի Հ. տօ. յուլ. 24։ ձեռ. 23։ Տե՛ս զամենայն 'ի պատմ. հայ. հատ. Բ. երես. 399 = 401. և 555 = 559։

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ՃԳՆԱՒՈՐ խարազնազգեաց անուանեալն հօրն, էր միայնացեալ 'ի չորոյին լերին բիւթանիոյ՝ որպէս կոչեցեալ, որ և ասի սքեմ զգեստոն, 'ի Ժամս հալածանաց՝ զոր յարոյց ընդդէմ սրբոց պատկերաց կոստանդինն կաբալլինոս. մինչ զի բիւրք յուղղափառաց թաքչէին 'ի լերինս, և ոմանք փախչէին 'ի վանս ճգնաւորին ստեփաննոսի, և լինէին կրօնաւոր։ Նա 'ի յղել թղթոյն առ ստեփաննոս զհամախոհս իւր՝ միաբանել 'ի մոլորութիւն պատկերամարտից, նա ամօթով դարձոյց զնա. վասն որոյ կալան և ածին զնա անարգանօք յատեան արքայի. ուր երանելոյն ջատագովեալ զպատիւ սրբ. պատկերաց բանիւք հարցն սրբոց. և 'ի ցուցանել թէ անարգումն պատկերին է անարգանք

դանք սկզբնատպին, ընկեց 'ի դե-
տին զգրամ մի՝ յորում կայր պատ-
կեր Թէրին, և կոխոտեաց. յայն-
ժամ դիմեցին դահճինք՝ 'ի վ̄ր ա̄յ ձըգ-
նաւորին, և հարին զնա աքացի և
բռնցի, խայտիճ և քարամբք, և տա-
րան արկին 'ի բանտ. բայց Ք̃ղի և
անդ. քաղողջէր զճշմարտութին, հանա-
պազ, և քարոզեցաւ է երկիր. և
հարեալ չատա բրով է գաղաթն՝ ա-
ւանդեաց զոգին: Հ. դէկ. 5: Յ. Լ.
նոյ. 28: Ընդ նմա կտրեցան և եր-
կու աբեղայք՝ պետրոս և ռիանոս կմ
անդրէաս ջատագովք որ պատկերաց,
ով և այլք բզմք 'ի նոյն հալածանս:
Յիշի ևս յայսմ 'ի մարտի 27. միւս
ևս ստեփաննոս խոստովանող՝ հայր վանաց
Թրիլեայու, վախճանեալ յաքսորս
յաւուրս լևոնի արծրունւոյ՝ վս ջա-
տագովութե որ պատկերաց:

Սպորակոս կմ սպորակոնկէոս, Փիլեմպոս
և Լեոնիդեաննոս՝ էին 'ի նիկոմիդիա 'ի
Ճմկս կռապաշտից. և մտեալք եր-
բեմն 'ի Թէատրոնն՝ զօրաւոր բանիւք
քարոզեցին ամբոխին 'ի բաց կալ 'ի
մոլորութէ. մինչև հաւատալ բզմաց,
և յետոյ կալ 'ի հեթանոսական խա-
ղուց. է որ զայրացեալ իշխանին՝ եա-
ածել զմեն առաջի իւր, և սկ-
սեր զոհել կռոց. և յոչ առնուլ նց

յանձն՝ էարկ զնա առաջի գազանաց. բայց ոչ մերձեցան 'ի նա. այլ եւ ընկենուլ զնա 'ի հուր, եւ այնպէս կատարեցան 'ի տր: Հ. օգ. 28: Յ. Լ: օգ. 17: Աճուր. առ Էոդ:

Սրտաշէն ճչյան էր 'ի Ճենս սեւերոսի կայսեր 'ի վախճան Է դարուն, այր ամբարշտ. զոր կալաւ ախտադաս իշխանն, եւ ստիպէր ուրանալ զքս. իսկ նա համառօտուն կացեալ 'ի հաւատս՝ կործանեաց ոտիւք զկուռս. վէրյետ գանից եւ քերանաց արկաւ 'ի վէրօք 'ի բանտ. ուր ողջացաւ բոլորովին, եւ զբազումս ձգեաց 'ի հաւատս. Նմին իրի փութացաւ իշխանն բառնալ զնա 'ի կենաց՝ այրելով 'ի հուր: Հ. պղ. յուլ. 6: յէս. 11: Յ. Լ: յուլ. 13:

Սոսան եւ Շողան կուսանք՝ հայազգաքորք, ամին չինել 'ի տուտմնայ սիկիլիոյ կղզւոյն. զորս կալեալ իշխոն իշխանին վն 'ի քն հաւատոց՝ տանջեաց սովու եւ ծարաւոյ 'ի կապանս բանտի. եւ ոչ կարացեալ մեկնել զնա 'ի սիրոյն քի՝ նահատակեաց սրով: Հ. պղ. յուն. 7:

Վ.

Վանական վարդապետ՝ որ և յովհաննէս վանական տաւուշեցի յաշխարհէն արցախոյ, էր աշակերտ իմաստնոյն մխիթարայ գոշի, մանուկ ծծանէր և ուսումնանէր, անեալ 'ի վանս գետկայ. ուր և քսանամեայ ձեռնադրեալ քահանայ՝ եղև կատարեալ գիտնաւոր, և վարդապետ ծաղկեալ ա՟մ իմաստութ՟բ և առաքինութ՟բ: Այս շինեաց յաղօթանս զխորանաշատ վանս, և դարձեալ զայլ վանս յանապատի 'ի մեծ քար փորածոյ. և ստացաւ բազում աշակերտս. կրրեաց և բազում տառապանս 'ի յարձակման թաթարաց 'ի կողմանս հայոց և աղուանից, և վաճառեցաւ 'ի գերութի. այլ ազատեալ ա՟մ՝ դարձաւ յառաջին վանս իւր, և ճգնեցաւ խրատակրօն վարուք, միանգամայն և պարապեալ անդադար յուսուցանել և 'ի գրել բազում ինչ արդիւնաւոր. յորոց սակի է և ժողովականնամակ ն՟ր գրեալ վ՟ն եկման հոգւոյն ս՟բյ 'ի հօրէ և յորդւոյ իբրև 'ի միոյ սկզբնէ՝ խորագոյն և զօրաւոր իմաստիւք լի. հանդերձ վկայութ՟բ հարցն ս՟բց. և յետ բազում առաքինի վաստակոց՝ փոխեցաւ առ տ՟ր յամի 1251. ջ. 'ի

հասակի Է. ամաց: Հ. փղ. յոհ. 31 :
յէտ. մրգ. 18 :

Այսա կմ̃ Բռաա աղախինն ք̃ի՝ էր յեղեսիա 'ի ժամանակս մաքսիմիանոսի կայսեր, առեալ 'ի կնութ ան հեթանոսի կմ̃ քրմի · բայց անոյց զորդիս իւր 'ի հաւատս ամ̃ պաշտութ · և անուանք նց Թէոգնիս, ագապիոս, և պիստոս: Ամին իրի մատնեաց այրն անհաւատ զկին իւր և զորդիս 'ի ձեռս բդեշխին · որոյ տեսեալ զհաստատութի երանելեացն 'ի ք̃ս՝ նախ եւ քերել զԹէոդնիս առաջի մօրն և եղբարցն · նոյնպէս և զագապիոս տանջեցին, և քերթեցին զմորթ գլխոյն · ապա և զպիստոս բազմօք չարչարեցին · և զմի մի 'ի նոցանէ քարշալերեր մայրն երանելի, և նք̃ ուրախութ̃ կրէին զմ̃ահ սէրն ք̃ի : Վ̃յ հասին զգլուխս երեցունց · որք և Թաղեցան 'ի միում գերեզմանի : Իսկ սրբուհին վասն ե̃ ամաց գլխատեցաւ ե̃ որդիս իւր, և ե̃ այլոյ՝ եղաւ 'ի բանտ անսուաղ, և անդոյր կերակուր 'ի հրեշտակէ ա̃յ · ապա վարեցաւ ո̃ր կինն քաղաքէ 'ի քաղաք, և բազում տանջանօք փորձեալ՝ աքրեցաւ յետոյ ջրոյ, 'ի քարկոծմանէ, 'ի գազանաց և 'ի ծովէ · և 'ի վախճանի գլխատեցաւ հրամանաւ

զևոնդիոսի դատաւորին հելեսպոն_
տոսի • և սոփոնիաս քահանայ թա_
ղեաց զմարմին նր 'ի բարձր տեղւոջ
յեզր ծովու : Հ• օգ• 20 : Ց• Լ• օգ•
21 :

Անդրէաս կմ Բանդրէաս էպս ամաստրայ
պոնտացւոց՝ էր 'ի ժամանակս լիկիա_
նոսի բռնաւորի • որոյ կինն կոստան_
դինա քոյր մեծին կոստանդիանոսի
ունէր աղախին մի գլափիւրա անուն •
որ վս՟ զերծանելոյ 'ի գարշ տռփա_
նաց լիկիանոսի՝ խորհրդով թագուհ_
ւոյն փախեաւ առ զգեստուք յա_
րանց • և եկեալ յամասիա՝ ապաւի_
նեցաւ առ եպսն վասիլէոս • և զի
ունէր ը՟ լտր ինչս՝ ետ 'ի շինուած ե_
կեղեցւոյն՝ զոր կանգնէր նք եպսն •
և յաւել ևս գրել առ թագուհին,
և ընկալաւ 'ի նմէ այլ ևս ինչս և ա_
ղերս 'ի պէտս եկեղեցւոյն : Բայց
իբրև 'ի վեր ել բանն, դառնացեալ
լիկիանոսի՝ առաքեաց հրաման առ
դատաւորն ամասիոյ՝ յղել առ ինքն
կապանօք զվասիլէոս և զգլափիրա •
և զի յայնմ միջոցի վախճանեալ էր
գլափիրա, տարան զօրականք զվա_
սիլէոս կապեալ՝ հանդերձ երկու սար_
կաւագօք 'ի նիկոմիդիա • ուր սկսաւ
լիկիանոս ստիպել զեպսն 'ի զոհ կռ_
ւոց, և նեղել զնա բազմօք 'ի բա_

զում աւուրս . իսկ նորին առ ոչինչ համա-
մարէր զբանս նր̄ . մի̄յ յետ բանտար-
կութե՛ ետ հատանել զգլուխ նր̄ , և
ընկենուլ 'ի ծով: Յայնժամ երևե-
ցաւ հրեշտակ այ̄ եւպիդիփորոսին՝ ո-
րում յանձնեալ էր եպսն զսարկաւա-
գութիւն իւր , և ասէ . եպսն ձեր 'ի
սինոպոյ գնաց , և անդ մնայ ձեզ . և
նր̄ երթեալ ը̄ թէոդոտոսի և պար-
թենիոսի սարկաւագաց 'ի սինոպ՝ ե-
գիտ զմարմին սրբյ եպսին յուռկանսն.
արգելեալ 'ի ծով յաջակողմն պարս-
ալի՝ ը̄ վերատին ազդեղոյ հրեշտակի .
և գտաւ գլուխ սրբյն կցեալ ը̄ մար-
մինն . զոր տարեալ ամփոփեցին պատ-
ուով յեկեղեցին շինեալ 'ի նմանէ : Հր.
Յ. Լ: տպր. 26 ,

Սառնկիոս եղբր փերսոնի : տես Եղբա-
ունք քերսոնեայ :

Մարտան տապաճանեցի յերկրէն բաղէ-
շոյ՝ էր այր Տիկ , և ունէր զուակս .
բայց սիրէր զառանձնութիւն , և առեալ
գնայր 'ի վանորայս , և բնակէր ը̄
միանձունս : Սա լուեալ զբռնութիւն շամ-
շատին ամիրային՝ որ նեղէր զքրիստո-
նեայս 'ի բաղէշ՝ յորդորելով զմի մի
յուրացութիւն , եկն յանդիման եղև նմ;
և քաղցրութեամբ յորդորեաց զնա խնայել
'ի հաւատացելոցս . իսկ բռնաւորն թըշ-
նա-

Նամանեաց զն՛ր հաւատս , և սկսաւ քանդագատել զվարդան յօրէնս իւր • այլ գտեալ զնա հաստատուն 'ի քս̃ և աներկիւղ 'ի բանս՝ եհար ձեռօքն զգ_լուխ ն՛ր • իսկ վարդան ասէ եթէ եւկնչէի 'ի հարուածոց , ոչ դայի այսր , այլ ես պատրաստեմ 'ի մահ վս̃ քս̃ի : Յայնժամ բռնաւորն ետ ար_կանել զնա 'ի կոճեղս բանտի , և տան_ջել զերիս աւուրս : Ապա վերստին փորձել զնա , և յաղթահարեալ յիմաս_տուն բանից.քաջ նահատակին՝ եհան վճիռ մահու 'ի դատաւորէն 'ի վր̃ արդա_րոյն • և նա ուրախութ̃ գնայր 'ի տե_ղին կատարման իւրև 'ի կոչումն Թա_գաւորի • և այնպէս կատարեցաւ 'ի ձեռաց ամբօխին հարուածով սրոյ և փայտի և քարի յամի 1421 • պկ̃ • և թաղեցաւ 'ի քրիստոնէից • և արար ա̃ծ բազում նշանս 'ի ձեռն պատուա_կան նշխարաց ն՛ր : Հ• պտ• մայ• 16 :

ՄԱՐՏԻՆՈՍ Լոյան հայկազուն , որ և Վարդոյ աշախինն քս̃ի՝ էր որբակրօն կուսան պարկեշտ. առանձնացել 'ի տան լուխն՝ պահօք և աղօթիւք • և պործէր զոտայն , և 'ի ձեռագործէ անտի առնէր ողորմութ̃ն : Իսկ ոմն երիտասարդ հարել 'ի գեղ անարատ հարսինն քս̃ի , 'ի դնալ ն՛ր յեկեղեցի՝ սկսաւ զճանապարհայն ոչքել զնա

հէ

'ի սէր իւր . և մերժել 'ի նմանէ՝ այ-
նուհետև յղել սակս պատգամ՝ ա-
մուսնանալ օրինօք հարսանեաց : Եւ
ի բերկրանս յանհնարս եմուտ կոյսն մաքուր,
կոչեաց յառուր միում զերիտասար-
դըն, և խմացել 'ի նմէ՝ թէ գեղեց-
կուն աչաց իւրոց գայթակղեցուցա-
նէ զնա, լաւ համարեցաւ զմինս
մարմնոյ իւրոյ՝ քան զմինս հոգւոյ
եղբօրն, և անդէն եհար յաչս իւր
զեկնուս սուսայնին՝ որով գործէր, և
կուրացոյց զերկոսին բիբս : Յայն-
ժամ զեղջ մեծ եղև երիտասարդին .
մինչդի եթող նա զԱծ, և գնացեալ
յանապատ՝ կրօնաւորեցաւ 'ի հա-
ճոյս այ : Իսկ սրբուհին վարդենի
խուարեալ աչօք ճգնեցաւ այլ ևս յեր-
կար ժամանակս, և ամբիծ վարուք
գնաց առ փեսայն իւր քն . և ի
ազդելոյ հրեշտակի այ՝ եկին հարք
յանապատէ 'ի թաղումն պատուա-
կան մարմնոյ նր : Ժամանակ որ ոչ
է այնչափ յայտնի . բայց յառաջ է
քան զաւուրս յովհաննու երզնկաց-
ւոյ . որ յիշէ զսա գովութբ 'ի մեկ-
նութեն մատթէի : Հ. Տպ. 9:

Ս[illegible] ոմն վկայ յիշի 'ի յայսմա-
ւուրս մեր՝ որով նահատակեց վն 'ի
քն հաւատոց, առանց որոշման տեղ-
ւոյ և ժամանակի : Հ. ... 17:

Թէր-

Թերևս է Ճգնաւորն այն ՎԱՐԻՍԻՍԻՍ
կոչեցեալ, զորմէ պատմի 'ի յայսմա֊
ւուրսն, թէ ժառանգորդ լեալ
էր ոչ սակաւ ինչ եւ նոյն ստացուածոց
ցեղոյ 'ի կողէն, որ սակս հաւատոյն 'ի
դիմեղէն անօթ մի 'ի յակոբայ ումեմ֊
նէ, և յանձնեցաւ 'ի ձեռս երկուց ա֊
նապատականաց. մինչև յետ ժամա֊
նակաց հասանել 'ի ձեռս վարիչաց֊
բայ, որ առնէր նոյնպէս բազում աքան֊
չելիս 'ի վր հիւանդաց. իսկ արք
երկու՝ որք ոչ երկնչէին յայդ, ապա֊
հեսալ յայն ոչ գանձ՝ որով ակն ու֊
նէին շահել լինել բազում. գիշերայն
'ի վր եկեալ սպանին զնոր միայնա֊
կեացն, և առին զանօթն. այլ սակ՝
թէ ոչ գտին՝ որում ակն ունէին:

Յ. սեպ. 10:

ՍԱՐԻՍ ոմն վկայ նահատակեցաւ 'ի
մաքսիմիանոս դատաւորէ յիշի 'ի տը֊
պագրեալ յայսմաւուրս մեր 'ի հոկ:
18. զոր այլ ոչ յիշեն. գուցէ նոյն
իցէ ընդ միւս վարոսի. զորմէ անս 'ի
ասնելիս:

ՍԷՆԴԻԼԱՆՈՍ, որ և ՎԷՆԴԻԼԻԱՆՈՍ Ճգ֊
նաւոր՝ էր աշակերտ սրբոյն օգոստինոսի
Ճգնաւորի, միայնացեալ յոքունս լե֊
րին մերձ 'ի քաղաքադոն. սա յետ վախ֊
ճանի վարդապետին իւրոյ փակեաց
զանձն

ղանձն 'ի մերձակայ քարանձաւ մի զամս խթ , անտանելի ճգնութեամբ մրցելով ընդդէմ փորձանաց բանսարկուին , և ընկալաւ զշնորհս բժշկութեան հոգւոց և մարմնոց • և յառաջագոյն գիտացեալ զօր վախճանի իւրոյ՝ պատմեաց դպրի ումեք զվարս այն օգտակարի , զի 'ի գիր անցուցէ • և ինքն 'ի ծունկս անկեալ , և բազկատարած աղօթս արարեալ՝ աւանդեաց զհոգին : Հ· փղ· ՃԵՓՐ·

4: Յ· ՃԵՓ· 1 :

ՎԻԿՏՈՐԻՆՈՍ , ՎԻԿՏՈՐ , ՆԻԿԻՓՈՐՈՍ , ԿՂԱԴԻՈՍ , ԴԻՈԴՈՐՈՍ , ՍԱՐԱՊԻՈՆ , և ՊԱՊԻԱՍ՝ եօթն փառաւոր վկայք՝ նահատակեցան 'ի կորնթոս առ դեկոսիւ , կամ ըստ ոմանց յեգիպտոս առ նումերիանոսիւ՝ 'ի տերտիոսէ դատաւորէ : Վիկտորինոս յետ կորուսանելոյ զմջոյ ակն՝ ծայրաքաղ լեալ 'ի մատանց ձեռաց և ոտից՝ ջարդեցաւ 'ի մամուլս , կամ ջաղխեցաւ 'ի սանդի • նոյնպէս և վիկտոր յետ հատման լեզուին՝ նոյնին ջախջախանօք կատարի • եւս և նիկիփորոս յետ ճմլելոյ 'ի մեքենայս՝ մինչև հոսել զարիւն ընդ ռնգունս և ընդ բերանն և ընդ ականջս՝ նոյն օրինակ սանդահարեցաւ • կամ ըստ այլոց կախեցաւ զհերաց յարմաւենի ծառոյ : Կղոդիոս հատեալ

տե՟ր ձեռօք և ոտիւք գլխիվայր կա֊խի, և ը՟ նովաւ ծուխ գարշահոտ ։ Վխոգորոս հրով այրեցաւ ։ Սարա֊պիոն սրով գլխատեցաւ ։ Իսկ պա֊պիաս 'ի փայտ բևեռեցաւ, և վիմով 'ի ծով արկաւ ։ Հ. ֆետ. 9։ Յ. յուլ. 31 ։ Լ. ֆետ. 25 ։

Մ֊երանելիքս կի՟Մ վնսնեղերս եղեւ 'ի հա֊լածանս դիոկղետիանոսի էր 'ի կիլի֊կիոս կղզւոջ որկեալ 'ի բանս ը՟ Արիս֊տոկլէսի քահանայի, դիմետրիանոսի սարկաւագի, և ոմնանասի դպրի (զորոց ասացաք). և յետ կատար֊ման նց՟ մինչդեռ ոտակաւին 'ի կա֊լանս էր խոստովանօղ եպս՟, լուաւ եթէ անօրէն իշխանն մաքսիմիանոս հրամայեա՟լ է մատնել 'ի պղծունի անա֊սնոց զկալանաւորս. և ոչ գտեալ զայլ հնարս փախստեան՝ եւ 'ի տանիս բանտին. և յետ աղօթելոյ արտասուօք՝ պատեաց փիլոնաւն զե֊րեսս իւր, և ընկեց զինքն 'ի վայր. և մինչև հասեալ էր յերկիր՝ աւան֊դեաց զհոգին ։ Իսկ դահիճքն եդին զմարմին նր՟ 'ի քուրձ, և արկին 'ի ծով. և ահա երևեցաւ մր՟ եպսն նաւորդաց՝ գնալով առաջի նց՟ պատի 'ի գլուխ և սաս տրմանենոյ 'ի ձե֊ռին. և երգելով զերգս օրհնութ՟. և իբրև հասին ճանապարհորդքն 'ի

ցա֊

ցամաք, անէրևոյթ եղև տեսիլն. և բացեալ նոցա զքուրձն՝ զոր գտին, գիտացին՝ զի է մարմին սրբոյն՝ որ երևեցաւ նոցա. և առեալ թաղեցին 'ի նշանաւոր տեղւոջ: Հ. օգ. 30:

Ս ՈՒՆԷՖԱՍԱ ԿԻՆ ՀՐՆԷՖԱՆԷՍ Հռովմայեցի՝ էր ծառայ աղախնայ կին ազգայնդայ դատեր ակակլոսի անթիհիւպատոսին. գինարբու և մեծապաշաղաւ է տիկնոջ խրում. բայց ունէին երկոքեան եւս զողորմած բարս, և ունէր մեծ առ միկյսքին. մէջ խորհրդոյն հոյ յորդորեաց ազդայինս զվոնիփատոս երթալ յարևելս՝ ուր նահատակեալ լինէին բազմութիւք յոյժ 'ի հալածանս գինկղետիանոսի և մաքսիմիանոսի. և բերել զնշխարս վկայից 'ի նպաստ թողուն մեղաց իւրեանց. և վոնիփատոս սաէ իբրև է խաղս. եթէ և զիմ մարմինս բերիցէ, ընդունիցն ոգ մարտիրոսի. խոկ տիկինն սաէ. թափեա զդենիդ, և առա զոր ասացի: Յայնժամ առեալ վոնիփատոսի է իւր ինչս բազումս և մաքուր կտաւս՝ գնաց հանդերձ այլ եւս ծառայակցօք 'ի տարսն կիլիկեցւոց. և իջեաւնեալ 'ի պանդոկի մի՝ եթող անդ զընկերսն. և ինքն շրջեալ 'ի տեղիս տանջնին՝ տեսանէր զաւհանոր հանդէս սրբյ վկայից նահատակե-

կելոց սրով և հրով և խաչիւ և այլ դժնդակ մեքենայիւք. և անկեալ 'ի մէջ խողխողեալ մարմնոց նոցա՝ ողբայր և համբուրէր: Զոր տեսեալ դատաւորին՝ կոչեաց զնա 'ի քննել զազգ նորա և զկրօն. և յասել նորա՝ թէ ես քրիստոնեայ եմ, և քրիստոսի ծառայ, մատնեաց զնա 'ի քերանս մինչև յոսկերս. և ետ վարել եղեգունս սրեալս յեղունգունս ձեռացն, և հեղուլ կապար հալեալ 'ի բերան նորա. յետոյ էարկ զնա և յեռացեալ կաթսայ ձիթոյ. և մինչդեռ կայր կենդանի՝ հատին զգլուխ երանելւոյն: Իսկ ծառայակիցք նորա տեսեալ զչարչարանս նորին՝ կարծեցին թէ 'ի չար ճանապարհ երթեալ իցէ. այլ իբրև լուան՝ թէ մարտիրոսացաւ, եկին և անփոփեցին զպատուական մարմին նորա ընդ գլխոյն. իսկ սրբոյն ժպտեցաւ իբրև կենդանի. և եդեալ զնա 'ի փայտեայ տապանի՝ բերին 'ի Հռոմ. ուր ազդմամբ հրեշտակի ընդառաջ ել սրբոյն տիկին նորա, և ետ թաղել պատուով 'ի Ճանապարհին լատինաց. և այսպէս շինեցաւ եկեղեցի յանուն սրբոյն 'ի Հռոմ: Հ. յու. 18. Յ. դէկ. 20: Լ. մայ. 14:

Տ

Տայսա՝ որ և Դայիսիա կին Թայիսիա պոռնիկ՝ (ոմ̄ կարծի՝ աղեքսանդրացի,) յերկոտասանամենից և 'ի վեր տուեալ յապիրատ մօրէ իւրմէ 'ի գործ մեղաց վն̄ կորստական ընչից, ձգեաց զբազումս 'ի կորուստ. զոր լուեալ սբ̄ ծերոյն սրապիոնի, (կմ̄ ը̄ս այլոց՝ պափնուտիոսի սիդոնացւոյ՝) եկն առ նա Տաճկան ձևով. և իբրև յուշ արար նմ̄ զներկայութի ծածկագիտին այ̄, և զահեղ դատաստան նր̄, զղջացաւ տայսա 'ի բոլոր սրտէ. և 'ի հուր արկեալ հրապարակաւ զամ̄ ինչս ժողովեալս մեղօք, գնաց զհետ սրապիոնի յանապատ. և արգելեալ 'ի վանս կուսանաց յանձուկ և 'ի նսեմ խցի զամս երիս՝ յաւուրն միանգամ ճաշակելով հաց և ջուր չափով, և աղօթելով միշտ զայս բան. որ ստեղծեր զիս, ողորմեա ինձ: Եւ յետ այնորիկ 'ի տեսանել սբ̄յն պօղոսի աշակերտի մեծին անտոնի ըզփառաց պսակն՝ որ պատրաստեալ էր տայսայ վն̄ ճշմարիտ ապաշխարութն̄, եկն աբբայ սրապիոն, և հանեալ զտայսա յարգելանոցէ՝ հրամանն ետ կալ ը̄ այլ կուսանս. որ և յետ ժե

աւուրց հիւանդացաւ, և զկնի երից այլ աւուրց փոխեցաւ յերկինս յամի Քր. 345 : Հ. յուն. 24. Յ. ծոմագր. հոկ. 8 :

Տօն Մարտիրոսաց Եգիպտացւոց. որոց անուանք են՝ Մարկիանոս, Նիկանդրոս, Ապողոն, Լեոնդէոս, Աբէոս, Գէորգ, Ապիրոս, Սեւլինաս, Երինոս, և Պարսամբոն. Մատնեցան 'ի հալածանս Մաքսիմիանոսի յառեան դատաւորին Եգիպտոսի վն անուանն ՏՆ. և ոչ հաւանեալք զոհել՝ կրեցին գանս և քերանս հանդերձ խանձողմամբ վիրաց. և կիսամահ 'ի բանտ արկեալք՝ բժշկեցան 'ի ձեռն հրեշտակի. որով և զբազումս ձգեցին 'ի հաւատս քնի. և յետ կրկին հարցափորձի՝ սովու և ծարաւոյ, տապով եւ սրով կատարեցան 'ի բանտի : Հ. փտ. ապր. 28: յուլ. 27: Յ. Լ. յուն. 5 :

Տօն Մարտիրոսաց Հռոմայեցւոց, որ են Թէոդուլոս, Սատոռնինոս, Եւպորոս, Գելասիոս, և Եւնիկիանոս գորտինացիք, Զոտիկոս Գնոսացի, Պէնտիկոս՝ կմ Լէոմենէս Պոնտիոս՝ Եպինացի, Ագաթոպոս Պանորմեացի, Բասիլիդէս Կիդոնացի, և Եւարիստոս կմ Աւետարիոս Իրակլացի, ըմբռնեցան վն 'ի քս հաւատոց 'ի հալածանս

դե-

դեկոսի 'ի բդեշխէ կղզւոյն կրետայ. որ եւ զնս̃ 'ի ձեռս ամբոխին՝ քար-շել ը̃ հրապարակս, կափել և այպա-նել, թքանել և փետել զհերս նր̃, թաւալել յաղտեղութիս, և քարամբք կոչկոճել: Այսպիսի խոշտանգանաց տարան երանելիքն զամիս մի, և ոչ հաւանեցան զոհել կռոց՝ արկան 'ի բանտ: Այսպս մշտանջամ քննեալ զնս̃ բդեշխին՝ յետ բրածեծ առնելոյ՝ ետ հատանել զգլուխս նց̃. իսկ եպսն գորտինոյ քաղաքի ամփոփեաց զնս̃ գաղտաբար. և յետոյ շինեաց վկայ-արան 'ի մի̃ տեղւոջն: Հ. դեկ. 22: Յ. Լ: դեկ. 23:

Տարախոս կմ̃ տարախն խաւրացի՝ էր 'ի հալածանս դիոկղետիանոսի. և վս̃ քարոզելոյն զքս̃ ըմբռնեցաւ և ածաւ 'ի կղոդիոպոլիս առ ուրբանոս դատաւորն. որ չարչարեաց զնա դա-նիւք և քերանօք. յետոյ ետ քարշել ը̃ մէջ քաղաքին. իսկ ո̃բ վկայն ա-սէր, որչափ յաւելուք 'ի տանջանս, այնքան յաւելուք ինձ բարութիւնս յեր-կինս. և իբրև եհաս 'ի դուռն քա-ղաքին՝ առեալ յարենէ իւրմէ հոսե-լոյ ը̃ երկիր, արար խաչ 'ի սիրտն և 'ի ճակատն. և լուեալ ձայն աւե-տեաց յերկնից՝ գոհանալով աւան-դեաց զհոգին. կմ̃ ը̃ այլոց գլխատ-մամբ.

մամբ կատարեցաւ • իսկ մարմին նր Թաղեցաւ 'ի քաղաքի անդ : Հ. օգ. 30: Յ. Լ. օգ. 24:

Տիմոթէոս Գաղատացի 'ի պաղեստինոյ՝ այր նշանաւոր առաքինութբ և ուսուցիչ բազմաց ղճշմարտութե, ընթունեցաւ 'ի նոյն հալածանս 'ի դժուարէն գա-ղայ՝ որ և նոյնպէս ուրբանոս կոչի • և քաջ ատենախօսութբ արտայայտ-եալ զքրիստոսին հաւատս և զփրկա-կան տնօրէնութն բանին, մատնե-ցաւ 'ի զանազան տանջանս • և 'ի վախճանի արկաւ 'ի կայծակնախառն մախիր, կմ 'ի մեղմ կրակ • և այնպէս յերկար խանձողեալ՝ աւանդեաց զհո-գին : Հ. փք. օգ. 30: յետ. 24: Յ. Լ. օգ. 19:

Տիմոթէոս դպիր՝ էր 'ի պերլղապեայ ե-գիպտացւոց որդի իպիկողոսի քահա-նայի, և ընթերցող եկեղեցւոյ • սա առեալ ինքեան կին Մաւրա կմ Մաւ-րա անուն՝ մինչև էին անցեալ աւուրք քսան, ընթունեցաւ մն 'ի քն հաւա-տոց, և ածաւ կապանօք առ ար-քիանոս դատաւորն Թեբայիդոյ • որ ետ մխել շամփուրս հրացեալս յա-կանջս նր, մինչև արտաքս ստանել և աչաց ոյ̃ն • ապա տանջեաց և ան-ուօք և մամլօք • և կապել վէմ ընդ-պա-

պարանոցն՝ կախեալ գլխիվայր։ Եւ ետեսել զքաջուն վկային՝ որ ոչ դադարէր յօրհնելոյ զՏր, եւ բերել 'ի գայթակղութեն սբյն զնոր հարանն նր զորդարեղ, եւ եդ բան 'ի բերան նր՝ յորդորել զայր իւր, զի արասցէ զկամս դատաւորին։ Իսկ երանելին տիմոթէոս ասէ ցնա. քոյր իմ մաւրաս, թող զունայնութիւնս կենցաղոյս, եւ եկ զհետ իմ՝ զի պսակեսցուք 'ի քս։ Յայնժամ լցաւ եւ մաւրաս հոգւով. եւ ասէ ցդատաւորն. եւ ես քրիստոնեայ եմ որպէս այրն իմ։ Եւ նոյնժամայն մերկացուցին զմաւրաս, եւ ձաղկեցին։ Գերծին զհերս գըլխոյն, եւ կտրեղ զմատունսն՝ արկին զնա 'ի ջուր եռացեալ, եւ ապա 'ի կաթսայ ձիթոյ. եւ 'ի մնալ նր անկիզելի՝ խաչեցին զտիմոթէոս եւ ըզմաւրաս հանդէպ իրերաց 'ի մէջ որմոց. ուր կացեալ նն աւուրս ինն՝ աւանդեցին զհոգիս իւրեանց։ Հ.

Յ. Լ. մայ. 3։

Տիմոթէոս առաքեալ՝ էր 'ի մանկութենէ իւրոյ, հզօր արդեամբք եւ բանիւք, յուսուցանել եւ 'ի մկրտել զբազումս, յաղթահարելով զկռապաշտս. վնյ կալեալ զնա իշխան տեղւոյն, եւ բազմօք խոշտանգեղ՝ եարկ 'ի բանտ. եւ ոչ կարացեղ որոշել զնա 'ի քսէ սիրու

ժր եւ

և ծարաւուու այլևայց զնա կենդանութեան 'ի հուր բորբոքեալ․ զորոյ զնշխարս մնացելոցն ժողովեցին հաւատացեալքն ։

Հ․ դեկ․ 24 ։ Յ․ Լ․ դեկ․ 19 ։

Տիմոթէոս քահանայ, կին Եղեւխեպոս՝ պրուսացի, եր 'ի ժամանակս յուլիանոսի ուրացողին, այր առաքինի և նշանագործ ։ Սա սոյան աղօթիւք և զկնշաղն բուներ ըէ ծառով նշդարենւոյ 'ի պրուսա, յորմէ առբակին ամ բնակիչք քաղաքին ։ Իսկ յուլիանոսի լուեալ զծ վօրուց և սքանչելեաց տիմոթէոսի՝ առաքեաց զօրականս՝ տանիլել զնա 'ի պաշտօն կռոց, սայս թէ ոչ սալանեսեր․ և նք երբև ոչ կարացին հաւանեցուցանել զայրն այ, յետ բանդի և կապանաց՝ հատին զգլուխ նր․ և քրիստոնեայք թաղեցին զնա պատուով, և շինեցին վկայարան յանուն նր ։ Հ․ յունիս 13 ։

Յ․ յու․ 10 ։

Տիմոն առաքեալ՝ մին յեօթն սարկաւագաց՝ եր 'ի թուոյ հԲ աշակերտացն քսի․ որ և ձեռնադրեցաւ եպս յառաքելոց անտի եղև տաճին հովիւ բոստրայ քաղաքին արաբացւոց կմ տարուց․ և 'ի քարոզել նր զքս․ և 'ի դարձուցանել զբազումս զօրութբ տն, շրջելով քաղաքէ 'ի քաղաք,

մախանաւք հրէից տանջեցաւ 'ի կառապաշտից · և կենդանւոյն այրեցաւ 'ի հուր · կմ ը̅ ասելոյ ոմանց՝ ողջանդամ զերծեալ 'ի հրոյ՝ յաղօթս եկաց , և աւանդեաց զհոգին · այլք ասեն՝ թէ հուսկ յետոյ 'ի վ̅ր խաչի մեռաւ 'ի կորնթոս քաղաքի ։ Հ. ճառ. Գ. և Ս
և 5 ։ Յ. տէկ. 30 ։ Լ. աղբ 19 ։

Տրէւղինոս ոմն եղև՝ առի լինել յառաջն գանձասէր · մինչև զղջանալ ը̅ առատ ողորմութին՝ զոր արար 'ի ձեռն յովհաննու ողորմածին , և առնուլ յետս 'ի նմանէ զայն · բայց յետոյ զդաստացեալ տեսլեամբ ինքն՝ եղև և ինքն կատարեալ ողորմած , և բաշխեաց զա̅մ ինչս իւր աղքատաց · ապա 'ի խնդրել կնոջ ուրումն ողորմութի 'ի նմէ՝ վաճառեաց զանձն իւր 'ի ծառայութի այլազգեաց , և ետ զգինն յողորմութի · և ինքն ծառայեալ սքանչելեօք 'ի մէջ անհաւատից՝ արձակեցաւ 'ի տեղի իւր , և խաղաղութ̅ հանգեաւ 'ի տ̅ր ։ Հ. փտ. ճառ. Գ։

Տրիփէնա կմ Տրիփոնա կոյսն էր 'ի կիզիկոն քաղաքէ հելլեսպոնտոսի կմ պրոպոնտոսի՝ դուստր անաստասիոսի հեթանոս պատրկի · և սոկրատեայ մօր քրիստոնէի ։ Սա յաւուր տօնի կուոց շարժեալ ամ̅ծային նախան-

խանձող՝ հանապազօրեայ կշտամբելոց ընդ-
կերութեն հեթանոսաց, խրատելով
զնա ճանաչել զա՛ծ ճշմարիտ. վ՛յ
կային զնա հրամանաւ կեսարիոսի
դատաւորին (կամ 'ի կեսարիա՝ հրա-
մանաւ կիլիկիոյ դատաւորի), և փոր-
ձեցին հրով, և այլ մեքենաւոր տան-
ջանօք. և 'ի պահել զնա ա՛ծ՝ կայսե-
ցին զօրութեամբ է մէջ երկուց ցլուց,
որք հակառակ միմեանց ձգել զնա՝
յերկուս հերձին զերանելին. այլք
ասեն՝ թէ մին 'ի ցլուց եհար եղջե-
րաւ զփոր նր, և այնպէս կատարե-
ցաւ աղախինն քի: Հ. ֆէբ. 8: Յ.
Լ. յն. 31:

Տրոփիմոս և Սաբբատիոս էին առ պրո-
բոս կայսերաւ յանտիոքայ պիսիդեայ.
և յաւուր միում մտեալ նոյ 'ի թէատ-
րոնն, և տեսեալ զկռապաշտսն 'ի
զոհս կռոց, սկսան յայտնապէս ա-
ղօթս առնել 'վն դարձի նց 'ի մոլո-
րութե. յորմէ 'ի վեր եղ քրիստոնէութե
իւրեանց: Վ՛յ չարչարեաց զնս ատ-
տիկոս իշխանն. և 'ի սաստիկ գանից
և 'ի քերելոյ սաբբատիոս փութով
կատարեցաւ 'ի տր. իսկ տրոփիմոս
յետ բանտարկութե՝ վարեցաւ երկա-
թի կօշկօք, որք բևեռեալ էին յոտսն,
մինչև 'ի ճանապարհ երից աւուրց
առ դինեսիոս կմ սերենեիոս դա-

տաւորն սինադայ. որ և խստադոյնս տանջեաց զվկայն, և ետ ցանել աղ 'ի վ͞ր վիրացն, և խանձողել հրով զող͞ջ մնացեալ տեղիս մարմնոյն: Իսկ Գուղենտոն այր մեծատուն 'ի գլխաւորացքաղաքին՝ տեսեալ զչարչարանս սր͞բյն, այց արար նմ 'ի բանտի. և ուսեալ 'ի նմէ զն͞ք հաւատս՝ եղև քրիստոնեայ: Վ͞յ և զնա գան հարին ուժգին, և այրեցին ակռոպն, փետեցին զմօրուսն, և ապա արկին ընդ տրոփիմոսի առաջի գազանաց. և յանձնաւ պահիլ վկայից՝ հասին ընդգրուխս ն͞ջ: Հ. Յ. Լ. Յուլ. 19:

Փ

Փաւստա կին հօսփէ կոյսն էր 'ի կիզիկոն քաղաքէ՝ զաւակ քրիստոնէից մեծատանց. և որք մնացեալ ժ͞է ամաց՝ կեայր զգաստ և պարկեշտ վարուք, ամրացեալ աղօթիւք և պահօք. և բանիւ և օրինակաւորով դարձուցանէր զբազումս յանպաշտութենէ. մինչև եհաս բանն յականջս մաքսիմիանոսի կայսեր. և առաքեաց զոմն յերևելի նախարարաց՝ որ և քուրմ էր կռոց, Եւսեբիոս անուն, 'ի քաղաքն անդր. որ յաղթահարեալ 'ի հզօր բանից մանկան կուսին՝

սին՝ եւ գերծել զհերս գլխոյ նր 'ի
նախատինս, եւ բրածեծ առնել զնա.
յայնժամ եղեն որոտմունք եւ կայ-
ծակունք 'ի վերայ բագնացն: Այսպա հրա-
ման ետ սղոցել զնա 'ի մամուլս, այլ
ոչ աղդեաց ինչ փաւստեայ, նոյնպս
եւ հուրն ոչինչ վնասեաց նմ. վսյ
հաւատաց եւլասիոս 'ի քս: Յայն-
ժամ առաքեցաւ յարքայէ Մաքսենտիոս
եպարքոսն, որ չարչարեաց զեւլա-
սիոս քերանօք եւ ջահիւք. եւ զփաւս-
տայ ծակեալ զպճղունս՝ բեւեռեաց 'ի
փայտի, եւ փորձեաց գազանօք. յետոյ
զերկոսին եւս էարկ 'ի տապակ եռա-
ցեալ ձիթոյ, եւ տեսեալ մեծամեծ
սքանչելիս՝ դարձաւ եւ ինքն առ տր.
եւ կատարեցաւ ը նս 'ի նքնակամ մըտ-
եալ 'ի տապակն: Հ. Նոյ. 16: Յ.
Փետ. 6: Լ. Սեպ. 20:

Փաւստոս. տես Փիլոսոս:

Փերփետուա կոյսն՝ որ ը սորբոյ Թաւ-
պայ, եւ ը ոմանց Թաւրբուլա, էր քոյր
փառաւոր վկային սբյն Շմաւոնի սպար-
սից եպսի. եւ յետ նահատակուեն նր
ոչ դադարէր ուսուցանել զքս՝ հան-
դերձ այլի Թէրբէն Խորով, որոց գային
'ի տուն իւրեանց, ը որ ոխային կը-
ռապաշտք եւ հրէայք. վսյ 'ի հիւան-
դանալ Թագուհւոյն՝ կնոջ Շապհոյ,

համբաւեցին հրեայք զերկուցքերցս թէ կախարդեն իցեն զԹագուհին · և հրամանաւ արքայի քննեաց զնոսա մադդատ մօգպետն · և ոչ գտեալ՝ ի նոսա չնաս ինչ՝ հրամայէր զփերբութէ լինել ինքեան կին, զի ազատեսցի ՚ի մահուանէ, և փառաւոր լիցի ինքն և քոյր իւր · և իբրև մերժեցաւ անարգանօք, ստիպէր զնա յերկրպագութե արեգական և հրոյ : Եւ յոչ հաւանիլ նց՝ խրատ ետուն թագուհւոյն ոմանք յաղանդաւոր հրէից, թէ յայնժամ զերծանիս ՚ի կախարդանաց և ողջանաս, եթէ անցցես ընդ մէջ յօշոտածոց մարմնոց երկուց այնց քերց · վսն հերձին աղոցիւք զփերբութէ և զքոյր նր, և ընկեցին կիս կախեցին ի վր ճանապարհի, և եանց թագուհին ընդ մէջ · այլ եկեղ յապարանս իւր՝ չարաչար մեռաւ · իսկ սբ կանայքն ընկալան զպատառտակսն մահ վն անուանին մն · ընդ նոսին կատարեցաւ և նաժիշտ մի նց յամի 341 : Հ. Մրտ. 26 : Եւս և ապր. 12 : Յ. ապր. 5 : Լ. ապր. 22 : Աշխր. տօնէարք :

Փիլիմոն առաքեալ · տես ՚ի տօնիցն՝ Աշակերտք պօղոսի :

Փիլիմոն քաղաքացի Եգիպտացի ՚ի քաղաքէն անտինոյու՝ էր ՚ի ժամանակս

դիոկղետիանոսի ․ և եղև զի 'ի դա-
տել Աղրիանոսի դատաւորին Թեբայի-
դւոյ զքրիստոնեայս լ̃ե կ̃մ լ̃զ, մին
'ի նցէ Ապողոնիոս անուն՝ ընթերցող
կ̃մ սարկաւագ եկեղեցւոյ՝ զանգի-
տեալ 'ի տանջանաց, ետ Փիլիմոնի
դրամս՝ զի զգեցցի զնոր հանդերձս,
և փոխ ն̃ր զոհեսցէ կռոցն ․ այլ Փի-
լիմոն 'ի մտանել 'ի մեհեանն՝ դար-
ձաւ շնորհօքն ա̃յ, և խոստովան եղև
զքրիստոնէութի ։ Իսկ դատաւորն ա-
սէ ցնա ․ ոչ է̃ ունի զքեզ ք̃ս ո̃ք ըզ-
քրիստոնեայ, զի չես մկրտեալ ․ և ն̃ր
ոչ գտեալ զոք՝ որ մկրտեսցէ զինքն,
գիմեաց 'ի բոլոր սրտէ առ ա̃ծ ․ և
առժամայն էջ ամպ լուսաւոր և ցօ-
ղեաց 'ի վ̃ր ն̃ր, որով հաւատացին
բազումք 'ի ա̃ծ ․ և Ապողոնիոս զօ-
րացեալ հոգւով՝ համարձակ խոստո-
վանեցաւ զանուն ք̃ի ․ վ̃ոյ և իբրև
պատճառ քրիստոնէութե Փիլիմոնի
սաստիկ տանջեցաւ, և քարշեցաւ
է̃ երկիր ․ իսկ Փիլիմոն կապեալ 'ի
ծառ մի՝ նետահար եղև ․ բայց ոչ
վ̃նասեցաւ նա, այլ մի 'ի նետից եհան
զակն դատաւորին ․ և 'ի խնդրել ն̃ր
Թողութի և առողջութի 'ի ս̃րյն Փիլի-
մոնէ, նա ասէ ․ յետ մահու իմոյ եկ-
եալ 'ի տապան իմ՝ բժշկեսցիս ․ և
դատաւորն ետ հատանել զգլուխ ն̃ր
և զապողոնի ։ Ապա առեալ հող 'ի

գերեզմանէ սրբոյն՝ եդ 'ի վերայ աչացն, և առժամայն ողջացաւ, և հաւատաց 'ի քրիստոս ամենայն տամբ իւրով և մկրտեցաւ, և արձակեաց զկապեալսն քրիստոնեայս: Յայնժամ եկին 'ի թագաւորէն չորս զօրագլուխք իբրև ոստիկանք, և առեալ տարան զարրիանոս առ արքայ. որոյ դատեալ զնա վասն քրիստոնէութեանն՝ ետ ընկենուլ զնե րանելին 'ի վիհ փորեալ հորոյ կապանօք, և քարկոծ առնել՝ մինչև ծածկեցաւ 'ի քարանց, և ասէ. տեսցուք եթէ գայ քրիստոս հանել զքեզ 'ի գբոյ աստի: Այլ 'ի դառնալ յապարանս իւր՝ եմուտ զարրիանոս 'ի վերայ բազմականին իւրոյ, և զահի հարաւ. և 'ի կոչել յօգնութիւն զզօրաւորին զօրագլուխսն՝ նոքա 'ի տեսիլ այնպիսի սքանչելեաց հաւատացին 'ի քրիստոս. իսկ բռնաւորն ետ դնել զնոսա և զարրիանոս 'ի մի մի քուրձ, և արկանել 'ի ծով, և այնպէս կատարեցան 'ի տէր. բայց տէր հրամանաւ եւ դլֆինաց, և տարեալ հանին զմարմինս սրբոցն 'ի ծովափն աղեքսանդրիոյ. զորս եկեալ ամփոփեցին ծառայք արրիանոսի ըստ յառաջագոյն գուշակելոյ սրբոյն: Հ. Դեկ. 17: Յ. Դեկ. 14: Լ. Մրտ. 8:

Փ[illegible] կին [illegible], ըստ այլոց [illegible] [illegible] քահանայ. և Բ[illegible] կին [illegible] [illegible].

սարկաւագ , և Նէ՜ա ընթերցող, և այլ ևս պառն ընկէրք ն՟ց՝ էին յաղէքսանդրիա եգիպտոսի . և քննեալք 'ի վաղերիոսէ դատաւորէ տեղւոյն՝ գեղեցիկ խոստովանութ՟ք համառատուն կացին 'ի ք՟ս , և կատարեցան սրով ժ՟գ վկայք . և այս եղև 'ի հալածանս դեկոսի՝ յորժէ մարտիրոսացան փառելանոս հռովմայ հայրապետ, և աղեքսանդրոս եՃմի . ԺԲ ոմանց և թարթէլաս անտիոքայ: Հ. Յ. Լ. ոէպ. 6:

Սոփէնէ կին ջոփէնա (թ՟մ լուսեղէն) աղախինն ք՟ի՝ է կինն այն սամարացի , որ առ ջրհորով սիւքար քաղաքի խօսելով ը՟ն փրկչին՝ հաւատաց 'ի նա , և եղև պատՃառ հաւատալոյ նաև սամարացւոց . և յետ համբարձման տ՟ն մկրտեց՟ 'ի սբ՟յն պետրոսէ՝ գնայր հրամանաւ ն՟ր 'ի կարքեդոն , որ և կարթագինէ քաղաք ափրիկեցւոց , և քարոզէր զք՟ն . և 'ի գառնալն յե՟րէմ՝ հալածեց՟ 'ի հրէից՝ չոքաւ 'ի հռովմ. և գտաւ եց՟ 'ի ներոնէ վ՟ն ուսուցանելոյն զք՟ն՝ համարձակ վիՃեցաւ ը՟ն ն՟մ . վ՟յ փորձեաց զնա բռնաւորն պէսպէս տանջանօք . այլ տ՟ր պահեաց զնա անվնասելի 'ի սրոյ , 'ի հրոյ , և. 'ի մահադեղոյ . ապա քերեցին զնա , և բրեց՟ զերկոսին աչսն՝ արկին 'ի բանտ ժահահոտ , ուր ե-

րև

րեւեցաւ նմ՝ որ է պետրոսի և է պօ-
ղոսի, և ողջացոյց զնա, որով և ըն-
կալաւ սրբութիւն ՚ի տնէ շնորհս բա-
րեխօսութե վն տմ աշակերտաց. յետ
այսորիկ ձեռաց երանելի կինն ՚ի բան-
տի զամս երիս, մինչև հանգեաւ ՚ի
քս: Հ. պտ. օգ. 23: յէրո. 31: Յ.
Լ. Ծրպ. 20:

Նահատակեցան ՚ի ներոնէ և յաղէ և
Հեկտոր որդիք փոտինեայ հանդերձ
քանի մի ընկերօք. որք յիշատակեն
այլք:

Ք

Ք[illegible] ձգնազգեացք՝
էին յադրիանուպօլսոյ առ լի-
կիանոսիւ, դատախազեալք խմա-
տուն խրատուք սարկաւագի միոյ՝
որ կոչիւր Աշճոն, ՚ի տան սրբակրօն
կուսին կեռլինեայ: Կալաւ զնս բար-
դոս դատաւոր քաղաքին, և ստիպէր
՚ի պաշտօն կռոց. իսկ յաղօթել նց՝
խորտակեցան դրօշեալքն, և քուրմն
սատակեցաւ աներևոյթ զօրութբ:
Յայնժամ դատաւորն ետ քերել ըղ-
մարմին անոնի, և այրել զկողս նր,
և դնել աղաւարտ պղնձի հրացեալ
՚ի գլուխն. այլ աղօթիւք նր կուսա-
նաց վերացաւ աղաւարտն և եդաւ
՚ի գլուխ դատաւորին. է որ դաւ-

նա

նացեալ նր՝ վարեաց զամենեսին 'ի հերակլիա քաղաք, ուր կային նշխարք սրբուհւոյն գղերիկեայ. որ երևեցաւ նոցին, և քաջալերեաց զնս ։ 'Ի վաղիւն անդր արկան առաջի գազանաց, և անփորձ մնացին. և մարգարէացան առաջի դատաւորին զկորուստ լիկիանոսի, և զծաղկիլ քրիստոնէութե ։ Այսպա առաքեցան առ Թագաւորն. և նա զմանս 'ի նոցանէ եարկ 'ի հնոց հրոյ, և զայլսն հրացեալ շամփրօք ետ խոցոտել. և զոմանս յօշոտեաց, և զայլս խողխողեաց. և այնպէս ամքեն հրով և սրով կատարեցան վս անուանն տն ։

Հ. ուէպ. 5 ։ Յ. Լ. ուէպ. I ։

Բ[illegible] վկայք ատրէնեցիք, որոց գլխաւորքն կոչին տերենտիոս, ափրիկանոս, մաքսիմոս և պոմպէոս, էին զօրականք յամս դեկոսի. և վս քրիստոնէութե դատեալք 'ի փեստինոսէ կմ՞ 'ի փորտունիանոսէ դատաւորէն ափրիկոյ՝ արկան 'ի բանտ անսուաղ, այլ չորեքին գլխաւորքն եդան 'ի ներքսագոյն կողմն բանտին. և յաղօթել ամցն 'ի մէջ գիշերի՝ երևեցաւ նց հրեշտակ տն պայծառ լուսով, և առժամայն լուծան կապանք ամցն. և գտաւ առաջի նց սեղան բարելից. յորմէ ճաշակեալ՝ գոհա-

ցան զնոյ ։ Զայն լուեալ դատաւորին 'ի պահապանաց՝ ետ հանել զոսկին , և տանջել չարաչար գանիւք և քերանօք ․ ապա սրձակեաց 'ի վերայ նորա 'ի ձեռն դիւթից օձս թունաւորս՝ փակել 'ի միում սենեկի զաւուրս երիս ․ և ոչինչ վնաս եղև վկային , որպէս եղև դիւթից ․ և յետ այնր ել հրամանն գլխատմանն , և այնպէս կատարեցան սրբոյն արտաքոյ քաղաքի ։ Հ. ճեպ. 5 ։ Յ. Լ. տպր. 10 ։ Աշխր. տո էսոտ ։

Բարսամուն և Նշխա ձկայքն՝ էին ընտիր զօրագլուխք և իշխանք առաքեալք 'ի Թէոփիլեայ կայսերէ 'ի թ դարու՝ պահել զքաղաքն ամորիա յերեսաց ամիրային եկելոյ զօրօք բազմօք յերկրէն ասորւոց ․ բայց յառնուլ այլազգեաց զքաղաքն՝ ձերբակալ եղեն և փառաւոր իշխանքս ․ և հրապուրեալ յամիրայէն դառնալ յայլազգութիւն՝ ոչ առին յանձն ․ և էր մին 'ի նոցանէ գըլխաւոր կոստանդին անուն՝ որ առաւելապէս քաջալերէր զընկերսն ․ վասն հրամանն ետ ամիրայն կատարել զնոսա սրով ։ Սք 'ի սկզբան խչ էին թըռչով, և մին 'ի նոցանէ անկաւ 'ի հաւատոց ․ բայց ամիրայն ոչ խնայեաց և յուրացողն ․ զի որպէս զիւր հաւատս ոչ պահեաց սա , նոյնպէս և ոչ զմերս պահեսցէ ։ Հ. ճեպ. 15 ։ Յ. Լ. մրտ. 6 ։

Տրոփիմոս (կամ Տրոփիմոն) և Սաբբատիոս առաքինի ընծակիցք՝ էին 'ի միոյ 'ի գիւղից եգիպտոսի. զորոց ասաց ամ̃ երկուց ամանց 'ի նր Հարանց անապատի՝ թէ չև էք Հասեալ 'ի չափ նց. և եկեալ նր Հարցն գտին զնս, և բռնադատեցին պատմել զառաքինութիւնս իւրեանց. և իմացան՝ զի քարիստոս Հովիւ և մարիամ կին նր՝ կային միշտ իբրև եղբայր և քոյր՝ պահելով զկուսութիւն. և 'ի գիշերի խորգ զգենուին, և զատ 'ի միմեանց ննջէին. և զինչս իւրեանց յերիս բաժանեալ՝ զմին տային աղքատաց, զմիւսն ծախէին 'ի Հիւրընկալութիւն օտարաց, և զմնացեալն 'ի պէտս իւրեանց. և ոչ ոք գիտէր զծածուկ առաքինութիւն նց: Հ. դեկ. 24:

Տրոփիմէ կամ Տրոփիմէ որբուհին՝ էր 'ի ժամանակս դիոկղետիանոսի՝ աղախին կղոդիոսի ան. բարեպաշտի 'ի կիճիկոս քաղաքէ. և մատնեցաւ 'ի ձեռս դոմետիանոսի անօրէնոյն կամին վասն 'ի քս Հաւատոց. յոր Հաստատութեն գտեալ զաղախինն քսի՝ դերծեցին զգագաթն նր, և եդին զկայծակունս Հրոյ. Հեղին և քացախ 'ի վէրսն. և Հրացեալ շամփուրս Հարին 'ի կողս նր. և ապա ընկեցին

զնա

զնա 'ի ծով՝ բայց վկայուհին գնաց 'ի վր ջրոյ, և եղ անվնաս. նոյնպէս ապրեցաւ և 'ի բոցոյ հրոյ. խլեցին զատամունս նր, և զեղնգունս ձեռաց և ոտից, և հրեշտակ ողջացոյց զնա. ապա արկեալ 'ի տուն պոռնկուե՝ գլխեաց աղօթիւք առ տր, և աւանդեաց զհոգին. իսկ զմարմին նր արկեն 'ի ծով՝ որն նր թաղեաց պատուով: Հ. փետ. 28: Ց. յուն. 15. Ն. հոկ. 5: Լ. հոկ. 5:

Րուբէփան խոստովանող որ հայրն էր յիկոնիոն քաղաքէ 'ի հալածանս որեղխանոսի. և ըմբռնեալ 'ի բդեշխէն՝ յետ գանից և խանձողելոյ հրով՝ արկաւ 'ի բանտ. այլ 'ի դադարել հալածանաց՝ արձակեցաւ, և գնաց յեկեմ. ուստի կամեցեալ անցանել յանապատն եղխայի և յովհաննու՝ անկաւ 'ի ձեռս աւազակաց. որք կապեցին զնա յայրի խուրեանց, և ինքեանք յանդէտս արբեալք գինի յամանոյ անտի՝ յոր թափեալ էր օձի զթոյն իւր, մեռան առհսրկ. իսկ սբն քարխոտն զաւար նց բաշխեաց կարօտելոց, և արար զտեղին վանք, և ծաղկեցաւ նշանագործութբ. և փախուցեալ 'ի փառաց մարդկան՝ փոխեցաւ յայլեայլ տեղիս, և եղև հայր միանձանց բազմաց. և 'ի խոր

ծե-

ծերունի՝ հանգեաւ 'ի քս 'ի ժամանակս որդւոց մեծին կոստանդիանոսի : Հ. ոկտ. 29: Յ. ոկտ. 28 :

Քսենոփոն կին Քսենոփոնեան՝ էր սատրիկ 'ի կարգէ սինկղիտոսաց 'ի կոստանդնուպօլիս, ուղղափառ և արդար. նոյնպէս և ամուսինն իւր Մարիամ էր բարեպաշտ և երկիւղած յԱյ. և եղեն նց որդիք երկու՝ Արկադէոս և Յովհաննէս. զորս սնուցին աստուածպաշտութբ, և առաքեցին 'ի բիւրիտոն քաղաք 'ի դպրոց իմաստութեան. այլ նց հազիւ զերծեալ յալեկոծութենէ ծովու՝ ելին յայլևայլ տեղիս : Յովհաննէս դադարեաց 'ի վանս ուրեք, և կրօնաւորեցաւ, և Արկադէոս գնաց յԵմ. ուր խմացեալ 'ի ծերոյ ումեմնէ զազատութն եղբօրն իւրոյ՝ ինքն ևս եղև միայնակեաց 'ի նոյն վանս : Իսկ այս Ած մխիթարեաց զծնողս նց յայտնելով տեսլեամբ զերջանիկ վիճակ զաւակաց իւրեանց. վսյ և ինքեանք թողին զմն, և եկեալ առին զորդիս իւրեանց. յետ այնորիկ մարիամ եմուտ 'ի վանս կուսանաց, և քսենոփոն կրօնաւորեցաւ 'ի վանս արանց. և սքանչելի վարուք փոխեցան առ քս : Հ. Յ. յուն. 26 :

Քսենոփոս. տես 'ի Լաւրենտիոս :

Օ

ՕՔՍԵՆՏԻՈՍ ԿԱՄ ԱՒՔՍԵՆՏԻՈՍ ՄԵԾ ՃԳՆԱՒՈՐՆ էր յաւուրս թէոդոսի փոքու և մարկիանոսի, ծննդեամբ յարևելից՝ յոյ 'ի կողմանց անատօլուի (որ է յունարէն արևելք), միայնացեալ 'ի լեառն մի՝ մօտ 'ի քաղկեդոն, ոքսիա կոչեցեալ, որ թարգմանի սուր, և ապա յանուն սբյն անուանեալ՝ լեառն օքսենտի: Սա խստակրօն վարուք փայլեալ՝ ընկալաւ շնորհս սքանչելեաց և մարգարէութե. էր զի՝ և հրեշտակք յայտնապէս երևեալ սաղմոսէին ը̃ նմ. ոպ̃ և երբեմն աղաւնի իջեալ յերկնից՝ կերակրէր ըզնա: Եւ էր անուն նր̃ յարգոյ առաջի կայսերաց, և սքանչելի յաչս ամ̃ ժողովրդեան: Բազում ջգնեցաւ երանելիս այս և ը̃դէմ արբանեկաց նեստորի և եւտիքէի, պինդ ունելով զաւանդմն սբ̃ ժողովոց եղելոց յաւուրս իւր ը̃դէմ նց̃: Եւ յետ շինելոյ վանս հանգեաւ 'ի տր̃, և թաղեցաւ յիւրաշէն վանս տրիքինարեայ կոչեցեալ: Հ. ժղ. 30: Յ. Լ. ճեփ. 14:

ՕՐԷՆԴԻՈՍ ՀԱՅՆ՝ էր յարևելից՝ զինուորէր ԸՆԴ ԵՂԲԱՐԲ ԻՒՐՈՎՔ առ դիոկղետիանոսիւ և մաքսիմիանոսիւ. և

եղև

եղև 'ի գնալ նց 'ի պատերազմ ընդ-
դէմ բարբարոսաց՝ սկիւթացւոց կմ
մովրիտանացւոց, մարմարոյթ հսկայ-
աղօր արքայն կմ իշխանն նց կամե-
ցաւ մենամարտիլ ընդ կայսեր. և
կայսրն ընտրեաց յամ բաղձումն է զքաջն
օրէնդիոս՝ և հան ըդէմ թշնամւոյն.
և օրէնդեայ սպառազինեալ աղօթիւք՝
եհար զթշնամին, և եբեր զգլուխ նր
առ կայսրն: Իսկ կայսրն մեծապս
ուրախացեալ, և տիրել 'ի վր բար-
բարոսաց՝ սկսաւ գոհանալ զկռոց
վն յաղթութե: Յայնժամ ասէ օրէն-
դիոս. ով թագաւոր՝ քս զօրացոյց
զիս, և ետ ինձ զյաղթութիւ, և ոչ
թէ կուռքն: Առ այս լուեալ առ.
ժամն բանաւորն. և յետ աւուրց
փորձեաց զքաջ նահատակն խոստ-
մամբ և սպառնալեօք. և ոչ կարա-
ցեալ հաւանեցուցանել 'ի պաշտօն
կռոց՝ ետ աքսորել զնա և զկեց եղ-
բարս նր յարևելս, որոշեալ զնս 'ի
միմեանց՝ և ցրուեաց. մինչև կատարիլ
նց աղդի աղդի վկայական մահուամբ.
ոմն և սրն օրէնդիոս արկաւ 'ի ծովն
պոնտոսի՝ կապեալ ը վէմ մի մեծ.
և հանեալ 'ի ցամաքն 'ի ձեռն հրեշտա-
կի՝ աղօթելով աւանդեաց զհոգին.
և յետ աւուրց երևեցաւ քրիստո-
նէից ոմանց, որք և ամփոփեցին զմար-
մին սրյն: Հ. մրտ. 20: Յ. Լ. յունիս. 24:

Տաղ Հոգւոյ, ասացեալ 'ի սրբոյ հայրապետէն մերմէ 'ի Ներսէսէ Շնորհալւոյ:

Արեգակն արդար՝ զհուր սիրոյ ծագեալ·
զանհաւատութեան սառն մեղաց հալեալ:
Բանաւոր ծառոց՝ երևեցան ծաղիկք·
երփնազարդ գունով՝ անուշահոտ բուրմամբ:
Գարուն հաւատոյ՝ դալարացոյց զհոգիս·
քօսացեալ տնկոց կանաչացան սաղարթք:
Դրախտին Ադինայ՝ ծառք բազմացան յերկրի·
'ի տանն աստուծոյ՝ արմաւենիք տնկեալք:
Երկնից լուսաւորքն իջեալ շոջին ը մեզ·
և աստեղք պայծառք՝ համաբնակիցք մարդկան:
Զօրք անմարմնականք՝ զուարճացեալ տօնեն,
մարմնաւոր զօրաց՝ համադասեալ նոցունց:
Երևեալ սրբոցն՝ 'ի հանդիսի Ձրգունս·
զօրացուցանէ՝ 'ի հոգևոր մարտին:

Ըզ հրաւէրն ետուն՝ 'ի հարսանիսն
երկնից ·
Է որս և մօրն՝ արիւներանգ ըզ-
գեստիւք :
Թագաւորն անմահ՝ 'ի յաշխարհէ
մահու ,
առեալ իւր զինուորս՝ անմահա-
ցուց բնութեամբ :
Ժողով զինուորաց՝ Թագաւորին
երկնից ·
դրեցան ժառանգել՝ զերուսա-
ղէմ վերին :
'Ի յերկրի ծնեալ՝ չարչարանօք
մարմնոյ ·
և յերկինս եկին՝ գերապայծառ
հոգւով :
Լուան զկենարար հովուապետին
բարբառ ·
ընթացան 'ի յաղըն՝ բանաւոր
զենմունք :
Խաչի և մահու՝ ճանապարհի հո-
վուին ·
եղեն հետևօղք՝ ողջակիզեալ
գառինքն :
Ծնան վերստին՝ աւազանաւ նո-
րով ·
մկրտեալք արեամբ՝ զբաժակ
մահու արբին :
Կոյսք իմաստութեամբ՝ զպատուէրս
հոգւոյ լուցեալ ·
կանացի բնութեամբ՝ մահու ե-
ղեն յաղթօղք :

Հուր սիրոյ յինքեան՝ որ փետոյին
վառեալ.
ջհուր մեղաց բոցոյ՝ նոյն շի-
ջուցին արեամբ :
Զխնափայլ զոգւոյ՝ զպատմու-
ճանն լուացեալ.
գոյն արեան մարտիրոյ՝ պսակ
փառաց ներկեալ:
Ղամբարմամբ լուսոյ՝ 'ի յառա-
գաստ մտին.
մաքուր կուսութեամբ ուրախա-
ցան յաւէժ :
Ճշմարիտ վկայք ածորդւոյն ե-
ղեալ.
վկայեցելոյն հօր կամաւոր մա-
հուամբ :
Միածնի բանին մարմնով վ̃ն իմ,
մահու.
մահակից գոլով չարչարանաց
կցորդք:
Յամենայն ազանց՝ ընծայեցայք
պտուղ.
մեծ քահանային երախայրեաց
նուէրք :
Նունենեաց նման՝ յետ դարնայնոյ
ծաղկեալ.
նշենեաց նման 'ի յերկրորդին
սկզբան :
Շարադրին շինուածք՝ անգամք
ձեր հատեալ.
սատախձանք ելից յերկրէ յերկինս
մեզ:

Որոց ձեր համեմամբ՝ մեզ ուղղե֊
ցէք շաւիղս ·
'Ի յերկիրէ յերկինս, վերափոխիլ
առ տէր ։
Զարաչար կիզմամբ՝ ողջակիզեալ
մարմնոցդ ·
զմեզ փրկեցէք 'ի կիզանոյ բո֊
ցոյն ։
Պատուական անդամք՝ յօդեալ 'ի
գլուխն յս ·
զմեզ յօդեցէք ընդ նոյն՝ հիւսմամբ
սիրոյ ։
Զարդամամբ անդամոց ձեր՝ ընդ սի֊
րոյ նորին ·
զհոգիս մեր յախտից բժշկեցէք
ցաւոց ։
Որահիւք յաշխարհէ՝ հալածանօքն
զձեզ ·
յաշխարհէն վերին բարձրացու֊
ցէք զմեզ ։
Սոսկալի ճգամբք՝ սուրբ վկայից
քոց տէր ·
'ի հնութեանց մեղաց՝ վերանո֊
րոգեա զմեզ ։
Վիրաց գերանոց և գաղանոց
քանցիւք ·
'ի թունից վիրաց՝ չար վիշապին
փրկեա ։
Տարախիլ ունկամբք, և կուրու֊
թեամբ աչացն ·
լոյս ծագեա յոգիս, և զլսելիս
մաքրեա ։

Բախձանից անձանց՝ տրտմակա-
նացըն կրիւք․
զմեզ 'ի սգոյ մեղաց յուրախու-
թիւն դարձո՛։
Ցաւալից կենօքս, և խաւարին
բանտուքն․
'ի լոյս Էնոսին՝ շնորհեա՛ և մեզ
լինել։
Խնծմամբ անդամոցն՝ 'ի կիզանող
տապակին․
զբոց տապոյ մեղաց՝ շիջո՛ յոգւոցս
մասանց։
Փառացն անձառից՝ Է երջանիկ
վկային․
զմեզ հաղորդս ընկալ՝ աղաչանօք
սոցա։
Քեզ ընդ երջանիկ մարտիրոսացն
դասուց․
քո Թագաւոր՝ մատուցանեմք
զփառս։

Բան 'ի Վկայն 'ի Նիկողայոս։

Բանի՛ճ աւետաւոր, բարբառնա-
բար բարբառեսցուք։
առ քեզ եկեղեցի, դուստր վե-
րինըն սիոնի։
Աստեղս անթի՛ւ ծնար, գերապայ-
ծառս և երկնաձեւս․
Ձագս տղաւնակերպս բերե՛ր, թա-
թաւելով արեամբն իւրեանց։

Նստիս յառագաստի , սպիտակա-
փայլ բոցանման ·
զոր կազմեն որդիք քո քեզ , չար-
չարանօք և ն̃ր արեամբ :
'Ի պարզ Է՛ի գերաշանց , բնակիս
'ի լոյս դու յանմատոյց ·
փոխանակ խաւարային՝ բանտից
նշ̃ և կապանաց :
Վանել զքոյ զօրութիւնդ , ոչ կա-
րացին դրունք դժոխոց ·
զի փեսայն խաչե̃լ Ք̃ քո,և հարսն-
որդիք քո խողխողեալ :
Կենացն կերակրովն, և բաժակաւն
զուարճանաս ·
փոխան ժուժկալութեան , նո-
ցին քաղցոյ և ծարաւոյ :
Անմահ ունիս փեսայ , թէ և սի-
րով քոյին մեռաւ ·
'ի կեանս են և որդիքն , թէև
եռուր գերեզմանի :
Յանեղծ յաւիտենին՝ բերկրեալ
ցնծաս երբեմն տմուլ :
յորժամ բնակես 'ի տան , մայր
քո որդւովք ուրախամիտ :
Սիրով անձկաւ կայլիս , 'ի սէր ան-
մահ քո փեսային ·
և զորդիս քո ընդգրկես , խան-
թակարօտ ն̃ր համբուրիւ :
Նորոգ նորափեսուր , լուսապա-
ծառ յորժամ ծագիս ·
արեգականնման , յարքայութե̃
ը̃ հրամանին :

՚Ի միայնմամբութի, զոգիս ընտրեալ
քոյ անդրանկաց.
ժողովեալ բարեխօսել, ը կեն-
դանեացըս փրկութե:
Նոյնաբար ում ծնար, Լուսաղաբ-
դեալ աւազանաւն.
վերստին զմեզ նորոգել, ՚ի հնու-
թէ մեղաց մերոց:
Երրեակ յաւիտենիւք, շնորհել ա-
ռատ զողորմութի.
այժմուս և յապագային, ՚ի յաւի-
տեանս յաւիտենից:
Բանիւ ՚ի մի լրութի, կաթողիկէ
վերին սիոն.
զմեզ զամենեսեան, ը երանել
ընդ վկայիցն:
Սրբել աղխտակափայլ, զպատմու-
ճան հոգւոց մերոց.
արեան նշ̃ հեղմամբ, և հոտա-
նոյշ պատարագօք:
՚Ի դրունս վերստին, զմեզ սիրով
նորին յօդել:
զայրն եղեալ հոգիս ը փեսային
միաւորեալ:
Սրբել զարիւն դատանցս, այլ և
զածիւն ողջակիզայս.
երկրորդ տալ աւազան, ՚ի մաք-
րութի մեղաց մարդկան:
Ըին երրեակ միոյ, պատկերոց
պատկողին.
որդւոյ ը հօր հոգւովն, փառք
՚ի յայժմուս և յապագային:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՀ-ССР
им. А. Мясникяна
ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Գիրքը Նորոգվել ա
— — — — 194[illegible] թ.